

Таврійський державний агротехнологічний університет
імені Дмитра Моторного
Факультет економіки та бізнесу
Кафедра публічного управління, адміністрування та права

СОЦІАЛЬНО-ВІДПОВІДАЛЬНЕ СУСПІЛЬСТВО: реалії, виклики, перспективи

*Матеріали
Всеукраїнської наукової конференції
студентів, аспірантів та молодих вчених*

**14 травня 2021
м. Мелітополь**

УДК [172+316.3](043.2)

Т 13

*Рекомендовано до друку НДІ Соціально-економічного розвитку регіону
Таврійського державного агротехнологічного університету
імені Дмитра Моторного (прот. № 3 від 12.05.2021 р.)*

Рецензенти:

Драган Іван Олександрович – доктор наук з державного управління, професор, завідувач кафедри економічної безпеки, публічного управління та адміністрування Державного університету «Житомирська політехніка».

Воронкова Валентина Григорівна – доктор філософських наук, професор, завідувач кафедри менеджменту організацій та управління проектами, ЗНУ, Академік Української академії політичних наук.

С 69 **СОЦІАЛЬНО-ВІДПОВІДАЛЬНЕ СУСПІЛЬСТВО: реалії, виклики, перспективи:** матеріали Всеукраїнської наукової конференції студентів, аспірантів та молодих вчених (14 травня 2021 р.) Таврійський державний агротехнологічний університет імені Дмитра Моторного; за загальною редакцією Ортіної Г.В. – Мелітополь: ФОП Однорог Т.В. 2021. – 220 с.

ISBN 978-617-7823-48-2

*Тези доповідей та повідомлень подані в авторській редакції, відповідальність за
представлений матеріал несуть особисто автори тез.*

УДК [172+316.3](043.2)

© Автори матеріалів, 2021

© Таврійський державний
агротехнологічний університет імені
Дмитра Моторного, 2021

ЗМІСТ

СЕКЦІЯ 1

ЕКОНОМІЧНІ, ПОЛІТИЧНІ, ПРАВОВІ ТА КУЛЬТУРНІ ВИМІРИ СОЦІАЛЬНО-ВІДПОВІДАЛЬНОГО СУСПІЛЬСТВА

Жорняк Андрій Миколайович

ЗАКОНОДАВЧЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ТРУДОВИХ ВІДНОСИН ЛЮДЕЙ З
ІНВАЛІДНІСТЮ У РОЗВИНЕНИХ ДЕРЖАВАХ ЯК ІНСТРУМЕНТ
СТВОРЕННЯ СОЦІАЛЬНО-ВІДПОВІДАЛЬНОГО СУСПІЛЬСТВА 9

Чурсін Марк Олександрович

ІДЕОЛОГІЯ ТА КУЛЬТУРА СОЦІАЛЬНОЇ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ 13

Ковтун Анатолій Анатолійович

ВДОСКОНАЛЕННЯ ПРАВОВОГО РЕГУЛЮВАННЯ ІНСТИТУТУ
СТАРОСТИ 15

Хрустальова Юлія Іванівна

РОЛЬ ДЕРЖАВИ І ПРАВА У ФОРМУВАННІ ПРАВОВОЇ КУЛЬТУРИ
ТА СВІДОМОСТІ ГРОМАДЯН..... 18

Нестеренко О.М., Горбова Н.А.

ПОДОЛОННЯ СТАНУ АНОМІЇ ЯК УМОВА ФОРМУВАННЯ
СОЦІАЛЬНО-ВІДПОВІДАЛЬНОГО СУСПІЛЬСТВА 22

Горбова Н.А., Нестеренко О.М.

ІСТОРИЧНІ АСПЕКТИ КОНТРАКТНОЇ ФОРМИ РЕГУЛЮВАННЯ
ТРУДОВИХ ВІДНОСИН 25

Чудакова Г.С.

ЕФЕКТИВНИЙ ІНСТРУМЕНТ АДМІНІСТРУВАННЯ В ОРГАНАХ
ДЕРЖАВНОЇ СЛУЖБИ. 27

Соболь Ганна Олександрівна

ПРОБЛЕМИ АКТИВІЗАЦІЇ РЕЙДЕРСТВА В АГРАРНОМУ СЕКТОРІ У
ЗВ'ЯЗКУ ЗІ ЗНЯТТЯМ МОРАТОРІЮ НА ПРОДАЖ ЗЕМЛІ
СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКОГО ПРИЗНАЧЕННЯ В УКРАЇНІ В 2021
РОЦІ ТА ШЛЯХИ ЇХ ПОДОЛАННЯ 31

Целуйко Олексій

МІСЦЕ ФІНАНСОВОЇ БЕЗПЕКИ ЯК КЛЮЧОВОЇ ЛАНКИ СТАЛОГО
РОЗВИТКУ КРАЇНИ 33

Кравець Злата

ПРАВОВИЙ АНАЛІЗ БЮДЖЕТОУТВОРЕННЯ В УКРАЇНІ 36

Воронкова В.Г., Андрюкайтене Регіна

СТАНОВЛЕННЯ І РОЗВИТОК КОНЦЕПЦІЇ СОЦІАЛЬНО
ВІДПОВІДАЛЬНОГО СУСПІЛЬСТВА 38

Корощенко М.Г.	
ОСОБЛИВОСТІ ПРАВОВОГО РЕГУЛЮВАННЯ ПРАЦІ НЕПОВНОЛІТНІХ	40
Бондаренко К. С.	
АНАЛІЗ ЗАКОНОПРОЄКТУ УКРАЇНИ «ПРО АДМІНІСТРАТИВНУ ПРОЦЕДУРУ»	44
Бугайчук О.В.	
ІННОВАЦІЙНА СТРАТЕГІЯ ДЕРЖАВИ ЯК ЯКІСНО НОВА ПАРАДИГМА СОЦІАЛЬНО-ВІДПОВІДАЛЬНОГО СУСПІЛЬСТВА....	46
Микитенко Т.В.	
«ЗВІЛЬНИТИ, НЕ МОЖНА ЗАЛИШИТИ» АБО СКАСУВАННЯ ПРЕЗИДЕНТОМ УКРАЇНИ УКАЗІВ ПРО ПРИЗНАЧЕННЯ СУДДЯМИ КОНСТИТУЦІЙНОГО СУДУ УКРАЇНИ ДВОХ ОЛЕКСАНДРІВ	49
Чорноморденко Д.І.	
ДО ПИТАННЯ ПРО ПРИРОДУ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ ЯК УМОВИ БУТТЯ СУСПІЛЬСТВА	52
Олексенко Роман	
ФІЛОСОФСЬКА РЕФЛЕКСІЯ ЩАСТЯ ЯК ГОЛОВНОЇ СУБСТАНЦІЇ ЛЮДСЬКОГО БУТТЯ ТА ІСНУВАННЯ.....	54
Дрюкова Вікторія Сергіївна	
ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ ЯК НАЙВАЖЛИВІША ЯКІСТЬ ЛЮДИНИ	57
Передерій Данило	
ОСНОВНІ ФОРМИ СОЦІАЛЬНОЇ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ	61
Янченко Антон	
РОЛЬ НОВИХ ПРАКТИК ПОЛІТИЧНОЇ УЧАСТІ ПЕРІОДУ ЄВРОМАЙДАНУ У РОЗВИТКУ ГРОМАДЯНСЬКОГО СУСПІЛЬСТВА В УКРАЇНІ	63

СЕКЦІЯ 2

СОЦІАЛЬНО-ВІДПОВІДАЛЬНЕ СУСПІЛЬСТВО ЯК ЧИННИК ЕФЕКТИВНОГО ФУНКЦІОНУВАННЯ ДЕРЖАВИ

Полуніна Г.Л., Ортіна Г.В.	
ФОРМУВАННЯ ТА РЕАЛІЗАЦІЯ ДЕРЖАВНОЇ МОЛОДІЖНОЇ ПОЛІТИКИ В ГРОМАДІ.....	68
Плясецька Т.Є., Ортіна Ганна Володимирівна	
ДЕРЖАВНА ПОЛІТИКА РОЗВИТКУ ІНФОРМАЦІЙНОГО СУСПІЛЬСТВО	70

Буряк Д.В., Ортіна Г.В. СИСТЕМА ПУБЛІЧНОЇ ВЛАДИ ЯК ІНСТИТУТ РОЗВИТКУ ДЕРЖАВНОГО УПРАВЛІННЯ.....	73
Майоров В.О., Ортіна Г.В. КОНЦЕПЦІЯ СОЦІАЛЬНОГО РОЗВИТКУ ЯК ОСНОВА ПУБЛІЧНОГО УПРАВЛІННЯ ТА АДМІНІСТРУВАННЯ.....	77
Хватова Олена Григорівна ФОРМУВАННЯ МЕХАНІЗМІВ МЕРЕЖЕВОЇ СПІВПРАЦІ: УПРАВЛІНСЬКИЙ АСПЕКТ	82
Чудакова Г.С. КОНЦЕПТ ЕЛЕКТРОННОГО УРЯДУ В РАМКАХ ПУБЛІЧНОГО УПРАВЛІННЯ	85
Береда Т.М. РОЛЬ СОЦІАЛЬНОЇ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ УЧАСНИКІВ ОСВІТНЬОГО ПРОЦЕСУ В УМОВАХ ДИСТАНЦІЙНОГО НАВЧАННЯ.....	88
Коноплянко Д.Ю. ДЕРЖАВНЕ РЕГУЛЮВАННЯ ФІНАНСОВО-ЕКОНОМІЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ БЮДЖЕТНИХ УСТАНОВ	90
Кізей Тетяна ДЕРЖАВНЕ РЕГУЛЮВАННЯ УПРАВЛІННЯ ОСВІТОЮ В УМОВАХ ДЕЦЕНТРАЛІЗАЦІЇ.....	93
Лисенко А.А., Коробкіна Т.В. СОЦІОМЕТРІЯ ЯК МЕТОД ПСИХОЛОГІЇ УПРАВЛІННЯ	95
Плотніченко С. Р. ЦИФРОВИЙ ЕТИКЕТ	98
Ткаченко М.Р. ФОРМУВАННЯ ІМІДЖУ КЕРІВНИКА, УПРАВЛІННЯ PR.....	101
Крись А.О. АСПЕКТИ ДІЛОВОГО ЕТИКЕТУ ПРИ ОРГАНІЗАЦІЇ ДІЛОВИХ ЗУСТРІЧЕЙ.....	103
Танасова Н. С. КОМУНІКАТИВНА ДІЯЛЬНІСТЬ В УПРАВЛІНСЬКІЙ СФЕРІ КЕРІВНИЦТВА.....	106
Солонцов О.С. ОПУБЛІЧНА КОМУНІКАЦІЯ В ОРГАНАХ ВЛАДИ	109
Налбат Олександр Юрійович ВИКОРИСТАННЯ КОРПОРАТИВНОГО МІДЖУ У ЗВ'ЯЗКАХ З ГРОМАДСЬКІСТЮ	112

<i>Лупандіна Г.М.</i>	
ЖІНКА В ПОЛІТИЦІ	115
<i>Юрійчук Дар'я</i>	
ОРГАНІЗАЦІЙНА КУЛЬТУРА УПРАВЛІННЯ.....	118
<i>Садова Валерія</i>	
ПРОБЛЕМАТИКА ТА ШЛЯХИ ВИРІШЕННЯ У СФЕРІ НАДАННЯ ПОСЛУГ У ЗАЛІЗНИЧНІЙ ГАЛУЗІ.....	122
<i>Кондрашов О.В.</i>	
СОЦІАЛЬНО ВІДПОВІДАЛЬНЕ СУСПІЛЬСТВО ЯК ЧИННИК ЕФЕКТИВНОГО ФУНКЦІОНУВАННЯ ДЕРЖАВИ.....	124
<i>Бекєтова Г.О.</i>	
ДОСЛІДЖЕННЯ ПРОБЛЕМ СУТНОСТІ ТА УКЛАДЕННЯ КОЛЕКТИВНОГО ДОГОВОРУ	127
<i>Тітієвська Д.В.</i>	
ПРОБЛЕМА ГЕНДЕРНОЇ РІВНОСТІ У ТРУДОВИХ ВІДНОСИНАХ .	130
<i>Дорохов Д.О.</i>	
СОЦІАЛЬНО-ВІДПОВІДАЛЬНЕ СУСПІЛЬСТВО ЯК ЧИННИК СТРАТЕГІЇ РОЗВИТКУ ДЕРЖАВИ	133
<i>Кравченко К. В.</i>	
ОСНОВНІ ПРОБЛЕМИ В СИСТЕМІ ОРГАНІВ ВИКОНАВЧОЇ ВЛАДИ УКРАЇНИ ТА МОЖЛИВІ ШЛЯХИ ЇЇ ОПТИМІЗАЦІЇ	136
<i>Камбурова Вікторія</i>	
СОЦІАЛЬНО-ВІДПОВІДАЛЬНА ПОВЕДІНКА ОСНОВНИХ СУБ'ЄКТІВ СУСПІЛЬСТВА	139
<i>Вороніна Юлія Євгенівна, Литвиненко Юлія Олександрівна</i>	
МЕХАНІЗМИ УПРАВЛІННЯ КОНФЛІКТАМИ В ГРОМАДЯНСЬКОМУ СУСПІЛЬСТВІ.....	141
<i>Ільченко Олена</i>	
РОЗВИТОК СОЦІАЛЬНОЇ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ В УКРАЇНІ	144
<i>Силечник Марія</i>	
БЕЗРОБІТТЯ ТА ШЛЯХИ ВИХОДУ З СОЦІАЛЬНОЇ КРИЗИ В УКРАЇНІ	147

СЕКЦІЯ 3

МІЖНАРОДНИЙ ДОСВІД СТАНОВЛЕННЯ СОЦІАЛЬНО- ВІДПОВІДАЛЬНОГО СУСПІЛЬСТВА

<i>Чурсін Марк Олександрович</i>	
МІЖНАРОДНИЙ ДОСВІД РОЗВИТКУ СОЦІАЛЬНОЇ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ	151

Щебет А.

МІЖНАРОДНИЙ ДОСВІД СТАНОВЛЕННЯ СОЦІАЛЬНО-ВІДПОВІДАЛЬНОГО СУСПІЛЬСТВА. СОЦІАЛЬНО ВІДПОВІДАЛЬНЕ СУСПІЛЬСТВО: ДОСВІД НОРВЕГІЇ..... 154

Товолжанська Надія Сергіївна, Газарян С. В.

БЕЗПЕКА ХАРЧОВИХ ПРОДУКТІВ – ОДИН З ГОЛОВНИХ ПРІОРИТЕТІВ СТАНОВЛЕННЯ СОЦІАЛЬНО ВІДПОВІДАЛЬНОГО СУСПІЛЬСТВА У КРАЇНАХ ЄВРОПЕЙСЬКОГО СОЮЗУ ТА В УКРАЇНІ 156

Хрустальов Олександр

МІЖНАРОДНИЙ ДОСВІД СТАНОВЛЕННЯ СОЦІАЛЬНО-ВІДПОВІДАЛЬНОГО СУСПІЛЬСТВА 160

СЕКЦІЯ 4

ТЕНДЕНЦІЇ ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ СОЦІАЛЬНО-ВІДПОВІДАЛЬНОГО СУСПІЛЬСТВА В УМОВАХ ГЛОБАЛІЗАЦІЇ

Ковтун Юлія Анатоліївна

ФОРМУВАННЯ ТА РЕАЛІЗАЦІЯ МОЛОДІЖНОЇ ПОЛІТИКИ НА РІВНІ ТЕРИТОРІАЛЬНОЇ ГРОМАДИ 163

Хрустальова Юлія Іванівна

ФЕНОМЕН ГЛОБАЛІЗАЦІЇ ТА ЇЇ ВПЛИВ НА ДЕРЖАВНЕ УПРАВЛІННЯ 165

Ковтун Юлія Анатоліївна

СТВОРЕННЯ МОЛОДІЖНОЇ РАДИ ЯК РЕЗУЛЬТАТ ВЗАЄМОДІЇ ОРГАНІВ МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ ТА ІНСТИТУТІВ ГРОМАДЯНСЬКОГО СУСПІЛЬСТВА..... 170

Ортіна Ганна

ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ НАЦІОНАЛЬНОЇ ЕКОНОМІЧНОЇ ОСВІТИ ПІД ВПЛИВОМ ГЛОБАЛЬНИХ ПЕРЕТВОРЕНЬ СВІТУ 172

Мальчев Богдан Романович

СУТЬ ГЛОБАЛІЗАЦІЙНИХ ПРОЦЕСІВ ТА ЇХ ВПЛИВ НА СТАНОВЛЕННЯ СОЦІАЛЬНО ВІДПОВІДАЛЬНОГО СУСПІЛЬСТВА 175

Товолжанська Надія Сергіївна, Газарян С. В.

ЕФЕКТИВНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ СИСТЕМОЮ ПУБЛІЧНОГО УПРАВЛІННЯ БЕЗПЕКИ ХАРЧОВИХ ПРОДУКТІВ 178

Чумак І. В., Голубь Валерія Володимирівна

СПОСОБИ ТА ШЛЯХИ РЕГУЛЮВАННЯ ПУБЛІЧНОЇ ПОЛІТИКИ У СФЕРІ ХАРЧОВОЇ БЕЗПЕКИ УКРАЇНИ 180

Островерхов В.	
СОЦІАЛЬНА ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ, ЯК КОМПОНЕНТ СТАЛОГО РОЗВИТКУ	183
Стамінов К.	
АДМІНІСТРАТИВНІ ПОСЛУГИ ЯК ЧИННИК СТАНОВЛЕННЯ І РОЗВИТКУ ДІДЖИТАЛІЗОВАНОГО СУСПІЛЬСТВА.....	186
Богославський Д.	
ОРГАНІЗАЦІЯ КУЛЬТУРНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ МІСТА МЕЛІТОПОЛЬ ЯК ЧИННИК СТРАТЕГІЇ РОЗВИТКУ ТЕРИТОРІЙ	188
Батієвська О.В., Кончаковський Євген Олегович	
СУЧАСНІ ТЕНДЕНЦІЇ ГЛОБАЛІЗАЦІЇ ФІНАНСОВИХ РИНКІВ	192
Прокопенко Д.В.	
ТЕНДЕНЦІЇ ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ СОЦІАЛЬНО ВІДПОВІДАЛЬНОГО СУСПІЛЬСТВА В УМОВАХ ГЛОБАЛІЗАЦІЇ.....	194
Сергієнко Т.І.	
ТЕОРЕТИКО-КОНЦЕПТУАЛЬНІ ВИМІРИ ПОЛІТИЧНОЇ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ У ПРОЦЕСІ ВЗАЄМОДІЇ ОРГАНІВ ДЕРЖАВНОЇ ВЛАДИ ТА ІНСТИТУТІВ ГРОМАДЯНСЬКОГО СУСПІЛЬСТВА	199
Ковтун Анатолій Анатолійович	
СУЧАСНИЙ СТАН ІНСТИТУТУ СТАРОСТИ НА ПРИКЛАДІ ЧЕРНІГІВСЬКОЇ СЕЛИЩНОЇ ТЕРИТОРІАЛЬНОЇ ГРОМАДИ БЕРДЯНСЬКОГО РАЙОНУ ЗАПОРІЗЬКОЇ ОБЛАСТІ	202
Білогур С.Ю.	
ДОСЛІДЖЕННЯ КОНЦЕПТУАЛЬНИХ ЗАСАД І ЧИННИКІВ КЛАСТЕРІЗАЦІЇ ДЛЯ ІННОВАЦІЙ У ТУРИСТИЧНІЙ ГАЛУЗІ УКРАЇНИ	205
Фурда Наталія	
СОЦІАЛЬНА ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ БІЗНЕСУ	209
Цинцовська Т.О.	
РОЗВИТОК СОЦІАЛЬНОЇ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ В СФЕРІ БІЗНЕСУ	212
Цапанова Христина	
ВЗАЄМОДІЯ ДЕРЖАВИ ТА ПРИВАТНОГО ПАРТНЕРСТВА У ФОРМУВАННІ МЕХАНІЗМІВ СОЦІАЛЬНО-ВІДПОВІДАЛЬНОГО СУСПІЛЬСТВА	215

СЕКЦІЯ 1

ЕКОНОМІЧНІ, ПОЛІТИЧНІ, ПРАВОВІ ТА КУЛЬТУРНІ ВИМІРИ СОЦІАЛЬНО-ВІДПОВІДАЛЬНОГО СУСПІЛЬСТВА

УДК 349.3:364 (100)

ЗАКОНОДАВЧЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ТРУДОВИХ ВІДНОСИН ЛЮДЕЙ З ІНВАЛІДНІСТЮ У РОЗВИНЕНИХ ДЕРЖАВАХ ЯК ІНСТРУМЕНТ СТВОРЕННЯ СОЦІАЛЬНО-ВІДПОВІДАЛЬНОГО СУСПІЛЬСТВА

Жорняк Андрій Миколайович

*аспірант Дніпропетровського регіонального інституту державного
управління Національної академії державного управління при Президентові
України, м. Мелітополь*

Питання соціальної відповідальності громадян своїх держав є одним із найважливіших, адже впливає на усі сфери суспільного життя. Спільні соціально-відповідальні відносини між державою та суспільством гарантують досягнення основної мети соціальної держави, а саме: гарантування безпеки, забезпечення якісних умов життя, самостійність, свободу вибору життєвого шляху та сфери діяльності, вільний розвиток, а також створюють систему соціального захисту громадян. Важливим у досягненні єдиної мети є залучення як окремих фахівців, так і груп з усіх сфер суспільного життя, прийняття їх як повноправних учасників соціальних процесів, що відбуваються у державі, формуючи єдині суспільні цінності, забезпечуючи гармонійне існування та виховуючи соціально-відповідальне суспільство. Формування концепції розвитку соціально-відповідального суспільства потребує вивчення та використання позитивного досвіду розвинених країн світу. Особливу цікавість викликає положення у суспільстві окремих категорій громадян, зокрема людей з інвалідністю.

Зважаючи на те, що інвалідність є соціальним явищем, розвинуті держави відповідно до рівня свого розвитку, пріоритетів та можливостей, формують соціальну та економічну політику щодо осіб з фізичними або розумовими вадами з урахуванням найкращих практик міжнародного досвіду та відповідно до міжнародно-правових актів, формуючи інституціональне середовище в цій сфері соціальних відносин. Дотримання міжнародних стандартів соціальної моделі «інвалідності» як на законодавчому рівні так і в суспільному житті продемонстровано у багатьох країнах, а саме: Польщі,

Швеції, Німеччині, США, Австрії, Великої Британії, Канаді, Білорусії, Ізраїлі, Бельгії, Франції, Фінляндії, Австрії та інших.

Так, у США працевлаштування людей з інвалідністю стимулюється шляхом пільг з оподаткування. На відміну від управлінських рішень інших держав, квотування робочих місць відсутнє. На потреби професійної освіти для навчання студентів-інвалідів у кожному штаті передбачено резервування не менше 10% федеральних грантів. Законодавством Ізраїлю стимулювання людей з інвалідністю до трудової діяльності відбувається шляхом надання компенсацій, дотацій на отримання особистих транспортних засобів, які для працюючих інвалідів вдвічі більші, ніж для непрацюючих. В Швеції система стимулювання роботодавців реалізовується шляхом виплати індивідуальних дотацій на кожного працюючого інваліда замість надання податкових пільг. Людина з інвалідністю має право отримувати соціальну допомогу та заробітну плату, але максимальна сума задекларована законодавством. В Індії законодавством резервується 3% робочих місць для людей з інвалідністю у державному секторі. В Німеччині існуюче законодавство передбачає квотування робочих місць, пільг та субсидій при працевлаштуванні. Фінляндія демонструє якісну організацію системи реабілітації інвалідів за рахунок державної підтримки приватних реабілітаційних послуг. Законодавством Австрії передбачена державна підтримка спеціальних підприємств для інвалідів. Соціальна інтеграція людей з інвалідністю Китаю відбувається шляхом залучення їх до спортивної діяльності завдяки розвинутій мережі спортивних організацій за різними видами нозологій. Також діє визначена владою провінції квота на працевлаштування, згідно з якою організації зобов'язані прийняти на відповідну роботу певну кількість людей з інвалідністю.

Отже, одним із найважливіших напрямків діяльності соціально орієнтованих держав є законодавче забезпечення та залучення в офіційні трудові відносини її громадян, у тому числі людей з інвалідністю. Проведений аналіз міжнародного досвіду законодавчого та інституціонального забезпечення в питаннях інтеграції людей з інвалідністю та залучення їх, як повноправних членів суспільства, в усі сфери суспільного життя різних соціально спрямованих держав показує, що досягнення мети соціально спрямованої держави можливо тільки за умови спільної взаємодії державних (міністерства, департаменти, управління соціального забезпечення та соціальних справ, регіональні агентства зі справ інвалідів, державні комітети параолімпійських ігор, олімпійські комітети людей з інвалідністю з різних нозологій) та суспільних (громадські організації людей з інвалідністю, асоціації людей з інвалідністю, фонди з захисту прав людей з

інвалідністю, федерації, асоціації спорту людей з інвалідністю) інститутів. Завдяки взаємодії суспільства та державних інститутів відбувається соціальна інтеграція людей з інвалідністю у суспільне життя, забезпечується їх безпека, захист прав, охорона здоров'я, реабілітація, працевлаштування, освіта та відбувається протидія дискримінації.

Щодо формування інституціонального середовища реалізації прав інвалідів в Україні, то слід сказати, що за період незалежності було проведено значну роботу, а після ратифікації Україною Конвенції ООН про права інвалідів було удосконалено низку нормативно-правових актів та прийнято нові Закони та Постанови, які спрямовані на підвищення рівня реабілітації інвалідів та їх соціальної інтеграції. Важливим проблемним аспектом для ефективного забезпечення реалізації прав інвалідів є неузгодженість нормативно-правових актів як між собою, так і з чинною Конституцією [2].

Сьогодні в Україні державна політика, спрямована на соціальну інтеграцію людей з інвалідністю, знаходиться у стані розвитку: внесені зміни до Кодексу Законів про працю в частині працевлаштування осіб з інвалідністю та у Закон України «Про зайнятість населення», визначена квота місць для таких осіб. Закон України «Про сприяння соціальному становленню та розвитку молоді в Україні» зазначає, що працевлаштування молоді з інвалідністю здійснюється в межах нормативів робочих місць для забезпечення працевлаштування осіб з інвалідністю, визначених законом України «Про основи соціальної захищеності осіб з інвалідністю в Україні» [3]. Проте додаткових особливостей щодо працевлаштування людей з інвалідністю в чинному законодавстві не передбачається за виключенням того, що не можливо відмовити у прийнятті на роботу через інвалідність. Тобто стосовно міжнародних вимог, законодавство України щодо залучення людей з інвалідністю в офіційні трудові відносини залишається недосконалим, потребує додаткового вивчення та реформування, із врахуванням найкращого досвіду розвинутих країн, переходячи від концептуального підходу соціального захисту до підходу соціальної інтеграції людей з інвалідністю у різні сфери суспільних відносин.

Дослідження Конвенції ООН про права осіб з інвалідністю [1], Плану дій ради Європи, міжнародного досвіду з питань реалізації прав інвалідів та вітчизняної нормативно-правової бази доводить необхідність удосконалення законодавчих документів та врегулювання деяких аспектів. Тому пропонуємо:

– забезпечити достатній, згідно потреб, перелік послуг медичної, соціальної та професійної реабілітації;

- на законодавчому рівні сприяти розширенню системи реабілітаційних послуг у тому числі приватних, створенню інформаційної служби реабілітації, забезпечити умови соціальної інтеграції людей з інвалідністю шляхом розвитку спорту;
- законодавчо затвердити перелік пріоритетних професій робітників і службовців, оволодіння якими дасть інвалідам найбільшу можливість бути конкурентоспроможними на регіональних ринках праці;
- стимулювання роботодавця виплатою адресної індивідуальної дотації на кожну працюючу людину з інвалідністю, передбачити надання пільг та субсидій;
- передбачити резервування робочих місць для людей з інвалідністю в тому числі і в державному секторі;
- зобов'язати роботодавця створити сприятливі умови для прийому на роботу, адаптування робочого місця до потреб людини з інвалідністю;
- створити умови щодо сприяння самозайнятості;
- стимулювати створення спеціальних підприємств для інвалідів;
- передбачити на законодавчому рівні розвиток системи підготовки фахівців, які допомагають і обслуговують інвалідів, а також державної підтримки щодо здійснення наукових розробок з метою розвитку технологій навчання інвалідів та адаптації навчальних програм у тому числі навчання студентів-інвалідів у вищих навчальних закладах, забезпечення потреб професійної освіти людей з інвалідністю;
- дітям-інвалідам надати право безоплатної освіти на основі різних форм: спеціальної, інтегрованої, неформальної;
- передбачити на законодавчому рівні створення умов доступу до товарів та послуг.

Список літератури

1. Конвенція про права осіб з інвалідністю: Конвенція ООН від 13.12.2006. Режим доступу: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_g71
2. Конституція України. Відомості Верховної Ради України (ВВР), 1996, № 30, ст. 141. Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80#Text>
3. Про сприяння соціальному становленню та розвитку молоді в Україні: Закон України від 05.02. 1993. № 2998-ХІІ – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2998-12>

ІДЕОЛОГІЯ ТА КУЛЬТУРА СОЦІАЛЬНОЇ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ

Чурсін Марк Олександрович

*магістрант Таврійського державного агротехнологічного університету
імені Дмитра Моторного м. Мелітополь*

Гострою державно-управлінською, політичною та соціальною проблемою сучасної України є відсутність об'єднавчої національної ідеї, яка має ґрунтуватися на пріоритеті тих духовних цінностей, які однаково поділяють громадяни різних соціальних верств, різного віку, різних регіонів країни, політичних уподобань чи мови спілкування. Висока соціальна відповідальність національної еліти (передусім політичної й наукової) має виявитись у знаходженні та реалізації такої національної ідеї, яка б відповідала прагненням кожного українця.

На шляху розвитку соціальної відповідальності в Україні виникає дуже багато як загальних, так і специфічних проблем. Умови формування й розвитку системи соціальної відповідальності в Україні суттєво відрізняються від інших країн такими особливостями:

1) Україна, усе ще не подолавши наслідків глибокої й гострої соціально-економічної кризи 1990-х рр., увійшла в нову системну кризу, яка вразила не тільки економіку, а й усі соціальні та політичні інститути одночасно;

2) ринкові відносини й інститути, як необхідна умова широкого розвитку соціальної відповідальності, ще лише формуються в нашій країні, соціальна орієнтація ринкової економіки поки що є, скоріше, декларацією, ніж фактом;

3) в Україні сформувалася вкрай поляризована соціальна структура, відбулося неприпустиме для цивілізованих країн розшарування населення за статками і можливостями, що викликає невдоволення і конфронтацію;

4) суттєвою перешкодою на шляху цивілізованої соціальної відповідальності є поширена в Україні корупція, переважання корпоративних інтересів і настроїв, зрощення підприємництва з апаратними структурами;

5) феноменом вітчизняної економіки є різноспрямованість особистих інтересів керівників і чиновників та соціально-економічної ефективності економічної діяльності;

6) в Україні не просто запізнюється законодавче забезпечення системи соціально відповідальних відносин, але усталилася практика ігнорування, невиконання чинних законів різними суб'єктами починаючи з органів державної влади;

7) держава, виступаючи одночасно з трьох позицій — власника, адміністратора і гаранта інтересів громадян — тривалий період не виявляла соціальної відповідальності, практично не захищала громадянина — ні підприємця, ні найманого працівника;

8) поширеність тіньової економіки в Україні також не сприяє розвитку соціальної відповідальності. На «тіньових» підприємствах, як правило, не додержуються норми трудового законодавства, зокрема про охорону праці та соціальні гарантії, не сплачуються податки, не реєструються трудові угоди і т. ін.;

9) суттєвою перешкодою для становлення соціальної відповідальності стає розмивання ціннісно-нормативної системи суспільства, обумовлене масовим порушенням законів і соціальних норм. Це заважає поширенню практики соціально відповідальної поведінки всіх суб'єктів держави.

Національна ідея соціальної відповідальності в Україні може реалізуватися лише спільними зусиллями, тому її впровадження має стати першочерговим завданням для соціологів, політологів, економістів, працівників освіти, керівників бізнесу, політичних лідерів, представників усіх верств суспільства — як працівників, як учителів і наставників, як батьків і як громадян. Адже діяльність органів державної влади, політичних, бізнесових та інших організацій здійснюється нами — людьми, громадянами, тож і відповідальність здійснюється через відповідальних людей. У відповідь на зростаючі загрози деморалізації й комерціалізації всіх аспектів суспільного життя в Україні конче треба нарощувати зусилля з упровадження ідеї соціально відповідальної діяльності.

Формування ідеології і культури соціальної відповідальності в широкому розумінні потребує доброї волі і значних тривалих зусиль від усіх сил суспільства і всіх свідомих громадян. Завдання розбудови інноваційної, інтелектуальної економіки має органічно доповнитися метою створення економіки моральної, етичної, основним правилом якої була б залежність фінансового успіху підприємця, громадського іміджу політика, соціального і майнового статусу кожного громадянина від реальної суспільної цінності його діяльності.

Список літератури:

1. Амосов М. Ідеологія для України / М. Амосов // Дзеркало тижня. — 1997. — № 16. — 18 квіт.
2. Грішнова О. А. Соціальна відповідальність в контексті подолання системної кризи в Україні / О. А. Грішнова // Демографія та соціальна економіка. — 2011. — № 1(15). — С. 39–47.

3. Грішнова О. А. Соціальна відповідальність — шлях до європейської соціальної держави в Україні / О. А. Грішнова // Соціально-трудова відносина: теорія та практика : зб. наук. пр. — 2011. — № 2. — С. 3–12.

4. Вороніна Ю.Є. Свідомий громадянин як основа підвищення ефективності державного управління у розв'язанні конфліктів. /Вороніна Ю.Є.// (2020). Демократична концепція формування свідомого суспільства: монографія. Мелітополь: ФОПО днорог Т.В.- 145с.

5. Ortina, H. та Yefimenko, L. та Voronina, J. (2019) The philosophy of sustainable development as a vector of social and responsible partnership of the state, business and civil society. Культурологічний вісник Нижньої Наддніпряни, 2 (40). с. 111-117.

ВДОСКОНАЛЕННЯ ПРАВОВОГО РЕГУЛЮВАННЯ ІНСТИТУТУ СТАРОСТИ

Ковтун Анатолій Анатолійович

*студент ІІ МБ ПУА групи Таврійський державний агротехнологічний
університет імені Дмитра Моторного*

Інститут старост працює в Україні вже п'ять років, але наразі потребує змін. Тому Міністерством розвитку громад та територій України разом з народними депутатами було розроблено та подано у Парламент законопроект, який дозволить наділити старост дійсно ефективними функціями та надасть змогу мешканцям громад впливати на вибір кандидатур старост.

Одна з цілей реформи децентралізації – побудувати дієвий механізм участі кожного учасника громади у місцевому врядуванні. І саме старости мають забезпечувати інтереси тих населених пунктів, що не є адміністративними центрами територіальних громад.

Починаючи з 2016 року, коли інститут старост був запроваджений в Україні, Мінрегіон отримує численні звернення від мешканців громад щодо статусу старост та умов їх призначення. Адже наразі старости призначаються радами за поданням голови громади, нерідко, без урахування думки людей. Подекуди, такі призначення не враховують професійні та особисті якості кандидатів, а пов'язані із «кумівством».

Тому фахівці Мінрегіону та народні депутати розробили необхідні зміни у законодавство, і наприкінці грудня 2020 року у Верховній Раді

України було зареєстровано відповідний законопроект «Про внесення змін до деяких законів України щодо розвитку інституту старост» [1].

15 квітня 2021 року Верховна Рада України прийняла у другому читанні та в цілому проект Закону про внесення змін до деяких законів України щодо розвитку інституту старост №4535. За це проголосували 239 народних депутатів.

У пояснювальній записці до закону зазначається, що головним завданням прийняття такого документу є удосконалення правового регулювання інституту старост задля подальшого його розвитку.

Згідно з прийнятим документом староста представляє інтереси жителів окремого старостинського округу, здійснює комунікацію між владою та громадою села чи селища. Він організовує різноманітні заходи у своєму окрузі, відстежує проблеми громади та пропонує варіанти їх вирішення.

Ухвалений документ передбачає, що кандидатуру старости вносить на розгляд сільської, селищної чи міської ради сільський, селищний чи міський голова за результатами громадського обговорення, проведеного у межах відповідного старостинського округу. Старосту призначають на час роботи відповідної ради.

Кандидатура старости відповідного старостинського округу, не підтримана сільською, селищною, міською радою, не може бути повторно внесена для затвердження в цьому окрузі протягом періоду скликання відповідної ради.

Окрім цього, законом також передбачено, що старостинський округ утворюється відповідною сільською, селищною, міською радою у складі одного або декількох населених пунктів (крім адміністративного центру територіальної громади), на території якого (яких) проживають не менше 500 жителів.

Закон набуває чинності наступного дня після його опублікування.

Першочерговою метою законопроекту було удосконалення правового регулювання інституту старост задля подальшого його розвитку. Проте, аналіз прийнятого після доопрацювання тексту дає великі підстави сумніватися, що законопроект повністю досягне своєї мети, а саме надасть поштовх для розвитку інституту старост. Інститут старост нерозривно пов'язаний з системою місцевого самоврядування, організацією діяльності сільського, селищного, міського голови та відповідної місцевої ради, інтересами членів громади і врешті-решт має ґрунтуватися на положеннях Європейської хартії місцевого самоврядування [2].

Можна відзначити певні позитивні положення законопроекту.. Так, вважаю, що рішення про не підтримку ускладнення процедури припинення

повноважень старости та запровадження імперативної норми про перезатвердження старост, які вже затверджені на ці посади, є виваженим та правильним. Варто відзначити, що законодавець поступово перетворив статус посади старости з представника безпосередньо населеного пункту на представника органу місцевого самоврядування на відповідній території. Посада старости стане більш адміністративною та професійною, адже наділення старост новими та додатковими функціями вимагає змін у підборі кандидатур, які мають бути більш професійними, ніж представницькими. Також позитивним є те, що прибирається сам конфлікт представництва, оскільки старости вже не будуть конкурувати щодо представницьких функцій з депутатами місцевих рад та сільськими, селищними, міськими головами.

Водночас законопроект містить низку неоднозначних та негативних норм. Так, неоднозначною нормою є процедура затвердження кандидатур на посади старост, яка є занадто складною в частині проведення консультацій з членами територіальної громади (чи її частини). Вважаю, що на практиці буде досить важко реалізувати положення про громадські обговорення та визначити відсоток громадян, які підтримали запропоновану кандидатуру. Також це є спотвореною формою прямих виборів і не вписується у загальну тенденцію трансформації посади старости та перетворення її на більш професійну.

Негативним нововведенням, вважаю, є імперативне зобов'язання для місцевого самоврядування протягом трьох місяців утворити старостинські округи. Така норма не відповідає як конституційним принципам місцевого самоврядування, так і принципам місцевого самоврядування, що закладені в Європейській хартії місцевого самоврядування та Законі України «Про місцеве самоврядування в Україні» [3]. Фактично це узурпація державою власних повноважень місцевого самоврядування без права територіальній громаді самій визначитися з питанням: чи потрібно громаді старостинські округи, чи можливий інший підхід до забезпечення представництва громадян в органах місцевого самоврядування та управління своєю територією.

Отже, лише час покаже наскільки законодавець зміг досягнути поставленої мети, а саме удосконалити правове регулювання інституту старост задля подальшого його розвитку, за допомогою прийнятого проекту Закону «Про внесення змін до деяких законів України щодо розвитку інституту старост». А також в процесі застосування положень цього Закону буде зрозуміло наскільки його реально застосувати в реаліях нашого сьогодення. Тільки в такому випадку можна буде оцінити вплив цього Закону

на розвиток інституту старости або ж продовжувати й надалі шукати шляхи його вдосконалення.

Список літератури:

1. Законопроект № 4535 «Про внесення змін до деяких законів України щодо розвитку інституту старост» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=70734

2. Європейська хартія місцевого самоврядування [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/994_036#Text.

3. Закон України «Про місцеве самоврядування в Україні» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/280/97-%D0%B2%D1%80#Text>.

4. Вороніна Ю. Є. Напрями формування регіонального управління в системі стратегічного планування / Ю. Є. Вороніна // Збірник наукових праць Таврійського державного агротехнологічного університету (економічні науки) / за ред. Л. В. Синяєвої. – Мелітополь : Люкс, 2018. – Вип. (3). – С. 103-108.

РОЛЬ ДЕРЖАВИ І ПРАВА У ФОРМУВАННІ ПРАВОВОЇ КУЛЬТУРИ ТА СВІДОМОСТІ ГРОМАДЯН

Хрустальова Юлія Іванівна

студентка ІІ МБ ПУА групи ТДАТУ ім.Д.Моторного, м.Мелітополь

Правова свідомість — це особливий вид суспільної свідомості, сукупність різних форм відображення правової дійсності у правових теоріях та концепціях, поглядах, почуттях, уявленнях людей про право, його справедливість, цінність, місце і роль щодо забезпечення свободи особи та інших загальнолюдських цінностей. Правосвідомості притаманні як ті властивості, що є загальними для всіх видів суспільної свідомості, так і ті, що відрізняють її від них. Своєрідність правосвідомості обумовлена, в першу чергу, тим, що вона має свій особливий предмет відображення і впливу — правову дійсність, зокрема, право як систему правових норм, правовідносини, законодавство, правову поведінку та інші правові явища, правову систему в цілому. Призначення, місце та роль правосвідомості в правовій сфері суспільного життя, визначається тим, що вона пов'язана з різними правовими явищами, є однією з причин, факторів їх виникнення, формою існування, елементом (складовою) чи результатом.

Правова культура — це система правових цінностей, що відповідають рівню досягнутого суспільством правового прогресу. Правова культура є ознакою активної участі членів суспільства в правовому житті, здійснення правової діяльності, відображує стан законності та правопорядку, рівень правосвідомості. Правова культура є показником активності суб'єкта права у правовій сфері, добровільності виконання вимог правових норм, реальності прав і свобод громадян.

Правова система, на думку Н. Оніщенко, — це об'єктивне, історично закономірне правове явище, яке включає взаємозв'язані, взаємозумовлені та взаємодіючі компоненти: право і законодавство, що втілює його, юридичні установи, юридичну практику, механізм правового регулювання, суб'єктивні права і обов'язки, правову діяльність і правовідносини, правосвідомість і культуру, правову ідеологію, законність і правопорядок, юридичну відповідальність тощо [1, с. 20].

Як вказує С. Алексєєв, до структури правової системи належать право, правова ідеологія, судова (юридична) практика [2, с. 88].

П. М. Рабінович визначає, що правова система включає різні правові акти, різні види правосвідомості, форми (засоби) її виявлення та стан законності [3, с. 194].

Як зазначає О. Скакун, структура правової системи складається із таких п'яти підсистем її функціонування, як 1) інституційна; 2) нормативна (регулятивна); 3) ідеологічна; 4) функціональна; 5) комунікативна [4, с. 326].

Як відомо, елементом правової культури особи є правова свідомість, яка виражається у ставленні особи до права, її правових ціннісних орієнтаціях та переконаннях. Елементом структури правосвідомості є правова ідеологія як сукупність правових поглядів, що засновані на правових наукових знаннях та соціальному досвіді, і обумовлюються свідомим ставленням до права. Рівень правової культури визначається рівнем правосвідомості, ступенем її розвиненості й досконалості.

Зазначимо, що правова культура не є звичайним структурним елементом правової системи, оскільки, будучи її якісною характеристикою, вона властива усім сферам правового життя суспільства. Тобто правова культура — це критерій, на основі якого можна здійснити оцінку ступеня розвитку як правової системи, так і її структурних елементів на предмет їх відповідності стану, якого потребує реалізація пануючої в суспільстві моделі державності.

На думку Л. Тихоновича, результатом правового виховання громадян є рівень правової вихованості, яка визначається як внутрішній духовно-правовий стан, в якому перебуває особистість на момент прийняття рішення

про те, як вчинити за тих чи інших обставин; це стан правосвідомості особистості, рівень її правової культури, готовність до правомірної або проти правної поведінки. Питання правового виховання громадян розглядається як невіддільна частина морального виховання, бо оволодіння нормами права значно впливає на забезпечення переведу системи моральних цінностей у надбання громадян[5].

На сучасному етапі розвитку нашої країни основними завданнями правового виховання населення є забезпечення формування: — правильного розуміння змісту основних правових понять; — знання основних положень Конституції України та інших найважливіших нормативно-правових актів нашої держави; — переконання у доцільності та необхідності неухильного додержання вимог правових норм, що викладені у законах, інших нормативно-правових актах; — негативної реакції на кожне правопорушення, незалежно від того, хто його вчинив.

Проявом ставлення особистості та суспільства до права, законності є правосвідомість як частина правової культури. Правосвідомість формується під дією об'єктивних та суб'єктивних факторів суспільного розвитку. Якщо правова система функціонує в умовах законності, свободи, соціальної справедливості, поваги до права, то це сприяє росту правосвідомості усіх суб'єктів. Правова культура - це не просто те чи інше відношення до правової дійсності (правосвідомість), але насамперед шанобливе ставлення до права.

Однією з ознак правової держави є високий рівень правової культури суспільства. Саме суспільство, на думку російського правознавця В.М. Сирих, яке глибоко розуміє свої права, сприяє проведенню їх у життя, утримує державу в межах її безпосередньої суті – як органу управління справами суспільства необхідно зазначити, що державотворчі процеси в Україні обумовлені рівнем становлення демократичних правовідносин та ступенем розвитку громадянського суспільства. Своєю чергою, громадянське суспільство є певним фундатором правової держави [6].

Висновки. Правосвідомість - це є сукупність уявлень, поглядів, переконань, оцінок, настроїв і емоційного ставлення людей до права та держано-правових явищ. Правосвідомість характеризує соціальну практику як емпіричну діяльність, у процесі якої виражаються суб'єктивне ставлення людей до чинного права, уявлення про свої права та обов'язки, про справедливість і несправливість норм права, про сутність і принципи правової організації суспільства, почуття, настрої, емоції, пов'язані з оцінкою існуючого правового режиму. Правова культура припускає відповідні знання людьми певних положень чинного законодавства, порядку його реалізації,

уміння користуватися даними знаннями при застосуванні норм права, їх виконанні. Розрізняють правову культуру суспільства, в цілому, і правову культуру особистості. Причому ці два поняття є взаємозалежними. Чим більше освічених у правовому відношенні особистостей є у суспільстві, тимвищою буде правова культура даного суспільства. Правова культура особистості, будучи компонентом правової культури суспільства, виражає ступінь і характер розвитку суспільства, так чи інакше забезпечує соціалізацію особистості та правомірну діяльність особи.

Правова культура – це складова частина загальної культури народу і окремої особистості. Правосвідомість і правова культура українського суспільства залежать не тільки від економічної складової. Нам необхідно розвивати правову і загальну культуру суспільства, сприяти формуванню позитивних духовних і моральних якостей особистості.

Важливу роль у формуванні правосвідомості будь-якого суспільства, українського зокрема, відіграє система виховання, що спрямована на підготовку майбутнього громадянина як людини правової. Саме громадянин, що дотримується правових норм, здатен забезпечити поступальний розвиток демократичної, правової держави.

Список літератури:

1. Оніщенко Н. М. Теоретико-методологічні засади формування та розвитку правової системи: автореф. дис. ... д-ра юрид. наук: спец. 12.00.01 / Н. М. Оніщенко. – К., 2002. – 32 с
2. Алексеев С. С. Общая теория права: в 2 т. / С. С. Алексеев. – М.: Юрид. лит., 1982. – 360 с
3. Рабинович П. М. Основы общей теории права и государства / П. М. Рабинович. – Харьков: Консум, 2005. – 320 с.
4. Скаун О. Ф. Теорія права і держави: [підручник] / О. Ф. Скаун. – К.: Алерта, 2012. – 524 с
5. Вороніна Ю.Є. Виникнення та вирішення конфліктних ситуацій в громадянському суспільстві. /Вороніна Ю.Є.// Актуальні проблеми державного управління : зб. наук. праць. Харків : Вид-во ХарПІ НАДУ “Магістр”, 2020. № 1 (57). С.296-300.
6. Тихонович Л. А. Правовевиховання громадян як форма взаємодії норм права та норм моралі [Електронний ресурс] / Л. А. Тихонович // Збірник наукових праць Харківського національного педагогічного університету імені Г. С. Сковороди. “Право”. – 2011. – Вип. 17. – С. 35–40. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/jpdf/znpkhnpu_pravo_2011_17_6.pdf.

ПОДОЛОННЯ СТАНУ АНОМІЇ ЯК УМОВА ФОРМУВАННЯ СОЦІАЛЬНО-ВІДПОВІДАЛЬНОГО СУСПІЛЬСТВА

Нестеренко О.М.

к.ю.н., ст. викл. кафедри «Публічного управління, адміністрування та права»

Горбова Н.А.

*к.п.н, доц. кафедри «Публічного управління, адміністрування та права»
Таврійський державний агротехнологічний університет імені Дмитра
Моторного м. Мелітополь, України*

Держава, як особлива форма організації публічної влади, перебуває у процесі безперервної трансформації та проходить у своєму розвитку різні етапи. Тому можна умовно говорити про те, що держава постійно перебуває у перехідному стані. В загальному вигляді перехідним періодом в розвитку будь-якої країни прийнято називати процес радикальної трансформації її державоутворюючих систем (політичної, правової, економічної, соціальної тощо).[9] Право в перехідний період має вторинний характер, правові засоби виступають інструментом для вирішення нагальних задач, які стоять перед політичною владою. Правосвідомість у цей період можна характеризувати як недостатньо розвинуту, не повністю сформовану або «незрілу». В цілому вона відрізняється фрагментарністю, суперечливістю і радикальністю. Фрагментарність правосвідомості обумовлена тим, що правові цінності, які існували раніше є недієвими, а нові ще не сформувались.

Втрата минулих цінностей і відсутність нових призводить до так званого ціннісного вакууму, який необхідно обов'язково заповнювати.[8]

В.О. Затонський стверджує, що радикальна зміна ціннісно-сміслового змісту життя має в багатьох випадках своїм супутником аномію – руйнування ціннісного світу особистості. [1, с. 156]. М.Є. Покровський характеризує аномію як «неузгодженість ціннісного світу, дисперсію базових і вторинних цінностей, які призводять до змішення норм і ідеалів, законного та незаконного, належного і суцього, порушення сітки регулятивних і контролюючих координат суспільства і втрату особистістю відповідальності за свої соціальні дії» [2, с. 3].

Найголовніше, аномія позбавляє людей солідарності, здатності визнавати інтереси іншого. Вона приводить до того, що замість бажаного («шуканого») автономного індивіда з'являється так званий негативний індивід. Автономним індивідуумом називали індивіда західного суспільства.

Його особливістю є свобода самовизначення і відповідальність за вибір цілей, засобів їх досягнення і отриманий результат. Негативний індивід – «пустий атом», «уламок суспільства». Він виник в результаті негативного розуміння свободи («робіть, що бажаєте») і не визнає ані відповідальності, ані свого зв'язку з державою, суспільством і іншими індивідами. Він не визнає права інших людей і їхні інтереси. Як помічає М.Є. Покровський, «ціннісна неузгодженість або ціннісно-нормативний вакуум (аномія), а так само і переживання дефіциту значущих зав'язків (самотність) представляють собою фактори великої руйнівної сили, які здатні суттєво знизити ефективність будь-якої соціальної діяльності». [2, с. 11].

Як зазначає А.Б. Гофман, аномійний стан суспільної свідомості виникає внаслідок характерної для всього пострадянського періоду державотворення «стабільної нестабільності» і постійно відтворюється з огляду на закономірно тривалий процес інституційної, соціокультурної та соціокультурної трансформації. Він також акцентує увагу на тому, що аномія являє собою дисфункцію ціннісно-нормативних механізмів соціального регулювання і контролю, що виникає за обставин, коли легітимізовані і навіть сакралізовані в суспільстві певного типу цінності й норми, повністю або частково втрачають свій регулятивний потенціал, перестають сприйматися і визнаватися як загальноприйняті [3, с. 100].

Отже, використовуючи всі можливі засоби правового виховання, необхідно формувати правосвідомість, яка буде ґрунтуватись на системі «нових» цінностей, що повинні стати для людей засадничими принципами під час прийняття рішень про те, як діяти. У документі «Компетентності для культури демократії. Живемо разом як рівноправні громадяни в культурно багатоманітному демократичному суспільстві», розробленому фахівцями Європейського центру ім. Вергеланда, пропонується три набори цінностей, які повинні стати стандартами та критеріями для оцінювання як власних дій, так і дій інших людей: 1) поцінювання людської гідності та прав людини; 2) поцінювання культурної багатоманітності; 3) визнання цінності демократії, справедливості, рівності та верховенства права. Перший набір цінностей повинен закріпити в свідомості людей те, що права людини забезпечують мінімальний захист, необхідний людині, аби прожити гідне життя, і що права людини є основою для свободи, рівності, справедливості та миру у світі. Другий набір цінностей повинен заохочувати людей до комунікації одне з одним незалежно від сприймання ними культурних відмінностей, а також переконати в тому, що міжкультурний діалог має використовуватися для розвитку культури демократії та життя в суспільстві на умовах рівноправності. Третій набір цінностей ґрунтується на системі переконань

про те, яким чином суспільство має функціонувати та управлятися [4, с.36-38].

Список літератури:

1. Затонский В. А. Правовое общество как основной целеполагающий идеал правовой политики российского государства. *Право и образование*. 2005. № 3. С. 145-163.

2. Покровский Н. Е. Одиночество и аномия (философские и теоретико-социологические аспекты): автореф. дис. ... д-ра социол. наук. Москва, 1996.

3. Соціально-психологічні чинники інтеграції українського соціуму / О. Г. Злобіна та ін. ; за ред. О. Г. Злобіної. Київ : Інститут соціології НАН України, 2016. 276 с.

4. Компетентності для культури демократії. Живемо разом як рівноправні громадяни в культурно багатоманітному демократичному суспільстві. Страсбург: Видавництво Ради Європи, 2016. 78 с. URL: <https://rm.coe.int/version-ukrainienne-240418/16807c886e>. (дата звернення: 20.02.2017).

5. Нестеренко О.М. Правове виховання у сучасному суспільстві: теоретико-компаративістське дослідження : дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.01. Харків, 2019. 260 с.

6. Нестеренко О.М. Відповідальність як засіб боротьби держави з наслідками COVID-19. Інноваційні технології публічного управління та адміністрування: теорія і кращі практики 21 століття: Матеріали Всеукраїнської науково - практичної конференції (17. 11. 2020 року, Мелітополь Україна) / відп. ред. Ортіна Г.В. Мелітополь: ФОП Однорог Т.В., 2020. 224 с. С. 192-194

7. Горбова Н., Нестеренко О. Правосвідомість як системоутворюючий чинник формування свідомої молоді //Гуманітарний вісник Запорізької державної інженерної академії. 2019. С. 35-37.

8. Oleksenko R. Social responsibility of business and its characteristics. Theory and practice: problems and prospects: International scientific-practical conference. 2020. S.21.

9. Олексенко Р. І., Бондаренко А. Соціально-економічні аспекти культури бізнесу. Матеріали Міжнародної науково-практичної конференції "Гармонізація культурно-освітнього простору вищої школи: соціально-педагогічні аспекти". 2014.С.227-240.

10.Ortina, H. та Yefimenko, L. та Voronina, J. (2019) The philosophy of sustainable development as a vector of social and responsible partnership of the state, business and civil society. *Культурологічний вісник Нижньої Наддніпрянщини*, 2 (40). с. 111-117.

ІСТОРИЧНІ АСПЕКТИ КОНТРАКТНОЇ ФОРМИ РЕГУЛЮВАННЯ ТРУДОВИХ ВІДНОСИН

Горбова Н.А.

к.п.н., доцент кафедри публічного управління, адміністрування та права

Нестеренко О.М.

к.ю.н., старший викладач кафедри публічного управління, адміністрування та права Таврійський державний агротехнологічний університет імені Дмитра Моторного

Регулювання трудових відносин має довгу історію. Праця, як основа економіки, розвитку та самореалізації людини, є вкрай важливою для будь-якого суспільства, незалежно від того, на якому етапі розвитку воно перебуває. Зокрема можна виокремити регулювання відносин у сфері праці на ті, які розвивалися еволюційним шляхом, та ті, які розвиваються революційним. Йдеться, певна річ, не про ринкові реформи, а про зміну політичного устрою, який впливає на економічний розвиток.

Відносини, які розвивалися еволюційним шляхом, були загартовані у протистоянні працедавців та профспілок. Історія профспілкового руху має багато чорних сторінок боротьби працівників за трудові права, що так чи так призвело до високого рівня захищеності трудових прав громадян та стало основою сталого економічного піднесення цих держав (країни ЄС, Північної Америки, Австралії, Нової Зеландії, Японії тощо). Натомість революційним шляхом розвивалося правове регулювання праці в країнах, які обрали для себе авторитарні, а подекуди і тоталітарні форми правління, де праця посіла чільне місце серед пропагандистських гасел (країни, в яких панували комуністичний, нацистський, фашистський, франкістський режими тощо). Якщо еволюційне правове регулювання розвивалося в умовах ринкової економіки, то революційне — в умовах контрольованої державою або адміністративно-планової економіки. Правове регулювання праці в Україні належить до другої групи, хоча в кінці XIX — на початку XX століття економічні відносини на території України були тісно вплетені в економічні процеси континентальної Європи. Еволюційний розвиток трудових відносин на території Західної України зберігався до 1939 року, до становлення «розвиненого соціалізму» на цих територіях.

Еволюційні зміни є природними та більш стійкими до зовнішніх та внутрішніх викликів, натомість революційні є радше спробою клонувати щось природне, як наслідок отримуємо за формою природне, а за змістом — нежиттєздатне та слабке. Революційні зміни у підходах до господарювання

можуть дати швидкий позитивний економічний ефект, але вони не спроможні його зберігати тривалий час, і процеси стагнації економіки є неминучими. Яскравим прикладом є радянська економіка, яка після економічних успіхів, вже з середини 60-х років ХХ століття почала відчувати перші проблеми, що згодом трансформувалися в тривалий застій та занепад.

Революційні зміни, норми трудового права перемістили із приватного права в публічне, які із диспозитивних стали імперативними. Таким чином, договірні відносини залишилися тільки в назві «трудовий договір», який містився в трудовому законодавстві, але договірна складова була повністю нівельована.

Правова природа трудових відносин є договірною, саме в глибинах приватного права зародилося трудове право, набуло рис автономності та виокремилася в окремий блок правових норм, який посідає чільне місце разом з нормами цивільного права.

Революційні зміни, трудові норми перемістили із приватного права в публічне, які із диспозитивних стали імперативними. Таким чином, договірні відносини залишилися тільки в назві «трудовий договір», які містився в трудовому законодавстві, але договірна складова була повністю нівельована.

Трудовий контракт став символічним першим проліском дерегуляції трудових відносин, поступового запровадження диспозитивного методу правового регулювання, першим ринковим інструментом регулювання відносин у сфері праці. Проте будь-яка добра законодавча ініціатива може бути спотворена правозастосуванням. Так сталося і з контрактом, через відсутність чіткого розмежування сфери застосування останнього та трудового договору окремі працедавці почали застосовувати повсюдно контракт, а не безстроковий трудовий договір.

Контракт як особлива форма трудового договору повинен спрямовуватися на створення умов для виявлення ініціативності та самостійності працівника, враховуючи його індивідуальні здібності й професійні навички, його правову і соціальну захищеність. Умови контракту, які погіршують становище працівника порівняно з чинним законодавством, угодами і колективним договором, вважаються недійсними (стаття 9 Кодексу законів про працю України).

Незважаючи на ці та інші застереження, що містяться в Кодексі законів про працю України та інших актах трудового законодавства і спрямовані на захист прав громадян під час укладання ними трудових договорів у формі контрактів, сторонами в контракті можуть передбачатися не вигідні для працівника умови: зокрема це, як правило, тимчасовий характер трудових

відносин, підвищена відповідальність працівника, додаткові підстави розірвання договору тощо. Тому сфера застосування контракту під час оформлення трудових відносин не може бути безмежною.

Список літератури:

1. Бойко М. Д. Порівняльне трудове право : навчальний посібник / Київ : Атіка, 2007. 318 с.
2. Горбова Н. А. Правова культура та культура прав людини: співвідношення понять та шляхи імплементації. /Н. А. Горбова// Електронне наукове фахове видання «Порівняльно-аналітичне право». №1, 2017, с.16-18.
3. Щербина В. І. Трудове право України : підручник / Київ : Істина, 2008. 383 с.
4. Жернаков В. В. Трудове правовідношення як складне явище у трудовому праві /Жернаков В. В. // Трудове право України: сучасний стан та перспективи : матеріали наук.-практ. конф. (м. Сімферополь, 24 травня 2008 р.). Сімферополь, 2008. С. 34

ЕФЕКТИВНИЙ ІНСТРУМЕНТ АДМІНІСТРУВАННЯ В ОРГАНАХ ДЕРЖАВНОЇ СЛУЖБИ.

Чудакова Г.С.

студентка магістратури спеціальності «Публічне управління та адміністрування» Таврійський державний агротехнологічний університет імені Дмитра Моторного, Мелітополь

Правове регулювання в системі публічного управління розглядається в двох аспектах - як нормативно-правовий фундамент процесу і всієї системи публічного управління і як інтегральний інструмент публічного управління.

Публічне (державне і муніципальне) управління і публічна політика реалізуються з використанням широкого спектру інструментів, за допомогою яких органи публічного управління реалізують свої владно-управлінські повноваження з метою надання необхідного адміністративного впливу, забезпечення підтримки або запобігання соціальних змін, досягають бажаних результатів. Застосовувані інструменти повинні відповідати цілям і завданням публічного управління. Можна виділити такі типи інструментів публічного управління: механізми, заходи і засоби. Серед основних традиційних інструментів публічного управління Дірк Месснер і Йорг Мейер-Стамер'єна виділяють наступні інтегральні інструменти: влада, фінанси і закон [1]. Сюзанна Боррас і Чарльз Едквіст виділяють три основні

категорії інструментів, які використовуються в публічному управлінні і в публічній політиці: регуляторні інструменти; економічні та фінансові інструменти; так звані «м'які» інструменти [2].

Правове регулювання в системі публічного управління слід розглядати в двох аспектах:

по-перше - як нормативний правовий фундамент системи і процесу публічного управління, а також їх окремих сегментів і напрямків;

по-друге - як інтегральний інструмент (лінійка інструментів) публічного управління.

Як правило, більша частина з того, що здійснюється в рамках і в процесі публічного управління, реалізується безпосередньо за допомогою або з використанням нормативного правового регулювання, отримує той чи інший спосіб закріплення або відображення в законодавстві. Нормативне правове регулювання неоднорідне за своєю природою, а також за формами і особливостями правових інструментів і технологій. У загальному обсязі публічного нормативного правового регулювання основну масу становлять державні нормативні правові акти; муніципальні акти складають меншу частину. Загальною суттєвою ознакою для норм права є їх дія по невизначеному колу осіб та їх обов'язковий характер. При цьому виконувальність зобов'язуючих і заборонених правових норм, як правило, прямо або побічно забезпечується загрозою застосування і застосуванням (при невиконанні норм) відповідних примусів і санкцій.

Нормативне правове регулювання як інструмент публічного управління направлено на:

1) створення базових правил поведінки в конкретних областях суспільних відносин;

2) активне адміністрування суспільних відносин і процесів для:

- упорядкування, підтримки і сприяння розвитку соціального, економічного, політичного життя суспільства;

- обмеження і припинення протиправних відносин і діянь;

- уповільнення і пом'якшення небажаних або небезпечних суспільних відносин і процесів, попередження конфліктів;

- санкціонування, стимулювання бажаних і позитивних відносин і процесів;

- правової охорони і захисту об'єктів;

- утримання громадських відносин і процесів в необхідному стані стійкості, стабільності або, навпаки, - в стані позитивного розвитку;

- реалізації виховної функції і на запобігання правопорушенням;

3) створення гарантій, умов і процедур взаємодії між органами публічного управління і всіма іншими суб'єктами, а так само між зазначеними органами;

4) відтворення, постійне вдосконалення нормативного правового регулювання і його систематизацію;

5) регулювання побудови, функціонування та відтворення самої «публічно-владної машини» - системи публічного управління.

Нормативно-правовий механізм публічного управління та / або публічної політики – це сукупність юридичних засобів (правових методів і правових процедур, матеріальних і процесуальних норм права, в тому числі технічних норм і актів реалізації права).

Право являє собою унікальний ресурс для органів публічного управління, оскільки тільки органи публічної влади можуть в односторонньому порядку визначати загальні правила в тій чи іншій сфері. Правотворчість є недоступним для приватних суб'єктів, які лише в деяких ситуаціях можуть мати доступ до деяких інших інструментів публічного управління і використовувати їх.

У більшості випадків своєчасне видання адекватних ситуацій правових норм є достатнім для досягнення запланованих і очікуваних результатів. Як правило, першою реакцією держави на виникаючі різного роду істотні проблеми є прийняття відповідного акта правового регулювання - законодавчого та / або підзаконного. При цьому моніторинг і забезпечення виконання нормативних актів мають важливе значення. У певних областях суспільних відносин зазвичай комплексно задіюються пакети нормативних правових інструментів, застосування яких функціонально-логічно розподілено в часі і характеризується стійкістю. І тоді обґрунтовано можна говорити про правові режими регулювання суспільних відносин в тій чи іншій області. Згідно Стівену Краснеру , режим - це комплекс «явних і імпліцитних принципів, норм, правил і процедур прийняття і реалізації рішень, навколо яких очікування причетних осіб сходяться в певній галузі відносин» [Krasner S.D. 1983.- P. 2].

В рамках публічного управління вельми важлива системність нормативного правового регулювання. Єдність системи правового забезпечення державного управління обумовлено: 1) принципом вищої юридичної сили Конституції України; 2) принципом особливої конституційної сили основ конституційного ладу України; 3) принципом правової держави; 5) принципом поділу влади і принципом конституційної відповідальності; 6) принципом державної цілісності; 7) принципом державного суверенітету; 8) принципом єдності системи державної влади; 9)

конституційними вимогами єдності до системності комплексів органів виконавчої влади, судової влади і прокуратури; 10) принципом рівності прав, свобод і обов'язків громадян перед законом і судом.

Разом з тим, здійснення правового регулювання, як інструменту публічного управління в тій чи іншій сфері, може стикатися з рядом проблем.

Правове регулювання далеко не завжди може бути ефективним інструментом і давати очікувані результати. Воно може не відповідати складним умовам і об'єктивним обставинам, не підходити в силу предметно-об'єктної або функціональної обмеженості або надмірну дорожнечу правозастосування (наприклад, в разі забезпечення контролю за досить складними процесами і управління ними). Обмежувати можливості правового регулювання можуть його негнучкість і складність, відома «неповороткість». У ряді ситуацій може бути більш коректним застосування інших інструментів публічного управління, в тому числі ринкових інструментів, поєднання нормативного правового регулювання та саморегулювання, інструментів стимулювання і заохочення, інформаційних інструментів і ін.

Проте, для держави в особі її органів державного управління і посадових осіб, а так само в особі політиків у владі, саме правове регулювання часто є найбільш прийнятним інструментом державного управління. У більшості випадків воно дозволяє належним чином реагувати на виникаючі в суспільстві проблеми, безпосередньо впливати на поведінку суб'єктів конкретних правовідносин, а також на певні ситуації і процеси. Особливого ефекту вдається досягти, якщо правильно задіяти такий інтегральний інструментарій з арсеналу нової моделі суспільного управління, як спрощення законодавства та інші можливості його удосконалення.

Список літератури

1. Messner D., Meyer-Stamer J. Governance and Networks. Tools to Study the Dynamics of Clusters and Global Value Chains / Institute for Development and Peace (University of Duisburg) // <<http://www.meyer-stamer.de/2000/govtools.pdf>>. – 33 p. – P. 2

2. Borrás S., Edquist C. The Choice of Innovation Policy Instrument (Paper № 2013/04) / Centre for Innovation, Research and Competence in the Learning Economy (CIRCLE) of Lund University // <http://www4.lu.se/upload/CIRCLE/workingpapers/201304_Borras_Edquist.pdf>. – 33 p. – P. 11

3. Краснер С.Д. Структурні причини та наслідки режиму: режими як інтервенційні змінні // Міжнародні режими / Під редакцією С.Д. Краснер. - Ітака (Нью-Йорк): Корнельський університетський прес, 1983. С. 1–21.

4. Ortina, H. та Yefimenko, L. та Voronina, J. (2019) The philosophy of sustainable development as a vector of social and responsible partnership of the state, business and civil society. *Культурологічний вісник Нижньої Наддніпрянщини*, 2 (40). с. 111-117.

УДК 34.096

ПРОБЛЕМИ АКТИВІЗАЦІЇ РЕЙДЕРСТВА В АГРАРНОМУ СЕКТОРІ У ЗВ'ЯЗКУ ЗІ ЗНЯТТЯМ МОРАТОРІЮ НА ПРОДАЖ ЗЕМЛІ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКОГО ПРИЗНАЧЕННЯ В УКРАЇНІ В 2021 РОЦІ ТА ШЛЯХИ ЇХ ПОДОЛАННЯ

Соболь Ганна Олександрівна

студентка ЗІГЗ групи, факультету агротехнології та екології Таврійського державного агротехнологічного університету імені Дмитра Моторного, м. Мелітополь.

На сьогодні в земельному законодавстві України існує ряд питань і проблем, які потребують вирішення у зв'язку з відкриттям ринку землі, пов'язаним із внесенням змін до деяких законодавчих актів України щодо умов обігу земель сільськогосподарського призначення №2178-10. Згідно з оновленою версією документа, з другого півріччя 2021 року скасовується дія мораторію на продаж аграрної землі. Відкриття ринку землі заплановано на 1 липня 2021 року. [1]

Сільськогосподарське товаровиробництво відіграє важливу роль в економіці України та протягом останніх років демонструє істотне зростання. В умовах, коли відкривається можливість купівлі-продажу основного активу галузі - землі сільськогосподарського призначення, товаровиробникам необхідно зробити оцінку комерційних ризиків.

Перше питання на порядку денному у сільськогосподарського товаровиробника: як зберегти земельний банк в умовах ринкової трансформації. Це завдання стосується двох аспектів: фінансового, оскільки доведеться готуватися до викупу землі у власників, які захочуть її продати, так і юридичного, адже в умовах конкуренції за землю необхідно ще раз переглянути арсенал юридичних засобів збереження земельного банку. [2]

Звісно, у світлі таких законотворчих трансформацій, [7] велика кількість фізичних та юридичних осіб занепокоєна деякими аспектами відкриття ринку землі. Найперше, що викликає скептичні настрої у бізнесменів та у представників сільськогосподарського сектору – це ризик

рейдерських захватів землі. Представлені Верховною Радою України зміни Закону №159-IX, ключовими з яких є:

1) принцип, що зміни щодо відчуження частки в підприємстві вносяться в Єдиний державний реєстр юридичних осіб, фізичних осіб-підприємців та громадських формувань («ЄДР») виключно цим нотаріусом, який нотаріально засвідчував документи про перехід права власності на частки;

2) чітко визначено обов'язок реєстратора (нотаріуса) перевірити волевиявлення юридичних осіб при внесенні змін у ЄДР або при здійсненні державної реєстрації операцій з нерухомістю, що включає зокрема обов'язок пересвідчитись у повноваженнях посадових осіб та представників підприємств;

3) встановлена чітка вимога до нотаріальної форми довіреності при операціях з нерухомістю чи внесенні змін до ЄДР.[2]

Звісно, наведені заходи не можуть повністю нівелювати ризики правопорушень, але суттєво знижують ризики та ускладнюють реалізацію злочинницьких схем.

Сам Закон ВРУ №340-IX створений на протидію рейдерству у сільськогосподарській сфері, але велика його частка стосується внесення поправок до земельного законодавства. Тепер, власники землі матимуть можливість самотійного встановлення вимог про реєстрацію обтяження у держреєстрі прав на нерухомість за обов'язкової участі нотаріуса, як суб'єкта, який несе відповідальність за вчинення нотаріальної дії. Такий превентивний захист повинен посилити унеможливлення позаконної перереєстрації договорів оренди на підставі детальної документації.

Не менш важливим інструментом у боротьбі з рейдерськими діями є створення онлайн сервісів за підтримки АЦСК органів юстиції України;

АЦСК ТОВ "Центр сертифікації ключів "Україна" та ін. Сервіси інформування про початок та хід реєстраційної процедури стосовно земельних ділянок «SMS-маяк» і «SMS-маяк Земля», за допомогою яких можна оперативно дізнатися про зміни в реєстрі нерухомості (через SMS - повідомлення, електронним листом, або ж через повідомлення в кабінеті користувача).[3]

Як зазначає Ольга Оніщук, заступниця міністра юстиції з питань державної реєстрації, що програму-мінімум у сфері держреєстрації виконано, створивши ряд перепон для рейдерів. Щодо подальших дій, то це буде поступове оновлення програмного забезпечення держреєстрів та введення електронного нотаріату: Єдиного реєстру нотаріальних дій, що зробить процедуру доступу до нотаріальних та реєстраційних послуг відкритою,

прозорою та максимально зручною для населення. Це повинно максимально мінімізувати питання незаконних реєстраційних дій, в тому числі і в аграрному секторі.

Список літератури:

1. <https://www.kmu.gov.ua/news/verhovna-rada-ukrayini-progolosuvala-za-vidkrittya-rinku-zemli>
2. https://biz.ligazakon.net/analitics/193344_v-ochkuvann-vdkrittya-rinku-zeml-yak-zmni-vdbuvayutsya-v-zakonodavstv
3. https://biz.ligazakon.net/analitics/194252_vdkrittya-rinku-zeml-shcho-peredbacha-zakon
4. Нестеренко О.М. Проблемні питання адміністративно-правового забезпечення законності у сфері земельних відносин. Збірник наукових праць Таврійського державного агротехнологічного університету (економічні науки), м. Мелітополь, № 2 (6), 2013. С. 300-309.
5. Нестеренко О.М. Колізії між земельним та конституційно-процесуальним законодавством. Збірник наукових праць Таврійського державного агротехнологічного університету (економічні науки), м. Мелітополь, № 13, 2011. С. 345-350.
6. Нестеренко О.М. Набуття права власності на земельні ділянки за цивільно-правовими угодами. Збірник наукових праць Таврійського державного агротехнологічного університету (економічні науки), м. Мелітополь, № 6, 2009. С. 272-278.
7. Молодиченко В. В., Гапотій В. Д., Печерський О. В., Олексенко Р. І. Правове регулювання окремих видів підприємницької діяльності: навчальний посібник. Мелітополь: вид-во МДПУ ім. Б. Хмельницького. 2014. 287с.

УДК 336 (477)

МІСЦЕ ФІНАНСОВОЇ БЕЗПЕКИ ЯК КЛЮЧОВОЇ ЛАНКИ СТАЛОГО РОЗВИТКУ КРАЇНИ

Целуйко Олексій

здобувач Державний університет інфраструктури та технологій, м. Київ

Значення фінансів у розвитку держави, її стабільності і безпеки, обумовлює відповідне місце фінансової безпеки як ключової ланки системи економічної безпеки країни, опосередковують і надає вирішальний вплив на всі інші її елементи - промислову, енергетичну, продовольчу безпеку і т.д..

Представлений підхід до фінансової безпеки держави дозволяє визначити, якою мірою стійкість економічного розвитку країни залежить від чинників, що лежать в сфері фінансів, а в якій – від особливостей економіки, ступеня розвитку галузей реального сектора, забезпечення технологічної, інформаційної, сировинної, продовольчої та ін. видів безпеки .

Відомо, що для економіки і соціального життя людини є небезпечним як переоцінка, так і недооцінка значущості фінансової системи та інструментів податково-бюджетної і грошово-кредитної політики. Проте, досить важко переоцінити значення фінансової системи і її безпеки в економіці держави.

Сьогодні теорія фінансової безпеки держави знаходиться на стадії розробки. В економічній літературі недостатньо досліджені такі базові поняття, як «об'єкт фінансової безпеки», «система фінансової безпеки», «механізм фінансової безпеки» та ін. В той же час, з огляду на зростаючу актуальність даної проблеми фінансова безпека починає все більше виділятися вченими в системі економічної безпеки держави.

В даний час в економічній науці існує термінологічна плутанина щодо поняття «фінансова система держави», що призводить до нерозуміння не тільки між вченими різних країн, а й до суперечностей різних дисциплін, вітчизняних наукових шкіл різних міст, вузів.

Більшістю авторів всі сфери і ланки фінансових відносин діляться на дві взаємопов'язані підсистеми. В першу входять загальнодержавні фінанси, що забезпечують потреби розширеного відтворення на рівні народного господарства в цілому. У другу - фінанси господарюючих суб'єктів, які використовуються для забезпечення відтворювального процесу грошовими коштами на мікрорівні. При цьому наголошується особлива роль фінансового ринку країни і фінансових посередників у забезпеченні стабільного фінансування суспільних потреб та перерозподілі грошових коштів в економіці [1].

Довгий час фінансовий ринок відокремлювався вітчизняної економічної думкою від фінансової системи держави, що у великій мірі було пов'язано зі слабкістю і нерозвиненістю ринку. У міру зростання його ролі питань взаємодії фінансового ринку і фінансової системи приділяється все більше уваги.

Ряд українських економістів, які вивчають проблеми фінансів, грошового обігу і кредиту, дійшло згоди з західними вченими з приводу правомірності включення фінансового ринку до складу фінансової системи держави.

При цьому виник ряд однакових за своєю суттю, але різних за назвою, формулювань: «фінансова система (в широкому сенсі)», «фінансово-кредитна система», «фінансово-банківська система» та тощо. Множинність трактувань

одного і того ж поняття призводить до термінологічної плутанини і незрозуміння між вітчизняними економічними школами.

На наш погляд структуру фінансової системи держави можна представити як систему, що складається з трьох основних ланки [2, с.426]:

- 1) фінанси юридичних осіб;
- 2) фінанси домашніх господарств;
- 3) фінанси корпорацій і фірм, нефінансових організацій, держустанов, некомерційних організацій;
- 4) фінансовий ринок (грошовий, позичкового капіталу, цінних паперів).

5) Кожна з цих сфер включає в себе ланки, що представляють собою фінансові відносини, які відіграють певну роль у відтворювальному процесі. Основні ж їх відмінності полягають в способах формування і напрями використання грошових фондів підприємницьких ризиків за допомогою укладення договорів зі страховими компаніями. Сам фінансовий ринок, надає компаніям кошти, джерелом яких є і державні грошові фонди у формі залишків на рахунках бюджетних організацій, і кошти інших підприємств і організацій, що мають тимчасові фінансові надлишки, і накопичення населення.

6) Таким чином, незважаючи на розмежування сфер діяльності і застосування особливих способів та форм освіти і використання грошових фондів в кожному окремому ланці, фінансова система є єдиною. При цьому, все ж необхідно відзначити особливу роль загальнодержавних фінансів в забезпеченні певних темпів розвитку національного господарства, перерозподілі фінансових ресурсів між галузями економіки і регіонами країни, між виробничою і невиробничою сферами, а також між формами власності, окремими групами і верствами населення.

Ефективне використання фінансових ресурсів можливо лише на основі активної фінансової політики, яка представляє собою сукупність рішень, що приймаються суб'єктами економіки з приводу формування, розподілу і перерозподілу, а також використання коштів у відповідності з поточними і стратегічними завданнями даного суб'єкта.

Список літератури:

1. Грошово-кредитні інструменти забезпечення фінансової безпеки на сучасному етапі соціально-економічного розвитку України: Аналітична записка / Васильців Т.Г., Гудзовата О.О. - Регіональний філіал у м. Львові, Національний інститут стратегічних досліджень, 2018. – 10 с. URL: <http://www.niss.gov.ua/articles/2872/>.

2. Фінансова безпека суб'єктів господарювання [Текст] : підручник / ред. О. Б. Жихор. – К. : УБС НБУ, 2014. – 605 с.

ПРАВОВИЙ АНАЛІЗ БЮДЖЕТОУТВОРЕННЯ В УКРАЇНІ

Кравець Злата

Таврійський державний агротехнологічний університет імені Дмитра Моторного

Бюджет країни є найбільш дієвим механізмом виконання фінансової політики країни. В прибутках бюджету відображається податкова політика країни, та в видатках – пріоритетні шляхи вкладень грошей. Для здійснення функцій, покладених на країну, в її бюджет має надходити достатній об'єм коштів. За рахунок прибутків Державного бюджету України відбуваються видатки на економічне і соціальне спрямування. Згідно із Бюджетним кодексом України прибутки бюджету – це податкові, неподаткові і інші надходження на остаточній основі, справляння яких передбачено законодавством України (приймаючи трансферти, особисті надходження бюджетних установ).

Форми і склад мобілізації прибутків до Державного бюджету України залежать від методів та системи господарювання, та ще теж від економічних доручень, які ухвалює суспільство у той чи інший період. Стаття 29 Бюджетного кодексу України встановлює види прибутків загального фонду Державного бюджету України і джерела формування особливого фонду у частці прибутків.

Для затвердження України як правової та демократичної країни принципово важливою є структура дієвої системи взаємозв'язків між органами місцевого самоврядування і влади країни, здатної своєчасно і ефективно вдовольняти вимоги громадян, та й також сприяти на здійснення їхніх прав. Вагому роль в будові громадянського суспільства на демократичних засадах і реформуванні в відношенні із цим урядового керування виконує децентралізація влади, яка передбачає передання вагомого об'єму задач, повноважень і функцій із головного рівня на місцевий з відповідним їх розташуванням між органами місцевого самоврядування та виконавчої влади. Успіх децентралізації залежить як від фінансової здатності органів самоврядування, які потрібні для доброякісного здійснення наданих їм призначень.

Європейська модель самоврядування базується на принципах субсидіарної відповідальності, яка передбачає надання послуг органами на щонайбільше наближеному до споживачів рівні, але й також законності функціонування самоврядних органів, які мають вияв в від'ємній (загально-дозвільній) або позитивній (спеціально-дозвільній) регламентації функціонування цих органів. В українських вимогах вагомим є максимально

повне законодавче закріплення компетенції місцевого самоврядування із урахуванням приписів ч. 2 ст. 19 Конституції України, яка передбачає позитивний принцип функціонування публічної адміністрації, а тому і потребує детального відображення у законі їх повноважень і функцій.

Висновок. Бюджетне питання є однією з найважливішою складовою соціально-відповідального суспільства. Саме бюджет України спонукає на розвиток економіки та утворення соціально відповідального бізнесу. Характеризуючи бюджетну ланку, яка сформувалася у країні впродовж 30 років незалежності, треба зауважити, що вона суттєво змінилася. Характер змін за своїм значенням є реформаторським, одночасно стрибкоподібним та непослідовним. Реформування бюджетної системи держави має здійснюватися комплексно в розрізі громадських змін адміністративної, управлінської, інституційної, організаційної, фінансової і інших складових комплексної модернізації держави та її регіонів. Пріоритетними шляхами розвитку бюджетної ланки країни у контексті проведення бюджетної реформи доцільно вважати:

- продовження децентралізації бюджетних коштів;
- зміну бюджетної ідеології напрямом подальшого розвитку програмно цільового методу керівництва бюджетними коштами;
- запровадження механізмів стимулювання економічної активності органів тутешньої влади із ціллю самозабезпечення і зростання фінансової стійкості місцевих бюджетів;
- здобутку найоптимальнішого ступеня поділу ресурсу між місцевими і державними бюджетами для забезпечення фінансової здатності органів місцевого самоврядування;
- упорядкування повноважень щодо виконання видатків між місцевими і державними бюджетами.

Список літератури:

1. Управління державних доходами та видатками. Навчальний посібник. Редакція: к.е.н., доцент Б.С. Малиняк
2. Горбова Н.А. Природа державного контролю (нагляду) та генезис його законодавчого визначення. «Право та державне управління» № 1 (2019).
3. Горбова Н. А. Правомірна поведінка: підходи до визначення дефініцій, соціальна значимість та типологія. /Н. А. Горбова// Право і суспільство № 5-2, 2015, - С. 35-40.

СТАНОВЛЕННЯ І РОЗВИТОК КОНЦЕПЦІЇ СОЦІАЛЬНО ВІДПОВІДАЛЬНОГО СУСПІЛЬСТВА

Воронкова В.Г.

доктор філософських наук, професор, Академік академії наук вищої освіти України завідувач кафедри менеджменту організацій та управління проектами, Інженерний навчально-науковий інститут Запорізького національного університету (Запоріжжя, Україна)

Андрюкайтене Регіна

доктор PhD соціальних наук (менеджмент), проф., зав. кафедри бізнесу та економіки, Маріямпольська колегія (Маріямполь, Литва), лектор Литовського університету спорту (Маріямполь, Каунас, Литва)

Щоб сформувавши концепцію соціально відповідального суспільства в умовах COVID-19, слід створити умови сталого розвитку, що потребують перезавантаження управлінських засад і цінностей організацій, так як суспільство знаходиться в «ситуації ризику». Широка підключеність природи до ринкових відносин поглибила протиріччя у системі «людина-природа-суспільство-бізнес» привела до ситуації несталості та появи концепції VUCA, яка зачепила діяльність всіх організацій. Концепція VUCA походить від акроніму англійських слів: 1) Volatility (нестабільність); 2) Uncertainty (невизначеність); 3) Complexity (складність); 4) Ambiguity (неоднозначність). Для формування концепції соціально відповідального суспільства слід розвивати соціально-орієнтоване та екологічно збалансоване управління в умовах COVID-19. Для цього слід використати

Глобальний договір ООН, який ініціював розвиток екологічно відповідального бізнесу та екологічно безпечних технологій, для чого необхідно здійснити: 1) переструктуризацію управлінських підходів до взаємодії людини, природи, техніки, культури, свідомості; 2) формування організації як колективної кооперації – колективного розуму, продуктивної взаємодії, націленої на сумісний результат досягнення цілей більш високого рівня, формування організації на засадах ноосферного мислення (розуму, моралі, справедливості, соціальної відповідальності); 3) формування нового гнучкого мислення як стабільної засади виживання організації; 4) формування соціально відповідальної держави як головного пріоритету вираження соціальної відповідальності організацій на засадах колективної співпраці. В основі концепції соціально відповідального суспільства - нова кооперація управлінців на загальнолюдській основі як нової культури мислення, нової культури менеджменту організацій, екологічності,

досягнення 17 цілей сталого розвитку. Концепція соціально відповідального суспільства націлена на те, щоб: сформувати концепцію гнучкого управлінського мислення керівників, в основі якої органічно-екосистемні принципи діяльності організацій та нова етична система цінностей, здатна вирішити проблеми взаємодії «людство-біосфера-техносфера». Для цього бізнес як вираження соціальної відповідальності організацій повинен розвивати нові екологічно безпечні тренди і перейти до регенеративного розвитку, його природодоцільного використання та екорегенативного виміру. Дані системні компоненти концепції соціально відповідального суспільства детерміновані використанням нових цифрових технологій та інноваційними рішеннями, в основі яких упровадження соціальної відповідальності у сферу бізнесу як інструменту збалансованості, виявлення соціальної чуткості до зацікавлених сторін, що в цілому може привести до соціально-орієнтованої, екологічно збалансованої і соціально-відповідальної концепції розвитку держави в умовах ковідного і післяковідного розвитку.

Список літератури:

1. Andriukaitiene, Regina, Cherep A.V., Voronkova V. H., Punchenko O. P., Kivliyuk O.P. Managing organizational culture as a factor in organizational change (Управління розвитком організаційної культури як чинник впливу на зміни в організації). Humanities Bulletin of Zaporizhzhie State Engineering Academy: Proceedings Scientific publications / Ed. V. Voronkova. Zaporizhzhie: EPD of ZSEA. 2018. Issue 75. P. 169-179.

<http://vestnikzgia.com.ua/article/view/155562>

2. Воронкова В.Г., Романенко Т.П., Андрюкайтене Регіна. Концепція розвитку проектно-орієнтованого бізнесу в умовах цифрової трансформації до smart-суспільства. Гуманітарний вісник Запорізької державної інженерної академії» : збірник наукових праць. Вип. 67. Запоріжжя: РВВ ЗДІА, 2016. С .13-27. <http://vestnikzgia.com.ua/article/view/86468>

3. Valentyna Voronkova, Natalya Metelenko, Vitalina Nikitenko, Iryna Silina. System analysis of the economy of sustainable development as environmentally balanced and socially oriented one (Системний аналіз економіки сталого розвитку як екологічно збалансованої і соціально-орієнтованої). Humanities studies: сборник научных трудов. Запорожье : ЗНУ. 2019. Вып. 1(78). С.86-97. <http://humstudies.com.ua/article/view/192051>

4.Regina Andriukaitiene, Ernestas Janulionis, Valentyna Voronkova. The concept of corporate social responsibility and its implementation in the activity of organizations (Концепція корпоративної соціальної відповідальності та особливості її реалізації у діяльності організацій). Humanities bulletin of Zaporizhzhie State Engineering Academy: Proceedings Scientific publications.

Zaporizhzhie: EPD of ZSEA.2019. Issue 76. P.184-196. DOI:
<https://doi.org/10.30839/2072-7941.2019.165128>
<http://vestnikzgia.com.ua/article/view/165128>

5. Voronkova Valentyna H., Teslenko Tatyana V., Nikitenko Vitalina A., Bilohur Vlada E. Impact of the worldwide trends on the development of the digital economy (Влияние глобальных тенденций на развитие цифровой экономики). Amazonia Snvestia. 2020. Volume 9. Issue 32. P.81-90.

<https://www.amazoniainvestiga.info/index.php/amazonia/issue/archive>

УДК: 349.24

ОСОБЛИВОСТІ ПРАВОВОГО РЕГУЛЮВАННЯ ПРАЦІ НЕПОВНОЛІТНІХ

Корощенко М.Г.

*студентка 2 курсу факультету економіки та бізнесу Таврійський державний
агротехнологічний університет імені Дмитра Моторного, м. Мелітополь,
Україна*

У сучасних умовах саме молоде покоління є найбільш вразливою та соціально незахищеною категорією населення. Необхідність захисту прав та інтересів неповнолітніх зумовлена їх віком, який не дозволяє у повному обсязі здійснювати права, що їм належать, застосовувати правові засоби їх захисту. Людина до досягнення вісімнадцяти років знаходиться в стадії становлення, формування особистості, усвідомлення себе самостійним правомочним суб'єктом різноманітних правових відносин.

Деякі проблемні питання щодо влаштування неповнолітніх розглядали такі науковці: К.Р. Рибалко, О.О. Коваленко, В.І. Прокопенко, М.І. Іншин, С.А. Муромцев, О.П. Сергєєв, В.В. Павловський.

Праця неповнолітніх - це врегульована трудовим законодавством праця неповнолітніх осіб, що не досягли 18 років. У статті 43 Конституції України зазначено, що кожен має право на працю, що включає можливість заробляти собі на життя працею, яку він вільно обирає або на яку вільно погоджується [1].

Неповнолітні, тобто особи, що не досягли вісімнадцяти років, у трудових правовідносинах прирівнюються у правах до повнолітніх, а в галузі охорони праці, робочого часу, відпусток та деяких інших умов праці користуються пільгами, встановленими законодавством України.

Поняття «працевлаштування неповнолітніх» І.В. Хохряковою визначає як систему спеціальних економічних та організаційно-правових заходів відповідних державних і недержавних органів щодо забезпечення трудової зайнятості такої окремої категорії населення, як молодь. [2, с.7]

Згідно до статті 190 Кодексу законів про працю забороняється застосування праці осіб молодше вісімнадцяти років на важких роботах і на роботах з шкідливими або небезпечними умовами праці, а також на підземних роботах; забороняється залучати осіб молодше вісімнадцяти років до підймання і переміщення речей, маса яких перевищує встановлені для них граничні норми [3, 4].

КЗпП України гарантує неповнолітнім працівникам певний обсяг прав, серед яких такі права:

- на безпечні умови праці, відповідно до вимог законодавства;
- на справедливу оплату праці;
- на щорічну відпустку
- на судовий захист трудових прав та ін.

Як зазначає М.І. Іншин, освіта є основним чинником забезпечення конкурентоспроможності країни в сучасних умовах, коли виробництво набуває інноваційного характеру. Тому особливий попит серед сучасної молоді мають спеціалізовані навчальні заклади, коледжі, які ведуть підготовку за найбільш потрібними та високооплачуваними професіями та надають одночасно повну середню освіту. У випускників таких закладів в основному немає проблем, пов'язаних із пошуками роботи в майбутньому [5]. Однак ринок праці переповнений кадрами, спостерігається скорочення робочих місць, а нові практично не створюються. Через відсутність професійних знань та достатнього практичного досвіду реалізувати своє право на працю молоді стає дедалі складніше.

Звідси й впливає проблема відсутності гарантій щодо забезпечення працевлаштування молодого покоління. Виникає необхідність на законодавчому рівні найбільш ефективного, такого, що відповідає сучасності, механізму залучення молоді до праці.

Також поширеною проблемою є не укладання письмового трудового договору з неповнолітньою особою [9]. У статті 24 КЗпП наголошено на його письмовій формі, оскільки закріплення прав та обов'язків сторін надає гарантію молоді на безпечні умови праці [3]. Є багато випадків, коли неповнолітні працюють у тіні, отримують невідповідні заробітну плату, умови праці, нестабільний графік роботи. Негативним є не тільки те, що є досить високий ризик залишитися в будь-який час без робочого місця, навіть

іноді без оплати праці, також постає проблема працевлаштування на іншу роботу (стаж роботи юридично відсутній).

Згідно з трудовим законодавством, неповнолітні мають певні пільги, дотримання яких обов'язкове:

- скорочену тривалість робочого часу (ст. 193 КЗпП): у віці 16—18 років — 36 годин на тиждень; у віці 15—16 років (для учнів віком 14—15, які працюють у період канікул) — 24 години на тиждень (ст. 51 КЗпП);

- на щорічну відпустку тривалістю один календарний місяць, що повинна надаватися будь-якої пори року за бажанням працівника (ст. 159 КЗпП).

- на виплату заробітної плати за скороченої тривалості щоденної роботи в такому самому розмірі, як працівникам відповідної категорії за повної тривалості щоденної роботи (ст. 194 КЗпП);

- щорічні відпустки працівникам віком до вісімнадцяти років надаються у зручний для них час. Щорічні відпустки працівникам віком до вісімнадцяти років повної тривалості у перший рік роботи надаються за їх заявою до настання шестимісячного терміну безперервної роботи на даному підприємстві, в установі, організації (ст. 195 КЗпП) [3].

У разі порушення законних інтересів неповнолітніх працівників, зокрема обмеження вищезазначених пільг, батьки та держава мають право вимагати розірвання трудового договору неповнолітніх працівників із роботодавцем. Якщо порушуються законні інтереси неповнолітніх, батьки та держава повинні відреагувати та вжити належних заходів. Проте неповнолітні працівники не завжди обізнані у своїх правах, батьки часто не поінформовані про такі обмеження, а держава не забезпечує належного нагляду. Тому необхідно на законодавчому рівні не тільки наділяти пільгами неповнолітніх, але й забезпечити посилення механізму їх реалізації.

Отже, неповнолітні - це особлива категорія працівників, які відрізняються віком, соціальним, правовим статусом та умовами праці.

Основними проблемами працевлаштування неповнолітніх, які потребують додаткового закріплення у трудовому законодавстві, є:

- фактична відсутність гарантій забезпечення роботою;
- недотримання роботодавцями вимог щодо юридичного оформлення неповнолітніх працівників відповідними пільгами;
- відсутність реального контролю за забезпеченням неповнолітніх працівників відповідними пільгами.

Список літератури:

1. Конституція України. Відомості Верховної Ради України. 1996. № 30. Ст. 141.
2. Хохрякова І.В. Державне управління зайнятістю молоді в контексті формування нових державно суспільних відносин в Україні: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. наук з держ. управління: спец. 25.00.01 «Теорія та історія держ. управління» І.В.Хохрякова. Дніпропетровськ, 2010. 20 с.
3. Кодекс законів про працю України : Закон України від 10 грудня 1971 року URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/322-08> (дата звернення: 01.12.2018).
4. Про охорону праці : Закон України від 14.10.1992 р., № 2694- XII. ВВР України. 1992. № 49. Дата оновлення: 20.01.2018. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2694-12> (дата звернення: 01.12.2018).
5. Мединська Л. В. Правове регулювання праці неповнолітніх за законодавством України. Юридичний науковий електронний журнал. 2016. № 3/2016. С. 80-82.
6. Економіка сучасних соціально-трудоових відносин: навч. посіб. / Л.В. Синяєва, С.А. Нестеренко, Н.О. Бочарова, С.Р. Плотніченко, О.М. Нестеренко. – Мелітополь: Видавничий будинок ММД, 2018. – 169 с.
7. Нестеренко О. М. Актуальні проблеми та цілі правового виховання молоді. Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія: Право. 2015. Вип. 35, ч. 2, Т. 1. С. 53-55.
8. Олексенко Р.І., Горбова, Н.А., Застрожнікова, І.В., Вороніна, Ю.Є., Нестеренко, О.М. Сучасна економічна освіта як нова хвиля та мегатренд розвитку епохи глобальної нестабільності. Збірник науковометодичних праць Таврійського державного агротехнологічного університету імені Дмитра Моторного. 2020. С.253-260
9. Молодиченко В. В., Гапотій В. Д., Печерський О. В., Олексенко Р. І. Правове регулювання окремих видів підприємницької діяльності: навчальний посібник. Мелітополь: вид-во МДПУ ім. Б. Хмельницького. 2014. 287с.

АНАЛІЗ ЗАКОНОПРОЄКТУ УКРАЇНИ «ПРО АДМІНІСТРАТИВНУ ПРОЦЕДУРУ»

Бондаренко К. С.

студентка кафедри «Менеджмент» Таврійський державний агротехнологічний університет ім. Дмитра Моторного м. Мелітополь, Україна

Відсутність наразі офіційного закону, який регламентував би права громадян та механізм взаємодії з владними структурами всіх рівнів, на відміну від будь-якої цивілізованої демократичної країни Європи, залишає нашу державу далеко позаду, адже справедлива країна без цієї важливої узгодженої складової функціонувати не здатна.

Спрямований курс України до вступу в Європейський союз передбачає обов'язковий розгляд і прийняття проєкту, пов'язаного з урегулюванням процедурної частини відносин між громадянами, представниками бізнесу і чиновниками на законодавчому рівні. Перші спроби розробки подібного закону були здійснені ще у 1998 році, однак всі намагання провалилися. У 2014 році європейські експерти вперше оцінили зміст законопроєкту «Про адміністративну процедуру» наданням позитивного відгуку. На момент місяця лютого 2021 року законопроєкт все ще знаходиться на етапі розгляду, проте вже внесений до порядку денного. Перше читання було успішно підтримане 290 голосами «за» Верховної Ради [1].

Актуальність вирішення проблеми створення єдиної адміністративної процедури обумовлена наступним:

- державні інтереси істотно обмежують можливість громадян захищати належні їм права;
- людина позбавлена права та можливості на участь у розгляді публічним органом звернення, надання доказів;
- зацікавлені особи до справи не залучаються, не мають документально підкріпленого права бути вислуханими і тим більше, отримати доступ до матеріалів веденої справи;
- відсутність чітко сформованого алгоритму ухвалення рішень, як наслідок – адміністративна послуга виявляється неякісною;
- органи публічної адміністрації ніяким чином не мотивують несприятливі адміністративні акти, тільки вказують у якості підстави прийняття посилення на норму закону;
- іноді адміністративні органи просто відмовляються від особистої компетенції у справі;

- переважний перелік нормативно-правових актів, в яких описується процедура регулювання відносин влади з народом, не відповідає вимогам стандартів Ради Європи, що унеможлиблює довгоочікуваний вступ до ЄС [2].

Отож законопроектом встановлюється, що адміністративна процедура в Україні повинна здійснюватися з дотриманням принципів верховенства права, рівності перед законом, обґрунтованості та визначеності, неупередженості адміністративного органу і т.д. В ньому визначаються суб'єкти адміністративного провадження, їх правовий статус, а також тих, хто сприяє у розгляді справи. Одночасно з цим Закон визначає: порядок відкликання і визнання адміністративного акта недійсним, можливість його перегляду за нововиявленими обставинами, порядок виконання та строки вирішення або перегляду справи [3].

Своєрідний приклад уніфікованих інструкцій законопроекту «Про адміністративну процедуру» для громадян: призначення житлової субсидії, отримання паспорту, оформлення земельної ділянки; для бізнесменів: реєстрація бізнесу, видання ліцензії, реєстрація платником податків тощо [1].

Тепер розглянемо, які питання вирішуватиме даний Закон:

1) надання повноцінної можливості на участь громадянина у прийнятті рішення, котре його безпосередню стосується, а також права виразити власну позицію та бути вислуханим до утвердження такого рішення;

2) впровадження в адміністративне законодавство такої категорії як «зацікавлені особи». Наприклад, якщо інвестор отримав землю під забудову, мешканці конкретного місця проживання матимуть змогу заздалегідь дізнаватися про початок будівництва, а не коли воно уже розпочалося. І відповідно владна структура буде зобов'язана запитати їхньої думки та врахувати її у своїх наступних діях;

3) сприяння до роз'яснень державними органами способу оскарження того чи іншого прийнятого адміністративного рішення;

4) перешкодження бюрократизації в органах влади, зручність комунікацій та збалансованість кінцевих рішень [1].

Варто зауважити, що реалізація в життя положень вищезгаданого Закону не потребуватиме додаткових фінансових витрат. Для здійснення використовуватимуться кошти, відведені на утримання органів виконавчої влади, місцевого самоврядування й інших суб'єктів, які наділені владними управлінськими повноваженнями [4].

Таким чином ухвалення законопроекту «Про адміністративну процедуру» є відразу подвійним кроком вперед – назустріч громадянам та ЄС. Обумовлено це беззаперечними перевагами: вчасне інформування і

попередження замість покарання, зменшення корупційних ризиків, захищеність людей від свавілля чиновників і при цьому якісний сервіс.

Список літератури:

1. Бій з бюрократією. Навіщо потрібен закон про адміністративну процедуру: вебсайт. URL: <https://decentralization.gov.ua/news/13327> .

2. Проект закону «Про адміністративну процедуру»: зміст і недоліки: вебсайт. URL: <https://sud.ua/ru/news/publication/146617-proekt-zakonu-pro-administrativnu-protseduru-zmist-i-nedoliki> .

3. Олександр Банчук: Верховна Рада підтримала законопроект про адміністративну процедуру в першому читанні: вебсайт. URL: <https://www.kmu.gov.ua/news/oleksandr-banchuk-verhovna-rada-pidtrimala-zakonoproekt-pro-administrativnu-proceduru-v-pershomu-chitanni> .

4. Пояснювальна записка до проекту Закону України «Про адміністративну процедуру»: вебсайт. URL: <https://ips.ligazakon.net/document/GH7AO00A?an=2> .

5. Горбова Н., Нестеренко О. Правосвідомість як системоутворюючий чинник формування свідомої молоді //Гуманітарний вісник Запорізької державної інженерної академії. – 2019. – С. 35-37.

6. Нестеренко О.М. Формування культури діалогу в умовах існування мультикультурного суспільства. Сучасні наукові дослідження на шляху до євроінтеграції. Київ, 2019. С. 373–376.

7. Публічне управління та адміністрування у цифровому суспільстві: монографія / Г. В. Ортіна та інш. Мелітополь: ФОП Однорог Т.В., 2020. 194 с.

8. Ortina G., Yefimenko L. Youth policy development in Ukraine – experience of the European Union. Гуманітарний вісник Запорізької державної інженерної академії, с.129-130.

ІННОВАЦІЙНА СТРАТЕГІЯ ДЕРЖАВИ ЯК ЯКІСНО НОВА ПАРАДИГМА СОЦІАЛЬНО-ВІДПОВІДАЛЬНОГО СУСПІЛЬСТВА

Бугайчук О.В.

*аспірантка спеціальності 073 «Менеджмент» кафедри менеджменту
організацій та управління проектами Інженерного навчально-наукового
інституту Запорізького національного університету*

Інноваційна стратегія держави формується у надзвичайно складні часи ковідного розвитку, коли слід долати нестабільність та кризи, має місце

відсутність достатньо міцної фінансової бази, яку б можливо було використати для поліпшення інфраструктури, і симптоми цієї кризи можна виявити практично скрізь [1]. Лідери держави та провідних підприємств повинні переосмислити своє ставлення до інноваційно-інформаційної стратегії та сприяти її упровадженню у життя: концепції цифровізації, штучного інтелекту, сталого розвитку. Саме їх упровадження у життя буде ключовим викликом кризи сталого розвитку. Безсумнівно, існує потреба в аналізі та розумінні симптомів і коренів різноманіття криз – політичних, економічних, технологічних, екологічних [2]. Також важливо визнати масштаби сприйняття людством різних феноменів безладу та відчуття дезорієнтації, і визнати також, що реальність і відчуття безладу мають моральний вимір. Традиційні економічні моделі, лінійні за своїм характером, не здатні вже вирішити проблеми нелінійності природних систем, не здатні скерувати суспільство у напрямку інноваційного розвитку [3]. Як приклад, можемо відмітити, що навіть Китай зі своєю «китайською мрією» не здатний вписатися у нову парадигму розвитку світу. Китай повинен визнати, що зусилля, спрямовані на забезпечення сталого розвитку і соціальної відповідальності держави, виходять за межі лише інвестицій у зелену та відновлювану енергію. Ідеться про створення менш ресурсомісткого способу життя, який би не був би далеким від минулих традицій [4]. Колишні уявлення про розвиток не вписуються в новий соціально-економічний і політичний наратив. Китаю потрібно гарантувати, щоб усі сектори економіки не використовували надмірні ресурси, оскільки навіть відновлювальні джерела енергії можуть постраждати від несталих практик зростання. Китай на відміну від інших країн відрізняється політичною стабільністю як одна з небагатьох однопартійних держав (поруч із В'єтнамом), і дотримується нової інноваційної стратегії. Китай може виграти завдяки етнічній та лінгвістичній гомогенності, яка є питанням державної політики і може полегшити владі можливість претендувати на звання об'єднаної сили. Соціально-відповідальне суспільство оцінюють за встановленням миру, підвищенням освітніх стандартів, дотриманням закону та порядку відповідно до потреб часу, безпеки, здоров'я. Соціально-відповідальне суспільство повинно управляти інноваційно-проривною стратегією розвитку, визначати й реалізувати соціальні, політичні й економічні цілі [5]. Соціально-відповідальне суспільство повинно інвестувати в «інноваційну інфраструктуру»: підтримуючий капітал та послуги, які виступатимуть основою для рівномірного розподілу ресурсів і створення сталих підприємств та економіки. Соціально-відповідальне суспільство має інвестувати в технології моніторингу, змінюючи стратегію, якщо ресурси надмірно

використовуються [6]. Розумне урядове управління та соціально-відповідальна держава можуть забезпечити кращі наслідки для розвитку економіки завдяки використанню інноваційно-проривної стратегії. До пандемії COVID-19 панувала економіка агресивної експансії, що поступово переродилася у економіку абсурдної спекуляції. Сьогодні ж коли людство не лише досягнуло «межі зростання», а й фактично вперлося в них – потрібна якісно нова парадигма соціально-відповідальної держави та суспільства. Новою парадигмою соціально-відповідального суспільства має стати інноваційний розвиток, поліпшення електронних послуг, швидке розширення ІТ-послуг, інноваційно-цифрового потенціалу підприємств в інтересах сталого розвитку, використання ІКТ для сталого розвитку, включаючи сталі моделі виробництва і споживання, а також розширення меж сталого розвитку, в основі якого перехід до Промисловості 4.0, наявність інформації у мережі Інтернет, а також розвиток демократії, побудованої на інформаційних технологіях [7].

Список літератури:

1. Andriukaitiene, Regina, Cherep A.V., Voronkova V. H., Punchenko O. P., Kivliyuk O.P. Managing organizational culture as a factor in organizational change. Humanities Bulletin of Zaporizhzhie State Engineering Academy: Proceedings Scientific publications / Ed. V. Voronkova. Zaporizhzhie: EPD of ZSEA. 2018. Issue 75. P. 169-179.<http://vestnikzgia.com.ua/article/view/155562>

2. Воронкова В.Г., Романенко Т.П., Андрюкайтене Регіна. Концепція розвитку проектно-орієнтованого бізнесу в умовах цифрової трансформації до smart-суспільства. Гуманітарний вісник Запорізької державної інженерної академії» : збірник наукових праць. Вип. 67. Запоріжжя: РВВ ЗДІА, 2016. С .13-27. <http://vestnikzgia.com.ua/article/view/86468>

3. Regina Andriukaitiene, Ernestas Janulionis, Valentyna Voronkova. The concept of corporate social responsibility and its implementation in the activity of organizations. Humanities bulletin of Zaporizhzhie State Engineering Academy: Proceedings Scientific publications. Zaporizhzhie: EPD of ZSEA.2019. Issue 76. P.184-196. <http://vestnikzgia.com.ua/article/view/165128>

4. Бугайчук О.В. Бенчмаркінг як основа виявлення методів роботи найефективніших. Економіка та менеджмент у період цифрової трансформації бізнесу, суспільства і держави : матеріали Ювілейної Міжнародної науково-практичної конференції (28- 29 травня 2020 року, м. Запоріжжя). Запоріжжя : Наук. ред. Н.Г. Метеленко. ЗНУ Інженерний інститут, 2020. 474 с. С. 303-306.<https://web.znu.edu.ua/NIS//2020/sbornik.pdf>

5. Молодыченко В.В. , Олексенко Р.И. Информационное общество, как императив современности Новый університет: Видавець: ООО «Коллоквиум».2014. Випуск 4. С.31.

6. Oleksenko Roman. Position and role of modern economic education as the main megatrend of innovative development of Ukraine. HUMANITIES STUDIES: Collection of Scientific Papers / Ed. V. Voronkova. Zaporizhzhia : Publishing house "Helvetica", 2020. 2 (79). С. 169-181.

7. Олексенко Р. І. Глобальні проблеми філософії від Античності до сьогодення в дискурсі ринкових трансформацій. Придніпровські соціально-гуманітарні читання: у 6-ти частинах. Ч. 2: матеріали Дніпропетровської сесії ІІ Всеукр. наук.-практ. конф. з міжнародною участю. 2013. С. 148-151.

УДК 340.131.5

«ЗВІЛЬНИТИ, НЕ МОЖНА ЗАЛИШИТИ» АБО СКАСУВАННЯ ПРЕЗИДЕНТОМ УКРАЇНИ УКАЗІВ ПРО ПРИЗНАЧЕННЯ СУДДЯМИ КОНСТИТУЦІЙНОГО СУДУ УКРАЇНИ ДВОХ ОЛЕКСАНДРІВ

Микитенко Т.В.

*магістр 1 року навчання Національного юридичного університету
імені Ярослава Мудрого м. Харків*

Конституційна криза отримала нові фарби 27 березня 2021 року із прийняттям Президентом України Указу №124/2021 [1].

Показовим є те, що Указ має назву «Про деякі питання забезпечення національної безпеки України», проте під таким глобальним, по суті, гаслом насправді приховано бажання знайти важелі для звільнення неугодного Президенту В.О. Зеленському судді Конституційного Суду України О.М. Тупицького. І заразом під аргумент національної безпеки потрапив О.В. Касмінін, мабуть, тому, щоб акт Президента не здавався таким індивідуально-направленим, адже до цього Указу дії Зеленського всеціло стосувалися Голови Конституційного Суду України О.М. Тупицького. Зокрема, коли Президентом, вийшовши за межі повноважень і порушивши положення Конституції України, відбулося відсторонення Голови від посади судді Конституційного Суду України, аргументуючи це мотивом «відновлення справедливості та вирішення конституційної кризи».

Тож досі проблемним та дискусійним в українському суспільстві є питання стосовно конституційності Указу №124/2021, яким скасовано укази Президента України від 14 травня 2013 року № 256 "Про призначення

О.Тупицького суддею Конституційного Суду України" та від 17 вересня 2013 року №513 "Про призначення О.Касмініна суддею Конституційного Суду України".

З однієї сторони, слід звернути увагу на зміст самого Указу. Його метою визначено «гарантування додержання Конституції України, прав і свобод людини і громадянина, забезпечення державної незалежності і національної безпеки... а також беручи до уваги Заяву Верховної Ради у зв'язку з сьомою річницею початку Євромайдану та подій Революції гідності... в якій підкреслено, що узурпація влади у 2010-2014 роках Віктором Януковичем призвела до підриву основ національної безпеки і оборони України, порушення прав і свобод людини, зважаючи на те, що окремі судді Конституційного Суду України, призначені Віктором Януковичем, продовжуючи виконувати свої повноваження, створюють загрозу державній незалежності та національній безпеці України». Дійсно, ціль дуже вагома та змістовно наповнена, особливо зважаючи на неоднозначну біографію О.М. Тупицького.

Так, порівнюючи останнього із екс-головою Конституційного Суду України С.В. Шевчуком голова Громадської ради з питань люстрації при Мін'юсті жартома зазначила, що «хрен редьки не слаще». І пригадала час, коли О.М. Тупицький був суддею Куйбишівського районного суду Донецька у справі 2000 року щодо адвоката Сергія Салова, фігуранта записів майора Миколи Мельниченка. У Салова вилучили примірники газети із фейковими новинами про смерть Леоніда Кучми від алкогольної інтоксикації і суд визнав його винним у перешкоджанні здійсненню виборчого права щодо обрання Президента України, засудивши до 5 років позбавлення волі з відстрочкою виконання вироку («справа про 5 листівок»). ЄСПЛ скасував вирок по адвокату Салому і той був виправданий повністю [2].

Цікавою є думка щодо Указу представника Президента України у Конституційному Суді України Ф.В. Веніславського: Тупицький «фактично виступав проти рішення суду, яким визнавався неконституційним «референдум» у Криму про відокремлення від України. Усе це в сукупності свідчить, що його дії очевидно шкодять інтересам української держави й суспільства. Тому президент як гарант суверенітету, територіальної цілісності діяв цілком правомірно» [3].

З іншої ж сторони, не слід забувати про процедурний аспект, адже відповідно до ст. 106 Конституції України [4] укази і розпорядження Президент України видає на основі та на виконання Конституції і законів України. З аналізу ст. 106 Основного Закону жодним чином не випливає повноваження скасовувати раніше видані укази, лише передбачено єдине

повноваження щодо Конституційного Суду України – це призначення на посади третини його складу.

Стосовно даного питання, а саме скасування актів індивідуальної дії Конституційний Суд України уже має практику вирішення таких питань. Так, у Рішенні Конституційного Суду України № 7-рп/2009 від 16 квітня 2009 року (справа про скасування актів органів місцевого самоврядування) [5] Суд вказав, що ненормативні правові акти органу місцевого самоврядування є актами одноразового застосування, вичерпують свою дію фактом їхнього виконання, тому вони не можуть бути скасовані чи змінені органом місцевого самоврядування після їх виконання. А в окремій думці суддя Конституційного Суду України В. М. Кампо зазначив, що вказані акти не можуть бути скасовані чи змінені органом місцевого самоврядування інакше як у разі, коли цей орган наділений відповідно до Конституції і законів України юрисдикційними повноваженнями стосовно таких актів. Так, місцеві ради мають право здійснювати юрисдикційну діяльність щодо скарг фізичних осіб та юридичних осіб приватного права на акти лише підконтрольних їм органів місцевого самоврядування (наприклад, виконавчих органів місцевих рад). Крім цього, В.М. Кампо наголосив, що при скасуванні власних актів місцеві ради, по-перше, виступають "суддями" у власних справах, що суперечить загальному принципу права *nemo iudex in propria causa*, згідно з яким жодний орган влади не може бути суддею у власній справі, а по-друге, втручаються у виключну сферу судової влади, яка є конституційним гарантом прав людини і громадянина.

Загалом складається враження, що гасло Президента України стосовно певних суддів Конституційного Суду України звучить так: «звільнити, не можна залишити» і кома не має права бути перенесеною. Тож можна дійти до висновку, що змістовно Указ має благородну мету, проте вихід за межі повноважень, передбачених Конституцією України, не може бути допустимим у демократичному суспільстві, у якому гарантується принцип незалежності та поділу гілок влади.

Список література:

1. Указ Президента України № 124/2021 від 27 березня 2021 року. URL: <https://www.president.gov.ua/documents/1242021-37701>
2. Чим відомий новий голова Конституційного суду Олександр Тупицький. URL: <https://www.radiosvoboda.org/a/chym-vidomyy-novyj-holovaksu-tupytsky/30171222.html>
3. Зеленський скасував укази Януковича про призначення Тупицького та Касмініна суддями КСУ. URL: <https://hromadske.ua/posts/zelenskij-skasuvav-ukazi-yanukovicha-pro-priznachennya-tupickogo-ta-kasminina-suddyami-ksu>

4. Конституція України: Закон України від 28.06.1996 № 254к/96-ВР.
URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80#Text>

5. Рішення Конституційного Суду України № 7-рп/2009 від 16 квітня 2009 року. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v007p710-09>

УДК: 316.3

ДО ПИТАННЯ ПРО ПРИРОДУ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ ЯК УМОВИ БУТТЯ СУСПІЛЬСТВА

Чорноморденко Д.І.

*кандидат філософських наук, Національний університет біоресурсів і
природокористування України, м. Київ.*

Одним із найбільш неоднозначних феноменів соціальної реальності є відповідальність. Існує чимало філософських досліджень та підходів присвячених з'ясуванню природи цієї форми відношення людини до світу.

З огляду на розмаїття сучасних соціальних проблем, що постали перед людством у 21 столітті, цілком очевидним є потреба у подальшому дослідженні соціальної відповідальності, яка ймовірно, майже цілком детермінується умовами самого соціального життя та існування як базового виміру людського буття.

Гадаю, що питання про природу соціально-відповідального суспільства можливе лише в контексті розуміння природи соціальної реальності, практики людських відносин. Визнаючи глобальні трансформації суспільства, доводиться вирізняти і враховувати засади людських взаємодій різного характеру як умови людської комунікації та практики. Тому, актуальним є необхідність усвідомленого відношення до засад людських відносин у системі – «суспільство» для здобуття нових, визначених динамічним характером реальності, форм і правил організації соціальних відносин.

Якщо говорити про природу відповідальності, то важливо відмітити те відповідальність нерозривно пов'язана з поняттям свободи, оскільки без поняття свободи як наявності вільного вибору (вибір теж можна розглядати як дії) неможливо говорити про відповідальність. В тож же час, свобода є можливістю дії. Дія є виявом свободи. А «умовою відповідальності є активність суб'єкта» [1, с.141]. Мова йде про активний вибір що постає як

мотив котрий свідомо допускає чи відхиляє людина. Бездіяльність також може за певних обставин бути формою безвідповідальності.

На мою думку, на можна формувати розуміння засад соціального відірвано від поняття відповідальності. В контексті суспільства як соціальної системи (Н.Луман) неодмін враховується взаємодія що передбачає взаємопорозуміння, взаємозв'язок чи зворотний зв'язок. Також це можна виразити поняттям комінцікації. Відповідальність є соціальним конструктом і не може існувати поза межами суспільства, поза межами комунікації. Так, наприклад, можна вважати, що «Система общества характеризуется, соответственно, не определенной "сущностью", не говоря уже об определенной морали (о распространении счастья, солидарности, о сходствах в условиях жизни, об интеграции на основе разумного консенсуса и т. д.), – ее характеризует та операция, в ходе которой производится и воспроизводится общество. И эта операция – коммуникация. Следовательно, под коммуникацией (как, в более узком смысле, и под операцией) понимается некое протекающее конкретноисторически, а значит, зависимое от контекста событие, а не просто применение регулятивов правильной речи» [2, с. 37]. Тобто, в цьому відношенні проявляється ще один винятково важливий аспект розуміння феномена соціальної відповідальності – це поняття комунікації. Її можна вважати необхідним параметром функціонування системи що передбачає взаємо конституювання суб'єктів взаємодії, їх інтерсуб'єктивність та, неодмінно, розуміння людини як «суб'єкта соціально дії» (П.Бергер, Т.Лукман).

До перспективних аспектів розробки феномена відповідальності як передумови буття суспільства, зокрема сучасного, на мою думку, можна віднести дослідження що стосуються «віртуальності відповідальності» та «віртуальності публічності» яка передбачає, чи принаймні має передбачати відповідальність. Ця проблематика нині, є мало розроблена, але є дуже актуальною, оскільки сучасна реальність подвоїлася і буття людини, її творчість, ефективність, успіх в цілому, часто вимірюється віртуальними конструктами, шаблонами та формами діяльності. Саме тому, досліджувати природу та межі таких нових видів відповідальності є вкрай важливе завдання в умовах суспільства що має характеристики: інформаційного, мережевого, глобалізованого.

Таким чином, для того аби мати стратегії подолання нинішніх соціальних проблем що ґрунтуються на поверховому розумінні поняття відповідальності, я вважаю, потрібно звернути увагу на підходи соціальної філософії та соціології щодо природи соціально з метою побудови моделей трансформації суспільства відповідно умов нової соціальної реальності.

Багатогранність розуміння феномена відповідальності покладає на сучасну філософію завдання вирізнити особливості, встановлювати відношення між найбільш поширеними способами усвідомлення соціальної реальності та за потреби перебудувати засади моделей людських відносин з огляду на динамічний характер світу і його людиномірність та комплексність.

Список літератури:

1. Йонас Г. Принцип відповідальності. У пошуках етики для технологічної цивілізації. Пер. з нім. - К.: Лібра, 2001. – 400 с.
2. Луман Н. Л. Общество как социальная система. Пер. с нем./ А. Антоновский. М: Издательство "Логос". 2004. – 232 с.

ФІЛОСОФСЬКА РЕФЛЕКСІЯ ЩАСТЯ ЯК ГОЛОВНОЇ СУБСТАНЦІЇ ЛЮДСЬКОГО БУТТЯ ТА ІСНУВАННЯ

Олексенко Роман

доктор філософських наук, професор кафедри публічного управління, адміністрування та права Таврійський державний агротехнологічний університет імені Дмитра Моторного м. Мелітополь, Запорізька обл. Україна

Як ми могли неодноразово переконатись на власному досвіді, коли зичимо іншій людині чогось позитивного для неї, щоб не вдаватись до безкінечного переліку, найчастіше узагальнюємо наші побажання на все краще у майбутньому одним ємким словосполученням – «зичимо щастя».

Література і усна народна творчість всіх мов містить незліченну кількість прислів'їв і приказок, присвячених тому станові душі людини, що вбирає в себе ознаки благодаті, добра, краси, віри, надії, любові в одному ємкому слові. Щастя шукають і кличуть у піснях, на щастя очікують і сподіваються, його палко бажають і зичать, мають за щастя отримати від життя те чи інше благо. Існує безліч метафоричних форм: у щасті купаються, традиційно називають «Палацями щастя» заклади, де реєструють радісні події в житті людини – народження і укладання шлюбів. Дієслівна форма «щастити» – означає «йти до щастя, до успіху кому-небудь; удаватися, везти; побажання щастя, успіху кому-небудь у житті, праці». Похідна «ощасливити» означає «робити щасливим когось, давати кому-небудь щастя/приносити кому-небудь радість, задоволення». Слова широко відомої в Україні пісні «Хай щастить вам, люди добрі!» ілюструють одну з найрозповсюдженіших розмовних форм побажань і напучувань.

Часто вживане в побуті слово щастя, на відміну від інших понять, засвідчує інтенції етичного змісту – добра і блага, разом з тим, частенько визначається і через протилежні стани. «Спочивають добрі люди, Що кого втомило: Кого – щастя, кого – сльози...». Відсутність всього, що стоїть за цим словом, асоціюється з недолею, станом засмути, прикрощами і безнадією. Субстанція щастя давно відкрита, але парадокс, і, можливо, проблема в тому, що кожен відкриває її сам. І поет, який пише «Так ніхто не кохав...», і хлоп'я, що запитує батька: «Тату, а навіщо людям небо...» безстрашно осягаючи свою причетність до Всесвіту, дивлячись в зоряне небо. Майже у кожному випадку відкрити цю «субстанцію» не так і складно, достатньо вникнути в перелік речей, які вважають необхідними для щастя. Зазвичай в цей список включають улюблену справу, любов і повагу оточуючих, сім'ю, добробут, тощо. До кожної з перерахованих складових додається епітет «улюблений», або «кохана»...

Отже, субстанція, яка всьому надає смак щастя – любов. Є речі, які ми любимо, їх присутність викликає в нас позитивні емоції, а відсутність – негативні. Є речі, які ми не любимо або навіть ненавидимо, не хочемо, щоб вони були наявними в нашому житті. Тоді чим більше в нас любові, тобто чим більше явищ навколишнього світу ми приймаємо і оцінюємо позитивно, тим більше ми щасливі, і навпаки. Якщо цієї «субстанції» в нас мало і ми любимо дуже вибірково, тоді в нашому житті мало причин для щастя і багато для нещастя.

Отже, очевидно, що в поняття щастя вкладається велетенський змістовний спектр. Щастя – це і любов, і добробут, і гроші, і здоров'я, і саме життя. У різні моменти життя людині властиво сприймати за щастя те, що для неї є актуальним у реалізації. Але ж зрозуміло, що одній і тій самій людині іноді для щастя потрібна любов і сім'я, в інших обставинах і часі – гроші і кар'єра, а згодом – на перший план прагнень вийдуть і здоров'я, і вдача, і успіх. В житті кожної людини неминучі злети і падіння, досягнення і втрати. Лише пройшовши їх горнило, переживши невідворотні негативні моменти, людина у повній мірі може відчувати ту внутрішню радість, що дає і відчуття повного, вищого задоволення, блаженства, і миру та спокою в душі.

Цілком очевидно, що для багатьох людей щастям є досягнути матеріально забезпеченого життя. Не менше значення для багатьох має можливість духовного зростання. Часто людям здається, що щастя – це саме те, чого їм не вистачає. Тоді за щастя для людини – зробити так, щоб здійснилися її мрії. Однак, на нашу думку, найбільш загальним для більшості людей розумінням себе як людини щасливої, є досягнення гармонії всіх своїх

потреб і можливості їх втілень, адже важко уявити людину, задоволену лише чимось одним. Отже, «Скільки людей, стільки й думок!» – це прислів'я можна трохи змінити – «Скільки людей, стільки й понять щастя для кожного з них!». Доречно пригадати вислів Блеза Паскаля: «Нехай кожен, – закликав він, – розбереться в своїх думках. Він побачить, що всі вони зайняті минулим або майбутнім. Ми майже не думаємо про сьогодні, а якщо і думаємо, то лише для того, щоб в ньому навчитися краще керувати майбутнім. Теперішнє ніколи не буває нашою метою. Таким чином, ми взагалі ніколи не живемо, а лише збираємося жити і постійно сподіваємося на щастя, але ніколи не домагаємося його, і це неминуче...».

Саме тут, на нашу думку, для глибшого розуміння природи людського щастя необхідна така філософська категорія як сенс життя. З іншого боку, великим щастям людини є знайти своє покликання, свою місію. Відсутність сенсу свого життя, неспроможність діяльно пізнавати світ і бути співучасником його творення, породжує в людині, на думку В. Франкла, стан екзистенціального вакууму.

Можемо стверджувати, що через призму відчуття щастя можливий новий погляд на вирішення проблеми пов'язаної з соціальною напругою в суспільстві спричиненої економічними, політичними, психологічними та іншими негараздами.

Список літератури:

1. Афанасьєва Л. В., Олексенко Р. І. Пошук сенсу щастя української молоді в умовах гібридної війни. IX Міжнародна наукова конференція «Соціальне прогнозування та проектування майбутнього країни: проблеми мира та ненасильства в змінах глобального порядку». 2019. С. 8-9.

2. Афанасьєва Л. В., Олексенко Р. І. Сенс щастя в сучасних контекстах індивідуального і суспільного буття //Гілея: науковий вісник. 2019. №. 143. С. 12-17.

3. Афанасьєва Л. В., Олексенко Р. І. Феномен щастя в контексті філософського дискурсу //Вісник Львівського університету. Серія філософсько-політологічні студії. 2019. №. 22. С. 16-22.

4. Олексенко Р. І. Щастя як найвищий сенс буття. Всеукраїнська науково-практична конференція «Публічне управління в системі координат: демократія, децентралізація, місцеве самоврядування». 2019. С.72-75.

5. Паскаль Б. Думки. / пер. з французької Анатоль Перепадя, Олег Хома. – К. : Дух і літера, 2009. – 704 с.

6. Словник української мови: в 11 т. / за ред. І. К. Білодіда; АН УРСР. Інститут мовознавства. – К. : Наукова думка, 1974. Т. 5. С. 839.

7. Тарас Шевченко. Повне зібрання творів : у 10 т. – К., 1963. Т.1. С. 29.
8. Франкл В. Человек в поисках смысла : сборник пер. с англ. и нем. / общ. ред. Л. Я. Гозмана и Д. А. Леонтьева; вст. ст. Д. А. Леонтьева. — М. : Прогресс, 1990. – 368с.

ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ ЯК НАЙВАЖЛИВІША ЯКІСТЬ ЛЮДИНИ

Дрюкова Вікторія Сергіївна

*Таврійський державний агротехнологічний університет
імені Дмитра Моторного*

Відповідальність є найважливішою якістю людини. В процесі самовизначення і самореалізації кожен відповідальний за те, ким він є і що робить, усвідомлює суть і значення своєї діяльності, її наслідки, які впливають на суспільство. Це усвідомлення демонструє ставлення людини до особистих та суспільних завдань, норм та цінностей. Соціальну відповідальність в людині формує не вигода, а прагнення бути визнаним у суспільстві, не зраджуючи при цьому власним переконанням. Тобто при розгляді соціальної відповідальності людини слід розглядати: 1) соціальну відповідальністю людини перед суспільством; 2) соціальну відповідальністю людини перед собою, що створює певний простір дозволених дій для людини. При цьому, що поставити на перше місце, залежить суто від характеру, темпераменту та інших особистісних характеристик людини. Як зазначає А.Ф. Плахотний, «зв'язок «особа – суспільство» відображає відповідальність як найважливішу моральну і соціально- психологічну якість особи»

Проблеми теорії та методології бухгалтерського обліку, контролю і аналізу Формування СВ людини є динамічним процесом, який відбувається протягом всього життя, здебільшого під впливом зовнішніх чинників, які як розширюють, так і звужують міру дозволеного для людини. При дослідженні процесу формування СВ людини, слід звернути увагу на споживацькі відносини суб'єктів. Адже саме споживання благ, їх обмеження або заборона впливають на становлення поведінки людини та меж дозволених дій. Розглядаючи складові соціальної відповідальності людини на основі аналізу літературних джерел, можна виділити такі:

- 1) совість як якість, яка переслідує людину, коли та ігнорує свої обов'язки

2) свобода людини, адже відповідальність є антонімом свободи. Ці поняття нерозривно пов'язані. Людина, яка діє вільно, повністю відповідає за свої дії, тому що внаслідок її рішення будуть порушені інтереси інших людей, суспільства. Становлення соціальної відповідальності як особистісної риси відбувається за умови формування у молоді прагнення до свободи

3) відчуття справедливості, яка, в свою чергу, також перетинається з такими поняттями, як правда, істина, рівність, право, добро, свобода

Американські фахівці з бухгалтерського обліку стверджують: «Навіть прозорості та відповідальності недостатньо, щоб завоювати довіру суспільства. У кінцевому підсумку і те, й інше залежить від чесності людей. Без чесності людей, які готують звітність, довіри суспільства не досягти»

В бухгалтерському обліку право займає одне з провідних місць. Те, що бухгалтерський облік підлягає нормативному регулюванню, є положенням конвенційним. Але існує ряд проблем, пов'язаних не стільки з недосконалістю законотворчості, скільки з невиконанням норм цих законів. І тут вже постає проблема співвідношення понять права та справедливості. Значення і трактування соціальної відповідальності у цих типах суспільств суттєво відрізняється. У відкритому суспільстві соціальна відповідальність визначається здебільшого власними потребами, у закритому – навпаки. Щодо формування соціальних норм, на яких ґрунтується соціальна відповідальність, то у відкритому суспільстві вони є більш об'єктивними, ніж у закритому суспільстві, адже сформовані під впливом важливих суспільних ідеалів та настроїв, а також мають здатність до зміни, не підпадаючи під жорсткий вплив з боку догматичної ідеології. Сучасні тенденції розвитку України яскраво відображають побудову все ж таки відкритого суспільства. У такому суспільстві часто постають проблеми справедливості. Однак, незважаючи на це, суспільство є насамперед споживачем: 1) споживачем результатів діяльності та рішень держави; 2) споживачем товарів та послуг підприємств; 3) споживачем (отримувачем) вигід від взаємозв'язків (кооперації) окремих людей та суспільних рухів. Суспільство складається із окремих суб'єктів, які мають власні інтереси, індивідуальні потреби, а отже є окремими споживачами. Незважаючи на те, що суспільна думка повинна бути вільною та справедливою, Поппер зазначає, що вона легко піддається маніпулюванню. Варто зазначити, що економіка сьогодення є не тільки соціально-орієнтованою, а й клієнтоорієнтованою. При таких умовах виникає загроза побудови справедливої соціально відповідальної системи.

Роль суспільства у формуванні соціальної відповідальності полягає: 1) у встановленні відповідних норм; 2) у контролі за їх дотриманням, що частково перетинається з соціальною відповідальністю окремої людини, що

було розглянуто вище. У суспільстві соціальна відповідальність обмежує діяльність людини, адже воно диктує закони, які мають соціальну спрямованість. Суспільство визначається як відносно вільний простір, де доводиться робити вибір і брати відповідальність. Тут соціальна відповідальність дає можливість досягти гармонії у суспільстві та унормувати суспільні відносини.

Якщо суспільство орієнтоване на соціальний розвиток, це вимагає певного перелому в поглядах щодо соціальної відповідальності. Передбачається визнання пріоритетності соціальних складових у суспільному прогресі.

Ключова проблема сьогодні: відновлення ефективності управління державними інститутами в Україні, створення конкурентного середовища між цими інститутами, підбір кадрів. Не тільки оперативного характеру. Це також боротьба з сучасними викликами: пандеміями, війнами, соціальними і стихійними лихами. Нам необхідне створення інститутів, які можуть системно працювати на державу: від трьох до п'яти років, п'ятнадцяти – двадцяти років, і до п'ятдесяти – в перспективі. Це не тільки оперативний підхід у вирішенні поточних проблем держави або “чорних лебедів” публічного управління, це і стратегія, яка проходить через людські долі у вигляді очікувань, побажань і соціальних результатів. За походженням правові норми відрізняються від усіх інших соціальних норм тим, що встановлюються або ж санкціонуються державою як регулятором суспільних відносин у суворо встановленому порядку, з дотриманням певної процедури розробки, обговорення, прийняття, набуття чинності, її зміни або скасування; за формою та змістом – однозначністю й визначеністю, фіксованістю в законах та інших письмових джерелах права; за функціонуванням – загальнообов'язковістю, загальністю стосовно всіх суб'єктів правових відносин поза залежністю від сприйняття чи розуміння ними змісту норми, контролем за їх дотриманням з боку держави всіма заходами державного впливу, аж до примусу, потенційним зв'язком з юридичною відповідальністю в разі їх порушення. З-поміж інших специфічних ознак правових норм вкажемо на: розмежованість і закріпленість окремо прав та обов'язків, що становлять зміст норми; системність та ієрархічне взаємопідпорядкування; поширеність на чітко окреслену сферу суспільних відносин; визначеність структури (гіпотеза, диспозиція, санкція); реалізацію в чітко встановлених формах (дотримання, виконання, використання, застосування), заснованість на визначених принципах.

Меті правової відповідальності відповідають її функції (регуляторна, превентивна, правовідновлювальна, каральна, виховна – основні напрями

«впливу норм юридичної відповідальності на суспільні відносини, через які досягаються її цілі і виявляється призначення», конкретний вияв загальних функцій права (висхідна система) та функцій елементів юридичної відповідальності (низхідна система) . Усім функціям юридичної відповідальності притаманні спільні риси: соціальна зумовленість, цільове призначення, самостійність кожної з них та їх взаємодія, взаємозв'язок з функціями права, які надають функціям юридичної відповідальності певного спрямування, взаємозв'язок функцій юридичної відповідальності з функціями її елементів, прояв через функції юридичної відповідальності її призначення

Як вид соціальної відповідальності, правова пов'язана з нею субординаційно й за низкою змістових, функціональних і цільових ознак. Аналіз співвідношення соціальної та правової відповідальності засвідчує, що перша є передумовою другої (у позитивній частині правової відповідальності). Вагомий і зворотний зв'язок, позаяк право «визначає коло тих можливих і потрібних варіантів поведінки, котрі відповідають інтересам суспільства, соціальним нормам» . Як і соціальна відповідальність, правова орієнтована на підтримання оптимального рівня структурно-функціональної організації суспільства та забезпечення його розвитку. Першочергового значення в зближенні соціальної й правової відповідальності набуває соціальний зміст функцій правової відповідальності, передусім, виховної, закоріненої в загальнолюдських цінностях і духовних потребах суспільства. Родовою (у межах соціальної відповідальності) ознакою мети правової відповідальності є її об'єктивно-суб'єктивна природа, визначена, з одного боку, об'єктивними умовами суспільного життя, перфекціоністською моделлю соціальних стосунків, з іншого – інтересами членів соціуму та їх цілями.

Список літератури:

1. Актуальні питання реалізації нового Закону України «Про державну службу» / За матер. Всеукр. форуму вчених-адміністративістів; ЗНУ, 21.04.2016 р./ Макаренко Л. // Право України. – 2016. – No 5. – С. 190- 197. – Режим доступу: libraryZNU.edu.ua/articles/2106.ukr.html

1. Шаров Ю.П. Сучасна парадигма суспільного управління і стратегічне мислення державних службовців // Вісник державної служби України. – 2001.– No1. – С. 60-68.

2. Державна служба в Україні: актуальні проблеми та шляхи модернізації : наук. розроб. / авт. кол.: Р.А.Науменко, Л.М. Гогіна, В.Д.Бакуменко та ін. – К. : НАДУ, 2010. – 44 с.

3. Концепція сучасної державної кадрової політики України: наук. вид. / Луговий В.І., Михненко А.М., Серьогін С.М. – К. : Вид-во НАДУ, 2006. – 56 с.
4. Серьогін С.М. Визначення принципів та сутності інтегрованого інституту публічної служби // Вісник НАДУ. – 2007. – № 3. – С. 25 – 35.
5. Савісько С.В. Характеристика ціннісно-сміслової парадигми державної служби України в системі суспільних цінностей // Збірник наукових праць НАДУ. – 2013. – № 2 (5). – С. 28 – 42. – Режим доступу: [znpnadu_2013_2_5.pdf](#)
6. Богатирець В. Парадигми підготовки державно-управлінських кадрів у зарубіжних країнах як приклад для запозичення для України // Social-science: наук. журнал ун-та «Україна». – 2011. – № 3. – Режим доступу: www.social-science.com.ua/article/517
7. Мельников О.Ф. Парадигми фахової підготовки державних службовців: монографія. – Х. : ХарРІДУ НАДУ «Магістр», 2007.
8. Рибальченко Н. П. Аналіз стану функціонування механізмів державного регулювання туристичної сфери України. – 2021.

ОСНОВНІ ФОРМИ СОЦІАЛЬНОЇ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ

Передерій Данило

Таврійський державний агротехнологічний університет імені Дмитра Моторного

Соціальна відповідальність – це усвідомлення суб'єктами соціальної держави єдності соціального простору, свідоме виконання своїх обов'язків перед співгромадянами, суспільством, державою. У феномені соціальної відповідальності домінує моральний компонент, що має бути підкріплений юридичною відповідальністю. Соціальна відповідальність як концепція заохочує кожну людину враховувати інтереси суспільства, беручи на себе відповідальність за вплив своєї діяльності на інших людей, громади та навколишнє середовище в усіх аспектах.

Гострою державно-управлінською, політичною та соціальною проблемою сучасної України є відсутність об'єднуючої національної ідеї, яка має ґрунтуватися на пріоритеті тих духовних цінностей, які однаково поділяють громадяни різних соціальних прошарків, різного віку, різних регіонів країни, політичних уподобань чи мови спілкування. Висока соціальна відповідальність національної еліти (передусім, політичної) має

виявитися у знаходженні і реалізації такої об'єднуючої ідеї, яка відповідала б прагненням кожного українця (незалежно від характеристик, які вирізняють його поміж інших), у розробці нової системи цінностей, впровадженні ідей демократії та духовності у життя суспільства. В сучасних складних умовах економічного, політичного, демографічного, соціального розвитку України саме соціальна відповідальність може стати об'єднуючою національною ідеєю, яка допоможе знайти вихід із затяжної системної кризи, що охопила усі сторони суспільного життя.

Основними формами соціальної відповідальності є юридична, моральна, політична, громадянська, професійна, екологічна та ін. Найдавніша серед них – моральна відповідальність. Політична і юридична форми виникають з розвитком держави, коли вона формує політичні і правові норми.

Соціальна відповідальність громадянина виражається в активній життєвій позиції, у максимальному розкритті свого творчого потенціалу, дотриманні норм соціальної етики у стосунках з іншими людьми, з державою, з природою, у свідомій передачі громадянином частини доходів (у вигляді податків) на суспільні потреби. Соціальна відповідальність бізнесу — це відповідальність компанії за суспільну корисність своєї діяльності перед усіма людьми та організаціями, з якими вона взаємодіє в процесі функціонування, та перед суспільством загалом. Малопоширеним, але, на нашу думку, най-точнішим і найважливішим розумінням соціальної відповідальності бізнесу є її трактування як відповідальності підприємця за інтегровану суспільну корисність його бізнесу.

Основними напрямками розвитку соціально відповідальної діяльності на всіх рівнях має стати саме подолання перелічених вище перешкод і проблем

Соціальна відповідальність (держави, бізнесу, людини) як особливий вид суспільних відносин і закономірний результат розвинутої соціально орієнтованої економіки є водночас важливим показником економічної, соціальної й політичної зрілості суспільства. У індустріально розвинутому суспільстві з ринковою економікою об'єктивно постає необхідність переходу до соціально-відповідальних відносин, що обумовлено низкою економічних та соціальних чинників.

Список літератури:

1. Грішнова О.А. Соціальна відповідальність бізнесу: сутність, значення, стратегічні напрями розвитку в Україні // Україна: аспекти праці. – 2010. – №7. – С.3–8.

2. Калита П. Соціально спрямований бізнес, або бізнес з турботою про людей. Частина перша. У світі і Європі // Світ якості України. – 2006. – №1–

2. – С.4–9; Частина друга. В Україні // Світ якості України. – 2006. – №5(17). – С.4–7.

3. Концепція соціальної держави в Україні (проект) [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://cpsr.org.ua/index.php?option=com>

4. Котлер Філіп, Лі Ненсі. Корпоративна соціальна відповідальність. Як зробити якомога більше добра для вашої компанії та суспільства / Пер. з англ. С. Яринич. – К.: Стандарт, 2005. – 302 с.

5. Соціалізація відносин у сфері праці в контексті стійкого розвитку: монографія / [А.М.Колот, О.А.Грішнова, О.О.Герасименко та ін.] За наук. ред. д-ра екон.наук, проф. А.М.Колота. – К.: КНЕУ, 2010. – 348 с.

6. Ціннісний вимір соціальної відповідальності в демократичній державі / Савченко І.Г., Радченко О.В. – Х.: ХНУ ВС, 2008. – 199 с.

7. Рибальченко Н. П. Проблеми державного регулювання в реформуванні туристичної галузі України //Scientific Journal Virtus. – 2018. – №. 25. – С. 208-211.

8. Ortina, H. та Yefimenko, L. та Voronina, J. (2019) The philosophy of sustainable development as a vector of social and responsible partnership of the state, business and civil society. Культурологічний вісник Нижньої Наддніпрянщини, 2 (40). с. 111-117.

УДК 323.21:004.738.5(477)

РОЛЬ НОВИХ ПРАКТИК ПОЛІТИЧНОЇ УЧАСТІ ПЕРІОДУ ЄВРОМАЙДАНУ У РОЗВИТКУ ГРОМАДЯНСЬКОГО СУСПІЛЬСТВА В УКРАЇНІ

Янченко Антон

*аспірант спеціальності 23.00.02 «Політичні інститути та процеси»
Маріупольського державного університету*

Суспільно-політична криза кінця 2013 – початку 2014 року, яка завершилася Революцією Гідності та дала старт глибокій перебудові політичної системи України, відбулася більше семи років тому. Це дає змогу подивитися на ті події з точки зору історичної перспективи, розглянути їх довготермінові наслідки та спадок. Зокрема, важливим науковим питанням, на нашу думку, є аналіз того, які саме політичні практики та патерни політичної дії громадян закріпилися з того періоду в якості конвенційних та вживаних для участі в політичному процесі та впливу на політичних акторів.

Над питанням про причини, хід та наслідки Євромайдану, його вплив на суспільство та політичну сферу України працює багато українських та зарубіжних дослідників, в тому числі А. Киридон, М. Шевцова, В. Іщенко, А. Матійчик, Ю. Кокарча, О. Личковська, Т. Джунс, І. Ясна, Я. Поліщук, О. Гарань, М. Золкіна, Р. Кермач, М. Яковлев, О. Андрос, Є. Магда та багато інших. Найпоширенішу позицію наукової спільноти відносно наслідків Єврореволюції, висловлюють зокрема автори доповіді НІСД про постмайданний розвиток громадянського суспільства в Україні. На їх переконання, з 2014 р. відбувається *«небачене з кінця 1980-х посилення ролі громадянського суспільства в основних напрямках діяльності держави шляхом волонтерської підтримки оборони від зовнішньої агресії, здійснення контролю за діями органів влади, ухваленням та реалізацією державних рішень при проведенні низки реформ та в боротьбі з корупцією»* (курсив наш – прим.) [1]. З цим твердженням важко не погодитися. Зі свого боку, ми хотіли б виокремити три головні кластери обставин, які стали наслідком Євромайдану і сприяли згаданому посиленню демократичних і учасницьких практик в нашій країні.

По-перше, йдеться про нове уявлення про структуру політичних можливостей та про репертуар політичних дій, доступний українським громадянам.

Зазначимо, що для політичного дискурсу пам'ять про усунення від влади в країні корумпованого авторитарного лідера та його Сім'ї в результаті масових громадських протестів відноситься до тих типів нарративу, які здатні переформатовувати уявлення нації про себе та стати стрижнем нового національного міфу, а отже і впровадити нові усталені параметри демократичних процедур. Разом з тим, цей процес становлення в Україні, здається, так і не завершився або навіть не відбувся. Основні причини добре відомі: ще протягом Євромайдану і відразу по його завершенні українське суспільство ділилося приблизно навпіл у своїй підтримці та невідтримці протестного руху. Але початок військової агресії з боку РФ, анексія українських регіонів, громадсько-політичне протистояння, війна, хвилі біженців, економічна криза створили контекст, в якому роки політичної та економічної стагнації (2010-2013 рр.) сприймаються в широких верствах суспільства як втрачений період Стабільності та «долара по 8 грн». Але незважаючи на загальне емоційне сприйняття того періоду, багато нових політичних практик, що виникли тоді, були з того часу унормовані.

Драматичні події зими 2014 року, незважаючи на спроби вмиротворення протесту та пошук вирішення політичної кризи у переговорах влади й опозиції, в решті решт, призвели до кривавої розв'язки. Цей досвід

значно розширив «арсенал» форм політичної участі українських громадян на сферу нелегального політичного активізму, застосування сили та загрози застосування сили до представників політичної еліти, осіб, які ухвалюють політичні рішення, публічних службовців, державних інститутів. Смітнікова люстрація, оточення активістами Верховної Ради на період розгляду принципових законопроектів, так само як і використання зброї, вибухівки під час масових вуличних акцій — наочні приклади ревізії уявлень про дозволені формати політичної участі, що відбулися в суспільстві.

Зворотною стороною цих змін у структурі політичних можливостей — в значній мірі простимульованих практикою щоденної комунікації та міцної різноформатної співпраці представників опозиційних партій та т.зв. громадського сектору Майдану у період протестів — стало відкриття механізму суспільно-політичних ліфтів, яке дозволило увійти до влади та обійняти державні посади багатьом громадським діячам та представникам громадянського суспільства. Цей рекрутинг дозволив (хоч і в обмежених масштабах) провести оновлення владних інститутів, методів та механізмів їхньої роботи, а також сценаріїв комунікації з громадянами та експертним середовищем.

По-друге, нові навички для реалізації права на політичну участь, включаючи політичні та цифрові компетенції.

Багато людей по всій країні вперше взяли участь у форматах політичної участі, що не були пов'язані з виборами та волевиявленням під час голосування. Це призвело до посилення рівня громадянської компетентності в суспільстві загалом. Ті ж учасники, активісти, які вже мали досвід Помаранчевої революції, знайшли нові механізми та прийоми комунікації та мобілізації, адже у 2004 році існував геть інший політичний, громадський та медійний ландшафт, кардинально відрізнявся рівень розвитку інформаційно-комунікаційних технологій.

Безперечно, значну роль для оновлення практик політичної участі відігравали соціальні медіа та використання смартфонів. До Євромайдану соціальні медіа сприймалися як нецензурований публічний простір політичних дискусій, рефлексії та обміну думками про політичні події. Під час Майдану ці медіа, зокрема, Фейсбук, перетворилися на майданчик для інформування про гарячі події, канал комунікації протестувальників, їхніх об'єднань, базу медіаконтенту, засіб мобілізації та залучення нових учасників протестного руху, джерело новин для тих, хто не брав безпосередньої участі у протесті, але розділяв його цінності та цілі, платформу фандрейзingu тощо. Відбулася глибока медіатизація громадського руху, внаслідок якої пройшов рефреймінг політичної дії,

включаючи нові прояви самомедійованої політичної участі. Звичайно, для спостерігача з сьогоднішнього дня, для якого звичними є онлайн-трансляції з місця подій, оперативна координація протестів через Telegram-канали тощо, тодішні приклади використання соцмедіа виглядають дуже помірними. Але попри відсутність в той період технологій швидкісного мобільного зв'язку, невелику кількість і функціонал мобільних телефонів та інші обмеження, саме практики періоду Євромайдану зробили мейнстримною медіатизовану політичну участь.

По-третє, мережі довіри, які сформувалися у період протестів 2013-2014 рр. Як зазначає Ч. Тіллі, громадяни, коли незадоволені роботою уряду, замість того, щоб послуговуватися більш класичними ідентичностями та приналежністю до спільнот, створюють нові мережі довіри, і такі мережі довіри втягуються у публічну політику [2].

Мережі довіри, що виникли в межах Євромайдану на основі солідарності та спільної ідентичності представників громадянського суспільства, дозволили дуже скоро після завершення Революції Гідності та початку російської агресії розгорнути волонтерський рух, систему благодійної допомоги та підтримки українській армії, внутрішньо переміщених осіб, встановити стабільні канали збору коштів від громадян по всій країні тощо. Тобто досвід довіри під час взаємодій в межах громадського руху зберігся та під впливом нового порядку денного та нових загроз трансформувався в активізацію нових форм політичної участі та підтримки.

Це також підтверджується статистикою кількості добровільних пожертв, яка значно зростає у 2014 році порівняно з попередніми роками [див. 3], а також даними соціологічних опитувань. Зокрема, за даними КМІС, у грудні 2016 року «волонтери» та «неурядові організації» за рівнем довіри (53.5% і 37%) поступалися тільки церкві (56.7%) та Збройним силам України (53.1%), тоді як у 2012 році рівень довіри до громадських організацій був від'ємним [4; 5]. Відповідно, йдеться про «мандат довіри» і в середовищі громадських активістів, і суспільства загалом на те, щоб виконувати властиві державі функції — забезпечення армії та сил правопорядку, соціальна допомога тощо.

Таким чином, на нашу думку, можна говорити про принциповий вплив досвіду участі в Євромайдані для розвитку та посилення впливу громадянського суспільства в Україні. Практики, що були винайдені в той період, активно використовуються, трансформуються, вдосконалюються всі наступні роки. Це ще раз підкреслює фундаментальне значення Революції Гідності для всього українського суспільства.

Список літератури:

1. Про стан розвитку громадянського суспільства в Україні. Режим доступу: https://www.kmu.gov.ua/storage/app/media/17-civik-2018/rubrik_spryiannia/analit_zvit_2017.pdf
2. Tilly C. Trust and Rule // Theory and Society. Vol. 33, No. 1 (Feb., 2004), pp. 1-30
3. CAF World Giving Index 2015 // Charities Aid Foundation. – Режим доступу : https://www.cafonline.org/docs/default-source/about-us-publications/caf_worldgivingindex2015_report.pdf
4. Довіра українців до соціальних інституцій (2012) Режим доступу: <http://kiis.com.ua/?lang=rus&cat=reports&id=81>
5. Довіра соціальним інститутам, грудень 2018 р. Режим доступу: <https://www.kiis.com.ua/?lang=ukr&cat=reports&id=817&page=1>

СЕКЦІЯ 2

СОЦІАЛЬНО-ВІДПОВІДАЛЬНЕ СУСПІЛЬСТВО ЯК ЧИННИК ЕФЕКТИВНОГО ФУНКЦІОНУВАННЯ ДЕРЖАВИ

ФОРМУВАННЯ ТА РЕАЛІЗАЦІЯ ДЕРЖАВНОЇ МОЛОДІЖНОЇ ПОЛІТИКИ В ГРОМАДІ

Полуніна Г.Л.

студентка I курсу магістратури

Ортіна Г.В.

в.о. декана факультету економіки та бізнесу, д.н.держ.упр., доц.

На кожному з етапів історичного розвитку держави перед молодим поколінням постають нові завдання інтеграції до соціальної структури суспільства, вироблення життєвої траєкторії застосування набутих вмінь і знань. Водночас держава покликана гарантувати молоді соціальну безпеку, що здійснюється через механізми молодіжної політики, де одна з головних ролей відводиться суб'єктам місцевого самоврядування, які безпосередньо взаємодіють з молодими людьми.

Становлення української державності, розбудова громадянського суспільства, інтеграція України у світове та європейське співтовариство створюють сприятливі умови для ефективного використання потенціалу молоді, її знань, умінь і навичок у забезпеченні сталого розвитку країни. Особливо значущою ефективність реалізації молодіжної політики є на місцевому рівні, де зворотній зв'язок від об'єкта до суб'єкта відбувається досить швидко, а рівень чутливості та сприйняття змінних потреб має бути максимальним.

Попри наявність значного досвіду у формуванні та реалізації молодіжної політики досягнення переконливо свідчать про її недосконалість. Так, кожен п'ятий молодий українець прагне працювати за межами країни, рівнем власного матеріального становища повністю задоволений кожен сотий, а лише кожен десятий бере участь у заходах, організованих у його населеному пункті, кожен другий необізнаний у питаннях децентралізації та інших реформ, що проводяться в країні, а отже, і не бере активної участі у суспільному та політичному житті. Загальне зниження рівня довіри до органів влади, скепсис по відношенню до успіху реформ, погіршення стану здоров'я молоді, збільшення молодіжної смертності та кількості осіб, що

вживають наркотичні засоби. Все це яскраво демонструє низьку ефективність реалізованої молодіжної політики та загострює питання доцільності проведення певних заходів, спонукає до пошуку шляхів координації зусиль та ресурсів усіх акторів молодіжної політики, молодіжних організацій та молоді.

Процеси об'єднання територіальних громад та децентралізація поступово призводять до збільшення повноважень суб'єктів місцевого самоврядування щодо реалізації молодіжної політики, однак ці повноваження не завжди підкріплені необхідною ресурсною спроможністю.

Проблема забезпечення реалізації молодіжної політики суб'єктами місцевого самоврядування має комплексний характер, зумовлений, як відсутністю системного підходу до її сприйняття як необхідної складової соціальної безпеки, так і неузгодженістю та неопрацьованістю прийнятих в Україні управлінських рішень, що лише посилює негативні тенденції в її середовищі. Це потребує системного розуміння формування дієвих механізмів виховання патріотично налаштованого, конкурентоздатного в майбутньому покоління та визначення нових критеріїв ефективності реалізації молодіжної політики, адекватної сучасним суспільним процесам, здатної забезпечити правові та економічні гарантії достойного життя молоді, дотримання найважливіших соціальних прав.

Метою є теоретико-методологічне обґрунтування шляхів удосконалення організації діяльності суб'єктів місцевого самоврядування щодо реалізації молодіжної політики та розробка рекомендацій їх практичного впровадження на місцевому рівні в Україні.

Для досягнення поставленої мети визначено такі дослідницькі завдання:

- проаналізувати стан наукової розробки, нормативно-правову базу та інституціональне забезпечення реалізації молодіжної політики в Україні;
- узагальнити зарубіжний досвід запровадження молодіжної політики та запропонувати шляхи його адаптації в діяльності суб'єктів місцевого самоврядування України;
- визначити місце та роль суб'єктів місцевого самоврядування у здійсненні молодіжної політики;
- виокремити та дослідити особливості реалізації молодіжної політики в Україні та механізми її формування;
- розкрити особливості розробки та реалізації суб'єктами місцевого самоврядування місцевих молодіжних цільових програм, визначити роль координаційної взаємодії в їх розробці та реалізації;

– обґрунтувати шляхи вдосконалення організації діяльності суб'єктів місцевого самоврядування щодо реалізації молодіжної політики.

Об'єкт дослідження є державна молодіжна політика.

Предметом дослідження є організація діяльності суб'єктів місцевого самоврядування щодо реалізації молодіжної політики в Україні.

Список літератури:

1. Аналітична доповідь Про внутрішнє та зовнішнє становище України в 2015 році: до Щорічного Послання Президента України до Верховної Ради України. - Київ: НІСД, 2015. - 684 с.

2. Баранова А. В. Державна політика у сфері виховання молоді: автореф. дис. канд. наук з держ. упр. - Харків, 2014. - 20 с.

3. Головатий М. Ф. Молодіжна політика в Україні: проблеми оновлення. - Київ: Наукова думка, 2003. - 236 с.

4. Куц Ю. О. Успішність територіальної громади. Вісник Академії митної служби України. Серія: “Державне управління”: зб. наук. Прац. – Дніпро, 2010. - № 2 (3). - С. 117–212.

5. Міністерство молоді та спорту України. URL: <http://dsmsu.gov.ua/index/ua>

6. Ortina G., Yefimenko L. Youth policy development in Ukraine – experience of the European Union. Гуманітарний вісник Запорізької державної інженерної академії, с.129-130.

ДЕРЖАВНА ПОЛІТИКА РОЗВИТКУ ІНФОРМАЦІЙНОГО СУСПІЛЬСТВО

Плясецька Т.Є. ,

Ортіна Ганна Володимирівна

в.о. декана факультету економіки та бізнесу, д.н. держ. упр., доцент

На сьогоднішній день у всіх провідних країнах, що використовують інформаційні технології в національних інтересах, розробляються і діють державні програми по входженню в глобальне інформаційне суспільство. Ці програми, містять відповіді на три основоположні питання:

1) мета створення в країні інформаційного суспільства;

2) визначення засобів і шляхів досягнення цієї мети, спрямованих на розширення сфери застосування інформаційних технологій, спрощення доступу до інформації, створення політичних, економічних, культурних і правових умов, що сприяють посиленню рівномірності національного інформаційного простору;

3) розподіл політичних, економічних, фінансових та організаційних ролей і відповідальності між учасниками - державою, суспільством, бізнесом.

Інформаційне суспільство розкриває об'єктивний процес поступового усвідомлення суспільством значимості інформації, як певної самостійної фундаментальної сутності і перетворення її в реальну виробничу силу. Інформаційні технології та телекомунікації роблять загальнодоступними знання і інформацію, виступаючи технологічною базою розвитку інформаційної моделі суспільного устрою.

В Україні спостерігається бурхливий розвиток телекомунікаційних мереж, Інтернет, мобільного зв'язку. Впроваджуються нові інформаційні технології, розвивається комп'ютерна преса, відкриваються і нові сайти, численні компанії пропонують послуги IP-телефонії, комп'ютери, модеми, але всі вищеописані процеси розвиваються досить стихійно.

Україна також активно включилася в даний процес. Однак на шляху до становлення інформаційного суспільства відразу ж зіштовхнулася із цілою низкою проблем, пов'язаних, насамперед, з фінансовим забезпеченням цього процесу, законодавчим супроводом, а також відсутністю ґрунтовних наукових досліджень процесу формування інформаційного суспільства та його складових з урахуванням досвіду зарубіжних країн.

Єдиний інформаційний простір складається з таких головних компонентів:

Рис. 1 – Єдиний інформаційний простір

- інформаційні ресурси (ІР) – бази і банки даних, усі види архівів, системи депозитаріїв державних ІР, бібліотеки, музейні сховища та ін.;
- інформаційно-телекомунікаційна інфраструктура;
- територіально розподілені державні і корпоративні комп'ютерні мережі, телекомунікаційні мережі і системи спеціального призначення та загального користування, мережі і канали передачі даних, засоби комутації та управління інформаційними потоками; інформаційні, комп'ютерні і телекомунікаційні технології – базові, прикладні і забезпечувальні системи, засоби їх реалізації;
- науково-виробничий потенціал у галузях зв'язку, телекомунікацій, інформатики, обчислювальної техніки, поширення і доступу до інформації;
- організаційні структури, зокрема кадри, що забезпечують функціонування і розвиток національної інформаційної інфраструктури;
- ринок інформаційних технологій, засобів зв'язку, інформатизації і телекомунікацій, інформаційних продуктів і послуг;
- система взаємодії інформаційного простору України зі світовими відкритими мережами;
- система забезпечення інформаційного захисту (безпеки);
- система масової інформації;
- система інформаційного законодавства

Висновки. Розвиток суспільства і держави потребує не тільки удосконалення державного управління за допомогою його інформатизації, але і нової стратегії державного управління в період становлення та розвитку інформаційного суспільства. Україні необхідні більш рішучі дії з розбудови інформаційного суспільства щоб дозволити громадянам країни повною мірою скористатися його перевагами.

Список літератури:

1. Аналітична доповідь Про внутрішнє та зовнішнє становище України в 2015 році: до Щорічного Послання Президента України до Верховної Ради України. - Київ: НІСД, 2015. - 684 с.
2. Баранова А. В. Державна політика у сфері виховання молоді: автореф. дис. канд. наук з держ. упр. - Харків, 2014. - 20 с.
3. Головатий М. Ф. Молодіжна політика в Україні: проблеми оновлення. - Київ: Наукова думка, 2003. - 236 с.
4. Куц Ю. О. Успішність територіальної громади. Вісник Академії митної служби України. Серія: "Державне управління": зб. наук. Прац. – Дніпро, 2010. - № 2 (3). - С. 117–212.

5. Міністерство молоді та спорту України. URL: <http://dsmsu.gov.ua/index/ua> 6. Ortina G., Yefimenko L. Youth policy development in Ukraine – experience of the European Union. Гуманітарний вісник Запорізької державної інженерної академії, с.129-130.

СИСТЕМА ПУБЛІЧНОЇ ВЛАДИ ЯК ІНСТИТУТ РОЗВИТКУ ДЕРЖАВНОГО УПРАВЛІННЯ

Буряк Д.В.

студентка I курсу магістратури

Ортіна Г.В.

в.о. декана факультету економіки та бізнесу, д.н.держ.упр., доц.

Досліджуючи проблемність практичної реалізації інституціонального забезпечення розвитку публічної влади, необхідно чітко зрозуміти змістовне навантаження концептуально-праксеологічної дефініції «інституціонального забезпечення». Найбільш чітко визначення цього поняття надав З. Варналій, який наголосив, що «інституціональне забезпечення регіонального розвитку складається з інституційно-правового, інституційно-кадрового та організаційно-інституційного забезпечення»[1].

Для кращого розуміння сутності інституціонального забезпечення розвитку публічної влади необхідно диференціювати наукові поняття, терміни, смисли теорії інституціоналізму.[13]. Засновник інституціоналізму у своїй праці «Теорія дозвільного класу», що має підзаголовок «An Economic Study of Institution», визначив поняття «інституції», що походить від лат. institutio – настанова, як поширений образ думки в тому, що стосується окремих відносин між суспільством і особистістю й окремих виконуваних ними функцій [3, с. 201]. Автор терміну «інституціоналізм» У. Гамільтон інтерпретував термін «інституція» як словесний символ для кращого опису групи громадських звичаїв, способів мислення, що став звичкою для групи осіб або звичаєм для народу. За його думкою, інституції встановлюють межі і форми людської діяльності, що є світом звичаїв і звичок, які ми пристосовуємо до життя [5]. Засновник неоінституціоналізму Д. Норт визначав поняття «інституції» на відміну від поняття «інститут» (походить від лат. institutum – устрій, встановлення, установа) являє собою сукупність пов'язаних між собою норм права, які регулюють певні суспільні відносини

[2, с. 256-257]. Інститути герменевтизуються зовнішнім втіленням, формою прояву «інституцій», закріпленням їх у вигляді законів, тобто звичаї і настанови через правове підкріплення перетворюються на такі інститути, як інститут держави.[7]. За визначенням А. Михненка та В. Бакуменка інституціоналізація корелюється з перетворенням якогось політичного явища, події, руху на формалізований, упорядкований процес, організовану установу з певною структурою відносин, ієрархією влади різних рівнів та ін. Науковці додають, що інституціоналізація існує тоді, коли виникають упорядковані, спрямовані дії, так як з'являються спочатку лідери, здатні їх організувати та очолити, а потім і постійні управлінські еліти, а сам цей процес піддається управлінню, в контексті якого відбувається заміна інтуїтивістської логіки на конструктивістську.[12]. При цьому початкові форми інституціоналізації виникають на рівні суспільного самоуправління та стихійних процесів, які спочатку самостійно організовуються у вигляді масових або групових рухів [4, с. 284]. Проблемність інституціонального забезпечення розвитку публічної влади під час змін пріоритетів суспільних інституцій (настанов, цінностей, світосприйняття, поведінкових норм), що є характерним для українських реалій в останні роки, і полягає в тому, що оновлені інститути мають бути створені на основі оновлених інституцій, які є частиною суспільства із застарілим мисленням або поведінкою, що орієнтована на застарілі норми, критерії, оцінки (наприклад, хабарництво, корупція). Звідси виходить відкритий або прихований супротив перетворенню старих інститутів на нові, можливо навіть через їх повне руйнування в контексті прогресивного генезису публічної влади.[10, 11]. Тому так важливо не тільки окреслити орієнтовані у часі конкретні заходи щодо істотного оновлення інституційно-правового, інституційно-кадрового та організаційно-інституційного забезпечення розвитку публічної влади як на державному, так і на місцевому рівні, а й наполегливо працювати над їх реалізацією.

У сучасному українському соціумі відбувається низка трансформацій, пов'язаних із розвитком громадянського суспільства, становленням ринкової економіки, глобалізацією та інтеграцією, що супроводжуються глибокими кількісними і якісними перетвореннями в усіх сферах життя суспільства, зміною відносин і складу елементів у структурі влади, формуванням нових інститутів і виникненням нових підходів та моделей публічної влади. Ці зміни потребують інституціоналізації, тобто організаційного упорядкування і формалізації як інститутів громадянського суспільства, так і регулювання процесів становлення публічного управління (законодавчого закріплення нових статусів і ролей його учасників, вироблення нових правил і норм

взаємодії між ними). Зміни у соціальній і управлінській системах відбуваються постійно.[9]. О. Бенъ вважає, що процес інституціоналізації має два рівні: первинну інституціоналізацію, тобто таку, що розпочинається з «чистої дошки» як процес, який включає створення соціального інституту, і закінчується моментом його легалізації; вторинну інституціоналізацію як таку, котра продовжується на існуючій базі у процесі розвитку соціального інституту з метою його вдосконалення чи реорганізації [1, с. 186]. Якщо первинна інституціоналізація завжди передбачає створення чогось нового, то вторинна може відбуватися у трьох проявах: власне інституціоналізації, коли в її результаті виникає щось нове; реінституціоналізації, коли те, що вже існує, реформується; деінституціоналізації, коли те, що існує, припиняє своє існування [2, с. 660]. Становлення системи публічного управління та адміністрування в Україні відбувається одночасно у трьох проявах вторинної інституціоналізації, тобто в умовах переходу від тоталітарного режиму до демократичного (деінституціоналізація), реформування систем державного управління і місцевого самоврядування (реінституціоналізація), розвитку громадянського суспільства та участі громадян у прийнятті рішень на всіх рівнях влади (інституціоналізація), децентралізації.

Отже, формування системи публічного управління та адміністрування здійснюється на основі глибоких структурних та управлінських реформ у багатьох сферах, а також застосування стратегічного підходу до їх реалізації, вироблення нових способів мислення та організації управлінської діяльності, що дозволяє здійснити перехід від визнання винятково державної/місцевої влади відповідальною за розвиток до визнання влади відповідальною за все суспільство.[14] У новій моделі інституціонального забезпечення системи публічної влади як основи розвитку публічного управління та адміністрування виникає необхідність у забезпеченні взаємодії інтересів держави і суспільства, забезпечення найбільш ефективних способів використання ресурсів.[6] При цьому діяльність органів публічної влади має зосереджуватися на реалізації прогностичної, аналітичної, регуляторної, консультаційної, комунікативної функцій, оптимізації форм і методів роботи, формування нових знань, умінь, навичок, способів мислення державних службовців. Розвиток демократії й формування та громадянського суспільства в Україні спонукають до значних змін в роботі органів публічної влади усіх рівнів. Однак найбільших перетворень має зазнати базовий – місцевий рівень управління. Адже на цьому рівні відбувається як реформування органів публічної влади (деконцентрація і децентралізація) повноважень. Ці процеси відбуваються паралельно, з використанням найновіших моделей та форм прояву, державного втручання, різною

інтенсивністю, ступенем керованості, втім однаково добре мають бути організаційно продуманими і зрозумілими, добре скоординованими і нормативно визначеними.

Список література:

1. Адміністративно-територіальна реформа: завдання, шляхи реалізації, критерії ефективності [Електронний ресурс]: матеріали “круглого столу” / за ред. З. С. Варналія. К.: НІСД, 2005. 56 с. – Режим доступу: <http://old.niss.gov.ua/Table/Adminref/004.htm>.

2. Большой словарь иностранных слов. – М.: ЮНВЕС, 1998. 784 с.

3. Веблен Т. Теория праздного класса / Т. Веблен. – М.: Прогресс, 1984. 367 с.

4. Інституціоналізація / А. М. Михненко, В. Д. Бакуменко // Енциклопедичний словник з державного управління / уклад.: Ю. П. Сурмін, В. Д. Бакуменко, А. М. Михненко та ін.; за ред. Ю. В. Ковбасюка, В. П. Трощинського, Ю. П. Сурміна. К.: НАДУ, 2010. С. 284.

5. Hamilton W. H. Institution / W. H. Hamilton // Enciclopedia of the social sciences. N. Y., 1932. V. 8. P. 84–89.

6. Воронкова В.Г. Глобалізація як процес універсалізації стосунків між державою та ринком/ Гуманітарний вісник Запорізької державної інженерної академії. 2008. Вип. 35. С. 15-35.

7. Волков О. Г., Землянський А. М., Олексенко Р. І., Рябенко Є. М. Філософія: навчальний посібник-практикум. МДПУ імені Богдана Хмельницького. – Мелітополь, 2017.

8. Олексенко Р. І. Глобальні проблеми філософії від Античності до сьогодення в дискурсі ринкових трансформацій. Придніпровські соціально-гуманітарні читання: у 6-ти частинах. Ч. 2: матеріали Дніпропетровської сесії II Всеукр. наук.-практ. конф. з міжнародною участю. 2013. С. 148-151.

9. Олексенко Р. І., Воронкова В. Г. Формування моделі класифікації соціальних процесів у публічному управлінні та адмініструванні: понятійно-категорійний апарат. Теорія та практика державного управління : зб. наук. пр. 2020. Вип. 3 (70). С. 82-90.

10. Voronkova V., Oleksenko R. Філософія державного управління: синергетична методологія дослідження //Humanities Studies. – 2020. – №. 5 (82)

11. Олексенко Р. І., Воронкова В. Г. Філософія державного управління. Матеріали XXIV науково-технічної конференції студентів, магістрантів, аспірантів, молодих вчених та викладачів. 2020. С.286

12. Олексенко Р. І., Воронкова В. Г. Інституціональне забезпечення системи публічної влади в історичному і системному контексті розвитку

публічного управління та адміністрування // Вісник Національного університету цивільного захисту України: зб. наук. пр. (Серія "Державне управління"). 2020.-Вип. 2 (13).- С. 89-104.

13. Олексенко Р. І. Розвиток і динаміка інституціонального розвитку публічної служби в контексті системного аналізу і підходу. Теорія та практика публічної служби: матеріали наук. практ. конф. (Дніпро, 25 вересня 2020 р.). С. 30-32.

14. Управление предприятием в условиях хозрасчета / АН Украины; Харьк. отд-ние Ин-та экономики ; отв.ред. Г. С. Одинцова. – К.: Наук.думка, 1992. 116 с.

КОНЦЕПЦІЯ СОЦІАЛЬНОГО РОЗВИТКУ ЯК ОСНОВА ПУБЛІЧНОГО УПРАВЛІННЯ ТА АДМІНІСТРУВАННЯ

Майоров В.О.

студент I курсу магістратури

Ортіна Г.В.

в.о. декана факультету економіки та бізнесу, д.н.держ.упр., доц.

Сьогодні, в умовах трансформаційної економіки, запровадження та розвитку новітніх процесів в Україні, ми спостерігаємо тенденцію до зменшення функцій публічного управління та адміністрування, критичне наближення моделі соціального розвитку до кризової ситуації в політичній та соціально-економічній сферах. Соціум та управління є взаємо- пов'язаними поняттями, що вимагають виявити механізми саморозвитку багаторівневих складаних систем, до яких відноситься і сфера соціального розвитку. Концептуалізація моделі соціального розвитку побудована на міждисциплінарній теорії і суспільній моделі, а також її використання у різних сферах практичної діяльності інноваційно-інвестиційної політики антикризового розвитку реального сектору економіки України [1, с.33-34]. Діяльність держави вивчається в різних наукових напрямках: адміністративному та конституційному праві, теорії держави і права, політології, соціології тощо. Наприклад, політична наука досліджує природу і закономірності політичної діяльності держави. Юридична наука вивчає правові аспекти функціонування державних органів. Соціологія показує універсальність соціальної системи саморегулювання, а публічне адміністрування у сфері соціального розвитку дозволяє зрозуміти механізм і

особливості регулювання суспільних відносин [2, с. 24]. Тому, у першу чергу, доцільно розглянути поняття «публічного адміністрування», яке нерозривно пов'язане також з поняттям «публічного управління». Такий погляд є більш широким за своїм охопленням і саме на його основі побудоване публічне адміністрування у сфері соціального розвитку. Публічне управління повинно виступати як практичний організуючий і регулюючий вплив держави на суспільну життєздатність людей з метою її впорядкування, збереження чи перетворення, опираючись на владну силу, яку обмежує дієвий суспільний контроль як основний чинник планування в суспільстві верховенства права.[3] Зрештою, публічне адміністрування є злагодженим механізмом взаємодії між державою та суспільством, а також усіх складових соціальної системи, в основі якого активно-організована діяльність керуючих органів, процес реалізації, функціонування влади, її динаміка, її природний стан. Сенс управління полягає у здатності визначати, детермінувати вольову цілеспрямовану діяльність людей, підкоряти поведінку кожного учасника управлінських відносин єдиним авторитетним засадам в цілях свідомого регулювання різноманітних сторін суспільного життя, а в кінцевому рахунку – для забезпечення прав людини. Публічне адміністрування – це регульована законами та іншими нормативно-правовими актами діяльність суб'єктів державного управління, спрямованих на реалізацію законів та інших нормативно-правових актів з управлінських рішень, встановленому законодавством про адміністративні послуги.. Державні органи надають можливість керівництву відповідно до закону і їх власним повноваженнями приймати будь-які управлінські рішення. При здійсненні цих повноважень, органи виконавчої влади повинні видавати нормативні акти (наприклад, акти уряду або акти органів виконавчої влади та місцевого самоврядування).[4]

Таким чином, публічне управління та адміністрування - це злагоджена законна діяльність публічних органів управління трьох сфер влади – законодавчої, виконавчої та судової, що з усією ієрархією публічно-адміністративних інститутів спрямована на досягнення ефективного функціонування соціуму задля зміцнення економічної, політичної та соціальної сфери, а також, урахування інтересів усіх соціальних груп і прошарків населення та зміцнення на цій основі соціальної злагоди та єдності народу. Суб'єктом публічного адміністрування є система, представлена синтезом державних та недержавних суб'єктів публічної влади, основні структурні елементи якого, по-перше, це органи виконавчої влади та, по-друге, це виконавчі органи місцевого самоврядування. Сфера соціальної політики – це політика держави, що спрямована на пом'якшення негативних

наслідків індивідуальної та соціальної нерівності, соціально-економічних потрясінь у суспільстві. Соціальна сфера включає об'єкти та процеси, що беруть безпосередню участь у формуванні системних властивостей, пов'язаних з удосконаленням особистості, задоволенням її безпосередніх, щоденних і більш високих потреб. Основна функція соціальної сфери – це функція соціального відтворення людей як суб'єктів життя і відтворення моделей, соціальних інститутів, соціальних суб'єктів життєво - важливих ресурсів. Вітчизняна публічно - управлінська практика в соціальній сфері характеризується низкою суттєвих недоліків, серед яких необхідно вказати на неузгодженість нормативно-правового врегулювання системи надання соціальних послуг; недосконалість системи державних соціальних допомог; несправедливість розподілу державних соціальних трансфертів, низьку адресність при наданні соціальної підтримки та орієнтацію на екстенсивне охоплення нею населення, нерозвиненість системи соціального страхування; неефективність фінансового забезпечення заходів державного соціального захисту, недостатню залученість громадських організацій до процесу надання соціальних послуг тощо.[5]

Публічне управління та адміністрування виконує ряд функцій, а саме: прогнозування, планування, організація, загального управління, оперативних наказів і втручання, регулювання, контролю і обліку, аудиту ефективності. Змістом публічного адміністрування у сфері соціального захисту є координація та узгодження фундаментальних взаємодій, поліпшення структури цієї надзвичайно складної системи, що вимагає участі в управлінні значного числа суб'єктів на всіх рівнях її організації. Публічне управління та адміністрування у сфері соціального розвитку – це діяльність публічних органів, яка відрізняється від інших видів управління, по-перше, тим, що воно здійснюється за допомогою уряду і державних органів, по вибудованій ієрархії зверху до низу; по-друге, відмінність його в тому, що воно має бути відкритим і прозорим на демократичних засадах, тобто, публічним. Пріоритетну роль тут відіграє політичне керівництво, так як політика є концентрованим виразом соціальних інтересів соціальних груп і громадян. Таким чином, підсумовуючи вищевикладене, зазначимо, що сучасну культуру публічного адміністрування формують наукові праці багатьох дослідників як вітчизняної, так і зарубіжної науки понад двох сторічч. Публічне адміністрування у сфері соціального розвитку – це особлива діяльність, що вимагає спеціальних знань, особливих форм і методів регулювання, а також має специфічні цілі, завдання і функції. Метою публічного адміністрування у даній сфері є врегулювання соціального питання на демократичних засадах, коли інтереси людини, повага до її честі і

гідності стоять понад усе. І лише за таких умов наше суспільство зможе долучитися до європейської спільноти.

Враховуючи складність сучасної соціально-економічної ситуації, недостатність ресурсів, держава повинна шукати партнерів та активізувати практику співробітництва між різними секторами: державним (органи публічної влади на різних рівнях), приватним (бізнес) та неурядовим (громадські організації). Така практика залучення недержавних організацій до процесу надання соціальних послуг є позитивною, оскільки на місцевому рівні громадські організації краще обізнані із очікуваннями, потребами і специфікою територіальних громад, що сприяє підвищенню якості та ефективності надання соціальних послуг. Окрім цього, важливе значення для забезпечення гарантованих державою соціальних послуг тим, хто їх потребує, має питання унормування їх переліку, обсягу і розрахунку вартості послуги. Такий підхід дасть змогу визначати необхідну кількість коштів для надання соціальних послуг різним цільовим групам, забезпечить дієвість партнерства держави та громадського сектора, створюючи сприятливі умови для розкриття потенціалу спрямування соціального.[6]

Отже, основними напрямками удосконалення публічно-управлінської практики у площині імплементації соціальних пріоритетів є:

- застосування сервісного підходу у здійсненні соціальної функції держави, що передбачає дотримання принципів децентралізації і розмежування повноважень і спрямовано на розвиток мережевих форм управлінської взаємодії, прозорість і відкритість публічної влади, чутливість до запитів громадян;

- активне формування ринку соціальних послуг із реальною конкуренцією надавачів, підвищення якості і зниження витрат на виробництво соціальних послуг і максимальне наближення їх до споживача, підвищення адресності та економічно обґрунтоване витрачання коштів та інших ресурсів;

- оптимізація системи моніторингу та оцінки якості соціальних послуг;

- забезпечення на регіональному рівні методичного супроводу, навчання та перепідготовки персоналу надавачів послуг;

- залучення до співпраці неурядових організацій, зокрема у частині надання соціальних послуг;

- орієнтація на субсидіарні підходи, за яких держава створює стимули для діяльності і розвитку громадян та їх об'єднань через відповідні механізми, залишаючи за собою право втручатися тоді, коли люди дійсно

не можуть подбати про себе власними зусиллями, визначаючи обов'язкові мінімальні соціальні гарантії і забезпечуючи їх дотримання;

– зміщення акцентів у бік активного та дієвого втілення принципів соціального партнерства та взаємного врахування різноманітних соціальних інтересів, що повинно сприяти консолідації суспільства, зміцненню базових інституцій соціальної держави сучасного типу та успішній імплементації сучасних соціальних пріоритетів.

Список літератури

1. Олексенко Р.І., Ортіна Г.В. Особливості інноваційно-інвестиційної політики антикризового розвитку реального сектору економіки України. Економічний вісник Запорізької державної інженерної. 2018. Вип. 5 (17). С. 33- 39.

2. Публічне управління та адміністрування у цифровому суспільстві: монографія / Г. В. Ортіна та інш. Мелітополь: ФОП Однорог Т.В., 2020. 194 с.

3. Олексенко Р. І., Воронкова В. Г. Філософія державного управління. Матеріали XXIV науково-технічної конференції студентів, магістрантів, аспірантів, молодих вчених та викладачів. 2020. С.286

4. Олексенко Р. І., Воронкова В. Г. Інституціональне забезпечення системи публічної влади в історичному і системному контексті розвитку публічного управління та адміністрування // Вісник Національного університету цивільного захисту України: зб. наук. пр. (Серія "Державне управління"). 2020.-Вип. 2 (13).- С. 89-104.

5. Олексенко Р. І. Розвиток і динаміка інституціонального розвитку публічної служби в контексті системного аналізу і підходу. Теорія та практика публічної служби: матеріали наук. практ. конф. (Дніпро, 25 вересня 2020 р.). С. 30-32.

6. Воронкова В. Г., Олексенко Р. І. Формування концепції соціального розвитку як динамічної системи у контексті публічного управління та адміністрування // Вісник Національного університету цивільного захисту України: зб. наук. пр. (Серія "Державне управління"). – 2020. - Вип. 2 (13). - С. 255-272.

ФОРМУВАННЯ МЕХАНІЗМІВ МЕРЕЖЕВОЇ СПІВПРАЦІ: УПРАВЛІНСЬКИЙ АСПЕКТ

Хватова Олена Григорівна

*заступник директора з НВР КЗО «Середня загальноосвітня школа №58
ДМР Аспірантка кафедри «Публічне управління та адміністрування»
Дніпровської академії неперервної освіти*

Реформування освітньої галузі – це відповідь на суспільний запит, адже саме освіта забезпечує зміни в економічному і соціальному розвитку країни що в даний час усвідомлюється державою та суспільством. Упродовж 2019/2020 н. р. Міністерством освіти і науки України було продовжено стратегічний курс на реформування усіх сфер освіти. У системі повної загальної середньої освіти продовжено реформу Нової української школи, зокрема, розроблено новий Державний стандарт базової освіти (для 5–9-х класів). Стратегічно важливою подією стало ухвалення Закону України «Про повну загальну середню освіту» у 2020 р., який створює більше можливостей як для учнів і вчителів, так і для батьків й освітніх управлінців.

Шкільна освіта, безсумнівно, має важливе місце в реалізації стратегічних заходів з підготовки нового покоління української молоді та розвитку ринку людських ресурсів. Відповідно до Положення про інституційну форму здобуття загальної середньої освіти [2], освітні заклади можуть запроваджувати мережеву форму освіти з використанням ресурсів декількох освітніх організацій. У системі освіти разом з освітніми організаціями тепер можуть брати участь організації (науки, культури, медицини тощо, які мають ресурси, необхідні для освіти). В українській системі освіти необхідність створення ефективної моделі освіти, поєднуючи достоїнства сучасної державної школи і зусилля неприбуткових установ, які активно самозадекларовані з 2000-х років, є поширеним явищем сьогодні - партнерство школи з закладами додаткової освіти, вищими навчальними закладами і рідше з **діловими партнерами**. Однак співпраця школи з приватними навчальними закладами може бути плідною. Проектування ідеї мережевої взаємодії в системі освіти для організації різних способів життя є одним з нових підходів, що дозволяє використовувати кращі традиції української школи разом з новими освітніми технологіями. Механізм такої співпраці ґрунтується на визначенні керівників державних шкіл співпрацювати з приватним навчальними закладами для спільної роботи для навчання мотивованих здобувачів освіти.

Відповідно до Закону України «Про державно-приватне партнерство» [3] що є основою для розвитку системи освіти з метою вдосконалення управління ресурсами системи освіти шляхом підключення державних та бізнес-структур до цієї діяльності. Такі моделі мають ряд істотних переваг, поєднуючи достоїнства обох видів освіти, державної і приватної, при цьому максимізуючи свої слабкі сторони (жорстке регулювання шкільної програми, висока вартість навчання в системі приватної освіти). Крім того у системі державної освіти з'явиться можливість:

- побудова по-справжньому індивідуальної освітньої траєкторії для кожного здобувача освіти на основі виявлення їх схильності та інтересів у забезпечення безперервності їх розвитку;
- залучення фахівців з вищих навчальних закладів, академічних організацій, бізнесу тощо;
- підвищити мотивацію до отримання освіти через усвідомлення мети, оскільки кожен учень може оцінити, наскільки є прикладними отримані знання до майбутньої професійної кар'єри;
- створення умов для професійного самовизначення здобувача освіти тощо.

Об'єднання яскравих, ініціативних людей, готових працювати з дітьми в рамках недержавного освітнього процесу для управління освітою в державних школах, залучає велику кількість людей в сферу додаткової освіти щодо діяльності здобувачів освіти. Компанії і підприємства, що працюють з конкретними школярами, можуть бути включені в життя державної школи і надавати реальну фінансову, кадрову, моральну підтримку. Зростаючий інтерес до якісної освіти в природничих науках розширює спектр освітніх послуг, що пропонуються в цій сфері. Завдяки відповідній нормативно-правовій базі співпраця громадських та неприбуткових установ у сфері додаткової освіти та дає можливість зробити додаткові освітні послуги для батьків надзвичайно дешевшими. Важливо також, щоб якість освіти покращилася в даному випадку без додаткового навантаження на державний бюджет.

Модель взаємодії державного освітнього закладу .

Схема взаємодії комунального закладу освіти «Середня загальноосвітня школа №58» Дніпровської міської ради з приватним освітніми установами побудована, як продовження роботи відповідно створення моделі школи вільного вибору з використання різних форм здобуття освіти.

У державному навчальному закладі на підставі рішення педради, створюються класи, що працюють в умовах мережевої взаємодії з приватними навчальними закладами на підставі договору, де учні отримують як загальну освіту в державній школі, так і додаткову освіту в приватному закладі. При цьому навчальний заклад базової та середньої загальної освіти зберігає свої функції, а приватний навчальний заклад отримує можливість привести до діяльності класів нові форми організації освітнього процесу. Використання ресурсів приватних навчальних закладів необхідне для створення творчого середовища в державних школах, що дозволяє при збереженні високого рівня загальної освіти відповідно до державних освітніх стандартів довести до навчального процесу можливість вибору певних предметів у навчальному плані (створення спеціалізації в загальній та додатковій освіті, іншими словами, диференційованої освіти), та на практиці реалізувати індивідуальний освітній маршрут кожного здобувача освіти. В основі запропонованої моделі лежить державно-приватне партнерство як системоутворюючий компонент. В якості основних компонентів, що складають стрижневу основу державно-приватного партнерства, виступають державна загальноосвітня школа і приватний освітній заклад. В якості додаткового партнера, задіяного в даній моделі взаємодії, доцільно назвати батьків учнів. В рамках запропонованої моделі батьки виступають, перш за все, як соціальні замовники. На відміну від державного освітнього закладу, в даній системі вплив батьків істотно посилюється. Це відбувається в тому, що саме батьки виступають в якості джерела додаткового матеріального фінансування. В рамках запропонованої моделі батьки розглядаються як активні учасники-партнери, вони беруть безпосередню участь в проектуванні освітнього процесу. Школа підтримує з батьками учнів найтісніші відносини, вивчає їх думку з більшості питань, вислуховує їх пропозиції, організовує систему взаємодії.

Інноваційна освітня модель навчання, яка реалізується у комунальному закладі освіти «Середня загальноосвітня школа №58» ДМР, приносить свої плоди. У школі створений унікальний творчий майданчик, що дає змогу навчатися за принципом мережевої взаємодії. Цільове використання переваг сучасної системи навчання в державній школі і в приватному закладі додаткової освіти надає процесу організації освіти осмислений характер. Так,

модель що реалізується у комунальному закладі освіти «Середня загальноосвітня школа №58» ДМР , може бути масштабована, ми готові представити свій досвід, свої розробки з представленої моделі на конкурсах , конференціях.

Список літератури:

1. Закон України про повну загальну середню освіту № 764-IX від 13.07.2020,

2. Положення про інституційну форму здобуття загальної середньої освіти затверджено Наказ Міністерства освіти і науки України від 23 квітня 2019 р. № 536.

3. Закон України «Про державно-приватне партнерство» від 1 липня 2010 року № 2404-VI та Закону України «Про внесення змін до деяких законів України щодо усунення регуляторних бар'єрів для розвитку державно-приватного партнерства та стимулювання інвестицій в Україні» від 24 листопада 2015 року № 817-VIII .

4. Хватова О.Г. Впровадження мережевого навчання в загальноосвітньому навчальному закладі. НИВА ЗНАНЬ. 2020. № 3-4 с.15-18

КОНЦЕПТ ЕЛЕКТРОННОГО УРЯДУ В РАМКАХ ПУБЛІЧНОГО УПРАВЛІННЯ

Чудакова Г.С.

студентка магістратури спеціальності «Публічне управління та адміністрування» Таврійський державний агротехнологічний університет імені Дмитра Моторного, Мелітополь.

Поняття «електронний уряд» є одним з істотних елементів «нової» моделі публічного управління і відображає систему каналів (в тому числі фільтрів) внутрішніх комунікацій в системі публічного управління (включаючи документообіг) і комунікацій із зовнішніми (по відношенню до публічної адміністрації) об'єктами і суб'єктами. Термін «електронний уряд» виник порівняно нещодавно і не має загальноприйнятого визначення. Даний термін використовується найчастіше для опису законності будь-якого виду використання інформаційно-комунікаційних технологій в публічному секторі.

Відповідно, розвиток «електронного» уряду, розширення обсягу і різноманітності електронних публічних послуг виступають в якості одного з істотних ознак «нової» моделі публічного управління.

Електронні державні послуги, орієнтовані на громадян, призначені для надання найбільш ефективних, персоналізованих і необхідних послуг громадянам, а також для сприяння поліпшенню демократичних взаємин і вибудовування демократичного діалогу між громадянами і державою. [1]

Держави залучені у використання інформаційно-комунікаційних технологій вже протягом багатьох десятиліть для того, щоб підвищити ефективність своєї діяльності. Ранні застосування таких технологій були зосереджені на створенні інформаційних систем управління для планування і моніторингу. [2]

Характер надання державних послуг постійно змінюється, особливо швидко це відбувається в останні роки. Користь підвищення ефективності при наданні державних послуг за допомогою використання комп'ютерних технологій різко зросла в останні 15-20 років. Прикладами таких послуг можуть виступати подання податкових декларацій, управління ідентифікацією осіб (в тому числі видача та заміна документів, що засвідчують особу, і водійських посвідчень), електронна подача заяв до вступу на державну службу, отримання свідоцтв про народження, укладення та розірвання шлюбу, а також можливість проголосувати он-лайн. [3]

Електронний уряд використовує інформаційні технології для перетворення і спрощення форматів відносин з громадянами, підприємствами, а також з іншими гілками державної влади. Використання таких технологій може служити різним цілям: оптимізації та підвищення ефективності надання державних послуг клієнтам; поліпшенню взаємодії між державою і галузями промисловості; забезпечення більш оптимального та швидкого доступу громадян до інформації, а також більш ефективному публічному управлінню. Перевагами електронного уряду є зниження корупції (чиновник позбавлений можливості безпосереднього спілкування зі споживачами публічних послуг, що здійснюються в електронному вигляді), підвищення прозорості, зростання доходів і скорочення витрат держави, а також більшу зручність і велику ергономічність. [4] Електронне урядування має на увазі цифрове кодування, обробку, зберігання і розподіл даних, що відносяться до трьох ключових аспектів: надання і регулювання діяльності соціальних діючих суб'єктів; надання державних послуг; а також отримання і розподіл офіційної інформації.

Крім своїх незаперечних переваг, концепція електронного управління має також певні недоліки, пов'язані, головним чином, з існуванням серйозних перешкод для її реалізації.

Але є перешкоди для успішної реалізації концепту електронної держави. Поперше, при реалізації великомасштабних державних проектів із

залученням технологій існує ризик відсутності інформації про те, де і як такі технології будуть використовуватися. По-друге, існує серйозна проблема недовіри громадян до держави, яка здійснює збір, зберігання і використання їх персональних даних, яке викликане страхом всієї громадськості перед тим, що держава може здійснювати таким чином контроль за діяльністю громадян і використовувати їх дані в своїх таємних цілях без отримання на те їхньої згоди.

По-третє, серйозним бар'єром для успішної реалізації концепту електронного уряду є також те, що доступ до комп'ютерів, а також наявність відповідних навичок серед населення розподілені досить нерівномірно, і ті, хто найбільш потребують отримання державних послуг, можуть виявитися в положенні, що не дозволяє отримати їх в електронному вигляді. [5]

Список літератури:

1. A Handbook for Citizen-centric eGovernment Version 2.1 / Prepared for the eGovernment unit, DG Information Society and Media, European Commission. – 2007. – 100 p. – P. 2. Довідник з питань електронного уряду, орієнтованого на громадянина, Версія 2.1 / Підготовлено для підрозділу електронного уряду, Генеральна дирекція з питань інформаційного суспільства та ЗМІ, Європейська комісія. - 2007. - 100 с. - С. 2.

2. Bhatnagar S. E-Government: From Vision to Implementation. A practical guide with case studies. – New Delhi: Sage Publications India Pvt Ltd, 2004. – 203 p. – P. 17. Бхатнагар С. Електронне урядування: від бачення до реалізації. Практичний посібник із тематичними дослідженнями. - Нью-Делі: Sage Publications India Pvt Ltd, 2004. - 203 с. - С. 17.

3. Baqir M.N., Iyer L. E-government Maturity over 10 Years: A Comparative Analysis of E-government Maturity in Select Countries Around the World // Comparative E-Government / Ed.by C.G. Reddick. – New York: Springer Science+Business Media, LLC, 2010. – 680 p. – P. 3-22. – P. 4.

4. Bhatnagar S. E-Government: From Vision to Implementation. A practical guide with case studies. – New Delhi: Sage Publications India Pvt Ltd, 2004. – 203 p. – P. 22.

5. Coleman S. Foundations of digital government // Digital government: E-Government Research, Case Studies, and Implementation / Ed. by H. Chen, L. Brandt, V. Gregg, R. Traunmüller, S. Dawes, E. Hovy, A. Macintosh, C. A. Larson. – New York: Springer Science+Business Media, LLC, 2008. – 730 p. – P. 3–19. – P. 9–10.

РОЛЬ СОЦІАЛЬНОЇ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ УЧАСНИКІВ ОСВІТНЬОГО ПРОЦЕСУ В УМОВАХ ДИСТАНЦІЙНОГО НАВЧАННЯ

Береда Т.М.

*аспірантка спеціальності «Публічне управління та адміністрування»,
комунальний заклад вищої освіти «Дніпровська академія неперервної
освіти», м. Дніпро*

Глобалізація змінює кожну сферу суспільного життя. Однією з вимог, які висуває глобалізація до сфери освіти – це інновації, які б сприяли розвитку нових практичних вмінь і навичок майбутніх працівників. Аналітичне мислення, інноваційність, використання технологій, активне навчання та креативність входять до першої десятки навичок, попит на які буде на ринку праці найближчі п'ять років (за звітом Всесвітнього економічного форуму “Майбутнє робочих місць-2020”)[1].

Розвиток практичних вмінь та навичок у здобувачів освіти можливий через оновлення змісту освіти, пошук та впровадження в освітній процес нових форм здобуття освіти, зокрема дистанційної та змішаної.

Одним із аспектів забезпечення якісної дистанційної освіти - є створення механізмів побудови повноцінних відносин між закладом освіти (постачальником освітніх послуг), батьками (замовниками освітніх послуг) та здобувачами освіти (одержувачами освітніх послуг).

Основними механізмами реалізації соціального партнерства - є регулювання діяльності закладу освіти та взаємна відповідальність всіх учасників освітнього процесу за прийняття освітніх рішень.

Об'єднання зусиль закладу освіти та батьків має бути спрямоване на здобувача освіти, його навчальні досягнення та створення умов для забезпечення реалізації індивідуальної освітньої траєкторії здобувача освіти. Ідея співпраці полягає в розумінні, що готувати дитину до життя в демократичному суспільстві необхідно засобами самого суспільства, тобто створенням умов для всебічного розвитку дитини, які б сприяли розвитку їхніх можливостей та задовольняли їхні інтелектуальні, емоційні та соціальні потреби. Про це йдеться в пункті 2 розділу II Положення «Про дистанційну форму здобуття повної загальної середньої освіти» [2].

Від керівника закладу залежить ефективність процесу розвитку соціальної відповідальності педагогічного колективу. Напрямки діяльності

керівника з педагогічними кадрами щодо до забезпечення становлення їх соціально-відповідальної поведінки наведені на рис. 1.

Рис. 1. Напрямки діяльності керівника з педагогічними кадрами щодо до забезпечення становлення їх соціально-відповідальної поведінки.

Формування соціально відповідальної особистості відбувається в дитячому віці, в першу чергу в мікросередовищі, а саме: в сім'ї, закладі освіти. Саме в дитячому віці закладається фундамент моральних цінностей, формуються ціннісні орієнтації, відповідальність за власні вчинки.

Дистанційна форма здобуття освіти сприяє індивідуалізації освітнього процесу, дає поштовх до активного навчання, та допомагає здобувачам освіти усвідомити власний процес навчання, що в свою чергу впливає на розуміння того, що вони відіграють роль у суспільстві.

Однією з характеристик соціально зрілої особистості є її здатність до безперервної самоосвіти та саморозвитку. Самоосвіта особистості розглядається як активна цілеспрямована пізнавальна діяльність людини, пов'язана з пошуком та засвоєнням знань у тій сфері, що цікавить особистість. У процесі самоосвіти відбувається підвищення рівня соціальної відповідальності. Як наслідок, здобувач освіти самовизначається, починає самостійно вибудовувати свою власну освітню траєкторію, вчиться усе більш ефективно управляти собою. Але, варто пам'ятати, що рівень сформованості

самостійної роботи дітей нестійкий, тому координувати та контролювати їх роботу мають дорослі.

Сучасні форми здобуття освіти, зокрема дистанційна та змішана, сприяють всебічному розвитку здобувача освіти та формуванню особистості, яка буде здатна навчатися протягом усього свого життя, але в свою чергу потребують від усіх учасників освітнього процесу формування на достатньому рівні їх соціальної відповідальності. Перспективи розвитку дослідження полягають в усвідомленні та формуванні нової моделі соціальної відповідальності всіх учасників освітнього процесу.

Список літератури:

1. Звіт Всесвітнього економічного форуму «Майбутнє робочих місць 2020». Режим доступу: <https://www.weforum.org/reports/the-future-of-jobs-report-2020/in-full/executive-summary>

2. Положення «Про дистанційну форму здобуття повної загальної середньої освіти». Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0941-20#Text>

ДЕРЖАВНЕ РЕГУЛЮВАННЯ ФІНАНСОВО-ЕКОНОМІЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ БЮДЖЕТНИХ УСТАНОВ

Коноплянко Д.Ю.

Таврійський державний агротехнологічний університет ім.Д.Моторного

Проведення адміністративної реформи в Україні передбачає якісно новий рівень економіко-правових відносин та запровадження нових функцій державного управління, вивчення яких потребує розв'язання багатьох теоретичних і практичних проблем. За адміністративно-командної моделі економіки держава виступала загальноекономічним центром, головним суб'єктом власності і здійснювала загальнодержавне господарювання. В умовах ринкової економіки держава запроваджує нові економічні методи управління, здійснює якісно нові функції.

Змістом державного управління є управлінські функції, процес реалізації яких спрямований на досягнення поставленої мети суб'єктом управління, що забезпечується при правильному врахуванні та використанні реальних можливостей, тобто відповідної законодавчої основи, об'єктивної інформації, матеріально-фінансових, людських ресурсів тощо. При цьому функції державного управління, як відносно самостійні елементи, обов'язково опираються на закон чи інший правовий акт при

безпосередньому їх застосуванні управлінськими органами. За критерієм змісту, характеру і обсягу впливу функції управління поділяються на загальні і специфічні. Загальними є такі функції управління (внутрішні і зовнішні), які відображають сутнісні моменти державного управління, його основні об'єктивно необхідні взаємозв'язки.

Рис.1.1. Графічна модель процесу регулювання

Специфічні функції управління відображають особливий зміст державного впливу, обумовленого різноманітністю багатьох взаємодіючих в управлінні компонентів. Вони реалізуються, як правило, в окремих сферах, галузях або на ділянках державного управління і детерміновані, в основному, запитами об'єктів управління. Можна виділити підгрупи специфічних функцій управління за видами об'єктів управління, так, як наприклад, управління економічними об'єктами вимагає зовсім інших управлінських впливів, ніж управління соціальними об'єктами і т.д. Навіть такі специфічні функції управління, як фінансування, оподаткування, ліцензування, регулювання праці і заробітної плати, кредитування і інші, в кожному із видів керованих об'єктів, і в кожній відповідній керованій підсистемі одержують свій конкретний прояв.

Регулювання, як функція державного управління, є одним з інструментів його системи, що включає сукупність форм і методів цілеспрямованого впливу державних установ і організацій на розвиток суспільного способу виробництва (в тому числі продуктивних сил, техніко-економічних, організаційно-економічних та соціально-економічних відносин) для його стабілізації та пристосування до умов, що змінюються. Термін «державне регулювання» в західній економічній літературі має два значення. В широкому розумінні слова він ототожнюється з державним втручанням в економіку взагалі, у вузькому – з адміністративно-правовою регламентацією функціонування бізнесу. В основі державного регулювання економікою країн світу покладені моделі регулювання, які нерідко визначають як альтернативні одна до одної, до них відносять: кейнсіанську модель, монетарну модель, теорію раціональних очікувань та модель економіки пропозицій. Теорія державного регулювання була створена Дж. М. Кейнсом (1883- 1946рр.) і його послідовниками, її часто характеризують як теорію «ефективного попиту». Основні ідеї даної теорії були відображені у праці «Загальна теорія зайнятості, проценту і грошей» (1936 р.), їх можна звести до таких основних позицій:

1. Визнання за системою вільного ринку генетичної вади – відсутності механізму забезпечення стійкого економічного розвитку. Саморегульована економіка приречена на недостатнє інвестування, оскільки в умовах ринкової економіки населення надає більшу перевагу ліквідним грошам, а не заощадженням.
2. Попит є домінуючим чинником дослідження економічної системи. Існуючий сукупний попит на ринку не гарантує повної зайнятості та повного використання ресурсів. Тобто в економіці, що саморегулюється, рівновага може встановитися і при неповній зайнятості.

3. Важливим чинником макрорівноваги є держава, яка через інструментарій фіскальної політики повинна підтримувати ефективний рівень сукупного попиту, цим самим стимулюючи ділову активність народного господарства.

4. Головним інструментом підтримки ефективного попиту виступає державне забезпечення інвестиційної активності, що сприятиме зростанню зайнятості населення, а звідси і національного доходу та споживання.

5. Загальний обсяг зайнятості визначається трьома факторами: схильністю до споживання, граничною ефективністю інвестицій, нормою проценту.

Співвідношення між зростанням інвестицій, з одного боку, і зростанням зайнятості і доходу – з іншого, представлене через теорію мультиплікатора, яка стала центральною ланкою економічного вчення Кейнса і в цілому розкрила механізм економічного зростання.

Механізм державного регулювання є досить складним, він об'єднує в собі систему заходів, державних інститутів, які через використання певних важелів забезпечують функціонування економіки в руслі прийнятої державної концепції і стратегії розвитку. Аналіз економічної ситуації в Україні та практика державного регулювання у країнах з розвинутою ринковою економікою свідчать, що до складу основних елементів державного регулювання, як методу управління відносять: правове і адміністративне регулювання; бюджетно-фінансове, грошово-кредитне, цінове регулювання; індикативне планування, прогнозування, програмування соціально-економічного розвитку; структурне та кон'юнктурне регулювання; інвестиційну, антициклічну, регіональну, галузеву, структурну, амортизаційну, антиінфляційну, валютну, митну, цінову, соціальну, науково-технічну, екологічну, зовнішньоекономічну політику або різноманітні варіанти їх комбінування; державне підприємництво і інше.

ДЕРЖАВНЕ РЕГУЛЮВАННЯ УПРАВЛІННЯ ОСВІТОЮ В УМОВАХ ДЕЦЕНТРАЛІЗАЦІЇ

Кізей Тетяна

*магістрант за спеціальністю «Публічне управління та адміністрування»
Таврійський державний агротехнологічний університет імені Дмитра
Моторного, Мелітополь*

В Україні з 2014 року розпочалася низка реформ у різних сферах. Чи не найпершою розпочалась реформа децентралізації. Почали утворюватись об'єднані територіальні громади. Реформа децентралізації дала управлінську

свободу і фінансові ресурси для облаштування якісного життя людей, які мешкають в об'єднаній територіальній громаді. Вона передбачає, що треба брати відповідальність на себе і спільно з громадою вирішувати проблеми, а не чекати вказівок зверху, чи нарікати на центральні органи влади за безглузді рішення.

Раніше управлінням освітою в селищах і селах займались відділи освіти районних державних адміністрацій, які є елементами вертикалі державної виконавчої влади. Функції виконавчих органів селищних та сільських рад у сфері освіти були мінімальними та полягали в реалізації другорядних завдань для забезпечення шкіл.

Тепер органи місцевого самоврядування в об'єднаних територіальних громадах разом з отриманням бюджетних преференцій та управлінських повноважень беруть на себе складне завдання та відповідальність за створення ефективного управління системою освіти. Створюються нові можливості для розширення державно-громадського партнерства у сфері освіти через нові підходи для співфінансування й управління закладами освіти.

Ефективним шляхом розвитку громад і Держави в цілому є взяття на себе органами місцевого самоврядування більше відповідальності, більше гідності і широкий горизонт подальшого планування. Освіта для самоврядування є одним з пріоритетних завдань. Не тільки тому, що потребує найбільше коштів, дає робочі місця значній кількості мешканців, чи стосується усіх громадян. Освіта – це інвестиції у майбутнє.

Всі батьки хочуть, щоб їх діти не змарнували свої таланти, самореалізувалися, були успішними та щасливими у подальшому житті. Власне у цьому полягає реформа освіти, яка розпочалася. Реформа Нової української школи ставить дитину у центрі уваги, дбає про її розвиток, змушує думати про те, як мотивувати її до якісного навчання, до натхненної праці, як закласти міцний фундамент для подальшого розвитку особистості.

На превеликий жаль, у сфері освіти у сільській місцевості є низка проблем. В селі якість освіти є нижчою, ніж у містах. Функціонують малокомплектні школи, неефективна мережа, низький рівень матеріально-технічного забезпечення сільських шкіл, часом відсутні кваліфіковані вчителі. Реформа децентралізації та утворення об'єднаних територіальних громад є шансом для серйозної модернізації шкіл.

Впровадження прямих бюджетних стосунків з громадами, зростання дохідної частини місцевих бюджетів дає можливість об'єднаним громадам модернізувати та зміцнити матеріально-технічну базу шкіл.

Але виникають ризики, що нові громади не зможуть ефективно та професійно розв'язувати організаційні, управлінські, методичні та інші завдання у сфері освіти. Суттєвою проблемою є їхня інституційна слабкість. Тому інформаційно-методичне забезпечення нових громад стало також викликом, який вимагає термінового реагування.

В процесі децентралізації та модернізації освіти зростає вплив місцевих громад на формування локальної освітньої політики, з урахуванням місцевих культурних особливостей та особливостей ринку праці, на основі державної освітньої політики. Належна організація функціонування закладів освіти та ефективного управління закладами освіти на місцях є головним чинником успіху реформ та отримання громадянами якісних освітніх послуг.

Для розвитку країни надзвичайно важливо, щоб ініціативи центральних органів виконавчої влади були зрозумілими і підтримувалися на місцевому рівні. Освіта, без сумніву, відіграє ключову роль і має особливе значення для процесу реформ в Україні. Жодна секторальна реформа не буде успішною, якщо не зміняться цінності і ставлення громадян. А цінності і ставлення формуються шляхом якісної освіти і культури.

Список літератури:

1. Нова школа у нових громадах: посібник з ефективного управління освітою в об'єднаних територіальних громадах. / Сеїтосманов А., Фасоля О., Мархлевські В. — К., 2017. — 128 с.
2. <https://decentralization.gov.ua/education>
3. <https://decentralization.gov.ua/education/orhanizatsiia-osvity-v-oth>

УДК: 159.9

СОЦІОМЕТРІЯ ЯК МЕТОД ПСИХОЛОГІЇ УПРАВЛІННЯ

Лисенко А.А.

студент факультету комп'ютерної інженерії та управління Харківського національного університету радіоелектроніки м. Харків

Коробкіна Т.В.

док. філос. н., доцент, проф. каф. філософії Харківського національного університету радіоелектроніки м. Харків

У сучасних умовах формування правової держави й громадянського суспільства важливим аспектом є підтримка згоди й взаєморозуміння між його громадянами. Будь-який колектив (навчальний, трудовий) являє собою

групу осіб, що мають свої характери, виховання й освіти, а також життєвий досвід. Досягнення психологічної сумісності дуже важливо в робочому середовищі, це сприяє більшій ефективності трудової діяльності. У зв'язку з викладеним вище в психології праці стали застосовувати різні методики, що сприяють поліпшенню морального клімату в колективі. До однієї з таких методик відноситься соціометрія.

Метою цих тезисів є виклад її практичної значущості для психології управління як науки й людських колективів як оптимально функціонуючих структур.

Складові терміна «соціометрія» переводяться з грецької як «соціо» – суспільство, «метро» – заміряти. Як практична наука, вона покликана вивчати соціальну організацію суспільства та використовувати набуті знання для його регулювання[3].

Метод соціометрії був започаткований в 1930-х рр. італійськими вченими на чолі з Я.Л. Морено і став принципово новим в психології управління та конфліктології. Наукова новизна цього методу полягала в тому, що вперше в гуманітарній сфері людських відносин був застосований формалізований підхід, який вимагав використання формул і математичних розрахунків в цілому. А головне – дозволяв «вирахувати» характер і оцінити відносини між людьми в цифрах. Пізніше ця ідея була розвинена послідовниками й прихильниками методу соціометрії[3]. На сьогодні у багатьох країнах цей підхід успішно застосовується на практиці й приносить ефективний результат[2,4].

Соціометрію можна використовувати в цілій низці випадків. Так, він підходить для аналізу мікроклімату в дитячих колективах на кшталт оздоровчих таборів [2]. На жаль, вони в останнє десятиліття виявилися на периферії соціологічної науки, хоча отриманий досвід визначає соціальні взаємодії для дітей не тільки на період літньої зміни, а й на весь подальший розвиток особистості і її світогляд.

Одним з найважливіших соціальних оточень, через яке суспільство впливає на особистість у сфері освіти, є навчальна група, зокрема студентська група, яка також являє собою особливу форму життєдіяльності здобувачів вищої освіти.

Необхідно відзначити, що значна частина студентів зазнає труднощів під час навчання. Відсутність соціального досвіду комунікативного спілкування є поширеною проблемою. Сформована в цей час практика, при якій майбутні фахівці, включені в соціальну студентську групу для ефективної взаємодії в ній, використовують практично один метод – самоорганізацію[4].

Застосування соціометрії в управлінні навчально-виховним процесом студентів має бути цілеспрямованою метою кураторів, викладачів та адміністрації вищого навчального закладу [4].

Проблема знаходження психологічно сумісних фахівців, що виконують групову діяльність з метою вирішення завдання підвищеної відповідальності (служба порятунку, працівники правоохоронних органів) також може бути вирішена за допомогою метода соціометрії[1]. Використовуючи його методологічний апарат, можна використовувати наявні практичні психологічні засоби, що дозволяють оцінити ключові якості кандидатів.

На проведення соціометрії впливають неоднакові фактори. До них можна віднести: відмінності жіночого, змішаного і чоловічого колективів; вік працівників, їх освітній рівень, життєвий і професійний досвід, менталітет та інші.

Як зазначає І.І. Подойніцена[5] на основі свого експерименту, він неспроможний виявити лідера колективу через суб'єктивність людських симпатій, які важко піддаються раціональному осмисленню. На її думку, для отримання більш правдивого результату необхідно проводити додаткові інтерв'ю та соціально-психологічні тести, що сильно ускладнює та сповільняє процес.

Схожий висновок про неточність і упередженість результатів отримують інші автори, після аналізу ряду експериментів з дітьми шкільного віку.

Таким чином, діяльність людей має багатогранний характер. З огляду на, що більшу частину часу люди займаються навчальною чи професійною діяльністю, їм необхідний хороший моральний клімат в колективі. Ця ж умова потрібна для підвищення продуктивності праці й для ефективності роботи в цілому. Метод соціометрії допомагає здійснювати цю мету.

Список літератури:

1. Істомін І. М. Сучасні методичні підходи до оцінки й прогнозування психологічної сумісності та згуртованості / І. М. Істомін. // 2007. Проблеми екстремальної та кризової психології. – №3. – С. 160–170.
2. Мальцева А. В. Система образования: проблемы и пути модернизации / А. В. Мальцева, М. Д. Грудковская. // SIBERIAN SOCIUM. – 2010. – С. 90–107.
3. Золотовицкий Р. А. Судьба ученого / Р. А. Золотовицкий. // 2007. – №1. – С. 107–111.
4. Капезина Т. Т. Исследование межличностных отношений в студенческой группе / Т. Т. Капезина. // Наука. Общество. Государство. – 2016. – №1.

5. Подойниціна І. І. Парадокси соціометричного методу / І. І. Подойниціна. // 2010. – №1. – С. 11–31.

УДК 171.021.1

ЦИФРОВИЙ ЕТИКЕТ

Плотніченко С. Р.

*к.е.н., доцент Таврійський державний агротехнологічний університет імені
Дмитра Моторного, м. Мелітополь*

Сучасний темп життя та постійне спілкування з людьми в Інтернеті вносили свої корективи. Як розмежовувати приватне та публічне в соцмережах, як писати листи так, щоб до вашої думки дослухалися та чи можна відправляти голосові повідомлення в робочий час. Передусім, потрібно ставитися до співрозмовника, з повагою. Повага починається з чотирьох факторів: пунктуальність, стриманість, тактовність та ввічливість. Дати ввічливу відповідь людині, відмовити – велике мистецтво, яке аж ніяк не покаже вас зі слабкої сторони. Дипломатичний не означає слабкий.

Цифровий етикет – досволі поширений термін на сьогоднішній день, що окреслює правила етикету, які існують і створюються в процесі спілкування в мережі Інтернет. Зважаючи на динаміку віртуальної реальності маємо неписаний звіт рекомендації поведінки у віртуальному світі. По-іншому ще називають мережевий етикет, інтернет-етикет або нетикет – від слова «Netiquette» (network etiquette англ.). Соціальні мережі та інтернет-ресурси настільки ввійшли в повсякденне життя людей (сфери бізнесу, ділові та особисті стосунки), що стали предметом для вивчення та дослідження антропологами, психологами, соціологами та ін. Звідси виник цифровий етикет – поради, правила електронного етикету, підказки щодо поведінки в цифровому світі, правила цифрового етикету для зразкових користувачів про те, як не порушувати чужі та особисті кордони, а також про цифрові комунікації в глобальному просторі. В офіційно-діловому середовищі – свої правила цифрового спілкування

Основні правила цифрового етикету.

1. Базова ввічливість

Будь-яке листування нового дня варто починати з вітання, незалежно від каналу комунікації. Якщо ви вперше спілкуєтесь з людиною, назвіть її і коротко розкажіть, в якому напрямку працюєте і за що відповідаєте. Говорити “дякую” після отримання допомоги теж завжди доречно.

2. 24 години

На будь-який запит чи запитання необхідно відреагувати протягом одного робочого дня. Слід відповісти за змістом або уточнити, коли буде надана змістовна відповідь. Також не варто чекати миттєвої відповіді на повідомлення або лист. Якщо у вас щось дуже термінове, доречно зателефонувати.

3. Святий дедлайн

Якщо усвідомлюєте, що точно не встигаєте зробити обіцяне у термін, попередьте ДО дедлайну і запропонуйте інший конкретний час, коли точно зможете виконати завдання.

4. Фіксація усних домовленостей

Будь-які усні домовленості після розмови фіксуються в листуванні між усіма учасниками, щоб уникнути різних інтерпретацій підсумків. Відповідальний за фіксацію — ініціатор зустрічі.

5. Чітке завдання

З кожного повідомлення-запиту або повідомлення-завдання має бути зрозуміло, що потрібно, навіщо, в які терміни та в якому форматі, бажано з прикладом. Завдання без пояснень завданням не вважається.

6. Привернення уваги

Якщо очікуєте на відповідь або даєте інформацію конкретній людині або людям у загальному чаті, позначайте його/їх тегом.

7. “Антифлуд”

Розмови, що стосуються тільки двох, ведіть в особистому листуванні, а не в загальному чаті.

8. Прозорий контроль завдань

Завдання, на виконання яких встановлений конкретний термін та за якими має бути контроль, або в аналогічній програмі за вибором керівника.

9. Відкладені повідомлення

У неробочий час завдання ставте за допомогою відкладених повідомлень у чатах чи опції затримки надсилання повідомлення в пошті (Outlook). Прагнемо до спокою вечорами й у вихідні!

10. Відключення повідомлень

Для особистого комфорту в неробочий час всі повідомлення на телефоні можна і потрібно вимикати. Якщо ситуація термінова, завжди можна зателефонувати.

11. Одне повідомлення

Якщо ви пишете в месенджері, не варто розбивати повідомлення на кілька штук. В одному повідомленні вітаєтесь і ставите питання або описуєте проблему.

Висновок. Діловий етикет в інтернеті не обмежений чіткими правилами, ніким не встановлений і не затверджений. Ми самостійно визначаємо межі дозволеного, щоб знайти потрібне слово, правильний час і відповідний спосіб взаємодії. Людина, яка дотримується ділового етикету в інтернеті, викликає прихильність до себе, тому що поважає межі й час співрозмовника. Спілкуючись у віртуальному середовищі слід також пам'ятати, що тут, як і в реальному житті, існують свої правила поведінки, своєрідна культура віртуального спілкування, яку ще називають НЕТИКЕТ. Як і в реальному житті, спілкуючись віртуально, ми повинні дотримуватись певних правил, щоб створити про себе хорошу думку та уникнути конфліктних ситуацій. Формуючи позитивну думку про себе у віртуальному середовищі, ми привертаємо до себе більше друзів та просто отримуємо задоволення від віртуального спілкування.

Те, як ми спілкуємося може розповісти про людину майже все. Етика спілкування є найрозповсюдженішою темою для наукових праць. Лише в соціумі, постійно комунікуючи, людина може зростати та повноцінно розвиватись.

Список літератури

1. Етика спілкування. Проблеми віртуальної реальності [Електронний ресурс]: сайт Етика сьогодні: Актуально про етику та мораль . – Режим доступу: <http://www.etica.in.ua/etika-spilkuvannya-problemi-virtual-noyirealnosti/>
2. Цифровий етикет: як уникнути віртуального неподобства. [Електронний ресурс]: Бізнес .- Режим доступу: <https://business.ua/uk/virtualna-vvichlivist>
3. Плотніченко С.Р. Операційний менеджмент в системі управління підприємством/ С.Р. Плотніченко// Збірник наукових праць ТДАТУ (економічні науки) / За ред. Л.В. Синяєвої – Мелітополь: Вид-во Мелітопольська типографія «Люкс», 2016. - №1 (30).- 163 с. С. 59-61
4. Плотніченко С.Р. Зв'язки з громадськістю як позитивний імідж в органах влади./ С.Р. Плотніченко, К.В. Анатасова // Збірник наукових праць ТДАТУ (економічні науки) / За ред. Л.В. Синяєвої – Мелітополь: Вид-во Мелітопольська типографія «Люкс», 2018. - №1 (30).- 163 с. С. 53-55.
5. Плотніченко С.Р. Етика менеджера в діловому спілкуванні./ С.Р. Плотніченко// Збірник наукових праць ТДАТУ (економічні науки) / За ред. Л.В. Синяєвої – Мелітополь: Вид-во Мелітопольська типографія «Люкс», 2016. - №1 (30).- 163с.

ФОРМУВАННЯ ІМІДЖУ КЕРІВНИКА, УПРАВЛІННЯ PR

Ткаченко М.Р.

Таврійський державний агротехнологічний університет імені Дмитра Моторного, м. Мелітополь

В даний час соціальні умови розвитку нашої країни характеризуються змінами в різних сферах життя суспільства в цілому, особливо в діяльності різних організацій. Діяльність будь-якої організації залежить від професіоналізму її працівників, особливо відповідальної особи. Невипадково, вивчення соціально-психологічних основ професіоналізму сучасних керівників різного рівня викликає підвищений інтерес дослідників.

Основною метою зв'язків з громадськістю є досягнення взаєморозуміння та консенсусу між державними установами та громадськими організаціями з точки зору всього суспільства у сфері діяльності державних установ.

Функції зв'язків з громадськістю:

- Сформувати позитивний імідж компанії в очах громадськості;
- Побудувати взаєморозуміння та довіру між організацією та громадськістю;
- Зберегти репутацію організації;
- Виховувати у співробітників організації почуття відповідальності та зацікавленості у справах організації.

Сформууйте хороший імідж компанії. Сприятлива громадська думка складається з кількох частин, заснованих на іміджі та репутації організації.

Імідж - це сукупність ідей, думок та вражень, що зберігаються людиною чи групою людей щодо будь-якого об'єкта (можливо, послуги, організації, людини, ідеї чи проекту).

Репутація - публічна оцінка сильних чи слабких сторін когось чи чогось.

Різниця між іміджем та репутацією полягає в тому, що він більше підходить для штучної побудови. Емоційна складова психологічного процесу відіграє важливу роль у його сприйнятті, тоді як репутація формується на основі років, конкретних випадків та фактів.

- лідерів;
- відповідати законам та нормативним актам, прийнятим суспільством;
- відображати моральну досконалість;
- бути послідовною;

– здійснювати самокритичні оцінки власних моделей поведінки.

Особливе значення мають компоненти, що формують імідж – зовнішній вигляд і поведінку. Показ цих компонентів виконує дві функції: "пряме розрізнення та пізнання" в загальній картині інших компонентів форми та поведінки та "інтерпретацію того психологічного змісту, який, як здається учасникам діяльності, укладений в цих компонентах – сигналах" [5].

Можна сказати, що формування позитивного корпоративного іміджу є частиною стратегії PR, тому PR грає головну (одну з основних функцій) роль у цьому процесі.

В управлінській галузі без багатой структури та знань у сфері зв'язків з громадськістю, в душі системи адміністративного порядку, тип та характер управлінських рішень відтворюються інерційно. Навпаки, наявність цих знань та структури значною мірою сприяє створенню "відкритої", "чутливої" моделі управління, яка має високий ступінь здатності адаптуватися до мінливих умов. Спираючись на служби зв'язків з громадськістю, обладнання управління повною мірою використовує свої інформаційно-комунікаційні функції і не забезпечує дискретних (періодичних) сигналів зворотного зв'язку, але забезпечує стабільну, планову та репрезентативну інформаційно-комунікаційну діяльність, що визначає ефективність усіх процесів управління.

Існує багато способів поліпшити імідж, але головним завданням цієї діяльності є встановлення цілей, а потім проведення самооцінки та оціночного аналізу. Успішна діяльність організації значною мірою залежить від керівників, які можуть не лише керувати підлеглими за допомогою командування, але й знають, як ефективно використовувати різні ресурси управління. Однією зі складових цього ресурсу є імідж лідера. Зрозуміти основні знання про його формування та вдосконалення, щоб керівник міг успішно реалізовувати необхідні стратегії поведінки в управлінні, а також впроваджувати та розвиватись у професійному середовищі як особистість. Поліпшення іміджу вимагає набуття нових знань та розвитку різноманітних навичок та вмінь, що дозволяють ефективно взаємодіяти з підлеглими.

Список літератури

1. Берд П. Продай себя. Тактика совершенствования вашего имиджа / П. Берд. – Минск. – 187 с.
2. Плотніченко С.Р. Операційний менеджмент в системі управління підприємством/ С.Р. Плотніченко// Збірник наукових праць ТДАТУ (економічні науки) / За ред. Л.В. Синяєвої – Мелітополь: Вид-во Мелітопольська типографія «Люкс», 2016. - №1 (30).- 163 с. С. 59-61

3. Плотніченко С.Р Звязки з громадськістю як позитивний імідж в органах влади./ С.Р. Плотніченко, К.В. Анатасова // Збірник наукових праць ТДАТУ (економічні науки) / За ред. Л.В. Синяєвої – Мелітополь: Вид-во Мелітопольська типографія «Люкс», 2018. - №1 (30).- 163 с. С. 53-55.
4. Плотніченко С.Р. Етика менеджера в діловому спілкуванні./ С.Р. Плотніченко// Збірник наукових праць ТДАТУ (економічні науки) / За ред. Л.В. Синяєвої – Мелітополь: Вид-во Мелітопольська типографія «Люкс», 2016. - №1 (30).- 163с.

АСПЕКТИ ДІЛОВОГО ЕТИКЕТУ ПРИ ОРГАНІЗАЦІЇ ДІЛОВИХ ЗУСТРІЧЕЙ

Крись А.О.

*Таврійський агротехнологічний університет імені Дмитра Моторного,
м. Мелітополь*

Етика – це сукупність знань, що дозволяє аналізувати та оцінювати міжособистісні стосунки, своєрідне духовне середовище та емоційні почуття осіб. Етика розуміється як наука про морально-духовні принципи поведінки. Ділова етика є невід’ємною частиною етики і може бути оцінена з одного боку як і хорошими так і поганими етичними стандартами та параметрами у ділових відносинах між людьми та суспільством. Ділова етика не лише виконує функції етичного судження, але також спосіб прийняття рішення, це може вирішувати суперечливі етичні питання [3].

Діловий етикет - це послідовність поведінки, що встановлюється в ділових відносинах. Основою його правил є здатність дотримуватися певної дистанції між працівниками на різних рівнях, бути чесним, вміти говорити «так», не ображати партнерів і не шкодити іншим. Необхідно визнавати помилки, здатність самокритикувати, вміло використовувати аргументи в суперечках [1].

Етикет має безліч особливостей:

1. Етикет містить універсальні правила спілкування, які мають тисячолітню історію і притаманні багатьом народам. Прості правила ввічливості, привітання та вираження вдячності є універсальними без винятку;

2. Етикет відображає специфічні та національні особливості: традиції, звичаї, етикет та ритуали, що відповідають історичним умовам життя різних національностей;

3. Вимоги до етикету мають історичний характер, не абсолютний чи відносний. Зі змінами умов життя людей та розвитком освіти та культури в суспільстві змінились і певні кодекси поведінки;

4. Правила етикету умовні, а їх суть полягає в неписаній угоді, тобто поведінка людей універсальна, а не поведінка. Завдання етикету - забезпечити людей такою формальною поведінкою, яка може сприяти спілкуванню та взаєморозумінню;

5. Етикет - це особлива форма моральної культури, оскільки ввічливість є зовнішнім віддзеркаленням внутрішньої культури людей;

6. Етикет за своєю суттю естетичний. «Хороші манери, гарна поведінка, красиві жести, пози, міміка» не є випадковими. Тому етикет - це естетична форма морального вираження культури, прийнята суспільством [2].

Розглянемо правила організації та проведення ділових зустрічей. Засідання, як правило, призначаються заздалегідь. Готуючись до них, необхідно визначити обсяг дискусії та перелік документів, які будуть використані для прогнозування ходу діалогу. Місце та час зустрічі визначаються заздалегідь. Організація затримки або відсутності співробітників зборів є порушенням етикету, особливо при зустрічі з незнайомцями. Перше враження найсильніше і може тривати довгий час, а помилки, пов'язані з порушенням етикету, можна розглядати як рису особистості, вираз хамства та перешкоду для спілкування.

Так як ділові подарунки є важливим атрибутом ділових зустрічей розглянемо їх детальніше.

У діловому світі та повсякденному житті прийнято дарувати подарунки, речі з товарними знаками або фірмовою упаковкою. Подарунок - це дзеркало, що відображає стосунки між одержувачами і тими, хто його віддав. Подарунки можуть пояснити марнотратство. Безкорисливість чи щедрість, чи навіть неймовірна жадібність, тощо. Точність, наявність гумору або його недоліки. Справжній подарунок - це гармонійне поєднання чийось уподобань Отримав подарунок і подарував відчуття смаку.

Сьогодні подарунки в ділових відносинах ділять на дві категорії:

- сувенірні – блокноти, ручки, запальнички, недорогі книги тощо;
- цінні – дорогі подарункові видання, дорогі ручки, вази, сервізи, кар!

тини тощо.

Жіночий одяг може відображати її особистий стиль та індивідуальність краще, ніж чоловічий. Так у відомій казці "Попелюшка" успіх мала не сукня, а дівчина в сукні. Незалежно від того, який одяг надітий зачіска, макіяж та прикраси повинні доповнювати костюм.

Зачіска повинна бути суворою, але в той же час елегантною. Ювелірні вироби має зберігати їх якомога менше, але в той же час ви також можете і повністю відмовитися від них. Косметику повинно бути видно з близької відстані. Кількість використаних парфумів має залишити приємний спогад про цю ділову людину.

Ніхто не стане заперечувати, що стиль одягу чоловіка впливає на його успіх. У діловому світі правильний вибір костюма може сприяти його створенню зображення.

Потреби спілкування людей є однією з основних потреб, і це їх визначає спільну діяльність спричинену об'єктивними потребами у співіснуванні. Більше 80% успіху в бізнесі залежить від навичок спілкування. Спілкування розкриває свій суб'єктивний світ перед іншим. Міжособистісне спілкування - це найвище щастя і радість у житті.

Ділове спілкування визначається як специфічна форма контакту та взаємодії людей не тільки, що представляють себе, але й представляють організацію. Включаючи обмін інформацією, пропозиціями, вимогами, думками та мотиваціями для вирішення конкретних проблем всередині та всередині організації і інші, а також укладення контрактів, угод, угод чи установ. Інші відносини між підприємствами, підприємствами та організаціями [4].

Стратегія ділового спілкування передбачає постановку певної цілі, яка стимулює волю учасника спілкування, заставляє його діяти усвідомлено, інтенсивно, мобілізувати свої здібності, знання, досвід, уміти підпорядковувати свої сили досягненню цієї мети.

Тактика ділового спілкування передбачає вибір певної моделі поведінки, яка в конкретній ситуації буде найбільш сприятливою у досягненні поставленої мети. Ґрунтується тактика спілкування на певних засадах, найважливішими з яких є:

- наявність декількох варіантів поведінки в однотипній ситуації і вміння оперативно ними скористатись;
- недопущення конфронтації чи конфліктів з діловим партнером;
- вміле використання механізмів людської взаємодії (прихильності, симпатії, антипатії, довіри, поваги і т.п.);
- уважне ставлення до нових, хоч і незвичних на перший погляд ідей, думок;

— освоєння тих моделей поведінки, які приносять успіх у ділових стосунках.

Успішний бізнесмен повинен мати усі навички для активного особистого спілкування зі ЗМІ, але найпривабливішою формою цього інформаційного спілкування є прес-конференція.

Висновок: В умовах сьогодення ми все більше удосконалюємо свої навички в різних сферах діяльності. Прикладом цього виступають ділові зустрічі та прес-конференції. Етика - це невід'ємна частина нашого життя. Ділова етика виступає взірцем, вона гарно висвітлює всі аспекти людини. Неабияким фактором виступає імідж та зовнішній вигляд, адже саме від цих факторів залежить сприйняття та враження оточуючих. Найголовнішим скарбом ділової людини є спілкування з оточуючим – це демонструє освіченість людини.

Список літератури:

1. Афанасьєв І. Діловий етикет. — К., 2005. — 368 с.
2. Плотніченко С.Р. Операційний менеджмент в системі управління підприємством/ С.Р. Плотніченко// Збірник наукових праць ТДАТУ (економічні науки) / За ред. Л.В. Синяєвої – Мелітополь: Вид-во Мелітопольська типографія «Люкс», 2016. - №1 (30).- 163 с. С. 59-61э
3. Плотніченко С.Р. Зв'язки з громадськістю як позитивний імідж в органах влади./ С.Р. Плотніченко, К.В. Анатасова // Збірник наукових праць ТДАТУ (економічні науки) / За ред. Л.В. Синяєвої – Мелітополь: Вид-во Мелітопольська типографія «Люкс», 2018. - №1 (30).- 163 с. С. 53-55.
4. Плотніченко С.Р. Етика менеджера в діловому спілкуванні./ С.Р. Плотніченко// Збірник наукових праць ТДАТУ (економічні науки) / За ред. Л.В. Синяєвої – Мелітополь: Вид-во Мелітопольська типографія «Люкс», 2016. - №1 (30).- 163с.

КОМУНІКАТИВНА ДІЯЛЬНІСТЬ В УПРАВЛІНСЬКІЙ СФЕРІ КЕРІВНИЦТВА.

Танасова Н. С.

*Таврійський державний агротехнологічний університет
імені Дмитра Моторного, м. Мелітополь*

Оскільки за влучним визначенням, керівник – це особлива концентрація здібностей й умінь спілкуватися і створювати умови для розкриття особистого потенціалу співробітників, нині перегляду підлягають саме

сутнісні основи спілкування на публічній службі. Це пояснюється тим, що ставлення дійових осіб управлінського спілкування один до одного як до об'єктів подекуди дуже часто може призводити до деморалізації відносин, вихолощеного функціонування, формального підходу до професії.

З метою докорінного виправлення існуючої ситуації, до всіх представників публічної влади слід підходити як до суб'єктів управлінської діяльності. Оскільки стиль спілкування вважається одним із найважливіших елементів управлінської культури, він обумовлюється як психологічними властивостями особистості, так і засвоєними нею нормами поведінки, як соціальними установками, так і ціннісними орієнтирами, в тому числі ОК відповідного публічного органу влади [1, с.53].

Як відомо, комунікація (лат. *communicatio*, від *communico* – “роблю спільним, пов'язую, спілкуюсь”) – спілкування, обмін думками, відомостями, ідеями – передбачає обмін інформацією між двома або більше сторонами, на відміну від інформування, де потік інформації є єдинонаправленим.

Система спілкування суттєво впливає на клімат у колективі, роблячи його або теплим та доброзичливим, або ж холодним і байдужим. Зрозуміло, що від координації інформаційної, комунікативної взаємодії залежать не лише результати професійної діяльності, а й задоволення потреб та інтересів співробітників.

Загальновідомо, що управлінець – це професіонал, який, вміючи спілкуватися з іншими, максимально використовує ділове спілкування на користь справі. Саме тому управлінське спілкування доцільно розуміти як таку взаємодію керівника з людьми, в процесі якої він інформує сам, отримує інформацію від інших, коригує дії підлеглих, оцінює не лише їхню роботу, а й професійно значущі якості особистості [2, 62-65].

У будь-якому колективі існує два основні шляхи поширення формальної інформації, а саме: вертикальний (вгору / вниз за ієрархічними рівнями) та горизонтальний (між співробітниками одного рівня). Причому ефективність спілкування за цими напрямками різна. Так, за даними досліджень, ефективність спілкувань на горизонтальному рівні професійних відносин досягає 90 %. Така висока ефективність пояснюється, очевидно, тим, що співробітники одного рівня управління добре розуміють своїх колег, знають їхні проблеми, а отже здатні максимально ефективно й результативно використовувати потенціал ділового спілкування.

Багато управлінців, до речі, надійно ізольовані від функціональних рівнів своєї організації. Саме цей факт є, частково, причиною того, що в начальства

складається абсолютно нереальне уявлення про моральний стан, справжні погляди й проблеми підлеглих.

Ті управлінці, що оперативно інформують співробітників про поточні та стратегічні цілі організації і про те, яким чином внесок кожного з них сприятиме їх досягненню, скоріше всього будуть найменш схильні до “паралізуючого егоїзму”, який спричинюється вузьким розумінням керівником своїх комунікативних функцій.

Само собою зрозуміло, що ділове спілкування по вертикалі має здійснюватися як згори вниз, так і знизу вгору [5]. При цьому воно має відбуватися з якомога більшою кількістю контактів-розгалужень на горизонтальному рівні комунікації та базуватися на чітких, однозначних висловлюваннях та адекватній реакції на них.

Така самореалізація службовців — представників публічних органів влади, як носіїв певних професійних знань, умінь, навичок, так і індивідуальностей зі своїм багатим внутрішнім світом та особливостями, дозволить гармонізувати не лише внутрішнє спілкування (тобто в колективі співробітників), а й, що головне, зовнішнє, тобто спілкування найнятих чи обраних представників держави і громади з громадянами як головними споживачами адміністративних послуг.

Така прискіплива увага до розвитку навичок спілкування пояснюється дуже просто: 80 % свого робочого часу управлінці витрачають на вербальну (словесну) комунікацію. При цьому більшість з них, і наукові дослідження доводять це, вважають себе досить ефективними комунікаторами. До того ж, на їхнє глибоке переконання, проблема спілкування викликана не їх власною некомпетентністю, а недоліками їхніх співрозмовників, передусім з числа підлеглих службовців.

Міжособистісна комунікація набуває нині значимості одного з найважливіших видів управлінської діяльності. Наявні відмінності у стилях такого спілкування між колегами, підлеглими, іншими людьми стають причиною непорозумінь, конфліктів, розчарувань і втрачених можливостей. Тому кожному керівнику, публічному службовцю і представнику місцевого самоврядування варто пам'ятати, що головна мета ділового спілкування полягає в досягненні взаємозацікавленого взаєморозуміння.

До того ж, таке спілкування виконує такі функції:

- Стимулювання колективного навчання й обміну знаннями, підтримання безперервного оновлення знань співробітників і досягнення прозорості.

- Заохочування в організації взаємної кооперації та розвитку у співробітників почуття спільної справи, спонукання їх до результативної діяльності.
- Проголошення організаційних норм та цінностей, вплив на погляди й позиції підлеглих, розвиток у них розуміння значущості змін і вдосконалення.
- Розвиток таких навичок, як уміння ефективно слухати, розставляти пріоритети, планувати дії тощо.
- Надання й отримання дієвого зворотного зв'язку

Список літератури:

1. Бронікова С.А., Кудрявцева, З.Ф., Плотницька І.М. Ділове спілкування: риторика та ораторське мистецтво в державному управлінні. - К., 2014.

2. Гудков Д.Г. Алгоритм сприйняття тексту та культурна комунікація. К, 2011.

3. Плотніченко С.Р. Операційний менеджмент в системі управління підприємством/ С.Р. Плотніченко// Збірник наукових праць ТДАТУ (економічні науки) / За ред. Л.В. Синяєвої – Мелітополь: Вид-во Мелітопольська типографія «Люкс», 2016. - №1 (30).- 163 с. С. 59-61э

4. Плотніченко С.Р. Зв'язки з громадськістю як позитивний імідж в органах влади./ С.Р. Плотніченко, К.В. Анатасова // Збірник наукових праць ТДАТУ (економічні науки) / За ред. Л.В. Синяєвої – Мелітополь: Вид-во Мелітопольська типографія «Люкс», 2018. - №1 (30).- 163 с. С. 53-55.

5. Плотніченко С.Р. Етика менеджера в діловому спілкуванні./ С.Р. Плотніченко// Збірник наукових праць ТДАТУ (економічні науки) / За ред. Л.В. Синяєвої – Мелітополь: Вид-во Мелітопольська типографія «Люкс», 2016. - №1 (30).- 163с.

ПУБЛІЧНА КОМУНІКАЦІЯ В ОРГАНАХ ВЛАДИ

Солонцов О.С.

Таврійський державний агротехнологічний університет імені Дмитра

Моторного, м. Мелітополь

У сучасній ситуації глобалізації соціальних мереж та засобів розповсюдження інформації важливу роль відіграє взаємодія між громадськими діячами та державними органами влади та суспільством. Щоб скласти позитивний імідж, потрібно врахувати

Якість взаємодії та обміну інформацією між урядом та громадськістю є головним пріоритетом. Легітимність влади є підтвердженням того, що влада належить народові. Сьогоднішні обміни забезпечують реалізацію нових цінностей та ідеологій державної політики, встановлюють загальний метод участі громадськості у процесі оцінки діяльності органів державної влади та надають відповідні державні адміністративні послуги. В даному випадку громадськість. Влада не тільки несе відповідальність за інформування громадськості, але також має підстави доводити, пояснювати та залучати громадськість до вирішення соціальних проблем у сфері державного управління. По-перше, повинен бути діалог, які запитання слід задавати, чи правильно визначені проблеми, переваги та ризики в певних проблемах, чи розглядалися альтернативи та як покращити здатність вирішувати подібні проблеми в майбутньому.

Прозорі та відкриті комунікації та управління державою, діалог з громадськістю на всіх етапах прийняття рішень та постійний доступ до повної інформації про діяльність органів державної влади.

На сучасному етапі соціально-економічного та політичного розвитку функція спілкування була реалізована за спеціальними теоріями та методологією, а також соціальною практикою. У цьому випадку спілкування - це філософія, соціологія, культурологія, кібернетика, політологія, психологія, культурологія, соціальна біологія, знання мови. Це безпосередньо пов'язано із загальною проникністю інформаційно-комунікаційні технології в різних сферах суспільного життя, призвели до появи та розвитку нових комунікаційних структур і процесів, що призвело до змін у суспільстві, що розвивається, та комунікаційному середовищі сучасне суспільство.

Система зв'язку в державному управлінні має такі поняття: По-перше, комунікатор. Цей термін використовується для позначення відправника та одержувача інформації. Комунікатором може бути індивід, люди, державні установи, національні установи. У цьому випадку таке розуміння комунікатора є абстрактним, оскільки, зрештою, відправник і одержувач певного інформаційного масиву завжди є однією особою. По-друге, повідомлення - це якийсь текст або речення, що передає певний набір даних. Державні органи вступають у спілкування, оскільки їм потрібно інформувати, впливати, переконувати суб'єкта спілкування або описувати поточну ситуацію.

Функції зв'язку в системі державного управління включають: по-перше, функцію забезпечення ефективного обміну даними між суб'єктом управління та об'єктом управління; по-друге, функція поліпшення взаємовідносин між

суб'єктами спілкування на різних рівнях у процесі обміну даними. По-третє, функція встановлення каналів передачі інформації між окремими державними службовцями та їх групами для координації їхніх дій; по-четверте, функція регулювання та раціоналізації потоку інформації [1, с. 411].

У спеціальній літературі є ще одна класифікація комунікаційних функцій у державному управлінні. Малиновський В. Я. у своїй праці визначив тип комунікативної функції: консервативний, який може забезпечити підтримку нинішнього стану державного управління та стабільності існуючої державної системи; координація вимагає координації силового впливу всіх суб'єктів управління на об'єкти управління; врахування інтеграції всіх аспектів суспільства, реалізації державної політики та забезпечення безперервності прийняття управлінських рішень; функція соціалізація є стандартною, традиційною, сприяє асиміляції в процесі обміну інформацією національних цінностей та покращує політичні здібності населення.

Тому модель ефективності комунікації у сфері державного управління включає взаємовідносини між органами влади, місцевого самоврядування та громадськістю і складається з трьох частин.

У будь-якій інтерактивній системі існують бар'єри спілкування, які розуміються як бар'єри, що створюють проблеми для партнера по спілкуванню. Комунікативні бар'єри в галузі державного управління включають наступне: відмінності в рівні учасників комунікації; неправильний підбір об'єктів комунікації; відсутність достатнього зворотного зв'язку між об'єктами комунікації; перенасиченість або відсутність інформації; і нездатність суб'єкта комунікації зрозуміти певна інформація.

Висновки. Тому комунікація є основою державного управління та головним важелем формування та впливу на демократизацію суспільства. Це процес обміну інформацією, який інтегрує державне управління та громадськість. Комунікація створює спілкування між суспільством та інститутами управління. Комунікація - це процес, який передбачає надання інформаційних послуг державним системам та встановлення контактів з чиновниками. Тільки якісна комунікація є однією з головних характеристик демократичного суспільства, а його основою є обмін інформацією між суспільством та владою.

Влада повинна мати можливість використовувати інноваційні форми спілкування та технології для встановлення ефективних відносин із суспільством та розвитку соціальної комунікації за допомогою національного діалогу. Діяльність спілкування між органами влади та посадовими особами

слід розуміти як низку дій з формування та реалізації управлінських завдань та функцій. Задоволення інформаційних та комунікаційних потреб споживачів державних послуг та самих органів влади на основі соціальних та комунікаційних технологій.

Список літератури:

1. Арістова І. В. Державна інформаційна політика: організаційно-правові аспекти: монографія / І. В. Арістова ; за заг. ред. Бандурки О. М. – Харків: Вид-во Ун-ту внутр. справ, 2000.– 368 с.
2. Дзюндзюк В. Б. Ефективність діяльності публічних організацій : [моногр.] / В. Б. Дзюндзюк. – Х. : Вид-во ХарРІ УАДУ «Магістр», 2003. – 236 с.
3. Плотніченко С.Р Операційний менеджмент в системі управління підприємством/ С.Р. Плотніченко// Збірник наукових праць ТДАТУ (економічні науки) / За ред. Л.В. Синяєвої – Мелітополь: Вид-во Мелітопольська типографія «Люкс», 2016. - №1 (30).- 163 с. С. 59-61э
4. Плотніченко С.Р Зв'язки з громадськістю як позитивний імідж в органах влади./ С.Р. Плотніченко, К.В. Анатасова // Збірник наукових праць ТДАТУ (економічні науки) / За ред. Л.В. Синяєвої – Мелітополь: Вид-во Мелітопольська типографія «Люкс», 2018. - №1 (30).- 163 с. С. 53-55.
5. Плотніченко С.Р Роль стратегічного планування при виході аграрних підприємств на зовнішній ринок / С.Р. Плотніченко, І. І. Гаврилюк// Збірник наукових праць ТДАТУ (економічні науки) / За ред. М.Ф. Кропивка. – Мелітополь: Вид-во Мелітопольська типографія «Люкс», 2014. № 4 (28). 169с. С. 148-150.

ВИКОРИСТАННЯ КОРПОРАТИВНОГО МІДЖУ У ЗВ'ЯЗКАХ З ГРОМАДСЬКІСТЮ

Налбат Олександр Юрійович

Таврійського державного агротехнологічного університету імені Дмитра Моторного м. Мелітополь

Імідж — це образ, репутація, якісні характеристики лідера, фірми, керівника і характер ставлення до них громадськості. Вікентьєв справедливо зазначає: «У кожного об'єкта, що сприймається людиною, є «забарвленість», ім'я, імідж. Об'єктів без іміджу немає. Адже те, що його немає, — теж імідж». Що вищий імідж корпорації та її працівників, то вища ефективність їхньої діяльності.

Корпорація - це сукупність людей, об'єднаних у конкретну організацію з метою спільної діяльності для реалізації своїх інтересів та завдань.

Імідж компанії - це навмисно сформований образ компанії, спрямований на здійснення емоційного та психологічного впливу на громадську думку, клієнтів, споживачів з метою просування та реклами.

Корпоративний імідж включає як кількісні, так і якісні ознаки. Це все зовнішній вигляд компанії, але є основні особливості - це постійний та оборотний капітал, рівень інновацій, комунікації, взаємовідносини з державними органами та інші, які не завжди видно, але вимагають певних досліджень стану компанії. Кожен елемент іміджу компанії має свою сутність та зміст, він створюється та розвивається за участю всіх працівників та системи зв'язків з громадськістю.

Фірмовий стиль - це насамперед внутрішнє обличчя компанії та якісні риси, які в ній формуються. Однак водночас саме про імідж компанії оцінюється за соціальним середовищем.

Інформаційний дизайн включає розробку знаків, бажано - розробку повноцінної системи графічних, зображувальних, словесних, звукових та інших символів компанії, перш за все, це назва компанії, її аббревіатура, емблема, музичний символ, шрифти, кольори, бланки, конверти, візитки тощо.

Керівник компанії повинен бути лідером за будь-яких обставин. Природа лідерства полягає в усвідомленні того, що процес складних взаємодій між людьми в соціальних системах, їх спільних дій завжди вимагає певної організації та керівництва, заснованих на авторитарно уповноваженому нав'язуванні волі. Значення терміна "лідерство" включає такі характеристики:

- наявність загальнолюдської солідарності;
- наявність спільних інтересів та спільних цілей;
- перевагу носія влади в якості та владі.

Відповідальність є "провідною зіркою" політичних дій керівника, а поєднання пристрасті та відповідальності вимагає окомір.

Як висновок: Формування позитивного та ефективного іміджу організації як одного з важливих напрямків PR-діяльності. Характеристика образу як спеціально побудованого маніпулятивного психічного образу. Формування позитивного ставлення як основна функція образу. Типологія образів: спрямованість проявів, емоційна спрямованість, цілеспрямованість PR-діяльності, ступінь раціональності сприйняття, зміст, функціональний напрямок. Описові та оцінювальні елементи іміджу організації.

Імідж компанії - це навмисно сформований образ компанії, спрямований на здійснення емоційного та психологічного впливу на громадську думку, клієнтів, партнерів з метою забезпечення ефективного функціонування компанії.

Керівник компанії відіграє ключову роль у формуванні іміджу компанії, саме тому він повинен мати високі особисті якості та мати власний імідж.

Імідж компанії потрібно постійно виховувати, пропагувати та впроваджувати в інтересах компанії, використовуючи ефективні методи спілкування з цільовою аудиторією.

Основні елементи іміджу компанії. Місце та роль особистого іміджу керівника (керівника) у формуванні іміджу компанії. Просування та використання іміджу компанії у зв'язках з громадськістю.

Список літератури

1. Алешина И. В. Паблик рилейшнз для менеджерів: Курс лекцій. — М., 2002.
2. Плотніченко С.Р Операційний менеджмент в системі управління підприємством/ С.Р. Плотніченко// Збірник наукових праць ТДАТУ (економічні науки) / За ред. Л.В. Синяєвої – Мелітополь: Вид-во Мелітопольська типографія «Люкс», 2016. - №1 (30).- 163 с. С. 59-61
3. Плотніченко С.Р Зв'язки з громадськістю як позитивний імідж в органах влади./ С.Р. Плотніченко, К.В. Анатасова // Збірник наукових праць ТДАТУ (економічні науки) / За ред. Л.В. Синяєвої – Мелітополь: Вид-во Мелітопольська типографія «Люкс», 2018. - №1 (30).- 163 с. С. 53-55.
4. Плотніченко С.Р Роль стратегічного планування при виході аграрних підприємств на зовнішній ринок / С.Р. Плотніченко, І. І. Гаврилюк// Збірник наукових праць ТДАТУ (економічні науки) / За ред. М.Ф. Кропивка. – Мелітополь: Вид-во Мелітопольська типографія «Люкс», 2014. № 4 (28). 169с. С. 148-150.

ЖІНКА В ПОЛІТИЦІ*Лупандіна Г.М.**Таврійський державний агротехнологічний університет імені Дмитра Моторного, м. Мелітополь*

На думку вчених, ситуація в державному управлінні відтворює те, що ми маємо в суспільстві. Якщо суспільство має низький рівень розуміння гендерної рівності при визначенні соціальних ролей, це відображається на державному управлінні. Протягом останніх років науковці провели капітальну наукову роботу, розкриваючи соціальний характер гендеру, спростовуючи тезу про природжену підпорядкованість жінок, їхню біологічну нездатність приймати рішення, займатися управлінською діяльністю, зокрема й у сфері державного управління [1].

Жінка і влада, а також жінка у владі цікавить багатьох, але не всіх. Досить великий відсоток населення переконані, що жінці краще панувати на кухні. Політика стає все більш поширеною професією і важливим видом діяльності, залучають все більшу кількість людей в своє коло. Природно, що жінки вибирають політичну діяльність, оскільки володіють відповідною освітою, знаннями, амбіціями, бажанням реалізувати свої можливості на складному політичному поприщі [6].

Політика – є важкою діяльністю, яка вимагає від людини таких якостей, які затребувані часом, і жінка або чоловік буде носієм цих якостей, визначає час і обставини. Проблема жінки у владі вирішується позитивно, якщо чоловіки і жінки визнають за жінкою якість особистості і її можливості і здатності самостійно вирішувати питання своїх бажань, прагнень, досягнень. Необхідно визначити кілька критеріїв, якими володіють жінки політики [5].

Розглянемо відмінності та особливості жінок в політиці. В свою чергу, відмічаються відмінності в проблемах, які політики-жінки та їх колеги-чоловіки визнають найбільш актуальними. Наприклад, жінки більше переймаються соціальними проблемами та більш активно підштовхують уряд до їх вирішення. Крім того, вони менше впевнені у завтрашньому дні та більш обачні, ніж чоловіки, і тому більше уваги приділяють таким питанням, як податок на охорону здоров'я, дитячі установи та пенсії. Тобто ефект, якого прагнуть досягти жінки-політики – врахувати всі інтереси [3].

В свою чергу, жінки бачать сенс політики в допомозі конкретним людям. Це специфічний «жіночий» елемент, який відповідає ролі жінки-

матері, сенс якої визначається піклуванням про інших. Якщо вона не виконує цю вимогу, то нею опановує почуття невиконаного боргу. Видається, що жінки сильніше, ніж чоловіки, відчувають особисту відповідальність, навіть якщо вони з тих чи інших причин не можуть вплинути на стан речей [9].

Тобто ця особливість жінок-політиків полягає в тому, що вони прагнуть робити моральну політику. Під моральною політикою розуміється наступне: мета – не завоювати владу, а розробити демократичні механізми; протидіяти всім формам зла; засоби та методи відповідають високим цілям, проголошеним у плановому документі; діяльність не для кар'єри, особистого просування, а для ідеї; захищати людей, до яких поводитись несправедливо тощо [8].

Головними проблемами з якими зіштовхується жінка-політик на своєму шляху є :

1. стереотип про «місце жінки не в політиці, а на кухні і з дітьми»;
2. «скляна стеля» у кар'єрному зростанні;
3. сексизм у професійному спілкуванні та ставленні;
4. стереотип, що «жінки – слабка стать»

5. харасмент – форма дискримінації, яка включає будь-яку небажану та настирливу фізичну і словесну поведінку, що ображає або принижує людину або порушує недоторканність її приватного життя. Іншими словами, харасмент (переслідування) складається з повторюваних і наполегливих дій по відношенню до людини, щоб мучити її, знецінювати і підірвати її авторитет в очах інших, засмучувати або провокувати реакцію.

Хочеться звернути вашу увагу на історію видатних жінок-політикинь світу, які пройшли важкий шлях пошуку їх місця в політиці.

Першим прикладом жінки-політика хочу розповісти о Елен Джонсон-Серліф. Елен – перша в світі чорношкіра президентка і перша жінка-президент в Африці, а також лауреат Нобелівської премії миру в 2011 році. Президент Ліберії розпочала свою кар'єру в уряді як помічниця міністра фінансів, а згодом – міністра фінансів, але була виключена за погрозу критики військового режиму. Через дванадцять років Елен повернулася до Ліберії економістом Світового банку і почала послідовно знищувати політичну опозицію, повернути вплив і готуватися до виборів. Елен Джонсон-Серліф зробила значний внесок у відновлення прав жінок у Ліберії. У 2007 році вона створила Фонд жіночого ринку праці Serlif. За допомогою фонду було створено та відновлено 26 ринків, що дозволяє жінкам отримувати більше освіти в галузі торгівлі, управління та охорони здоров'я. У той час, коли Елен Джонсон-Серліф була віддана політиці, вона ліквідувала певні стереотипи щодо жінок у суспільстві та виробила набір корисних

навичок. Політикиня також вважає, що для того, щоб здобути авторитет та взаємоповагу, потрібно багато працювати і бути продуктивним, адже їх ніхто не винесе на тарілці.

Другим Отже, незважаючи на те, які складнощі підготувало для жінок суспільство, є визначні обличчя які змогли подолати різні гендерні стереотипи на своєму шляху до щасливого життя, успішної кар'єри тощо.

Висновки:

По-перше, ми проаналізували різну інформацію и можемо дати визначення такому поняттю як стереотип. Стереотип – це наперед продумана людська оцінка чогось, може бути втілена відповідною стереотипною поведінкою.

По-друге, незважаючи на очевидний прогрес, досягнутий Україною у забезпеченні гендерної рівності, поточна ситуація демонструє неприйнятно низький рівень участі українських жінок у політичному житті.

По-третє, незважаючи на високий рівень освіти і кваліфікації жінок, а також той факт, що жінки складають більшість українських виборців, політичні партії, як і раніше не визнають потенціал жінок на політичній арені, і дуже часто ігнорують той факт, що інтереси жінок представлені недостатньо.

По-четверте, для вирішення головних проблем жінки-політика треба змінити суспільну свідомість. Розвіяти різні стереотипи стосовно жінок, шляхом масового інформування суспільства.

Список літератури

1. Закон України «Про засади запобігання та протидії дискримінації в Україні» URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/5207-17#Text>
2. Шевченко, З. В. (Уклад.). (2016). Словник гендерних термінів. Черкаси: видавець Чабаненко Ю. URL: <http://a-z-gender.net/ua/%D2%91ender.html>
3. Український жіночий фонд Участь жінок у політиці та процесі прийняття рішень в Україні. Стратегії впливу. Київ, 2011. URL: <https://www.osce.org/files/f/documents/d/7/85975.pdf>
4. Плотніченко С.Р Операційний менеджмент в системі управління підприємством/ С.Р. Плотніченко// Збірник наукових праць ТДАТУ (економічні науки) / За ред. Л.В. Синяєвої – Мелітополь: Вид-во Мелітопольська типографія «Люкс», 2016. - №1 (30).- 163 с. С. 59-61є
5. Плотніченко С.Р Зв'язки з громадськістю як позитивний імідж в органах влади./ С.Р. Плотніченко, К.В. Анатасова // Збірник наукових праць ТДАТУ (економічні науки) / За ред. Л.В. Синяєвої – Мелітополь: Вид-во Мелітопольська типографія «Люкс», 2018. - №1 (30).- 163 с. С. 53-55.

6. Плотніченко С.Р. Етика менеджера в діловому спілкуванні./ С.Р. Плотніченко// Збірник наукових праць ТДАТУ (економічні науки) / За ред. Л.В. Синяєвої – Мелітополь: Вид-во Мелітопольська типографія «Люкс», 2016. - №1 (30).- 163с.

7. Плотніченко С.Р Роль оплати праці в системі соціально-трудоових відносин/ С.Р. Плотніченко // Збірник наукових праць ТДАТУ (економічні науки) / За ред. М.Ф. Кропивка. – Мелітополь: Вид-во Мелітопольська типографія «Люкс».2013. - № 3 (23).- 380 с. С. 244-252

ОРГАНІЗАЦІЙНА КУЛЬТУРА УПРАВЛІННЯ

Юрійчук Дар'я

*Таврійський державний агротехнологічний університет
імені Дмитра Моторного*

Проаналізувати поняття організаційна культура; зрозуміти його сутню; виокремити його компоненти; сформулювати мету, завдання, етапи та причини створення організаційної культури в підприємствах та окремих структурах.

Важливим елементом теорії організації та управлінського етикету є судження про організаційну культуру. У реаліях сьогодення головними напрямками праці зі збільшення ефективності діяльності організацій є зміна ставлення робітників до праці, забезпечення організації у новаторському підході, творчої цілеспрямованості. Саме реалізація цих напрямків створить умови для розвитку організаційної культури.

Організація — це складна система, основою потенціалу якого є оргкультура. Вона не тільки відрізняє одну структуру від іншої, але і зумовлює успіх функціонування та виживання організації в довгостроковому періоді.

Організаційна культура — це сформована впродовж всієї історії організації сукупність процедур та правил адаптації організації до трендів зовнішнього середовища і формування внутрішніх стосунків між групами робітників. Організаційна культура уособлює політику та ідеологію буття організації, систему її пріоритетних цілей, критерії мотивації та розподілу повноважень, характеристику моральних цінностей та норм поведінки. Компоненти організаційної культури є маяком в ухваленні директором організації управлінських рішень, налагодженні спостережень за поведінкою та взаєминами робітників у процесі оцінювання виробничих, господарських та соціальних подій.

Створення організаційної культури відбувається протягом певного часу, вона вбирає досвід робітників, результат їх виховання, враховує мету та методи організації. Загальна ціль організаційної культури формування в організаціях певного позитивного психологічного клімату для ефективної кооперації працівників в єдину команду, що має певні етичні, моральні та культурні цінності.

Організаційна культура має певний набір елементів — символи, цінності, вірування, припущення. Виокремлюють три рівні організаційної культури.

Перший рівень, або поверхневий, має, з одного боку, видимі зовнішні фактори, як архітектура, поведінка, мова, технологія, гасла, а з іншого — все те, що можна сприйняти за допомогою відчуттів працівника. На цьому рівні предмети і явища виявити просто, але не завжди їх можна зрозуміти та інтегрувати в рамках організаційної культури.

Другий рівень, або під поверхневий, вивчає цінності і вірування. Їх сприйняття має певний характер та залежить від бажання персоналу та керівництва.

Третій рівень, або глибинний, включає основні судження, якою керуються поведінка людей: розуміння реальності часу, ставлення до природи та простору, ставлення до інших людей, до роботи. Без спеціальної концентрації важко усвідомити навіть членам організації.

Особливості організаційної культури поділяють за істотними ознаками: загальність, неформальність, стійкість.

Загальність організаційної культури охоплює всі види дій, зроблених в організації. Поняття загальності має подвійний сенс. З однієї сторони, організаційна культура — це форма, за якою діють в організації. Наприклад, організаційна культура може визначити порядок рішення стратегічних та ситуативних проблем або процедури найму нових співробітників. З іншої — культура є не просто зовнішнім проявом життєдіяльності організації, але і її змістом, елементом, що визначає зміст роботи. Культура стає одною із стратегічних цілей організації. Певний порядок рекрутингу може бути створений для необхідності якомога краще пристосувати нових робітників до культури, що склалася в установі.

Неформальність організаційної культури характеризується тим, що її функціонування не пов'язане з офіційними, встановленими у наказовому порядку правилами організаційного життя. Організаційна культура діє ніби паралельно з формальним механізмом діяльності організації. Відмінною рисою організаційної культури порівняно з формальним механізмом є

переважне використання усних форм комунікацій, а не письмової документації та інструкцій, як це прийнято у формальній системі.

Значення неформальних контактів визначається тим, що більше 90% ділових рішень у сучасних організаціях ухвалюються не у формальній обстановці — на нарадах, зборах, а на неофіційних зустрічах, за межами спеціально відведених місць. Організаційну культуру не можна ототожнювати з будь-якими неформальними контактами в організації. До організаційної культури належать тільки ті неформальні контакти, які відповідають цінностям, прийнятим у межах культури. Неформальність організаційної культури є причиною того, що параметри і результати дії культури практично неможливо виміряти за допомогою кількісних показників. Вони можуть бути виражені шляхом якісного протиставлення: "краще — гірше".

Ключові цінності, будучи об'єднаними в систему, утворюють філософію організації. Вона відповідає на питання, що є для неї найважливішим. Філософія відображає сприйняття організацією себе та свого призначення, головні напрями діяльності, створює основу вироблення підходів до управління, упорядковує діяльність персоналу на основі загальних принципів, полегшує освоєння вимог адміністрації, формує загальні універсальні правила поведінки.

Як елементи культури можуть розглядатися прийняті в організації норми і стиль поведінки її членів — їх ставлення один до одного та зовнішніх контрагентів, здійснення управлінських дій, вирішення проблем.

Об'єктивні компоненти культури відображають матеріальну сторону життя організацій. Це, наприклад, кольорова палітра, зручність і оформлення інтер'єрів, зовнішній вигляд будівель, устаткування, меблі.

Цінності, звичаї, обряди, ритуали, норми поведінки членів організації, привнесені з минулого в сьогодення, отримали назву традицій. Останні бувають як позитивними, так і негативними. Як позитивну традицію можна розглядати доброзичливе ставлення до всіх нових співробітників, що приходять в організацію, а як негативну — дідівщину в армії.

Образ мислення членів організації, що визначається традиціями, цінностями, рівнем культури, свідомістю членів організації називається менталітетом.

Фахівці виділяють дві важливі особливості культури:

1) багаторівневність. Поверхневий рівень утворюють способи поведінки людей, ритуали, емблеми, дизайн, уніформа, мова, гасла. Проміжний рівень становлять укорінені цінності та вірування. Глибинний рівень представлений філософією організації;

2) багатогранність, багатоаспектність. Культура організації, по-перше, складається з субкультур окремих підрозділів або соціальних груп, що існують під "дахом" загальної культури (вони можуть конкретизувати і розвивати останню, можуть мирно існувати разом з нею, а можуть їй суперечити). По-друге, організаційна культура включає субкультури тих або інших напрямів та сторін діяльності — підприємництво, управління, ділове спілкування, внутрішні взаємини.

Висновок: Організаційна культура – система цінностей у компанії, фірми підприємстві, організації тощо. В основному вона регулює відносини між керівництвом та підлеглими також регламентує виконання тих чи інших дій та прийняття певних управлінських рішень. Вона має багато кваліфікацій, компонентів та елементів. Вони спрямовані на підтриманні бажаного психологічного клімату, але є велика перепона. Використання механізмів організаційної культури повинно бути стриманим, так як вони можуть вони відволікати від основної діяльності, а також потребують додаткових ресурсів. З іншого боку проаналізувати вплив саме організаційної культури в організації, як фактор підвищення ефективності роботи працівника дуже складно.

Список літератури:

1. Шейн Э. Х. Организационная культура и лидерство / Пер. с англ. под ред. В. А. Спивака. — СПб: Питер, 2002. — 336 с.
2. Горбова Н.А. Формування правової культури: антропологічний підхід // Електронне наукове фахове видання ДВНЗ «Ужгородський національний університет» - 2017, № 5.
3. Горбова Н. А. Культурно-антропологічний підхід у етнопедагогічних дослідженнях і практичних перетвореннях освіти // Науковий вісник Мелітопольського державного педагогічного університету. Сер.: Педагогіка. – 36. статей. – Мелітополь: - 2012. – Вип.9. - с.283-291.
4. Eldridge J., Crombie A. A sociology of organization. — London: Allen&Unwin, 1974. — P
5. Gold K. Managing for Success: A comparison of the private and public sectors // Public Administration Review.— 1982.— Nov.-Dec.— P
6. Morgan G. Images of Organization. — Beverly Hills, CA.: Sage, 1986.
7. Майкл Мескон. Основы менеджмента: Глоссарий к книге, 2007 г.
8. Виханский О. С., Наумов А. И. В54 Менеджмент: Учебник. — 3-е изд. — М.: Гардарики, 2003.— 528 с.: ил. ISBN 5-8297- 0005-0
9. . Магура М. И. Организационная культура как средство успешной реализации организационных изменений // Управление персоналом.— 2002.— № 1. — С. 24-29

10. Липатов С. А. Организационная культура: концептуальные модели и методы диагностики / С. А. Липатов // Вестник МГУ. Серия 14. Психология. — 1997. — № 4. — С. 62-63.

ПРОБЛЕМАТИКА ТА ШЛЯХИ ВИРІШЕННЯ У СФЕРІ НАДАННЯ ПОСЛУГ У ЗАЛІЗНИЧНІЙ ГАЛУЗІ

Садова Валерія

*Таврійський державний агротехнологічний університет
імені Дмитра Моторного*

Залізнична галузь промислові має великий потенціал для розвитку, але він має велику кількість проблем та перепон створених у зв'язку діяльності та бездіяльності:

- Відсутність державних замовлень у певних секторах галузі
- Відсутність чіткої стратегії та політики стосовно розвитку залізничної галузі
- Застарілість державних вимог стосовно локомотивів
- Велика політично-корупційна складова
- Нецільове використання бюджетних коштів, які виділяється на утримання підприємств

Держава в особистості Кабінету Міністрів володіє усіма простими та привілейованими акціями. Згідно Закону України «Про залізничний транспорт», Укрзалізниця має повний контроль та несе повну відповідальності за вантажо- та пасажиро-перевезення межами встановленим цим законом та іншими підзаконними нормативно-правовими актами. С цього можна робити висновок, що Укрзалізниця єдиний замовник та виконавець у сфері користування залізничним транспортом загального користування.

Згідно даних державного комітету статистики за 2019 рік та перші півроку 2020 Україна в обличчі АТ «Українська залізниця» виготовила 0 вагонів призначених для пасажиро-перевезення та 369 вагонів призначених , що є найнижчими показниками за останні 20 років

У Стратегії реформування державного управління на період до 2021 були наведені статистичні дані стосовно, кількості стратегії складених урядом за 2018 рік. Стратегії, які стосувалася би проблемам залізничної галузі, було складено 0.

На сайті Мінінфраструктури дана деяка інформація стосовно реформування державного регулювання у секторі транспорту та зв'язку. Одним з пунктом було послаблення державного контролю та скорочення кількості державних підприємств.

Таблиця 1

Середньооблікова кількість працівників у 2018

Залізнична		Морська і річкова	Авіаційна	АТ «Укрпошта»	Автомобільна	Укравтодор
АТ «Укрзалізниця»	Підприємства					
249 552	2 060	23 509	9 826	64 655	1 190	17 379

За даними таблиці 1 Українська залізниця є найбільшим товариство утворено Кабінетом Міністрів України, що підзвітно Мінінфраструктури.

Так, як Укрзалізниця є державною монополією вона визначає та контролює розвиток логістичних компаній приватного сектору. Згідно статуту товариства взаємодія з такими компаніями відбувається на договірних засадах, тобто для кожної компанії окремий підхід.

Це в свою чергу має велику корупційну складову. У Укрзалізниці існує орган, який відомий своїми надмірними зарплатами та низької ефективністю роботи, а саме наглядова рада. Усі члени наглядової ради є іноземцями, з цього можемо робити висновок, що дії ради не відповідають державницьким інтересам.

Іншою дуже важливою проблемою є застаріле оснащення вокзалів та стратегічних транспортних вузлів. Оперуючись на власний досвід, в деяких вокзалах дуже погана система оповіщення про прибуття пасажирського потяга.

Кабінет Міністрів повинен скласти стратегію про розвиток залізничної галузі на період до 2024 року. Першими оперативними діями повинні бути стосовно Наглядової ради, я пропоную зменшення впливу наглядової ради та звільнення усіх іноземних громадян, замість них найняти висококваліфікованих авторитетних українських спеціалістів.

Відновити будівництво вагонів пасажиро-перевезення, які є найдорожчими серед усіх типів. Також завдяки цьому ціна цих вагонів значно зменшиться (в імпорту ціну входить мито). В свою чергу призведе до зменшення цін на проїзд. І в свою чергу держава за рахунок державних замовлень збільшить внутрішні інвестиції, які збільшить рівень промисловості в Україні.

Укрзалізниці потрібно збільшити автопарк потягів для перевезення громадян. Будь-який громадян стикався с проблемою, для того аби замовити

квиток для подорожі треба планувати за 2-3 місяці, особливо якщо це стосується відвідування найбільших туристичних зон та населених пунктів.

Висновок. Українська залізниця є стратегічною та однією галуззю промисловості та економіки. Вона представляє складну систему залізничних доріг та транспортних вузлів.

Укрзалізниця включає в собі усі підприємства (понад 2000), які стосуються державного регулювання у залізничній галузі. Вони поділені умовно на три групи за принципом та суттю функцій, які вони виконують.

Залізнична сфера переживає не найкращі часи та потребує кардинальних та прийняття складних та прагматичних рішень з боку уряду.

Список літератури:

1. Закон України «Про залізничний транспорт». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/273/96-вр#Text>

2. Закон України «Про акціонерні товариства». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?page=1&nreg=514-17#Text>

3. Постанова Кабінету Міністрів «Про утворення публічного акціонерного товариства “Українська залізниця”». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/200-2014-п#Text>

4. Статут публічного акціонерного товариства «Українська залізниця». URL: <https://www.kmu.gov.ua/npas/248512552>

5. Закон України «Про особливості утворення акціонерного товариства залізничного транспорту загального користування». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4442-17#Text>

6. Горбова Н. А. Теорії інтелектуальної власності: до постановки питання. /Н. А. Горбова// Вісник Запорізького національного університету: Збірник наукових праць. Юридичні науки. – Запоріжжя: Запорізький національний університет, 2015. – № 1 (II)., - С. 16-22.

СОЦІАЛЬНО ВІДПОВІДАЛЬНЕ СУСПІЛЬСТВО ЯК ЧИННИК ЕФЕКТИВНОГО ФУНКЦІОНУВАННЯ ДЕРЖАВИ

Кондрашов О.В.

*Таврійський державний агротехнологічний університет
імені Дмитра Моторного*

Мета дослідження: для розвитку цивілізованих суспільних відносин важливим є формування паритету інтересів бізнесу, держави та суспільства. Важливим інструментарієм побудови партнерських відносин у вирішенні

нагальних питань слугує механізм соціальної відповідальності. Соціально-відповідальна поведінка основних суб'єктів суспільства – державних та місцевих органів влади, корпоративних структур, громадських організацій, громадян є гарантією сталого економічного та соціального розвитку, покращення якості життя, удосконалення виробничих відносин. Основні ідеї концепції сталого розвитку мають бути реалізовані шляхом прийняття стратегій соціальної відповідальності учасниками економічних відносин. Такий підхід дозволить інтегрувати в управлінські рішення передовий досвід поєднання приватних та суспільних інтересів на шляху підвищення конкурентоспроможності. Необхідність активізації впровадження принципів соціальної відповідальності в життя суспільства, його правових та економічних інституцій обумовлена залучення України до процесів глобалізації, економічної інтеграції, важливістю створення позитивного іміджу вітчизняних підприємств на міжнародних ринках і на цій основі отримання додаткових конкурентних переваг. Соціальна відповідальність – це соціальне явище, що являє собою добровільне та свідоме виконання, використання і дотримання суб'єктами суспільних відносин, приписів, соціальних норм, а у випадку їхнього порушення – застосування до порушника заходів впливу, передбачених цими нормами. Соціальна відповідальність характеризується наявністю таких ознак:

- 1) це соціальне явище, наділене конкретно-історичним змістом;
- 2) це свідоме здійснення обов'язку (повинності) особи перед суспільством;
- 3) його виконання є велінням совісті суб'єкта;
- 4) невиконання обов'язку (повинності) передбачає той чи інший ступінь осуду такої особи суспільством (суспільною групою, окремими членами суспільства);
- 5) містить ініціативний характер;
- 6) надає перевагу або суспільному суб'єкту, або ж індивідуальному суб'єкту, котрий, ймовірно, трактується як представник суспільства чи соціальної групи;
- 7) надає перевагу компромісу між суспільними інтересами та цілями, з одного боку, та індивідуальними, професійними, етичними і т.д. устремліннями, з іншого;
- 8) поведінка людей в контексті соціальної відповідальності визначається, здебільшого, очікуваннями людей щодо соціальної позиції суб'єкта у формуванні соціально визначених атрибутів конкретних соціальних груп.

Таким чином, можна зробити висновок, що соціальна відповідальність – це соціальне явище, що являє собою добровільне та свідоме виконання, використання і дотримання суб'єктами суспільних відносин, приписів, соціальних норм, а у випадку їхнього порушення – застосування до порушника заходів впливу, передбачених цими нормами.

В сучасних складних умовах економічного, політичного, демографічного, соціального розвитку України саме соціальна відповідальність може стати об'єднуючою національною ідеєю, яка допоможе знайти вихід із затяжної системної кризи, що охопила усі сторони суспільного життя. Основним і дуже значимим здобутком нашої країни і нашого народу за останні 20 років стала демократія, і цінність цього здобутку така велика, що навряд чи можна її недооцінювати. Однак демократія без відповідальності неможлива, демократія без відповідальності перетворюється на вседозволеність, що ми і бачимо в Україні повсюдно, на всіх рівнях – від особистісного до найвищого державного. Демократія і відповідальність – дві сторони єдиного цілого. Демократія необхідна в суспільстві, відповідальність – в державі, демократія – в колективі, відповідальність – в організації, демократія – в родині, відповідальність – в сім'ї. Соціальна відповідальність має складну та багаторівневу структуру. В цій роботі ми розглядаємо соціальну відповідальність на рівні – макроекономічному соціальна відповідальність держави. Основними суб'єктами соціальної держави є: громадяни України; гарант Конституції – Президент України; вищий орган законодавчої влади – Верховна Рада України; вищий орган виконавчої влади – Кабінет Міністрів України; органи державної влади різного рівня та органи місцевого самоврядування; суб'єкти господарювання різних форм власності, профспілкові та громадські організації. Водночас всі ці суб'єкти виступають як суб'єкти соціальної відповідальності, тобто у соціальній державі від усіх них очікується соціально відповідальна діяльність. Соціальна відповідальність держави (органів державної влади різного рівня та органів місцевого самоврядування) має системо-утворюючий, багатофункціональний зміст, вона сприяє здійсненню всіх інших принципів сучасного державного управління, забезпечує позитивний імідж інститутів держави та її посадових осіб, стає обов'язковим засобом соціальної відповідальності на інших рівнях (зокрема, підприємств і громадян), запорукою соціального прогресу. Соціальна відповідальність влади виявляється в ефективному державному управлінні країною, що забезпечує соціальний, інноваційний, економічний, культурний, духовний розвиток суспільства. Вона означає реалізацію проголошених цілей, програм, зобов'язань, досягнення прогресивних соціальних стандартів, стабільне покращення умов життя в країні. Соціальна

відповідальність влади передбачає звітування посадовців та державних інститутів перед громадськістю за виконання делегованих їм повноважень та обов'язків, зобов'язує їх бути відкритими, давати відповіді на болючі питання життя суспільства тощо.

У висновку хочеться відзначити, що таким чином, відносини між соціальною державою, суб'єктами підприємництва і свідомими громадянами мають формуватися на основі взаємної відповідальності, що є своєрідним способом обмеження політичної влади держави і створення цивілізованих рамок підприємницької діяльності та людської поведінки.

Список літератури:

1. Горбова Н. А. Правова культура особистості: до постановки питання // Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. Сер.: Юриспруденція, №14, Т.1, 2015, - С. 25-27.

2. Горбова Н. А. Юридична відповідальність у правомірній поведінці - самостійний елемент механізму правового регулювання // Науковий вісник Херсонського державного університету. Серія «Юридичні науки» № 4, 2015. – С. 25-31.

3. <http://ied.kpi.ua/wp-content/uploads/2015/10/Socialna-vidpovidalnist.pdf>

4. <https://dse.org.ua/arhcive/15/3.pdf>

5. Єфіменко Л. М., Ефіменко Л. Н. 3. Корпоративна соціальна відповідальність в умовах розвитку цифрової економіки. – 2020.

УДК 349.23

ДОСЛІДЖЕННЯ ПРОБЛЕМ СУТНОСТІ ТА УКЛАДЕННЯ КОЛЕКТИВНОГО ДОГОВОРУ

Бекетова Г.О.

студентка 2 курсу, спеціальність: «Підприємство, торгівля та біржова діяльність» Таврійський державний агротехнологічний університет ім.

Дмитра Моторного м. Мелітополь, Україна

Реалії сьогодення засвідчують, що в Україні значна кількість роботодавців не вбачає необхідності укладати колективні договори, розглядаючи їх як зайві поступки працівникам. [7] Це є наслідком складних процесів становлення ринкової економіки, що сприяло перетворенню колективних договорів на суто формальні угоди, які фактично ніяк не впливають на узгодження інтересів сторін колективних правовідносин.

Метою укладання колективного договору для працівників є закріплення високого рівня матеріального забезпечення та соціального захисту для себе і членів своїх сімей. Метою укладання колективного договору для роботодавців є забезпечення готовності і бажання працівників працювати продуктивно та добросовісно. Як пишуть М.В. Молодцов, О.М. Крапівін та В.І. Власов, метою роботодавця є забезпечення соціального спокою на підприємстві, в установі, організації та попередження на період дії договору можливості виникнення з боку працівників додаткових вимог [1, с.78]

Дослідженню проблематики сутності колективного договору приділяла увагу значна кількість вчених правників. Серед них: Н.М. Пархоменко, Б.М. Жарков, Р.І. Кондратьєв, І.О. Лосиця, К.Ю. Мельник, З.Я. Козак, В.О. Назаренко та інші. [2, с.104]

Колективний договір об'єднує в собі риси договору і нормативно-правового акта. Сьогодні це найважливіший локальний нормативно-правовий акт, що визначає умови праці, умови оплати праці, соціальні гарантії для працівників на підприємстві, в установі, організації. Обов'язковість укладання колективного договору, зокрема, зумовлена ще й тим, що в колективному договорі конкретизуються нормативні положення законодавства загального характеру, встановлюються особливості оплати праці працівників конкретного підприємства, конкретизується тривалість відпустки та додатково встановлюються пільги і компенсації за роботу в шкідливих і важких умовах праці.

Державна служба України з питань праці Міністерства соціальної політики України встановила, що на 950 підприємствах, що становить 12,9% загальної кількості перевірених підприємств, профспілкові або інші уповноважені на представництво трудовим колективом органи відсутні. Причиною не укладання колективних договорів є небажання їх як з боку власника чи уповноваженого ним органу, так і відсутність ініціативи з боку профспілкового чи іншого представницького органу трудового колективу. Найнижчий рівень охоплення працівників колективними договорами в галузях невиробничої сфери: охорони здоров'я — 45,6%, освіти — 26,7, культури — 14,5, в апараті органів державного і господарського управління — 9%. [3, с.1]

Стаття 2 Закону України «Про колективні договори і угоди» не встановлює граничної кількості найманих працівників на підприємстві, за якої має бути укладений колективний договір. Іншими словами, навіть якщо на підприємстві працює один найманий працівник – законодавець зобов'язаний укладати колективний договір. У науці трудового права з цього

приводу маються діаметрально протилежні точки зору. Так, Н.Б. Болотіна вказує на доцільність встановлення мінімальної граничної кількості найманих працівників на підприємстві, за якої має бути укладений колективний договір. Обґрунтовуючи це тим, що на невеликих підприємствах, особливо на приватних, колективні договори не укладаються. Таким чином, вказує вчений, норма закону не виконується, хоча й закон у цій частині не відповідає ринковим потребам [4, с.657].

Слід погодитись з обґрунтованістю позиції Н.Б. Болотіної, оскільки існують непоодинокі випадки не укладення колективних договорів на малих підприємствах, тому доцільно встановити на законодавчому рівні мінімальну кількість працюючих, для того, щоб на підприємстві укладався колективний договір.

Основною причиною через яку роботодавці нехтують своїм обов'язком укладати колективні договори – це є відсутність відповідальності. Адже чинним законодавством не передбачено чіткої і конкретної відповідальності за не укладання колективного договору або за відсутність ініціативи щодо укладення даного локального нормативного акту. В правовій нормі закріплюється відповідальність лише за ухилення однієї зі сторін від участі в переговорах щодо укладення, зміни чи доповнення колективного договору, але цього не достатньо для стимулювання роботодавців до відповідної, потрібної дії щодо дотримання норм закону.

Отже, вважаємо обов'язковим внесення змін до існуючого законодавства про колективні договори і угоди, щодо чіткої регламентації по-перше, мінімальної кількості працюючих, при якій необхідно укладати колективні договори, для того, щоб роботодавці мали чітке уявлення про кількісні нормативи, по друге, і найголовніше, ввести систему санкцій за недотримання положень закону в частині обов'язку укладення колективного договору у разі використання праці найманих працівників.

Список літератури:

1. Молодцов М.В., Крапивин О.М., Власов В.И. Трудовое право России: Учебник. М., 2001 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <file:///C:/Users/User/Downloads/70882.pdf>

2. Проблеми трудового законодавства в контексті реулювання правової регламентації колективних договорів. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://lsej.org.ua/1_2020/27.pdf

3. Колективний договір в Україні [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://ru.osvita.ua/vnz/reports/econom_pidpr/22172/

4. Болотіна Н.Б. Трудове право України: Підручник. – К.: Вікар, 2004. - 725 с

5. Економіка сучасних соціально-трудових відносин: навч. посіб. / Л.В. Синяєва, С.А. Нестеренко, Н.О. Бочарова, С.Р. Плотніченко, О.М. Нестеренко. – Мелітополь: Видавничий будинок ММД, 2018. – 169 с.

6. Нестеренко О.М. Формування культури діалогу в умовах існування мультикультурного суспільства. Сучасні наукові дослідження на шляху до євроінтеграції. Київ, 2019. С. 373–376.

7. Молодиченко В. В., Гапотій В. Д., Печерський О. В., Олексенко Р. І. Правове регулювання окремих видів підприємницької діяльності: навчальний посібник. Мелітополь: вид-во МДПУ ім. Б. Хмельницького. 2014. 287с.

УДК 349.23/24

ПРОБЛЕМА ГЕНДЕРНОЇ РІВНОСТІ У ТРУДОВИХ ВІДНОСИНАХ

Тітієвська Д.В.

студентка 3 курсу спеціальність «Менеджмент» Таврійський державний агротехнологічний університет імені Дмитра Моторного м. Мелітополь, Україна

Рівність у трудових правах та заборона дискримінації у сфері праці за ознакою статі гарантуються національним законодавством, зокрема, Конституцією України (ст.ст. 21, 24, 43), Кодексом законів про працю України (ст.ст. 2-1, 22), Законами України “Про засади запобігання та протидії дискримінації в Україні”, “Про забезпечення рівних прав та можливостей жінок і чоловіків” тощо. Україною ратифіковані Конвенції МОП про рівну винагороду чоловіків і жінок за працю однакової цінності, про ліквідацію всіх форм дискримінації щодо жінок та ін. Навіть Угода про асоціацію між Україною та Європейським Союзом, Європейським співтовариством з атомної енергії (їхніми державами-членами) містить статтю 420 щодо співпраці з метою забезпечення гендерної рівності та рівних можливостей для чоловіків і жінок у сфері зайнятості, освіти та навчання, економічної та суспільної діяльності, а також у процесі прийняття рішень.

Однак у реальному житті ситуація з гендерною рівністю у трудових відносинах далека від ідеалу. Жінки порівняно з чоловіками мають менше можливостей у працевлаштуванні на високооплачувану роботу, у професійному просуванні. Більшість роботодавців продовжують віддавати перевагу чоловікам, оскільки ймовірність переривання жінками часу роботи й втрати кваліфікації через народження дітей або догляд за ними у разі хвороби досить висока. Жінки першими підпадають під звільнення при

скороченні штатів та змушені шукати роботу у тіньовому секторі економіки, виконувати непрестижну, низькооплачувану роботу без дотримання їхніх соціальних гарантій, визначених законодавством держави, або ж шукати роботу за кордоном, наражаючись на небезпеку і приниження й позбавляючи при цьому уваги і виховання своїх дітей [1].

У світовому рейтингу дотримання гендерної рівності від Всесвітнього економічного форуму Україна посіла 65 місце серед 149 країн. У топ-5 увійшли скандинавські країни: Ісландія, Норвегія, Швеція та Фінляндія, а також латиноамериканська країна Нікарагуа (5 місце) [2].

За даними Державної служби статистики України середня заробітна плата чоловіків в Україні є на 26,6 відсотка вищою, ніж середня зарплата жінок [3].

Розпорядженням Кабінету Міністрів України № 229-р від 5 квітня 2017 р. було схвалено Концепцію Державної соціальної програми забезпечення рівних прав та можливостей жінок і чоловіків на період до 2021 року [4]. Серед шляхів і способів розв'язання проблеми недостатнього рівня впровадження принципу рівних прав та можливостей жінок і чоловіків в усі сфери життєдіяльності суспільства Уряд визначає, зокрема, удосконалення відповідної нормативно-правової бази.

Прикладом для України у вирішенні цієї проблеми може стати позитивний досвід скандинавських країн. Так, шведський Закон про забезпечення рівних можливостей чоловіків і жінок у сфері праці 1991 р. зобов'язує підприємців забезпечувати рівний розподіл робочих місць між чоловіками й жінками. На підприємствах, де число працюючих чоловіків і жінок не є приблизно рівним, необхідно прийняти на роботу додатково представників недостатньо представленої статі. Якщо, наприклад, на одне робоче місце претендують два кандидата, то при рівних умовах повинен бути прийнятий кандидат тієї статі, яка недостатньо представлена на підприємстві [5, с. 70].

У Преамбулі Закону України від 08.09.2005 р. № 2866-IV “Про забезпечення рівних прав та можливостей жінок і чоловіків” наголошується, що його метою є досягнення паритетного становища жінок і чоловіків у всіх сферах життєдіяльності суспільства шляхом правового забезпечення рівних прав та можливостей жінок і чоловіків, ліквідації дискримінації за ознакою статі та застосування спеціальних тимчасових заходів, спрямованих на усунення дисбалансу між можливостями жінок і чоловіків реалізовувати рівні права, надані їм Конституцією і законами України [6].

Відповідно до частини 5 ст. 16 цього Закону для досягнення збалансованого представництва жінок і чоловіків на державній службі та

службі в органах місцевого самоврядування з урахуванням категорій посад службовців дозволяється застосування позитивних дій. А частиною 4 ст. 17 цього Закону передбачено, що роботодавці можуть здійснювати позитивні дії, спрямовані на досягнення збалансованого співвідношення жінок і чоловіків у різних сферах трудової діяльності, а також серед різних категорій працівників.

Таким чином, враховуючи вищенаведені норми міжнародних правових актів, а також досвід зарубіжних країн є доцільним внести зміни до зазначених норм Закону України “Про забезпечення рівних прав та можливостей жінок і чоловіків”, закріпивши у них не право, а обов’язок керівників органів державної влади й місцевого самоврядування та роботодавців здійснювати позитивні дії, спрямовані на усунення дисбалансу між можливостями жінок і чоловіків реалізовувати своє конституційне право на працю.

Список літератури:

1. Круглий стіл. Гендерну рівність у сфері праці — під профспілковий контроль! URL: <http://www.fpsu.org.ua/napryamki-diyalnosti/80-gumanitarna-robota-genderni-pitannya/12320-kruglij-stil-gendernu-rivnist-usferi-pratsi-pid-profspilkovij-kontrol> (дата звернення: 13.03.2019).

2. Яке місце посіла Україна у світовому рейтингу гендерної рівності: цікаві результати, 18.12.2018. URL: https://24tv.ua/yake_mistse_posila_ukrayina_v_reytingu_gender_pouy_rivnosti_tsikavi_rezultati_n1082330

3. Чоловіки в Україні заробляють на чверть більше, ніж жінки, 05.09.2017. URL: <https://www.dw.com/uk/чоловіки-в-україні-заробляютьна-чверть-більше-ніж-жінки/a-40365784>

4. Про схвалення Концепції Державної соціальної програми забезпечення рівних прав та можливостей жінок і чоловіків на період до 2021 року: Розпорядження Кабінету Міністрів України № 229-р від 05.04.2017 р. Офіційний вісник України. 2017. № 31. Ст. 951.

5. Киселев І.Я. Зарубежное трудовое право. Учебник для вузов. М.: Издательская группа НОРМА-ИНФРА М, 1998. 263 с.

6. Про забезпечення рівних прав та можливостей жінок і чоловіків: Закон України № 2866-IV від 08.09.2005 р. Офіційний вісник України. 2005. № 40. Ст. 2536.

7. Економіка сучасних соціально-трудова відносин: навч. посіб. / Л.В. Синяєва, С.А. Нестеренко, Н.О. Бочарова, С.Р. Плотніченко, О.М. Нестеренко. – Мелітополь: Видавничий будинок ММД, 2018. – 169 с.

8. Нестеренко О.М. Формування культури діалогу в умовах існування мультикультурного суспільства. Сучасні наукові дослідження на шляху до євроінтеграції. Київ, 2019. С. 373–376.

УДК 34.03

СОЦІАЛЬНО-ВІДПОВІДАЛЬНЕ СУСПІЛЬСТВО ЯК ЧИННИК СТРАТЕГІЇ РОЗВИТКУ ДЕРЖАВИ

Дорохов Д.О.

*здобувач вищої освіти кафедри «Менеджмент», Таврійський державний
агротехнологічний університет ім. Дмитра Моторного м. Мелітополь,
Україна*

Постанова проблеми. Проблема соціальної відповідальності людини за свої дії перед суспільством і самою собою, відповідальності, що асоціюється з багатством внутрішньої культури, давно перебуває у полі зору вчених різних галузей знань – філософських, економічних, соціологічних, політологічних тощо. Варто підкреслити, що ця проблема має комплексний, складний характер, оскільки пов'язана з дослідженням самої природи людини, її духовно-моральних цінностей та форм їх прояву.

На рубежі двох тисячоліть спостерігається особливий інтерес до наукових і прикладних аспектів відповідальності в цілому і соціальної, зокрема, як і до багатьох споріднених, близьких за природою норм і суспільних явищ. Це пов'язано з багатьма причинами і серед них чи не найголовніша – поглиблення невідповідності між потребою підвищення морально-духовного потенціалу соціуму, – з одного боку, і реальним перебігом подій, а саме, небажаними змінами у структурі цінностей та соціальних норм поведінки членів суспільства та його інститутів, – з іншого.

Аналіз останніх досліджень. Обговорення проблем соціальної відповідальності у сучасній літературі охоплює широке коло аспектів. Питанню соціальної відповідальності присвячені роботи багатьох зарубіжних та вітчизняних вчених, зокрема Ф. Котлера, Патрік Байерза, Зеленко О.О., Затеїщикової О.О., Саприкіної М.А., Колота А.М., Лазоренко О., Олексенка Р. та інших. Активну роботу по дослідженню та впровадженню соціальної відповідальності в Україні проводить Центр «Розвиток корпоративної соціальної відповідальності», Представництво Фонду ім. Фрідріха Еберта в Україні. Однак недостатньо приділяється уваги питанню доцільності включення соціальної відповідальності в стратегію розвитку держави [1,10].

Виклад основного матеріалу. Звертаючись до українських реалій, маємо визнати, що соціальна відповідальність у нашому суспільстві все ще не постає у якості домінанти та надійного регулятора суспільного життя, не набула статусу життєво значимої норми. Для сучасного етапу соціально-економічного розвитку характерною є парадоксальна ситуація: на фоні проголошеного курсу на розширення економічних свобод та підприємництва, ініціативності тощо, маємо намагання все більшої кількості громадян покласти на себе відповідальність лише за власні дії. Водночас наростає прагнення перекласти відповідальність за зміну соціальних умов життєдіяльності на інші інститути держави та суспільства. Ознакою зниження соціальної відповідальності є ерозія «культури солідарності», як феномену сьогодення. Є всі підстави стверджувати, що в суспільстві набирає силу тенденція, в основу якої покладено індивідуалізацію у найширшому її розумінні. Формами її прояву є намагання членів суспільства розв'язувати наявні проблеми самотужки, масові настрої десолідарності, зниження соціальної згуртованості, формування суспільства «індивідів», що сповідує споживацькі настрої та мотиви поведінки. За нашою оцінкою у суспільстві має тенденцію до збільшення частка людей не схильних до прояву жалю, співчуття, допомоги слабким і бідним [2].

Основне функціональне призначення системи соціальної відповідальності – продукувати вчинки і поведінку суб'єктів згідно з соціально значимими цінностями, принципами, нормами, що відповідають інтересам, ідеалам і завданням суспільства і потребам саморозвитку особистості. За своїми сутнісними характеристиками система соціальної відповідальності є не матеріальною, а духовно-моральною, в її основі внутрішня культура людини, цінності, які вона сповідує [3].

Відповідальність є складним розумовим і вольовим процесом.[9] Відповідальна поведінка суб'єкта можлива за наявності у нього певних вольових якостей. У науковій літературі виділяють такі послідовні етапи відповідальної дії: усвідомлення ситуації, що вимагає вибору; прогнозування наслідків вибору; учинення вибору, тобто дії, якою людина за певних обставин надає перевагу одній альтернативі перед іншою (іншими); сприйняття як позитивних, так і негативних наслідків цього вибору [4, с. 150].

Адекватне усвідомлення особистістю своєї відповідальності настає в результаті того, що зовнішній вплив засвоюється індивідом і стає його внутрішнім законом і спонуканням. Перехід від тлумачення відповідальності як тільки зовнішнього контролю до тлумачення її також як форми

самоконтролю, як певної якості і стану особистості – є еволюцією поняття відповідальності [5, с. 11].

Висновок. Наведене вище є свідченням кризи в системі цінностей, великомасштабних проявів егоцентризму. За такого стану соціальних відносин та тенденцій їх розвитку відбувається реальне звуження відповідальності. Остання і на рівні підсвідомості, і в реальному вимірі все більше сприймається як відповідальність за наслідок дій, що мають протиріччя загальноприйнятими правилам і нормам поведінки, втрачаючи своє морально-духовне, соціальне призначення. Вкрай повільно зростає усвідомлення, що відповідальність – це не тільки і не стільки обмежувачий чинник поведінки людини, як продукує, утворює, розвиває компонент діяльності людей, цивілізованої їх взаємодії всередині соціуму. Тому за рахунок покращення умов життя, удосконалення законодавчої бази та механізмів виконання правових норм, стимулювати суб'єкта не тільки до відповідальної поведінки, а й до відповідальної свідомості.

Список літератури:

1. Гоголя О.П. Соціальна відповідальність бізнесу / О.П. Гоголя, І.П. Кудінова. К.: Видавництво Національного університету біоресурсів та природокористування України, 2008. 79 с.

2. Ковальчук Н.В. Економічні аспекти пріоритетів інтеграції України. Вісник ДДФА. Економічні науки. – 2014. – № 1. С. 81-88. Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/vddfae_2014_1_12.

3. Стратегія сприяння розвитку соціальної відповідальності бізнесу в Україні на період до 2020 року. офіційний сайт [Електронний ресурс] Режим доступу: http://www.svb.org.ua/sites/default/files/201309_strategiya_spriyannya_rozvitku_svb_v_ukrayini.pdf.

4. Соціально-психологічні чинники інтеграції українського соціуму / О. Г. Злобіна та ін. ; за ред. О. Г. Злобіної. Київ : Інститут соціології НАН України, 2016. 276 с.;

5. Муздыбаев К. Психология ответственности. Ленинград: Наука, 1983. 240 с.;

6. Горбова Н.А., Нестеренко О.М., Теоретико-методологічні механізми впливу державної політики на процес формування свідомої особистості./ Прикарпатський юридичний вісник 1 (4 (29)), С. 33-37

7. Нестеренко О.М. Відповідальність як засіб боротьби держави з наслідками COVID-19. Інноваційні технології публічного управління та адміністрування: теорія і кращі практики 21 століття: Матеріали Всеукраїнської науково - практичної конференції (17. 11. 2020 року,

Мелітополь Україна) / відп. ред. Ортіна Г.В. Мелітополь: ФОП Однорог Т.В., 2020. 224 с. С. 192-194

8. Горбова Н., Нестеренко О. Правосвідомість як системоутворюючий чинник формування свідомої молоді //Гуманітарний вісник Запорізької державної інженерної академії. 2019. С. 35-37.

9. Воронкова В. Г., Олексенко Р. І. Формування концепції соціального розвитку як динамічної системи у контексті публічного управління та адміністрування. Вісник Національного університету цивільного захисту України : зб. наук. пр. (Серія "Державне управління");Вип. 2 (13). 255-272.

10. Oleksenko R. Social responsibility of business and its characteristics. Theory and practice: problems and prospects: International scientific-practical conference. 2020. 21.

УДК 342.61

ОСНОВНІ ПРОБЛЕМИ В СИСТЕМІ ОРГАНІВ ВИКОНАВЧОЇ ВЛАДИ УКРАЇНИ ТА МОЖЛИВІ ШЛЯХИ ЇЇ ОПТИМІЗАЦІЇ

Кравченко К. В.

*студентка кафедри «Менеджмент» Таврійський державний
агротехнологічний університет імені Дмитра Моторного м. Мелітополь,
Україна*

Функціонування системи органів виконавчої влади України прямо пов'язано з ефективною діяльністю держави. Здійснюючи державне управління, органи виконавчої влади здійснюють безпосередній вплив на всі керовані сфери суспільного розвитку країни. [1]

Підвищення ефективності та результативності функціонування системи державного управління, уточнення закономірностей розвитку суспільних процесів, а також вирішення проблем реформування систем, що забезпечують належний рівень її життєдіяльності, є важливим чинником забезпечення національної безпеки. В багатьох країнах у попередніх десятиліттях була зосереджена увага на дослідженнях, спрямованих на пошук нових моделей систем державного управління, враховуючи сучасні процеси глобалізації, специфічні культурно-історичні, суспільно-політичні й економічні особливості національного розвитку. [2]

Тому найбільш актуальною проблемою в державному управлінні України, що потребує системного аналізу та невідкладного вирішення, є

удосконалення організації і функціонування системи органів виконавчої влади.

Метою дослідження є визначення основних проблем в системі органів виконавчої влади України та пошук можливих шляхів її реформування на підставі нормативно-правових актів та наукових джерел.

Наявна в Україні модель виконавчої влади є складним суперечливим явищем із багатьма бюрократичними деформаціями та недоліками. Будь-яка бюрократична система має схильність до самовідтворення, тому це викликало багатофункціональність в системі органів виконавчої влади. Недостатній розподіл функцій та відсутність чіткого зв'язку між ними доволі часто провокує внутрішній конфлікт інтересів у діяльності багатьох органів виконавчої влади, що відображається у перевищенні обсягу державного контролю у сфері своєї діяльності над його доцільністю та ускладненні адміністративних послуг. [1]

Основними проблемами в системі органів виконавчої влади України є:

- багатоманітність форм центральних органів виконавчої влади;
- невідповідність державних функцій потребам суспільства;
- невідповідність інституційної структури державного управління рівню розвитку суспільних відносин, потребам громадян, бізнесу, національним інтересам України;
- недостатній системний розподіл функцій поміж органами виконавчої влади;
- наявність неврегульованого конфлікту інтересів і на рівні окремих державних службовців, і на рівні інституцій;
- низька якість, доступність та прозорість надання адміністративних послуг;
- невизначеність стосовно розподілу посад на політичні й адміністративні, що, як правило, призводить до політизації державної служби, підвищення рівня корупції та плинності кадрів;
- недостатнє правове забезпечення, законодавча невизначеність щодо відповідальності органів державної влади та їх посадових осіб;
- відсутність механізму взаємодії та колективної роботи, ефективних управлінських інноваційних технологій;
- недостатнє фінансове забезпечення;
- мала інформованість населення та ін. [4]

Всі перераховані вище недоліки в системі органів виконавчої влади слугують поштовхом до оптимізації системи вищих органів виконавчої влади.

До можливих шляхів удосконалення системи органів виконавчої влади та знищення існуючих проблем фахівці пропонують такі складові:

- стандартизація і регламентація. Запровадження стандартів якості та доступності державних послуг, впровадження процедур контролю та оцінки діяльності органів виконавчої влади, розробка і впровадження адміністративних процедур;

- протидія корупції. Ґрунтується на прийнятті антикорупційних нормативно-правових актів, запровадженні антикорупційної експертизи нормативно-правових актів та їх проектів, розробці антикорупційних регіональних програм, детальній регламентації процедур взаємовідносин державних службовців із фізичними та юридичними особами;

- удосконалення взаємодії органів виконавчої влади і суспільства. Передбачається впровадження механізмів публічного обговорення значущих рішень, взаємодії органів виконавчої влади та громадянського суспільства, підвищення відкритості діяльності органів державної влади. [5]

Висновки. В Україні на сьогоднішній день існує багато проблем у системи органів виконавчої влади. Це повинно сприяти проведенню реформ щодо оптимізації органів виконавчої влади. Реформування державного управління має перетворити систему органів виконавчої влади на керований механізм із чітким розподілом повноважень та відповідальності, оптимізований за змістом і переліком державних функцій, кількістю державних службовців і зорієнтований на задоволення потреб суспільства. Така реформа може підвищити ефективність і результативність системи органів виконавчої влади в Україні та зменшити витрати державного бюджету.

Список літератури:

1. Авер'янов В., Дерещ В., Пухтецька А. Організація виконавчої влади потребує реформування. *Право України*. 2009. № 12. С. 39–46.

2. Западничук О. В. Оптимізація центральних органів виконавчої влади в контексті проведення адміністративної реформи. С. 1–10. URL:<http://academy.gov.ua>

3. Стратегія реформування державного управління України на 2016–2020 роки, затвердженої розпорядженням Кабінету Міністрів від 24 червня 2016 р. № 474. URL: <https://www.kmu.gov.ua/ua/npas/pro-shvalennya-konsercijiioptimiz>

4. Малиновський В. Я. Оптимізація функцій органів виконавчої влади України: теоретико-методологічні засади: автореф. дис. на здобуття наук. ступ. канд. політ. наук: 23.00.02 / Чернів. нац. ун-т ім. Ю. Федьковича. Чернівці, 2002. 24 с.

5. Шевчук Б. Європейські принципи належного врядування та реформа системи органів виконавчої влади в Україні. Науковий вісник. 2012. Вип. 9 «Демократичне врядування». С. 1–9.

6. Нестеренко О.М. Підвищення рівня правової та етичної культури державних управлінців як один із основних пріоритетів правового виховання в умовах соціальної мобільності. Загальноукраїнський науково-практичний господарсько-правовий журнал «Підприємництво, господарство і право» Розділ «Юридичні науки» № 6, м. Київ, 2019 р. с. 230- 234.

7. Публічне управління та адміністрування у цифровому суспільстві: монографія / Г. В. Ортіна та інш. Мелітополь: ФОП Однорог Т.В., 2020. 194 с.

8. Нестеренко О.М. Основні напрямки розвитку управлінської культури в умовах децентралізації: вітчизняний та зарубіжний досвід. Публічне управління в системі координат: демократія, децентралізація, місцеве самоврядування: тези доповідей Всеукраїнської науковопрактичної конференції (18 жовтня 2019 року, Мелітополь, Україна) / відп. ред. Ортіна Г.В. – Мелітополь: ФОП Однорог Т.В., 2019. 373 с., С. 344-347.

СОЦІАЛЬНО-ВІДПОВІДАЛЬНА ПОВЕДІНКА ОСНОВНИХ СУБ'ЄКТІВ СУСПІЛЬСТВА

Камбурова Вікторія

*Таврійський державний агротехнологічний університет
імені Дмитра Моторного*

Соціально-відповідальна поведінка основних суб'єктів суспільства – державних та місцевих органів влади, корпоративних структур, громадських організацій, громадян є гарантією сталого економічного та соціального розвитку, покращення якості життя, удосконалення виробничих відносин. Основні ідеї концепції сталого розвитку мають бути реалізовані шляхом прийняття стратегій соціальної відповідальності учасниками економічних відносин. Такий підхід дозволить інтегрувати в управлінські рішення передовий досвід поєднання приватних та суспільних інтересів на шляху підвищення конкурентоспроможності.

Соціальні норми виконують охоронну, регулятивну і виховну функції, визначають раціональні межі свободи людини. Розрізняють такі види соціальних норм: звичаї, традиції, норми моралі, релігійні (канонічні) норми, етичні норми, політичні норми, корпоративні норми, норми громадських

організацій, технічні норми, норми культури, норми права тощо. У залежності від видів соціальних норм виділяють такі різновиди соціальної відповідальності: моральна, релігійна, дисциплінарна, політична, правова (юридична) тощо.

Політична відповідальність настає при порушенні норм, дотримання яких покладається суспільством на публічного політика

Правова відповідальність настає у випадку порушення норм державно-організованого права. Вона має активний характер, оскільки передбачає активний психологічний вплив на порушника аж до застосування примусового фізичного впливу.

Таким чином, соціальна та правова відповідальність співвідносяться як загальне та особливе. Для цих видів відповідальності притаманні наступні спільні риси: 1. Як будь-яка соціальна, так і юридична відповідальність є засобом гарантування та охорони суспільних відносин; 2. Вони встановлюються певними суб'єктами та гарантуються певними засобами; 3. Є засобами гарантування прав людини та суспільних інтересів; 4. Мають динамічний характер, тобто розвиваються та трансформуються разом із суспільними відносинами; 5. Існують у певній сфері та регламентуються певним різновидом соціальних норм; 6. Переслідують досягнення певної мети та мають функціональну спрямованість; 7. Передбачають настання певних наслідків для порушника; 8. Виробляють повагу до прав та свобод людини і є проявами культури суспільства. Наявність зазначених вище спільних рис не заперечує самостійного характеру правової відповідальності як основного різновиду соціальної.

Список літератури:

1. Охріменко О.О., Іванова Т.В. Соціальна відповідальність. – Навч. посіб. – Національний технічний університет України «Київський політехнічний інститут». – 2015.

2. Новіков Валерій Миколайович, д.е.н., професор, завідувач відділу соціальної інфраструктури Інституту демографії та соціальних досліджень імені М.В. Птухи НАН України – 2015.

3. Федорченко Андрій Васильович, д.е.н., професор кафедри маркетингу факультету управління персоналом та маркетингу ДВНЗ «Київський національний економічний університет імені Вадима Гетьмана» 2016.

4. Рибальченко Н., Ортіна Г. В. Ситуативний всплеск внутрішнього туризму в Україні. – 2020.

5. Рибальченко Н. П. Вплив децентралізації на туристичну галузь України. – 2019.

6. Єфіменко Л. М., Єфіменко Л. Н. 3. Корпоративна соціальна відповідальність в умовах розвитку цифрової економіки. – 2020.

УДК 316.342.71

МЕХАНІЗМИ УПРАВЛІННЯ КОНФЛІКТАМИ В ГРОМАДЯНСЬКОМУ СУСПІЛЬСТВІ

Вороніна Юлія Євгенівна

к.н.з держ.упр. ст. викладач кафедри публічного управління, адміністрування та права Таврійський державний агротехнологічний університет імені Дмитра Моторного м. Мелітополь

Литвиненко Юлія Олександрівна

заступник директора з навчально-виховної роботи Мелітопольської загальноосвітньої школи I-III ступенів №8 м. Мелітополь

Суспільство є неоднорідним феноменом, адже воно складається з багатьох особистостей зі своїми цінностями, принципами, світоглядом, потребами. Тому вкорінений у суспільну свідомість і державне управління гуманістичний принцип передбачає глибоке розуміння кожного і вміння вирішувати конфлікти так, щоб ніхто не почувався обійденим у його інтересах. Для гуманізації суспільної свідомості важливо розуміти причини конфліктів, що виникають у суспільній і політичній сферах, і вміти відшукати оптимальний спосіб їх вирішення. Коли виникає питання взаємодії суспільства і влади, особливо у сфері вивчення реакції суспільства на дії та рішення владних органів, неможливо оминати такі явища, як соціальні протиріччя, конфлікти і форми протесту проти наявної політичної системи. Актуальність теми загострилася зі зростанням напруження в українському суспільстві та маніпуляції протестними настроями громадян з боку влади [1,с.67].

Сьогодні в Україні кількість конфліктів зростає, що створює перешкоди для становлення незалежної, демократичної правової держави. Таким чином у процесі реформування громадянських відносин проблема конфлікту потребує інноваційного наукового осмислення через призму теорії «принципал агент» і розробки технологій запобігання конфлікту і його розв'язання. Ключовим елементом системи управління є відносини між суспільством та органами публічної влади. У цьому зв'язку можна стверджувати, що управління це складна система агентських відносин між

суспільством (принципалами) і органами публічної влади (агентами), які діють і в інтересах суспільства, і у своїх інтересах. Теорія агентських відносин вивчає ситуації, у яких одна особа (принципал) доручає іншій особі (агентові) виконання деяких завдань в інтересах принципала, при цьому рішення цих завдань не завжди перебуває в рамках інтересів агента. Принципал може досягти цього результату за допомогою морального переконання або соціально-матеріального стимулювання агента [2,с.165].

Ситуаційно-управлінські конфлікти обумовлені помилками, допущеними принципалами і агентами в процесі вирішення управлінських та інших завдань. Прийняття помилкового управлінського рішення об'єктивно створює можливість конфліктів між авторами рішення і його виконавцями. Невиконання службовцями завдань, поставлених керівництвом, також викликає небезпеку виникнення конфлікту. Ситуаційно-управлінські конфлікти в управлінні зумовлені протиріччями, які виникають у результаті недосконалості механізмів прийняття управлінських рішень. Вони дають можливість виявити прогалини в системі прийняття рішень і змінити її в такий спосіб, щоб результати прийнятих рішень не залежали від суб'єктів їх прийняття. Таким чином, ситуаційно-управлінські конфлікти дають можливість удосконалити механізми прийняття управлінських рішень. [3,с.64].

Для формування громадянського суспільства особливої ваги набуває принцип соціальної участі. Це поняття, що поєднує широкий спектр ситуацій, коли громадяни безпосередньої, або через свої об'єднання беруть участь в процесі розробки та реалізації соціально значущих рішень тієї чи іншої соціальної політики, що стосується їх інтересів [4,с.4].

В Україні становлення громадянського суспільства проходить в особливих умовах. По-перше, воно формується, коли проблема громадянського суспільства вже не є актуальною для розвинених країн світу. Їхній розвиток лише підкреслює необхідність виходу за межі наявного досвіду щодо становлення соціальної державності. Це передбачає пошук критеріїв поєднання існуючого досвіду з особливостями розвитку країн, які прагнуть побудувати соціальні демократичні суспільства. Тому ці країни в сучасних умовах виходять на інший рівень трансформації суспільної систем, пов'язаної зі становленням соціальної державності, яка передбачає розширення прерогатив держави щодо втручання в суспільні відносини, проведення нею активної соціальної політики. По-друге, становлення громадянського суспільства в Україні проходить за умов створення національної державності, формування власних державних інституцій, що так чи інакше має за мету зміцнення державницьких засад, в організації

суспільної життєдіяльності, утворення нових державних органів влади й управління. По-третє, формаційні зміни соціальних пріоритетів передбачають певний перехідний період протиборства різновекторних тенденцій суспільного розвитку, одна із яких спирається на вкоріненні впродовж значного історичного періоду стереотипів соціально-політичного облаштування, а інша зорієнтована на визначення гуманітарних цінностей, наближення до загальновизнаних стандартів правової демократичної державності, які, однак, практично неадаптовані українським суспільством [5,с.3].

Громадянське суспільство має свою силу і владу. І саме його сила є однією із найважливіших умов демократії. Відповідно, центральне завдання розвитку демократії – це надання сили цьому суспільству. Методу вирішення цього завдання потребують не лише країни, які перебувають на стадії розвитку, а й нації, що витворили своє власне громадянське суспільство. Конфлікт або консенсус все-таки має здобути перевагу у людській психології і тим самим стати фундаментом громадянського суспільства у ХХІ сторіччі. Українська спільнота також мусить визнати, що є сьогодні кращим для неї: покладатися на природний шлях вирішення конфліктів (за принципом «виживає сильніший») чи сідати за круглий стіл переговорів і завдяки дискурсу досягати консенсусу.

Список літератури:

1. Гірник А. М. Основи конфліктології / А. М. Гірник. Київ : Києво-Могилянська акад., 2010. 222 с.
2. Данільян О. Г. Політична влада як механізм розв'язання суперечностей у сучасних соціальних системах. *Актуальні проблеми державного управління*. 2001. №1(9) С. 162-188.
3. Дарендорф Р. У пошуках нового устрою: Лекції на тему політики свободи у ХХІ ст. / Ральф Дарендорф ; пер. з нім. А. Орган. Київ : Києво-Могилянська акад., 2006. 109 с.
4. Вороніна Ю. Є. Механізми управління конфліктами у сфері публічних відносин / Ю. Є. Вороніна // Науковий збірник Молодий вчений. – Херсон, 2018 – Вип. 12 (64). – С. 168-174.
5. Вороніна Ю.Є. Свідомий громадянин як основа підвищення ефективності державного управління у розв'язанні конфліктів. /Вороніна Ю.Є.// (2020). Демократична концепція формування свідомого суспільства: монографія. Мелітополь: ФОПО днорог Т.В.- 145 с.

РОЗВИТОК СОЦІАЛЬНОЇ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ В УКРАЇНІ

Ільченко Олена

*Таврійський державний агротехнологічний університет
імені Дмитра Моторного*

Для розвитку цивілізованих суспільних відносин важливим є формування паритету інтересів бізнесу, держави та суспільства. Важливим інструментом побудови партнерських відносин у вирішенні нагальних питань слугує соціальна відповідальність.

Починаючи з 2006 р. в Україні функціонує національна мережа компаній та організацій, які задекларували себе учасниками Глобального договору ООН, принципи якого торкаються дотримання прав людини, трудових відносин, протидії корупції, корпоративної етики тощо. Соціально-відповідальна поведінка основних суб'єктів суспільства – державних та місцевих органів влади, корпоративних структур, громадських організацій, громадян є гарантією сталого економічного та соціального розвитку, покращення якості життя, удосконалення виробничих відносин.

Соціальна відповідальність – це соціальне явище, що являє собою добровільне та свідоме виконання, використання і дотримання суб'єктами суспільних відносин, приписів, соціальних норм, а у випадку їхнього порушення – застосування до порушника заходів впливу, передбачених цими нормами.

В залежності від видів соціальних норм виділяють різновиди соціальної відповідальності: моральна, релігійна, дисциплінарна, політична, правова (юридична) тощо.

Соціальна відповідальність за своїм сутнісним змістом має два прояви: 1. позитивний - добровільне і свідоме використання, виконання, дотримання суб'єктами суспільних відносин приписів соціальних норм; 2. Негативний (ретроспективний) - застосування для порушника соціальних норм заходів впливу, передбачених цими нормами.

Соціальна відповідальність має дві форми реалізації: добровільну – виражену в обов'язку суб'єкта виконувати приписи соціальних норм його правомірною поведінкою і реакцією на нього, і примусову – виражену в обов'язку порушника соціальних норм підпорядкуватися різноманітним заходам суспільного і державного примусу.

Розвиток соціальної відповідальності особистості полягає у вдосконаленні її духовної та соціальної культури через систему принципів соціальної взаємодії (взаємодопомоги, солідарності, доброзичливості, співпричетності), граничних значень досконалого (Віра, Любов, Надія).

Соціальна відповідальність людини може мати прояв у: постійному особистісному розвитку; високому професіоналізмі, якості працівника; готовності брати на себе відповідальність за свою сім'ю, розвиток міста (села), регіону, країни; адекватній поведінці, незавданні шкоди, допомозі слабким, милосерді; бажанні відрізнитися, формуванні позитивного особистісного іміджу; діяльності, яка відповідає вимогам суспільства і відповідним чином оцінюється самою особистістю; поведінці, яка не завдає шкоди здоров'ю людей та природі, не сприяє скороченню життя; екологічній відповідальності, а також у розумному егоїзмі.

Без об'єднання зусиль різних суб'єктів змін (активних людей, громадських організацій, держави, бізнесу) перехід до впровадження реальних змін в країні неможливий. Важливо створити дієві механізми об'єднання та подолати низку проблем, які виникають при взаємодії цих суб'єктів змін.

Соціальна відповідальність держави (органів державної влади різного рівня та органів місцевого самоврядування) має системоутворюючий, багатофункціональний зміст, вона сприяє здійсненню всіх інших принципів сучасного державного управління, забезпечує позитивний імідж інститутів держави та її посадових осіб, стає обов'язковим засобом соціальної відповідальності на інших рівнях (зокрема, підприємств і громадян), запорукою соціального прогресу. Соціальна відповідальність влади виявляється в ефективному державному управлінні країною, що забезпечує соціальний, інноваційний, економічний, культурний, духовний розвиток суспільства. Вона означає реалізацію проголошених цілей, програм, зобов'язань, досягнення прогресивних соціальних стандартів, стабільне покращення умов життя в країні. Соціальна відповідальність влади передбачає звітування посадовців та державних інститутів перед громадськістю за виконання делегованих їм повноважень та обов'язків, зобов'язує їх бути відкритими, давати відповіді на болючі питання життя суспільства тощо. Соціальна відповідальність громадянина виражається в активній життєвій позиції, у максимальному розкритті свого творчого потенціалу, дотриманні норм соціальної етики у стосунках з іншими людьми, з державою, з природою, у свідомій передачі громадянином частини доходів (у вигляді податків) на суспільні потреби. Соціальна відповідальність бізнесу — це відповідальність компанії за суспільну корисність своєї діяльності перед усіма людьми та організаціями, з якими вона взаємодіє в процесі функціонування, та перед суспільством загалом. На шляху розвитку соціальної відповідальності в Україні постає дуже багато як загальних, так і специфічних проблем: 1) Україна ще й досі не пододала наслідки глибокої й гострої соціально-економічної кризи; 2) ринкові відносини й інститути як

необхідна умова широкого розвитку соціальної відповідальності ще лише формуються в нашій країні, соціальна орієнтація ринкової економіки поки що є скоріше декларацією, ніж фактом; 3) в Україні сформувалася вкрай поляризована соціальна структура, відбулося майнове розшарування населення, що викликає невдоволення і конфронтацію; 4) поширена в Україні корупція, переважання корпоративних інтересів і настроїв, зрощення підприємництва з апаратними структурами; 5) феноменом вітчизняної економіки є різноспрямованість особистих інтересів керівників і чиновників та соціально-економічної ефективності діяльності підприємств; 6) запізнюється законодавче забезпечення системи соціально відповідальних відносин, склалася стійка практика ігнорування, невиконання чинних законів різними суб'єктами, починаючи з органів державної влади; 7) держава, виступаючи одночасно з трьох позицій – власника, адміністратора і гаранта інтересів громадян, сьогодні не виявляє соціальної відповідальності, не захищає громадянина – ні підприємця, ні найманого працівника; 8) поширеність “тіньової” економіки; 9) розмивання ціннісно-нормативної системи суспільства, обумовлене масовим порушенням законів і соціальних норм.

Одним із інгредієнтів позитивних змін є усвідомлення та готовність кожного брати персональну відповідальність за стан суспільства. На побутовому рівні це означає, що кожна людина має думати не тільки про себе, свою квартиру та найближчих людей, а й про «спільне». Українці хочуть реформ, змін. Хочуть, щоб жити в країні стало краще вже сьогодні. Люди хочуть, аби освіта та медицина були якісними, а пенсії - гідними, але при цьому шукають шляхи для несплати податків. То звідки ж узятися грошам у бюджеті на ці соціальні блага? Прагнення реформ та нових правил має іти поряд із готовністю їх дотримуватися! -Важливо формувати запит до держави у рамках можливостей - реальних механізмів, коли кожен громадянин може самостійно створювати та примножувати як індивідуальні, так і суспільні блага.

Список літератури:

1. О.О. Охріменко, Т.В. Іванова. Соціальна відповідальність. Навчальний посібник Київ – 2015

2. Грішнова О.А. Соціальна відповідальність бізнесу: сутність, значення, стратегічні напрями розвитку в Україні // Україна: аспекти праці. – 2010.

3. Рибальченко Н., Ортіна Г. В. Ситуативний всплеск внутрішнього туризму в Україні. – 2020.

4. Рибальченко Н. П. Вплив децентралізації на туристичну галузь України. – 2019.

5. Єфіменко Л. М., Ефименко Л. Н. 3. Корпоративна соціальна відповідальність в умовах розвитку цифрової економіки. – 2020.

БЕЗРОБІТТЯ ТА ШЛЯХИ ВИХОДУ З СОЦІАЛЬНОЇ КРИЗИ В УКРАЇНІ

Силечник Марія

*Таврійський державний агротехнологічний університет
імені Дмитра Моторного*

У наш час всесвітньою і державною проблемою вважається безробіття, незайнятість працездатного молодого населення країни. Трудова еміграція населення в закордонні країни призводить до зменшення чисельності соціально активного населення, економічного спаду виробничої і демографічної кризи. Молодь оцінює проживання в Україні як безперспективну лінію життя. Знаходження шляхів подолання безробіття в 21 столітті названо актуальним напрямком діяльності для керівництва країни і зміни предмета національного інтересу зі стратегії виживання на досягнення благополуччя країни.

Питання зниження рівня безробіття в Україні розглядалося рядом вчених, таких як: Кремень В.Г., Сурмін Ю.П., Бодров В.Г, Сафронова О.М., Боковикова Ю. В., Гусєв В.О., Логвінова Л.Ю., Зайцева І.А., Розпутенко І.В., Троцінській В.П., Скуратівський В.А, Євдокимова В.В, Радиш, іншими.

Перехід до ринкової економіки після розпаду Радянського Союзу привів до збільшення зростання безробітних громадян не тільки в Україні, але і у всіх країнах СНД. Досвід і знання працюючих людей виявилися незатребуваними в умовах торгівлі: купівлі і продажу товарів і послуг. Такі сектора економіки, пов'язані з державною галуззю управління, кредитування, страхування залишилися укомплектованими робочими силами. Інші види бюджетних підприємств відчули гостру нестачу в робочих кадрах. Великий відсоток працевлаштованих людей на пострадянському просторі не мав заробітної плати за відроблену працю протягом декількох місяців, що негативно позначалося на якості життєвого рівня трудящих громадян. Сталося так, що досвід, знання, навички, професіоналізм робітників і рівень зарплати виявилися розрізненими дефініціями в житті людей.

До основних причин і наслідків безробіття в Україні можна віднести наступні види:

1) зменшений попит на трудові ресурси - громадяни України переходять в категорію безробітних осіб, працюють в нетоварних секторах або емігрують за кордон (трудова міграція).

2) Проблема зайнятості в регіонах: Західна Україна характеризується специфікою розвитку локальних галузей і виходом на трудовий ринок молодіжної частини населення, що не відповідає кількості відкритих підприємств в регіоні; наявність в країні депресивних областей з військовими комплексами (трудова міграція молоді в сусідні країни).

3) Відсутність розвитку агропромислового комплексу - сільськогосподарські робітники виявилися в економічно гіршому становищі, ніж до настання 1991 року, через сповільнений розвиток переробних продукцію тваринництва підприємств.

4) Приховане безробіття обумовлена спадом виробництва і невідповідним йому працевлаштуванням жителів країни.

Наслідки безробіття для України:

1) сповільнюється темп розвитку економіки країни;

2) громадяни обділені засобами для існування;

3) збільшується соціальна диференціація;

4) зменшується частина внутрішнього валового продукту, власники ПП не виплачують податків;

5) професійні знання стають застарілими і марними для суспільства;

6) погіршення соціальної ситуації в країні, падіння життєвого рівня населення;

7) виділення більшої частини коштів з бюджету на утримання безробітних;

8) знецінення освіти;

9) зменшення мотивації до праці;

10) стресовий стан окремих безробітних і суспільного прошарку в цілому, розвиток соціальної напруженості;

11) виникнення кримінальної обстановки в суспільстві.

Останній пункт вимагає особливо пильної розгляду з боку уряду, ряду вчених, що працюють з молоддю, Міністерства соціальної політики та захисту населення. Безробіття сильного і міцного працездатного населення призводить до виникнення пияцтва, алкоголізму, наркоманії, знецінення власного життя і зниження віри у внутрішній резерв людини. Вищевказані наслідки призводять до виникнення побутових бійок, розпаду сім'ї - погіршується демографічна ситуація в суспільстві. Безробітний чоловік часто

замислюється про смерть і припиняє життя насильницьким шляхом. Велика частина непрацевлаштованих осіб не мають грошей для лікування захворювань, що посилює їх психоемоційний стан в гіршу сторону. При збільшенні рівня безробіття в суспільстві до 11% - 13% вірогідність «соціального вибуху» збільшується в декілька разів. Незадоволеність соціальною ситуацією в Україні, переходить в мітинг, акцію протесту, бунт. Прикладом служить акція протесту "Майдан" 2005 і 2014 рр.

Державна служба зайнятості України є централізованою системою органів і підприємств з працевлаштування, підготовки, перепідготовки (професійного навчання) кадрів. Управління Держслужбою зайнятості здійснюється Міністерством соціальної політики країни.

Особливою увагою слід відзначити напрямок тимчасового працевлаштування громадян. Центральний, регіональний і базовий Центр зайнятості проводить набір і працевлаштування молодих людей у віці від 15 до 19 років у позаурочний та канікулярний час (не зайнятий навчальною діяльністю). Скористатися цією послугою можуть випускники початкової та середньої ланки професійних училищ, ті, які шукають роботу вперше. Допомога від Центру зайнятості передбачена для керівників та їх представників, приватних підприємців, юридичних осіб.

У громадянському суспільстві діючої названа Стратегія розвитку кадрового менеджменту протягом 2012-2021 років. Програма ратифікована указом Президента 12 лютого 2012 року. Існують додаткові проекти, спрямовані на підтримання кадрового менеджменту в державі: «Програма розвитку кадрової політики на 2005-2010 роки», «Національна програма адаптації українського законодавства до європейських законів» (2005), «Програма роботи з обдарованою молоддю» (2006-2010) .

Стратегією 2012-2021 років є комплексне методологічне рішення, спрямоване на вдосконалення кадрового менеджменту та підготовки, перепідготовки молодих фахівців, досвідчених робітників кадрів. Реалізація наміченої програми дозволяє придбати професію і вибрати трудове напрямки з власної волі. Підставою зробленого праці стає оновлення старої законодавчої бази і створення оновленого зводу законів і підзаконних актів щодо кадрового виробництва. Завершується етап роботи виконавчих органів створенням нової наукової концепції державного кадрового виробництва із зазначенням мети, місця, принципів, методів здійснення і її ролі в національному господарстві.

Список літератури

1. Аверін А. М. Управління персоналом, кадрова та соціальна політика в організації: навч. посібник/А. Н. Аверін. - М.: Изд-во РАГС, 2004. - 224 с.
2. Андреев С. В. Кадровий потенціал і проблеми зайнятості в умовах переходу України до ринкових відносин/С. В. Андреев. - М.: Изд-во ін-ту соціології, 1997.
3. Головне управління державної служби України. Статистичні та аналітичні матеріали. Альбом статистичних таблиць 2004-2009 рр. [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <http://www.guds.gov.ua/>.
4. Державна служба (комплексний підхід): навч. посібник. - 2-е вид. - М.: Справа, 2000.
5. Державна служба: енциклопедії. слів./Під заг. ред. В. К. Єгорова, І. Н. Барціце. - М.: Изд-во РАГС, 2008.
6. Гусєв В. О. Державна інноваційна політика: методологія формування и Впровадження: монографія / В. О. Гусєв. - Донецьк: Юго-Восток, 2011. - 624 с.
7. Державна кадрова політика в Україні: стан, проблеми та перспективи розвитку: наук. доп. / Авт. кол. : Ю. В. Ковбасюк, К. О. Ващенко, Ю. П. Сурмін та ін .; за заг. ред. д-ра наук з держ. упр., проф. Ю. В. Ковбасюка, д-ра політ. наук, проф. К. О. Ваценка, д-ра соц. наук, проф. Ю. П. Сурміна (кер. Проекту). - К.: НАДУ, 2012. - 72 с.
8. Державна служба в Україні: соціально-правовий та ОРГАНІЗАЦІЙНИЙ аспекти: навч. посіб./Авт. кол. : Ю. П. Сурмін, Т. В. Мотренко, В. А. Науменко та ін .; за заг. ред. Р. А. Науменко, Л. М. Гогіної. - К.: НАДУ, 2011. - 204 с.
9. Енциклопедія державного управління : У 8 т. / Нац. акад. держ. упр. при Президентові України; наук.-ред. колегія: Ю. В. Ковбасюк (голова) та ін. - К.: НАДУ, 2011.; т. 6.
10. Про вищу освіту: Закон України від 17 січ. 2002 р. № 2984-III. - Режим доступу:<http://zakon2.rada.gov.ua/>

СЕКЦІЯ 3 МІЖНАРОДНИЙ ДОСВІД СТАНОВЛЕННЯ СОЦІАЛЬНО- ВІДПОВІДАЛЬНОГО СУСПІЛЬСТВА

МІЖНАРОДНИЙ ДОСВІД РОЗВИТКУ СОЦІАЛЬНОЇ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ

Чурсін Марк Олександрович

*магістрант, Таврійського державного агротехнологічного університету
імені Дмитра Моторного м.Мелітополь*

Останнім часом в Україні серйозно заговорили про соціальну відповідальність бізнесу, тобто про політику участі бізнес-структур у житті суспільства, вирішенні соціальних проектів. В нашій країні в цьому напрямку робляться перші кроки [1]. Соціальна відповідальність – це регулююча система суспільних відносин, частиною якого є соціальна відповідальність бізнесу. Відповідно до цього поняття, «соціальна відповідальність бізнесу» має включати як відповідальність бізнесу перед суспільством, так і відповідальність суспільства, його різних соціальних груп та інститутів, перш за все держави, за створення оптимальних умов для його функціонування [2].

В основних напрямках соціально-економічного розвитку країни на довгострокову перспективу перед українською державою і суспільством серед пріоритетів поставлено завдання встановити взаємну відповідальність влади, бізнесу та громадських інститутів [3,4].

Відомо, що ідея корпоративної соціальної відповідальності набула популярності в країнах Західної Європи та США ще у 1950-ті роки та з роками еволюціонувала і поширювалася в міру того, як корпорації ставали масштабнішими й потужнішими. Можна стверджувати, що багато організацій отримали мотивацію завдяки розвитку конс'юмеризму, ширшої обізнаності громадськості з екологічними та етичними питаннями, зростанню тиску з боку організованих груп [5; 6; 7, с. 4]. Фактично існує два табори міжнародних організацій, що визначають основні тенденції розвитку соціально відповідального бізнесу: ООН та схожі організації світового та континентального рівня, а також бізнес структури та громадські організації локального рівня. [7, с. 29].

Проаналізувавши специфіку та особливості соціальної відповідальності бізнесу її моделі розрізняють за географічним підходом:

американська, європейська та азійська. З них перших дві є діаметрально протилежними:

Європейська модель корпоративної соціальної відповідальності пов'язана насамперед із досягненням компаніями їх основних бізнес-цілей та прагненням підвищити свою інвестиційну привабливість. Головна особливість цієї моделі полягає у формуванні відповідальності власників капіталу перед найманими працівниками

Азійська (японська) модель КСВ сформувалась під впливом культурних традицій та тривалої активної участі держави у стратегічному плануванні бізнесу. Завдяки еволюційному розвитку соціальна відповідальність увійшла у всі сфери підприємництва та стала нормою ділової поведінки. Особливістю азійської моделі КСВ є уважне ставлення до трудового колективу. Члени «виробничої родини», працюючи на підприємстві, перебувають у так званому «довічному наймі», що гарантує працівнику у разі сумлінної праці соціальний захист, фінансову підтримку, кар'єрне зростання та щедрі пенсійні виплати. [6; 7; 8]. Запроваджено звітування та контроль з боку дослідницьких центрів щодо використання державних та корпоративних пенсійних фондів, а також впливу функціонування бізнесу на навколишнє середовище. Успішні підприємства формують у своїй структурі спеціалізовані відділи для реалізації соціальних ініціатив підприємства, які контролюють питання, пов'язані із КСВ та тісно співпрацюють із відділами інвестицій, фінансів та екології.

Американська модель КСВ еволюціонувала упродовж останнього століття та набула своїх характерних рис, механізмів реалізації соціальних ініціатив бізнесу. Особливістю цієї моделі КСВ є добровільний характер участі підприємства у вирішенні проблем суспільства. Корпоративна допомога, як правило, має форму благодійності, меценатства, спонсорства та реалізовується через спеціальні благодійні фонди, у створенні яких бере участь підприємство-благодійник[8]. Аргументами на користь американської моделі КСВ є: її простота або відсутність потреби залучення у штат підприємства спеціалістів з реалізації соціальних проектів; наочність результатів доброчинності та їх позитивний вплив на імідж підприємства; найбільша підтримка з-поміж інших моделей КСВ у населення та громадських організацій, що сприймають соціальні ініціативи бізнесу як піклування про конкретну людину, громаду, мешканців села чи регіону. Щодо економічної ефективності варто зазначити, що американська модель КСВ є затратною, Саме ця модель є оптимальною для українських підприємств та найбільш гармонійно влітається у місцевий менталітет, традиції та економічні реалії.

На сучасному етапі необхідно перейти від колишньої монополії держави у сфері соціальної відповідальності до розподілу соціальної відповідальності між державою, власниками підприємств, компаній і корпорацій, організаціями працівників (профспілками) і різними неурядовими організаціями. Поряд із зовнішньою соціальною відповідальністю необхідно формувати внутрішню соціальну відповідальність вітчизняного бізнесу.

Список літератури:

1. Мельник С.В. Шляхи стимулювання соціальної відповідальності вітчизняного бізнесу [Електронний ресурс] / С.В. Мельник, Т.А. Тресвятська, Л.В. Будьонні. – Режим доступу: www.lir.lg.ua/shlahi.doc.

2. Сперанский В.И. Социальная ответственность бизнеса: сущность и особенности проявления [Електронний ресурс] / В.И. Сперанский // Вісн. Харк. нац. ун-ту. внутр. – 2009. – Вип. 44. – Режим доступу: www.nbuuv.gov.ua/portal/soc_gum/vkhnuvs/2009_44/index.htm.

3. Соціальна відповідальність бізнесу – виклик часу // Фармацевт-практик. – 2012. – №7–8. – С. 6–7.

4. Вороніна Ю.Є. Свідомий громадянин як основа підвищення ефективності державного управління у розв'язанні конфліктів. /Вороніна Ю.Є.// (2020). Демократична концепція формування свідомого суспільства: монографія. Мелітополь: ФОПО днорог Т.В.- 145 с.

5. Македон В. В. Дослідження процесів забезпечення соціальної відповідальності у провідних моделях корпоративного управління [Електронний ресурс] / В. В. Македон // Вісник ХНАУСГ: Економічні науки. Вип. 126. – Харків: ХНТУСГ. – 2012. – Режим доступу: http://www.khntusg.com.ua/files/sbornik/vestnik_126/27.pdf

6. Посібник із КСВ. Базова інформація з корпоративної соціальної відповідальності / [Лазаренко О., Колиско Р. та ін.]. – К. : Вид-во «Енергія», 2008. – 96 с.

7. Соціальна відповідальність бізнесу: розуміння та впровадження // Електронний ресурс. – Режим доступу: http://www.un.org.ua/files/Concept_Paper.pdf

8. Стоянова-Коваль С. С. Інвестиційні потоки як фактор нарощення інноваційного потенціалу підприємств [Електронний ресурс] / С.С. Стоянова-Коваль, Т. С. Шабатура, В. О. Непочатенко // Економіка: реалії часу. Науковий журнал. – 2013. – № 3. – С. 160-165. – Режим доступу: <http://economics.opu.ua/files/archive/2013/n3.html>

9. Єфіменко Л. М., Ефіменко Л. Н. 3. Корпоративна соціальна відповідальність в умовах розвитку цифрової економіки. – 2020.

МІЖНАРОДНИЙ ДОСВІД СТАНОВЛЕННЯ СОЦІАЛЬНО-ВІДПОВІДАЛЬНОГО СУСПІЛЬСТВА. СОЦІАЛЬНО ВІДПОВІДАЛЬНЕ СУСПІЛЬСТВО: ДОСВІД НОРВЕГІЇ

Щебет А.

*Таврійський державний агротехнологічний університет
імені Дмитра Моторного*

Проблеми соціальної відповідальності мають глобальний та національний виміри. Сьогодні актуальність розвитку соціально відповідального суспільства сягає планетарного масштабу, при цьому різні країни суттєво відрізняються практиками соціальної відповідальності. Найкраще принципи соціально відповідальної діяльності укорінилися у країнах з демократичними традиціями і розвиненим громадянським суспільством.

У Скандинавських країнах сформувалася система підтримуваних державою соціальних послуг, названа скандинавської моделлю соціальної держави іскандинавської моделлю (менше відома) корпоративної соціальної відповідальності (далі КСВ).

Норвегія — розвинена Скандинавська країна — постає як соціально відповідальне суспільство з активною участю держави в регулюванні соціально-трудо-вих відносин на всіх рівнях. Це північноєвропейська країна з великим досвідом самоврядування та енергетичної політики, боротьби з корупцією, її економіка базується на гармонійному синтезі вільного ринку і державного регулювання. Для неї властива соціально-орієнтована економіка та високі соціальні стандарти. Як наслідок, КСВ країни зорієнтована на миротворчу діяльність, захист прав людини, боротьбу з корупцією, розвиток демократії, ділової етики та підвищення міжнародного іміджу компаній.

Соціальна відповідальність країни є частиною репутації держави, а також національних компаній, представлених за кордоном. Саме тому, високий рівень соціальної відповідальності забезпечується діяльністю державних органів влади.

Головне завдання держави — створювати законодавчо відповідні умови здійснення КСВ. Держава у питаннях соціальної відповідальності визначає правила поведінки і стежить за їх дотриманням; проводить економічне обґрунтування соціальних заходів і контролює їх ефективність.

У Норвегії ініціативу розвитку КСВ першим підтримало Міністерство закордонних справ (за підтримки Координаційної ради державних секретарів). Повноваженнями з керівництва та просування КСВ наділені також інші міністерства та відомства: Міністерство охорони навколишнього

середовища, Міністерство праці і соціальної політики, Міністерство торгівлі і промисловості, Міністерство фінансів [1].

Переважно публікація корпоративної соціальної звітності є добровільною ініціативою бізнесу. Проте, в деяких країнах, у тому числі і Норвегії, визначені категорії компаній зобов'язані повідомляти про результати своєї діяльності за певними напрямками і показниками КСВ.

У Норвегії з 1998 р. національний та іноземний бізнес, що провадить свою діяльність на території країни і є суб'єктом оподаткування, згідно з Законом про бухгалтерський облік обов'язково включає до преамбули інформацію про операційне середовище, гендерну рівність, екологію, а також про заходи, які можуть запобігти або зменшити негативний вплив компанії. Великі компанії Норвегії зобов'язані щорічно оприлюднювати свої соціальні звіти, у яких вказується, що зроблено протягом звітного року на користь своїх зацікавлених сторін. Таким чином, Норвегія перетворила соціальну звітність в ефективний інструмент державної політики. У Норвегії досить високий рівень інтеграції соціальної діяльності у стратегію компаній, підвищена увага з боку громадськості. Успішно застосовуються принципи КСВ у вирішенні важливих завдань соціально-економічного розвитку: підвищення міжнародної конкурентоспроможності, розвиток торгівлі, боротьба з корупцією, поліпшення стану навколишнього середовища.

Норвежці стверджують, що їм притаманна егалітарна модель цінностей, що передбачає однакові стартові можливості для кожного громадянина, якого б походження і соціального статусу він не був. Корінні жителі переважно неконфліктні, відповідальні, ввічливі, урівноважені, культурні та привітні. Вказані менталітетні риси створили суттєве підґрунтя розвитку соціально відповідального суспільства. Норвезькі держслужбовці часто ідентифікують себе соціал-демократами, вірять у соціальне забезпечення всіх нужденних та у свою сильну, справедливу державу.

Норвезька модель політичної взаємодії тяжіє до соціальної справедливості у притаманній їй децентралізації та колегіальному типі управління. Підтвердженням слугує практично повна відсутність корупції в управлінській системі, яку вважають найчеснішою у світі. Цікаво, що найбільш чесними і відкритими в Норвегії є виборча система, судова система, ЗМІ та сектор бізнесу [2, р.14-15].

Економіка країни формується на принципах вільного підприємництва, 95% власності є приватною. Прогресивна система оподаткування підтримує високий рівень добробуту населення, люди отримують гідну пенсію, молоді сім'ї мають можливість придбати власне житло. Вершиною ціннісної піраміди у Норвегії є людина. Норвезька держава піклується і про гідність

своїх громадян, про що свідчать етичні кодекси і норми, які рівноцінні законодавчим актам і обов'язкові у виконанні.

Норвегія — екологічно дружня країна, її громадяни розуміють безпосередній зв'язок між якістю їхнього життя та стану довкілля.

Таким чином, країна вражає цілісністю свого соціального буття. Норвезьке суспільство живе у середовищі соціальної відповідальності, покликаному формувати і захищати людину.

Список літератури:

1. Гаврилишин Б. До ефективних суспільств: Дороговкази в майбутнє: доп. Римському Клубові / Богдан Гаврилишин; [упоряд. В. Рубцов]. – Вид. 3-тє, допов. – К. : Унів. вид-во ПУЛЬСАРИ, 2009. – 248 с.

2. Горбова Н.А., О.М.Нестеренко Теоретико-методологічні механізми впливу державної політики на процес формування свідомої особистості. / Прикарпатський юридичний вісник 1 (4 (29)), 2020, 33-37

3. Rena H. Norway's integrity system – not quite perfect? / Helge Rena. – Transparency International, Norway, 2012. — 346 p.

БЕЗПЕКА ХАРЧОВИХ ПРОДУКТІВ – ОДИН З ГОЛОВНИХ ПРІОРИТЕТІВ СТАНОВЛЕННЯ СОЦІАЛЬНО ВІДПОВІДАЛЬНОГО СУСПІЛЬСТВА У КРАЇНАХ ЄВРОПЕЙСЬКОГО СОЮЗУ ТА В УКРАЇНІ

Товолжанська Надія Сергіївна

головний спеціаліст відділу безпечності харчових продуктів та ветеринарної медицини, державний інспектор, державний ветеринарний інспектор Красноградського районного управління Головного управління Держпродспоживслужби в Харківській області, м. Харків, Україна

Газарян С. В.

д-р держ. упр., проф., професор кафедри регіонального розвитку та місцевого самоврядування Харківського регіонального інституту державного управління Національної академії державного управління при Президентіві України

Актуальність і всю серйозність свого підходу до безпечності харчових продуктів задля становлення соціально-відповідального суспільства Європейський Союз показує створенням відповідних інституцій, таких як Європейське агентство з безпечності харчових продуктів; система швидкого

сповіщення про харчові продукти і корми (RASFF), що забезпечують миттєве сповіщення про виявлені ризики для здоров'я, а в разі необхідності призводять до миттєвого відкликання постачальником своєї продукції з торгових полиць країн ЄС; система аналізу ризиків, небезпечних чинників і контролю критичних точок (далі – HACCP), що гарантує виробництво безпечної продукції шляхом ідентифікації й контролю небезпечних чинників, а також введенням у дію низки Регламентів [1].

Коли у 40-ві роки минулого століття науково-технічний прогрес торкнувся харчової промисловості, уряди країн світу стали відчувати все більший тиск з боку населення, яке вимагало захисту від неякісних і небезпечних продуктів харчування.

З метою створення міжнародної програми розробки стандартів на харчові продукти, у травні 1963 року Шістнадцята Всесвітня асамблея охорони здоров'я схвалила створення Об'єднаної програми ФАО/ВООЗ по стандартам на харчові продукти і прийняла статут Комісії Кодексу Аліментаріус. По сьогоднішній день Кодекс Аліментаріус є альфою та омегою будь-якого документу стосовно безпеки харчових продуктів [2].

Аналізуючи досвід європейської спільноти у сфері безпеки харчових продуктів, нами відзначено, що неможливо забезпечити безпеку харчового продукту беручи до уваги тільки його виробництво та реалізацію. Європейське Економічне Співтовариство у процесі своєї роботи визначило, що для забезпечення безпеки харчових продуктів, необхідно звернути увагу на всі аспекти ланцюгу виробництва харчових продуктів, що починається зі стадії первинного виробництва харчових продуктів та кормів для тварин і закінчується продажем чи постачанням харчових продуктів споживачу через те, що кожен елемент може мати потенційний вплив на безпеку харчових продуктів[1].

Так, відповідно до введеної в дію системи HACCP, яку ще називають системою «від лану – до столу» визначено, що дуже важливими елементами у безпеці харчових продуктів відіграють виробництво, транспортування та розповсюдження кормів для тварин, якими годують тварин, оскільки через забруднений корм, його підробку та інші несхвальні дії, може виникнути прямий чи непрямий вплив на безпеку харчових продуктів. Тому вимогою ЄС до всіх держав-членів є обов'язкова простежуваність харчових продуктів.

Україна, як сторона – учасниця європейського та міжнародного співробітництва, уклала низку договорів, якими зобов'язалася гармонізувати власне законодавство з законодавством ЄС та засадами міжнародного права у галузі безпеки харчових продуктів для становлення соціально-відповідального суспільства. Проте, цей процес важко просувається, адже

потрібно перебудувати всю існуючу систему безпеки харчових продуктів відповідно до Європейських норм. Однак, обравши європейський курс розвитку, після підписання у 1994 році Угоди про партнерство і співробітництво між Україною і Європейськими Співтовариствами та їх державами-членами, Україна з 1997 року розпочала плавно переходити до інновацій у галузі безпечності харчових продуктів.

Першим кроком стало введення в дію у 1997 році Закону України «Про якість та безпеку харчових продуктів та продовольчої сировини» [5]. Але зміст цього Закону не в повній мірі відповідав вимогам та принципам безпечності харчових продуктів, які ставить ЄС. Ці невідповідності виявлялися у тому, що:

- відповідальність за безпеку та якість харчових продуктів, які виробляються операторами ринку, покладено на державну ветеринарну службу (контроль на всіх переробних підприємствах здійснювали офіційні лікарі ветеринарної медицини);
- відсутня простежуваність харчових продуктів;
- відсутній аналіз та контроль за виявленням причин забруднення харчових продуктів;
- з'явилося дублювання контролюючих функцій державних органів, що поступово ставало тягарем для суб'єктів господарювання.

У процесі переходу вітчизняних законодавчих норм щодо якості та безпеки харчових продуктів та продовольчої сировини до вимог законодавства ЄС стало видно, що в Україні відсутній єдиний державний орган з функціями комплексного контролю за безпекою харчових продуктів, технічне і матеріальне забезпечення лабораторій, методи експрес-аналізу, а також методи прийнятних для широкого практичного застосування, реальної відповідальності операторів ринку за порушення вимог законодавства у цій сфері.

У зв'язку з цим, у 2015 році набув чинності новий Закон України «Про основні принципи та вимоги до безпечності та якості харчових продуктів» [4], який звільнив операторів ринку від подвійного державного контролю та поклав всю відповідальність за безпеку та якість харчових продуктів на виробників. Цей Закон вніс суттєві зміни у сфері виробництва та обігу харчових продуктів. Закон має на меті гармонізацію законодавства України із законодавством ЄС у сфері безпечності та якості харчових продуктів, забезпечення високого рівня захисту здоров'я людей та інтересів споживачів, а також створення прозорих умов ведення господарської діяльності, підвищення конкурентоспроможності вітчизняних харчових продуктів.

Другим кроком переходу до інновацій у галузі безпеки харчових продуктів за європейськими нормами для становлення соціально-відповідального суспільства в Україні стало створення нової багатофункціональної служби – Державної служби з питань безпеки харчових продуктів та захисту споживачів. Серед інших галузей, які ця служба узагальнює, є такі галузі, як: ветеринарна медицина, сфера безпеки та окремих показників якості харчових продуктів, карантин та захист рослин, ідентифікація та реєстрація тварин, санітарного законодавства, санітарного та епідемічного благополуччя населення (крім виконання функцій з реалізації державної політики у сфері епідеміологічного нагляду (спостереження) та у сфера гігієни праці [3].

Поєднавши законодавства цих галузей, Україна вийшла на шлях забезпечення простежуваності харчових продуктів, що є обов'язковою вимогою ЄС. Наразі в Україні на всіх об'єктах, які пов'язані з харчовими продуктами, активно впроваджується система НАССР. І це не тільки підприємства гіганти з виробництва молоко-мясо-рибопродукції, а й малі підприємства: переробні, заготівельні, потужності, які займаються транспортуванням харчових продуктів, об'єкти роздрібної торгівлі, заклади громадського харчування, їдальні тощо.

На нашу думку, для ефективної адаптації європейських норм у безпеці харчових продуктів та захисту споживачів доцільним було б постійне вивчення, узагальнення та поширення досвіду розвинутих країн стосовно забезпечення виконання вимог директив Європейського Союзу та проведення постійного моніторингу з боку держави діяльності суб'єктів господарювання, які задіяні у харчовому ланцюгу. Це уможливило дві речі: по-перше, визначати напрями удосконалення механізмів державного регулювання продовольчої безпеки України та по-друге, проводити гармонізацію стандартів і санітарних, екологічних, ветеринарних, фітосанітарних норм задля зміни свідомості суб'єктів господарювання з напрямку «прибуток буд-якою ціною» до напрямку «безпечний продукт – здоровий споживач».

Таким чином, можна сказати, що питання безпеки харчових продуктів набуває пріоритетного значення не тільки в Європі, а і в державній політиці України, яка прагне побудувати соціально-відповідальне суспільство.

Список літератури:

1. Вимоги Європейського законодавства щодо харчових продуктів: збірник інформаційних матеріалів / упорядники В. В. Башинський, М. П. Остапюк, О. С. Семенчук. Київ: ТОВ «Ветінформ», 2009. 237 с.

2. Кодекс Аліментаріус – «Що це таке». URL: <http://www.fao.org/3/a-i5667r.pdf> (дата звернення: 04.02.2021).

3. Про затвердження Положення про Державну службу України з питань безпечності харчових продуктів та захисту споживачів : постанова Кабінету Міністрів України від 02.09.2015 р. № 667. Дата оновлення: від 11.09.2019. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/667-2015-%D0%BF#Text> (дата звернення: 15.02.2021).

4. Про основні принципи та вимоги до безпечності та якості харчових продуктів: Закон України в редакції від 22.07.2014 р. № 1602-VII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1602-18#n169> (дата звернення 15.02.2021).

5. Про якість та безпеку харчових продуктів та продовольчої сировини : Закон України від 23.12.1997 р. № 771/97-ВР. Дата оновлення: від 06.09.2005. URL: <http://school108.edu.kh.ua> (дата звернення: 15.02.2021).

6. Угода про партнерство і співробітництво між Україною і Європейськими Співтовариствами та їх державами-членами від 14.06.1994 р. N 237/94-ВР. Дата оновлення: 22.11.2010. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/998_012#Text (дата звернення: 15.01.2021).

МІЖНАРОДНИЙ ДОСВІД СТАНОВЛЕННЯ СОЦІАЛЬНО-ВІДПОВІДАЛЬНОГО СУСПІЛЬСТВА

Хрустальов Олександр

*Таврійський державний агротехнологічний університет
імені Дмитра Моторного*

Європейська модель корпоративної соціальної відповідальності пов'язана насамперед із досягненням компаніями їх основних бізнес-цілей та прагненням підвищити свою інвестиційну привабливість. Головна особливість цієї моделі полягає у формуванні відповідальності власників капіталу перед найманими працівниками, що зумовлено становленням та посиленням правових вимог та стимулів у сфері соціалізації бізнесу цих країн. Показовим прикладом державного регулювання соціалізації бізнесу у Європі є запровадження обов'язкового інформування громадськості щодо інвестування пенсійних внесків у діяльність соціально відповідальних компаній.

Постійна еволюція інституційного середовища розвитку КСВ зумовлена міцним законодавчим підґрунтям. До правових норм, що діють на території усіх країн ЄС належать: норми Міжнародної Організації Праці

(МОП) (трудові стандарти, Декларація принципів щодо транснаціональних компаній та соціальної політики, Декларація основних принципів та прав на роботі); Керівні принципи Організації Економічної Співпраці та Розвитку (ОЕСР) для транснаціональних компаній; Зелена Книга Єврокомісії («Просування європейського підходу до соціальної відповідальності бізнесу»); Конвенція про доступ до інформації, участь громадськості у прийнятті рішень та про доступ до правосуддя при вирішенні екологічних проблем; Директива Ради ЄС 2003/4/ЄС про доступ до інформації про навколишнє середовище; Загальна Декларація прав людини; Європейська Конвенція прав людини; міжнародні пакти про громадянські, політичні, економічні, соціальні та культурні права; Кіотський Протокол; Регламенти Ради ЄС 1836/93/ЄС та 761/2001/ЄС щодо екоаудиту -систематизованого, задокументованого та регулярного оцінювання процесу охорони навколишнього середовища; Добровільні принципи та стандарти відповідального ведення бізнесу

Крім загальних норм у більшості країн-членів ЄС діють внутрішні нормативно-правові акти, що, як правило, є жорсткішими та уточнюючими порівняно із загальноєвропейськими. До прикладу: у Франції діє Закон «Про публічний пенсійний резервний фонд», що вимагає демонструвати соціальні та етичні критерії, використані при інвестиціях; у Бельгії – Закон «Про інформацію, захист споживачів та торгівлю», який забороняє недобросовісну рекламу стосовно впливу на середовище; в Німеччині діє Федеральний закон «Про досягнення рівного ставлення до інвалідів»; в Іспанії - Закон «Про фінанси», який передбачає реформу регулювання благодійної діяльності (пожертви благодійницьким організаціям розглядатимуться як витрати на обіг) тощо.

Американська модель КСВ еволюціонувала упродовж останнього століття та набула своїх характерних рис, механізмів реалізації соціальних ініціатив бізнесу. Особливістю цієї моделі КСВ є добровільний характер участі підприємства у вирішенні проблем суспільства. Корпоративна допомога, як правило, має форму благодійності, меценатства, спонсорства та реалізовується через спеціальні благодійні фонди, у створенні яких бере участь підприємство-благодійник. Участь у соціальних проектах підприємств не пов'язана із їхньою стратегією і часто зумовлена філантропічними рисами їх власників.

Азійська (японська) модель КСВ сформувалась під впливом культурних традицій та тривалої активної участі держави у стратегічному плануванні бізнесу. Особливістю азійської моделі КСВ є уважне ставлення до трудового колективу, що не обмежується виробничими стосунками, а пов'язане із

сприянням з боку підприємства вирішенню проблем працівників впродовж усього їхнього життя (фінансова допомога при народженні дітей, придбанні житла, лікуванні, навчанні тощо).

Впровадження соціально відповідальних ініціатив є загальнооздоровлюючим і олюднюючим фактором розвитку сільськогосподарського підприємства, що зумовлює покращення його іміджу та посилення конкурентних позицій, а також сталий розвиток населення та довкілля

Список літератури:

1.Бородіна О.М. Інституційний розвиток сільського господарства та села України і Росії та його гармонізація з європейською політичною практикою / О.М.Бородіна // Економіка України. –2012. –№ 11. –С.48-61.

2.ГерасименкоЮ.Розвиток сільських територій як інструмент реалізації соціальної відповідальності агробізнесу[Електронний ресурс].–Режим доступу: http://econf.at.ua/publ/konferencija_2014_10_16_17/sekcija_5_ekonomichni_nauki/rozvitok_silskih_teritorij_jak_instrument_realizaciji_social_noji_vidpovidalnosti_agrobiznesu/8-1-0-78

3.ГришоваІ.Ю. Вплив інституціональної структури на розвиток інноваційно-інвестиційної діяльності підприємств [Електронний ресурс] / І.Ю.Гришова, В.О.Непочатенко // Економіка: реалії часу. Науковий журнал. – 2013. –№2. –С.47-51. –Режим доступу: <http://economics.opu.ua/files/archive/2013/n2.html>

4. Рибальченко Н. П. Аналіз стану функціонування механізмів державного регулювання туристичної сфери України. – 2021.

5. Єфіменко Л. М., Ефименко Л. Н. 3. Корпоративна соціальна відповідальність в умовах розвитку цифрової економіки. – 2020.

СЕКЦІЯ 4

ТЕНДЕНЦІЇ ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ СОЦІАЛЬНО-ВІДПОВІДАЛЬНОГО СУСПІЛЬСТВА В УМОВАХ ГЛОБАЛІЗАЦІЇ

ФОРМУВАННЯ ТА РЕАЛІЗАЦІЯ МОЛОДІЖНОЇ ПОЛІТИКИ НА РІВНІ ТЕРИТОРІАЛЬНОЇ ГРОМАДИ

Ковтун Юлія Анатоліївна

студентка ІІ МБ ПУА групи Таврійський державний агротехнологічний університет імені Дмитра Моторного м. Мелітополь

Реформа органів виконавчої влади, децентралізація державного управління вимагає впровадження принципово нових підходів до формування та реалізації державної політики на місцевому рівні, зокрема стосовно молодіжної сфери [1, с. 98].

Нині молодь називають поколінням перехідного періоду, яке живе в епоху бурхливих і глибоких перетворень, у роки потрясінь та нових можливостей. Молодь – це сьогоднішня, від якого залежить наше майбутнє та майбутнє нашої держави. Усвідомлення цього вимагає окреслення відповідних напрямів молодіжної політики в державі, що сприятимуть поступовому входженню у самостійне життя та становленню молодого покоління.

Формування спроможностей молоді обумовлена притаманними цій віковій групі особливостями: активна життєва позиція, високий попит на освіту, підвищений ступінь мобільності щодо змін місця роботи, перекваліфікації, освоєння нових видів і сфер діяльності. Сучасні тенденції міграційного руху молодого населення України з орієнтацією на високорозвинені регіони та іноземні країни ставлять перед громадами першочергові завдання – створення умов для особистісного становлення, соціальної активності та зайнятості молодих осіб, щоб вони залишались мешкати, працювати у громаді та брали активну участь у її розбудові й розвитку.

Таким чином, молодіжна політика в умовах децентралізації орієнтована на формування комфортного середовища для життя та розвитку молоді в громадах, а пріоритетними напрямками її реалізації є фінансове та кадрове забезпечення, розвиток молодіжної інфраструктури й залучення молоді до

процесу розроблення й ухвалення рішень та контролю за їх виконанням [2, с. 5].

Найбільш доступною і «впливовою» на молодь є державна політика, яка реалізується на місцевому рівні, де безпосередньо вирішується більшість молодіжних проблем, створюються необхідні умови для соціального становлення та розвитку особистості.

Вироблення та організаційне забезпечення провадження державної молодіжної політики на місцях у виконавчих органах державної влади забезпечують відповідні підрозділи, що є безпосередньо відповідальними за цю діяльність (управління, відділи молодіжної політики, у справах молоді тощо). Причому, створення таких органів є доцільним як на рівні області, району, міста, району в місті, так і на рівні селища, села, мікрорайону, територіальної громади, трудового колективу. Створення організаційно-управлінської вертикалі органів, відповідальних за провадження державної молодіжної політики на рівні територіальної громад, має доповнюватися державно-громадськими та громадськими структурами, а також органами місцевого самоврядування.

У процесі децентралізації держава запроваджує передачу більшості повноважень і ресурсів на рівень територіальних громад, як адміністративно-територіальних одиниць базового рівня. В умовах цих перетворень склалися сприятливі умови і стала очевидною потреба в новітніх формах організації роботи самих органів місцевого самоврядування.

Розподіл повноважень органів виконавчої влади здійснюється за принципом субсидіарності, що є одним із головних принципів демократії. Відповідно до якого найбільше повноважень мають ті органи влади, які є найближчими до людей і на рівні яких вирішення завдань і надання послуг є більш ефективними та менш ресурсовитратними.

Функції територіальної громади – це основні напрями та види муніципальної діяльності, які виражають волю та інтереси місцевих жителів і забезпечують здійснення ними відносин з державою, її органами. Обсяг функцій територіальної громади збігається з обсягом функцій системи місцевого самоврядування [3, с. 9].

Отже, сьогодні чинне законодавство містить механізми для реалізації молодіжної політики на місцевому рівні виконавчими органами сільських, селищних, міських рад. Організація молодіжної роботи залежить, насамперед, від зацікавленості та підтримки органів місцевого самоврядування, їхньої активності щодо залучення на рівні територіальної громади інших суб'єктів молодіжної роботи. Молодіжна політика, робота з молоддю має стати одним із пріоритетних напрямів роботи органів місцевого

самоврядування, оскільки створення умов життєзабезпечення та розвитку молоді є умовою збереження кадрового потенціалу, що, в свою чергу, є основою економічної спроможності та перспективою подальшого розвитку територіальної громади.

Список літератури:

1. Пеша І.В. Напрями та завдання молодіжної політики на рівні територіальної громади Державне управління та місцеве самоврядування, 2019, вип. 3(42), с. 98 – 103.
2. Формування та реалізація державної молодіжної політики в Україні в умовах децентралізації – Тернопіль: ТОВ «Тернограф», 2017. – 100 с.
3. Молодіжна політика в умовах децентралізації. Методичні рекомендації для спеціалістів, які реалізують державну політику в молодіжній сфері / за ред. І.В. Пешої. – 2-е вид. – Київ: ДУ «Державний інститут сімейної та молодіжної політики», 2019. – 40 с.
4. Вороніна Ю. Є. Напрями формування регіонального управління в системі стратегічного планування / Ю. Є. Вороніна // Збірник наукових праць Таврійського державного агротехнологічного університету (економічні науки) / за ред. Л. В. Синяєвої. – Мелітополь : Люкс, 2018. – Вип. (3). – С. 103-108.
5. Єфіменко Л. М., Ефіменко Л. Н., Ортіна Г. В. Соціальна когезія як основа формування молодіжної політики України. – 2020.

ФЕНОМЕН ГЛОБАЛІЗАЦІЇ ТА ЇЇ ВПЛИВ НА ДЕРЖАВНЕ УПРАВЛІННЯ

Хрустальова Юлія Іванівна

*Таврійський державний агротехнологічний університет ім. Д. Моторного,
м. Мелітополь*

Глобалізаційні зрушення втягнули людство до кардинальних трансформацій. За всіма ознаками маємо становлення нової форми соціальної організації - мегасуспільства. Глобалізація збільшує проникність кордонів, розхитує основи національно-державного суверенітету. Загальний вектор розвитку схиляється в бік уніфікації економічних, соціальних, політико-правових форм внутрішнього устрою держав. Виникають розгалужені транснаціональні системи зв'язків і відносин. Держава втрачає статус єдиного суб'єкта інтегрування і представлення інтересів великих спільнот. Кардинально розширюється локус управлінської діяльності, зміщуючи

акценти з національного на наднаціональний та субнаціональний рівні. Одним із найважливіших напрямів глобальних зсувів виступає зміна владних систем та механізмів, формування нових організаційно-функціональних структур державного управління, для визначення яких ще не віднайдено сталих дефініцій.

Управління суспільством в цих умовах актуалізувало завдання всебічного вивчення надскладних і багаторівневих взаємозалежностей процесів глобалізації й державного управління. Усвідомлення динаміки їх взаємозв'язку та взаємодії має особливе значення для поглиблення розуміння сучасних тенденцій розвитку державно-управлінських механізмів і науково-методологічного обґрунтування проведення адміністративної реформи в Україні.

Ми можемо розглядати глобалізацію як комплекс процесів трансформації просторової організації та динаміку соціально-політичних взаємозв'язків як формальних, так і неформальних у планетарному масштабі. При цьому радикально зростають можливості і розширюються межі політичної діяльності та реалізації політичної влади. Поряд із структурами і факторами глобального порядку поширюються процеси регіоналізації і локалізації.

Д.Полозенко визначає глобалізацію як процес всесвітньої економічної, фінансової, культурної інтеграції та уніфікації, завдяки якому сформувалася єдина транснаціональна система [1]. На думку Р.Войтович, “глобалізація як універсальна форма історичної динаміки приводить до якісних та кількісних змін у функціонуванні перехідних суспільств. Відповідно до цього вона являє собою нову концептуальну схему розвитку сучасного світоустрою з його відповідною організаційною та ціннісною ієрархією” [2].

Пошук ефективної державно-адміністративної моделі привів до появи в науці та практиці державного управління нових теоретико-методологічних підходів, зокрема: концепції та практики “нового державного менеджменту” (newpublicmanagement), теорії “суспільно-політичних мереж” (social-politicalnetworks) та концепції нового способу управління - “врядування” (governance). Кожен з цих концептуальних напрямів претендує на універсальність і статус нової парадигми публічного управління. У рамках руху за новий державний менеджмент, постулати якого були підґрунтям адміністративних реформ у багатьох розвинених країнах, виокремлюють три основні моделі реформування державного управління: “вестмінстерську”, “американську” та “гібридну” [3].

У фундаменті концепції нового державного менеджменту – ринкові моделі регулювання. Ринкова модель поведінки вважається прийнятною для

державних службовців усі хривнів. Мотивація й оцінка їх діяльності будується так, якби вони були учасниками операційна ринку. Сама структура організації управління публічним сектором розглядається за аналогією зі структурою організації бізнесу [4].

Мережевий підхід до державного управління змінює погляд на роль і місце держави у системі виробництва суспільних благ. Державні інститути розглядаються в ситуації рівноправності, тісної взаємозалежності, координації інтересів і обміну ресурсами з іншими громадськими та приватними агентами, залученими у процес ухвалення та реалізації політичних рішень, які б задовольнили всі сторони колективних дій. У теорії суспільно-політичних мереж акцент робиться на втраті державою провідної ролі в управлінні суспільним життям. Першість у здійсненні управлінських впливів переходить до автономних саморегульованих суспільно-політичних мереж [5].

Модернізація системи державного управління в контексті глобальної інтеграції зумовлюється внутрішніми і зовнішніми чинниками, відповідно до чого вона може мати як прогресивний, так і регресивний характер, оскільки може створювати належні умови для розвитку окремої держави, а також протистояти розвитку держав. Процеси глобалізації висувають нові вимоги до системи функціонування національних систем державного управління, що мають стати дієвим та ефективним засобом у вирішенні складних міжкультурних суперечностей, особливо в процесі спільного функціонування національних держав у світовому просторі.

В умовах глобалізації змінюється специфіка систем державного управління, основними механізмами функціонування якої стає адаптація, трансформація та модернізація до нових умов розвитку. Так, зокрема, адаптація становить собою процес прилаштування, пристосування та облаштування системи управління окремої держави до нових умов глобалізаційного розвитку. Модернізація як один із варіантів суспільного розвитку, що призводить до вдосконалення та нагромадження позитивних змін у соціальній, економічній, культурній та інших сферах, може призвести сучасний транснаціональний світ до повної його невпізнанності. У наслідок цього вона породжуватиме й чимало проблем, що можуть спровокувати небезпечний конфлікт, позначиться на специфіці політики національних держав.

“Рейтинг глобалізації”, опублікований журналом ForeignPolicy у 2004 р., де Україна займає 39 місце у світі за рівнем інтеграції. Дослідження проводилось у 62 країнах світу, що представляє 88% населення земної кулі і понад 91% світової економіки. При визначенні рейтингу враховувались

чотири основних параметри: економічна інтеграція, персональні контакти, технологічний розвиток, рівень включення у міжнародну політику. Десятку лідерів глобалізаційного розвитку очолюють США, Нідерланди, Канада, Данія, Швеція, Австрія, Фінляндія, останні ж місця у рейтингові займають Іран, Індія, Індонезія, Єгипет і Бангладеш [6].

Глобалізація в її сучасному варіанті приводить до “переформатування” структури сучасного світу, а в результаті цього - до коригування національних систем державного управління, зміни стратегій економічного, політичного та духовного розвитку, що породжує суцільну взаємозалежність світу, яка і складає основу його функціонування. Зростаюча взаємозалежність уніфікує й стандартизує умови та фактори розвитку окремих країн світу, є своєрідним індикатором визначення рівня сталості розвитку національних держав.

Глобалізаційні процеси спричиняють невідворотну структурну трансформацію систем публічного управління всіх країн світу. У нашій країні, як зазначено О.Оболенським, “трансформація українського суспільства в умовах глобалізації поставила публічну сферу і публічну політику перед серйозними викликами” [7].

Важливим складовим елементом адаптації системи державного управління є узгодження її з глобалізаційними стандартами суспільного розвитку. Адаптацію в такому розумінні характеризує процес встановлення відповідності у відносинах між державами в межах глобального простору.

У контексті сучасних глобалізаційних процесів, які приводять до формування нової парадигми управління суспільним розвитком, принципово змінюється характер та специфіка діяльності державних службовців як суб’єктів реалізації нових критеріїв та цінностей, що відповідають новим умовам життя діяльності людства.

Вплив глобалізації на функціонування сучасного світу характеризується високим рівнем взаємозалежності та взаємодії між державами. Основу такої взаємозалежності та взаємодії становить збіжність ціннісних систем, якими керуються держави при виборі своєї стратегії розвитку, форми ставлення їх до інших держав.

Висновки. Посилення загальної управлінської та адміністративної спроможності державного апарату на основі принципів належного врядування та кращого досвіду глобалізованого світу, перетворення його на ефективний інструмент неперервного і стійкого розвитку України є стратегічним напрямком. У результаті модернізації національної держави зазнає трансформації національна ідентичність, з’являться нові стандарти розвитку, що визначають характер геополітичних змін.

В умовах глобалізації перед Україною відкриваються нові можливості, правильно скориставшись якими вона здобуде принципово новий рівень позиціонування себе у світі, а також і ставлення з боку світової спільноти до себе.

Таким чином, система державного управління України, як і більшості держав у світі, в умовах глобалізації зазнає певного модернізаційного впливу, відповідно до чого коригуються функції окремих органів державної влади, міністерств та відомств, створюються нові інституційні структури управління.

Для України основною вимогою сьогодення є спрямування глобалізму не лише на осмислення світових проблем і процесів, а, передусім, на наукове забезпечення управління сучасним розвитком країни.

Список літератури:

1. Полозенко Д. В. Глобалізація економіки та фінансова стабільність в Україні / Д. В. Полозенко // Економіка АПК. – 2014. – № 5. – С. 5–11.
2. Войтович Р. Глобалізація як універсальна форма історичної динаміки перехідних суспільств / Р. Войтович // Вісн. НАДУ. – 2012. – № 1. – С. 21–32. – Режим доступу : http://nbuv.gov.ua/j-pdf/Vnadu_2012_1_4.pdf
3. Owen E. Hughes. The Current Position of New Public Management / International Academic Conference on Transitions in Public Administration and Governing Arrangements. - Renmin University Beijing, China, 2002; http://sinoss.net/mpa/yjg_2.htm
4. Государственная политика и управление: Учебник: В 2 ч. / Рос. полит. энцикл. (РОССПЭН). - М., 2006. - Ч. 1: Концепции и проблемы государственной политики и управления / Под ред. Л.В.Сморгунова. - 384 с.
5. Rhodes R.A. Understanding Governance: Policy Networks, Governance, Reflexivity and Accountability. - Buckingham: Open University Press, 1997.
6. Perspective in Developmento, Springo 2004 / Pace Bank. - Washington. - Roma, 2004. - 187 p.
7. Вороніна Ю. Є. Актуальні напрями державного управління в умовах неоліберальної глобалізації / Ю. Є. Воронна // Інституціональні перетворення в суспільстві: світовий досвід і українська реальність : збірник наукових праць (Мелітополь, 2016 р.) / за заг. ред. М. М. Радевої. – Мелітополь: ТОВ «Колор Принт», 2016. – С. 25-32.

СТВОРЕННЯ МОЛОДІЖНОЇ РАДИ ЯК РЕЗУЛЬТАТ ВЗАЄМОДІЇ ОРГАНІВ МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ ТА ІНСТИТУТІВ ГРОМАДЯНСЬКОГО СУСПІЛЬСТВА

Ковтун Юлія Анатоліївна

*студентка ІІ МБ ПУА групи Таврійський державний агротехнологічний
університет імені Дмитра Моторного, м. Мелітополь*

Створення молодіжних рад у громадах є поширеною формою взаємодії органів місцевого самоврядування з інститутами громадянського суспільства чи громадянами. Їх функціонування теоретично покликане виправити недоліки представницької ліберальної демократії та наблизити громадянське суспільство до безпосередньої участі у прийнятті політичних рішень[1, с. 366].

До Молодіжної ради в Чернігівській селищній територіальній громаді йшли поступово – від створення неформальної молодіжної спільноти до публічного обговорення потреби в її інституалізації. Які ж кроки довелось зробити активній молоді, щоб досягти своєї мети й офіційно створити Молодіжну раду?

У 2018 році при місцевій громадській організації «Платформа розвитку. Діалог. Дія. Добробут» утворилось так зване «молодіжне крило». Компанія дівчат-старшокласниць охоче долучалася до всіх подій організації на території Чернігівської громади. Разом зі старшими колегами підлітки брали участь і в заходах проекту «Зміцнення демократичного врядування», відвідували тренінги, діалогові зустрічі. Коли в Чернігівці створювали хаб при бібліотеці – допомагали в його облаштуванні.

Щоб інформувати молодь громади про молодіжні ініціативи та гуртувати однодумців, створили тематичну сторінку в фейсбуці. Два роки молодіжна рада Чернігівської ОТГ фактично існувала як неформальне об'єднання. Цей період виявився дуже продуктивним: активісти пройшли навчання від Фондації ПАУСІ тему громадського бюджету, отримали навички модерації різних заходів, брали участь у роботі шкільних проектних офісів, зустрічах з питань розвитку громади, регіональних молодіжних форумах. Втілили кількадесят власних ідей – тренінги й квести на базі бібліохабу, фотоконкурси, інформаційні акції.

У 2019 році розробили й успішно реалізували першу самостійну ініціативу в межах «Зміцнення демократичного врядування» – саме активістки неформальної молодіжної ради стали ініціаторками участі в проекті ГО «Платформи розвитку» та подали заявку. Після онлайн-навчання

за темою проєкту розробили пілотну програму Школи самоврядування OpenSchool для жителів Чернігівки.

Школа самоврядування задумалась як програма неформальної освіти для різних вікових категорій громадян.

Одним із запланованих заходів став тренінг для молодих лідерів/ок громади. Хоча захід проводився в центральному селищі, до нього долучились також учасники/ці з сіл Новополтавка, Стульневе, Замістя, Розівка. Під час зустрічі спільно опрацювали проєкт положення про молодіжну раду, ознайомилися з профільними програмами, які діють в громаді, та сформували склад ініціативної групи зі створення Молодіжної ради при Чернігівській селищній раді.

Робота ініціативної групи продовжилась і після зустрічі: дистанційно пропрацювали всі документи, внесли останні правки. Результатом стали проєкти рішень «Про утворення ініціативної групи з підготовки проведення установчих зборів для формування складу Молодіжної ради при Чернігівській селищній раді» і «Про затвердження Положення про Молодіжну раду при Чернігівській селищній раді».

У серпні 2020 року документи, необхідні для інституалізації Молодіжної ради, були затверджені спочатку на засіданні виконавчого комітету, а потім – і на сесії Чернігівської селищної ради. Це означає, що молоді мешканці й мешканки Чернігівської громади отримують більше можливостей впливу на рішення, які безпосередньо стосуються їхніх прав та інтересів. Наступним кроком – став відкритий конкурс для лідерів і лідерок, які бажають увійти до складу Молодіжної ради[2].

У Чернігівській ОТГ в онлайн-форматі пройшли установчі збори для формування складу Молодіжної ради громади. Відтак, 14 молодих людей з Чернігівки та старостинських округів увійшли до складу новоствореного молодіжного консультативно-дорадчого органу. На зборах було обрано голову Молодіжної ради, заступницю та секретаря.

На сесії 24 грудня 2020 року під час засідання депутати прийняли рішення про утворення Молодіжної ради при Чернігівській селищній раді, затвердивши склад цього молодіжного дорадчого органу. Цей орган офіційно запрацював, щоб просувати в громаді молодіжну політику та розвивати молодіжний рух.

Отже, цей крок допоможе у створенні сприятливих соціальних передумов для формування громадянської активності молоді, для їх життєвого самовизначення і самореалізації, активізації участі молоді у соціально-економічному, політичному та культурному житті Чернігівської селищної територіальної громади, подолання їх відокремленості у справі

захисту громадсько-політичних, соціальних прав та інтересів молоді, розвитку їх громадянської та соціальної активності, формування духовної культури та патріотичного світогляду молоді.

Список літератури:

1. Громадські консультативно-дорадчі органи: проблеми організації та функціонування / Т. Андрійчук // Наукові записки Інституту політичних і етнонаціональних досліджень ім. І. Ф. Кураса НАН України. - 2014. - Вип. 3. - С. 357-368. - [Електронний ресурс]. – Режим доступу:http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nzipiend_2014_3_34.

2. 5 кроків до створення Молодіжної ради в Чернігівській громаді [Електронний ресурс]. – Режим доступу:<https://www.stepngo.in.ua/novyny-proektu-sdg-molodizhna-rada-v-chernihivtsi/>.

3. Вороніна Ю. Є. Комунікативна політика в системі публічного управління / Ю. Є. Вороніна // Збірник наукових праць Вісник Академії митної служби України. Серія: «Економіка». Науковий погляд: економіка та управління. – Дніпро, 2018. – Вип. 3 (61). – С. 29-34.

4. Єфіменко Л. М., Ефіменко Л. Н., Ортіна Г. В. Соціальна когезія як основа формування молодіжної політики України. – 2020.

ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ НАЦІОНАЛЬНОЇ ЕКОНОМІЧНОЇ ОСВІТИ ПІД ВПЛИВОМ ГЛОБАЛЬНИХ ПЕРЕТВОРЕНЬ СВІТУ

Ортіна Ганна

доктор наук з держ. управл., доцент, доцент кафедри публічного управління, адміністрування та права Таврійський державний агротехнологічний університет імені Дмитра Моторного

В умовах становлення ринкової економіки, коли загальносвітові, глобальні тенденції диктуються на основі знанневих принципів, концептуально-теоретичний аналіз національної системи освіти є надзвичайно актуальним.

Соціальні зміни, що відбулися в нашій країні, зумовлюють значні перспективи у житті українського народу, переоцінку й оновлення всіх сфер його діяльності, в тому числі науки, освіти і культури. Одним із головних напрямків такого оновлення є пошук нових засобів формування кваліфікованих фахівців для всіх галузей і, в першу чергу, спеціалістів з економіки, які будуть здатні у найближчому майбутньому організувати та

здійснити такі економіко-соціальні перетворення, що дозволять Україні стати в один ряд із розвинутими європейськими державами. [5]

Нагальна необхідність світоглядно-ціннісного, науково-методичного, інструментально-інноваційного удосконалення стану економічної освіти у нашій країні, а також подолання ключових суперечностей в її структурі, які, на нашу думку, виникають насамперед через невідповідність об'єктивної економічної реальності, що наявна в Україні, та провідних теоретичних розробок підприємницької діяльності в умовах ринкової економіки та глобального розвитку світу.

Стан вітчизняної економічної освіти характеризується як багато дисфункціональний та суперечливий, фундаментальними причинами якого, на нашу думку, є, як недостатня ідейно-принципова та науково-методична сформованість вітчизняної економічної освіти, так і невідповідність реально-об'єктивних форм економічно-підприємницької дійсності України тим ринково-економічним реаліям, на які орієнтується західна економічна освіта і наука, а також підприємницька інноваційно-професійна сфера.

Саме економічна освіта є суспільною підсистемою, в якій в найактивніший та найадекватніший спосіб долається невідповідність між сферою знання і цінностей та об'єктивно-реальними умовами. Саме на економічну освіту сьогодні у нашій країні покладається завдання виховання не лише професіоналів-підприємців, але й людей з високими особистісно-духовними, творчо-вольовими здатностями.[6] “У контексті теорії людського капіталу освіта розглядається як підготовка людей до трудової реалізації, тому перевага віддається професійним предметам. З погляду людського розвитку навчання має самостійну цінність тому, разом з професійними предметами важливого значення набувають гуманітарні дисципліни як засіб глибшого розуміння природних і соціальних явищ, місця людини в житті” [1, с. 123].

Саме на потенціал подолання через економічну освіту і просвітництво розриву між усвідомлено бажаною дійсністю та наявною об'єктивною реальністю покладається багато сподівань, адже саме від цього залежить здатність майбутніх поколінь до активно-творчої, креативно-інноваційної самореалізації в економіко-підприємницькій та управлінській сфері.[3]

Головним в економічній освіті має бути стратегічний пріоритет підготовки молоді до професійно-компетентної підприємницької діяльності та активно-інноваційної економічної соціалізації в умовах глобалізаційних і трансформаційних тенденцій. «Основні завдання вищих навчальних закладів, що здійснюють підготовку фахівців з економічних профілів, полягають у забезпеченні опанування випускниками системи знань і вмінь розв'язувати

певні типові завдання діяльності у процесі здійснення зазначених виробничих функцій, перетворення необхідних економічних знань в економічне мислення, розвитку важливих якостей особистості, які підвищують адаптацію молоді до професійної діяльності» [2, с.155]. Гармонійне поєднання професійної компетентності та загальнолюдських цінностей, розуміння економічних закономірностей та соціокультурних тенденцій є ключовим пріоритетом вітчизняної економічної освіти, особливо в умовах, коли майбутні підприємці після отримання освіти зустрінуться зі складними реаліями трансформаційного суспільства.[4]

Отже, найважливішим напрямом розвитку економічної освіти, який необхідно перспективно діагностувати та прогнозувати, а також всіляко розвивати, є формування у свідомості населення, особливо у майбутніх спеціалістів-підприємців, глибокого розуміння світоглядно-ціннісної, фундаментально-феноменологічної значимості економічних знань і переконань, високої підприємницької компетентності у структурі особистості кожної людини.

Список літератури:

1. Гурова Ю.С. Розвиток людського ресурсу і міжнародна конкурентоспроможність країн. Дисертація на здобуття наукового ступеня кандидата економічних наук. Спеціальність 08.05.01 – світове господарство і міжнародні економічні відносини / Ю.С. Гурова. К., 2007. 190 с.
2. Кремень В.М. Особливості професійної діяльності фахівців з фінансів. Проблеми і перспективи розвитку банківської системи України. Збірник наукових праць. Суми: ДВНЗ «Українська академія банківської справи» НБУ, 2011. Вип. 31. С. 145 – 156.
3. Олексенко Р. І. Стратегічні завдання освіти і виховання сучасного підприємця. Нова парадигма. 2012. №. 112. С. 19– 28.
4. Олексенко Р. Підготовка і перепідготовка кадрів у системі економічної освіти. Вища освіта України. 2013. №. 2. С. 59– 67.
5. Олексенко Р. І. Філософія ринкових відносин: навчально-методичний посібник. Мелітополь: ФОП Однорог Т.В. 2019. С. 311 с.
6. Олексенко Р. Економічна освіта в системі підготовки особистості до самостійного життя та творчості / Р. Олексенко. [Електронний ресурс].– Доступний з <http://www.ird.npu.edu.ua/files/oleksenko.pdf>
7. Олексенко Р.І. Воронкова В. Г. Формування моделі класифікації соціальних процесів у публічному управлінні та адмініструванні: понятійно-категорійний апарат. Теорія та практика державного управління : зб. наук. пр. Х. : Вид-во ХарPI НАДУ “Магістр”, 2020. № Вип. 3 (70). С. 82-90.

8. Олексенко Р. І., Воронкова В. Г. Інституціональне забезпечення системи публічної влади в історичному і системному контексті розвитку публічного управління та адміністрування. Вісник Національного університету цивільного захисту України : зб. наук. пр. 2020. № 2 (13). С. 89-104.

9. Воронкова В.Г., Олексенко Р.І. Формування концепції соціального розвитку як динамічної системи у контексті публічного управління та адміністрування. Вісник Національного університету цивільного захисту України : зб. наук. пр. 2020. № 2 (13). С. 255-272.

10. Cherep Alla, Regina Andriukaitiene, Valentyna Voronkova, Oleksenko Roman. Formation of the concept of digital economy and digital management in the condition of new technological breaks. HUMANITIES BULLETIN of Zaporizhzhie State Engineering Academy: Proceedings Scientific publications / Zaporizhzhia: EPD of ZSEA 2019. Issue 77. P.223-237.

СУТЬ ГЛОБАЛІЗАЦІЙНИХ ПРОЦЕСІВ ТА ЇХ ВПЛИВ НА СТАНОВЛЕННЯ СОЦІАЛЬНО ВІДПОВІДАЛЬНОГО СУСПІЛЬСТВА

Мальчев Богдан Романович

*Таврійський державний агротехнологічний університет
імені Дмитра Моторного*

Сучасність надає безліч викликів людству – величезному семи мільярдному соціокультурному механізму, складній природній системі, найбільш великому колективному інтелекту з коли-небудь існувавших в минулому, сьогодні і майбутньому. Людське суспільство – феномен, вивчення якого, мабуть, є одним з найважливіших завдань поставлених перед сучасною наукою, адже коли ми пізнаємо один одного – ми пізнаємо себе.

Соціальна відповідальність, мабуть, найважливіший етичний принцип, на якому і ґрунтується людське суспільство, адже саме в розумінні принципів соціальної відповідальності, тенденцій становлення та її динаміки, в умовах, суспільства що швидко змінюється під впливом НТР і глобалізації, криється розуміння сутності сучасного суспільства homo sapiens. Глобалізаційні процеси – важлива частина науково-технічного прогресу. Економіка, культура, наука і багато інших сфер економіки і життєдіяльності взяли на себе, велике, і в той же час, важкий тягар глобалізації, що зв'язує абсолютно протилежні цивілізації і країни, культури та суспільства в єдину, глобальну систему – світове співтовариство. Класики-фантасти, ймовірно, навіть

подумати не могли про те, наскільки, здавалося б, зовсім різні, географічно і культурно далекі, суспільства, будуть пов'язані.

Інтернет – став основою сучасних глобалізаційних процесів. Він породив культуру Нового часу, глобальну, паннаціональну і наднаціональну. Саме «глобальна павутина», яка огорнула всі океани і материки, від Європи і Америки і від Тихого океану до Атлантичного. Світ змінився, змінилося і суспільство.[5]

Соціальна відповідальність – це етичний принцип, який полягає в тому, що для реалізації громадського обов'язку в процесі прийняття рішень необхідний приймати до уваги не тільки інтереси індивідів або організацій, які приймають ці рішення, але і інтереси, цінності та цілі широких соціальних груп і суспільства в цілому [1].

Розвинені країни – держави Західної Європи, Північної Америки та Японія – лідери в області просування і розвитку соціальної відповідальності в суспільстві. Глобалізація, найбільшою мірою вплинула на них, проте ж, нині, високорозвинені держави є законодавцями не тільки економічного і політичного устрою, а й соціального.[6] Саме глобалізація, дозволила їм вивести свій вплив на новий рівень, поширивши його на всі сфери життєдіяльності.

Таким чином, можна стверджувати, що соціальна відповідальність – це продукт еволюції, суспільства високорозвиненого, багатого і прогресивного. Суспільства, яке перебуває на вищих стадіях піраміди потреб по Маслоу. Простежується закономірність: найбільш соціально відповідальні суспільства перебувають на вищих стадіях культурного, економічного і науково-технічного розвитку [2].

Індекс соціальної глобалізації, метод оцінювання, ступеня замученості громадськості країни або регіону в світову спільноту, дає повне уявлення, про темпи світових глобалізаційних процесів, тенденції та закономірності. Чим розвиненіша країна та чим прогресивніше і інноваційна її економіка – тим вище індекс соціальної глобалізації. Люксембург, Швейцарія, Норвегія, Канада, Сінгапур, Швеція і Австрія – всі ці країни входять в першу десятку країн, з найбільшим індексом соціальної глобалізації [3]. Кожна з цих країн, відома як успішна та багата держава, де технології, наука і культура, відіграють значну роль в економіці. Де соціальна відповідальність – це частина сфери, соціуму, державного і корпоративного управління.[7]

З кожним роком, питання про побудову соціально-громадського суспільства в Україні стає все більш актуальним, адже наша країна з кожним роком все більше інтегрується в світову спільноту, розвивається культура і економіка. Глобалізація світової економіки, збільшення частки наукомістких

галузей в структурі господарства, інтелектуалізація праці, зростання загрози техногенних і екологічних катастроф і соціалізація трудових відносин – все це, фактори, які актуалізують питання про розвиток соціальної єдності в українському суспільстві [4]. Однак, вчені по всьому світу сходяться на думці, що основним чинником, що сприяє актуалізації теми соціально-відповідального суспільства, є глобалізація.

Глобалізація в сучасному світі, є одним з найголовніших трендів, що визначають те, яким світ, буде через роки та десятиліття. Соціальна відповідальність – одна з найважливіших ознак глобалізації. Породивши, наднаціональну культуру, глобалізація, тільки прискорила темпи впровадження в суспільство багатьох, часом, абсолютно різних і навіть протилежних країн, принципів соціальної відповідальності. Україна стоїть на шляху змін: а глобалізація, рушійна соціального прогресу, параду соціальної відповідальності.

Список літератури:

1. Абросимова Е. А. Соціальне підприємництво і соціальна відповідальність малого бізнесу: міфи і реальність // Журнал підприємницького і корпоративного права. - 2016. - № 3.
2. Градюк Н. М. Сучасні моделі соціальної відповідальності [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.rusnauka.com/22_PNR_2011/Economics/10_90610.doc.htm (дата звернення: 02.03.2021). – Назва з екрана.
3. Index of social globalization 2020 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.statista.com/statistics/268170/index-of-social-globalization/> (дата звернення: 02.03.2021).
4. Пушкар М. С. Соціальна відповідальність бізнесу: теорія і практика : монографія / М. С. Пушкар, Л. І. Голінач. – Тернопіль : Карт-бланш, 2018. – 215 с.
5. Олексенко Р. І. Філософія ринкових відносин. Становлення та розвиток в Україні в період глобалізації та інформаційної революції: соціальнофілософський аналіз / Р. І. Олексенко. – Київ: Знання України, 2013. – 367 с.
6. Олексенко Р. И. Философия, мировоззрение и мораль современного предпринимателя как составная экономико-социального развития общества / Р. И. Олексенко // Социосфера: науч.-метод. и теор. журнал. – 2013. – № 1. – С. 31- 37.
7. Oleksenko R. Форми впливу глобалізації на модифікацію державної політики забезпечення конкурентоспроможності (соціально-філософський аналіз) / R. Oleksenko, V. Molodychenko // Transformacja

środowiska międzynarodowego i jego wielowymiarowość / R. Kordonski, A. Kordonska, D. Kamilewicz-Rucińska (red.). – T. 5. – Lwów - Olsztyn: Lwowski Uniwersytet Narodowy im. Iwana Franki, 2017. – S. 15–26.

ЕФЕКТИВНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ СИСТЕМОЮ ПУБЛІЧНОГО УПРАВЛІННЯ БЕЗПЕКИ ХАРЧОВИХ ПРОДУКТІВ

Товолжанська Надія Сергіївна

здобувач другого (магістерського) рівня вищої освіти зі спеціальності 281 «Публічне управління» Харківського регіонального інституту державного управління Національної академії державного управління при Президентові України, головний спеціаліст відділу безпечності харчових продуктів та ветеринарної медицини, державний інспектор, державний ветеринарний інспектор Красноградського районного управління Головного управління Держпродспоживслужби в Харківській області, м. Харків, Україна

Газарян С. В.

д-р держ. упр., проф., професор кафедри регіонального розвитку та місцевого самоврядування Харківського регіонального інституту державного управління Національної академії державного управління при Президентові України

Наразі безпека харчових продуктів є одним із пріоритетних напрямів діяльності органів публічного управління України. Обумовлено це передусім фактом обрання нашою країною європейського курсу сталого розвитку, за яким суттєво посилюється відповідальність держави та виробників, особливо виробників первинної продукції, у сфері безпечності харчових продуктів.

За останні десятиліття у процесі виробництва первинної продукції для збільшення врожаїв, надоїв, середньодобових приростів тварин та птиці, виробники стали широко застосовувати агрохімічні сполуки, антибіотики, інгібітори, харчові добавки та інші речовини. Це погіршує стан навколишнього середовища та харчових продуктів, які в свою чергу призводять до погіршення здоров'я людей та зниження якості їх життя. А відповідно до Конституції, забезпечення захисту життя, здоров'я та інтересів громадян є важливим завданням держави та її системи управління.

У 2015 році в Україні набув чинності закон «Про основні принципи та вимоги до безпечності та якості харчових продуктів» [1], який поклав всю відповідальність за безпеку та якість харчових продуктів на виробників, а за

державою залишив здійснення функції регулювання безпеки та окремих показників якості харчових продуктів і функції контролю за виконанням вимог Закону. Тепер у забезпеченні безпеки харчових продуктів задіяні три рівня:

1 рівень – це держава, що має здійснювати за допомогою органів влади і управління регулюючі та контролюючі функції щодо європейських стандартів якості харчових продуктів;

2 рівень – виробники, на яких покладається відповідальність за випуск безпечних харчових продуктів;

3 рівень – споживачі харчових продуктів, які через механізми громадського моніторингу та оцінювання контролюють досягнення основної мети законодавства про безпеку та якість харчових продуктів.

Для налагодження ефективного співробітництва між всіма трьома рівнями, на нашу думку, доцільним було б проведення двічі на рік з виробниками харчових продуктів, у тому числі і первинної продукції, семінари з елементами тренінгу. Їх програму необхідно побудувати таким чином, щоб вони включали в себе:

- засвоєння теоретичного матеріалу – огляд законів, підзаконних актів, розробка пропозицій щодо внесення змін, доповнень до них;
- практичні справи – створення штучної ситуації виникнення проблеми з випуску безпечного харчового продукту та пошук варіантів рішення проблеми;
 - відвідування підприємств – виробників;
 - обмін досвідом;
 - підсумкове опитування.

Мета таких семінарів-тренінгів – це доведення до виробників вимог сучасного законодавства про безпеку харчових продуктів та до їх виробництва. Бо на практиці часто зустрічаються факти, коли для більшості виробників головним являється тільки питання оподаткування і надання пільг, а не безпека харчових продуктів, керівники підприємств-виробників і їх спеціалісти не знають вимог діючого харчового законодавства, ще не навчилися бути свідомими та відповідальними щодо дотримання встановлених галузевих стандартів.

Підсумовуючи, слід сказати, що перспективним для розвитку системи публічного управління в Україні є діалог влади з виробниками харчових продуктів і споживачами, що сприятиме формуванню відповідального ставлення у нашому суспільстві до безпеки харчових продуктів, а значить і забезпеченню якості життя громадян.

Список літератури:

1. Про основні принципи та вимоги до безпечності та якості харчових продуктів: Закон України в редакції від 22.07.2014 р. № 1602-VII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1602-18#n169> (дата звернення 28.02.2021).

2. Про якість та безпеку харчових продуктів та продовольчої сировини : Закон України від 23.12.1997 р. № 771/97-ВР. Дата оновлення: від 06.09.2005. URL: <http://school108.edu.kh.ua> (дата звернення: 28.02.2021).

СПОСОБИ ТА ШЛЯХИ РЕГУЛЮВАННЯ ПУБЛІЧНОЇ ПОЛІТИКИ У СФЕРІ ХАРЧОВОЇ БЕЗПЕКИ УКРАЇНИ

Чумак І. В.

аспірант НАДУ при Президентові України.

Голубь Валерія Володимирівна

доктор наук з державного управління, професор, професор кафедри суспільного розвитку і суспільно-владних відносин НАДУ при Президентові України

Сьогодні в Україні надзвичайно гостро цікавляться питаннями безпеки. Причин цьому безліч: це і збройна агресія країни-сусіда, глобальні світові виклики, конкуренція між державами, пандемія та нові загрози, що постали перед людством. Але безпека – це насамперед стан захищеності. І харчова безпека відіграє дуже важливу роль у житті кожної людини щодня. Проте уваги продовольчій безпеці України зазвичай приділяється набагато менше, ніж варто було б.

Згідно з даними ВООЗ понад 90% населення України мають відхилення показників організму від фізіологічної норми. За науковими даними все це є результат стресів, перевантаження, негативного впливу техногенного довкілля, нераціонального харчування. [3] Особливо шкодить сучасній цивілізованій людині вживання рафінованої їжі, синтетичних харчових добавок, їжі бідної на клітковину, і як наслідок, небезпечний дефіцит білків, вітамінів, макро- і мікроелементів, що неминуче призводить до певних виявів харчової недостатності, а потім і хвороб.

Україна має ряд проблем у даній галузі. Це відсутність чітко регламентованого законодавства, що зобов'язувало б виробників харчової продукції дотримуватись високих стандартів та вимог до їх товарів. [7] Адже значна частина відповідальності лежить на виробниках харчових продуктів,

які випускають продукцію з підвищеним змістом цукру, жирів, а також зловживають додаванням у їжу різного роду поліпшувачів смаку задля збільшення обсягів продажу й отримання надприбутків. Таке становище пов'язане з тим, що інтереси виробників не збігаються з інтересами суспільства. Тому в багатьох західних країнах при підтримці держави почалися заходи щодо зменшення цукру, калорій, жирів у харчових продуктах.[1] До компаній, які не дотримуються цих заходів, застосовують податки, штрафи. Однак в Україні велика кількість показників безпеки харчових продуктів не нормується і не контролюється. Таким чином, ми розраховуємо на якість харчових продуктів, покладаючись лиш на порядність їх виробників.

Не менш складним завданням публічного управління ніж забезпечення фізичної наявності продовольства є створення умов для їх економічної доступності. Адже навіть при наявності якісних та корисних харчових продуктів, частина населення України, що знаходиться за межею бідності буде просто не в змозі їх придбати, задовольнившись дешевими синтетичними аналогами, що призведуть до проблем зі здоров'ям і стануть причиною додаткових збитків для держави (оплата лікарняних, соціальна допомога, втрата працездатного населення). [5] Небезпечні продукти харчування породжують порочне коло хвороб і недостатності харчування, що особливо зачіпає новонароджених та немовлят, осіб похилого віку та хворих. Захворювання харчового походження є перешкодою для економічного розвитку держави, оскільки вони створюють навантаження на системи охорони здоров'я і завдають серйозної шкоди національній економіці, туризму, торгівлі тощо. [2]

Проблема загострюється ще й тим, що для органів публічної влади замало досягнути успіхів у справі забезпечення фізичної наявності та економічної доступності якісного продовольства. Окрім наявності економічного потенціалу необхідна ще й психологічна готовність громадян робити свій вибір у бік здорового харчування. На превеликий жаль, сьогодні серед українців зростає поширеність різноманітних порушень харчової поведінки та деструктивних харчових стереотипів.

Ми досягли величезних успіхів у розвитку промисловості, проте дуже віддалилися від природного способу харчування, який є набагато екологічніший та здоровіший. Аграрне окультурення природи та поява й розвиток харчової промисловості створило їжу для людини у більших кількостях, ніж дика природа. Сьогодні, завдяки індустріалізації в харчовій промисловості, країна здатна прогодувати велику кількість населення, але її

якість стає тим проблемнішою, чим більше ми виграємо в обсягах продовольства.

Важливо пам'ятати, що ми маємо одразу декілька суттєвих проблем. Це проблеми реального та прихованого голоду (коли людина, вживаючи надлишок калорій, отримує мінімум корисних елементів та вітамінів) і поряд з тим проблему переїдання (що призводить до тяжких наслідків, таких як ожиріння, діабет, серцева недостатність, передчасна смерть).

Існує декілька підходів до подолання цих викликів. Один з них полягає у збільшенні споживання мікроелементів населенням внаслідок збагачення ними їжі. Інший полягає у різноманітності харчування у поєднанні із біозбагаченням основних продовольчих культур та біозбагаченні через виведення нових сортів основних продовольчих культур з підвищеним вмістом поживних речовин. [4] Також для усунення дефіциту поживних речовин у населення використовується термінова допомога вразливим групам людей шляхом використання фармацевтичних добавок. Крім того, застосування дикоросів могло б внести вагомий внесок у розв'язання проблем продовольчої безпеки на теренах сучасної України.[6] Відтак, актуальним завданням для України є створення, виробництво та впровадження оздоровчих продуктів на основі продукції збиральництва, адже вони доступні та корисні. [8]

Важливо зазначити, що завданням публічної влади є не лише забезпечення громадянам фізичної й економічної доступності продовольства, але й когнітивної. Держава повинна навчити людей новому сучасному способу мислення у виборі харчових продуктів та способі харчування. Адже жоден захід, впроваджений владою, не матиме стовідсоткового результату, зіштовхнувшись з нерозумінням та несприйняттям його громадянами. Новий час потребує нових рішень. А загальна безпека України починається з безпеки кожного, зокрема харчової.

Список літератури:

1. Food and Agriculture Organization of the United Nations World Health Organization: international conference on nutrition Final Report of the Conference, Rome, December 1992. – 67p.: [Електронний ресурс]. – <http://apps.who.int/iris/bitstream/10665/61254/1/a34812.pdf>

2. Scientific concept of functional foods in Europe: consensus document //Br. J. Nutr. – 1999. – № 8. – P. 1–27. 12.

3. Біофортифікація та функціональні продукти на основі рослинної сировини на 2012– 2016 роки: концепція державної науково-технічної програми – К., 2011. – 11с.: [Електронний

ресурс] http://www1.nas.gov.ua/infrastructures/Legaltexts/nas/011/regulations/OpenDocs/110608_189_concept.pdf

4. Бомба М. Я. Здорове харчування як стратегічний ресурс національної безпеки України / М. Я. Бомба, Л. Я. Івашків // Вісник НАН України. – 2013. – №6. – С.32–41.

5. Соколова Ж.Е. Мировые тенденции сбора дикоросов на сельских территориях для производства органической продукции / Ж.Е. Соколова // Экономика, труд, управление в сельском хозяйстве.-2019.-№ 4.- с. 122-132

6. Сучасні проблеми та тенденції з розвитку оздоровчого харчування, безпеки та якості продуктів: [кол. монографія] / за ред. М. Я. Бомби. – Львів: Ліга–Прес, 2013. – 264 с.

7. Хомич Г. П. Використання дикорослої сировини для забезпечення харчових продуктів БАР : монографія / Г. П. Хомич, Н. І. Ткач; Полтав. ун-т спож. кооп. України, каф. технології та орг. харч. вир-в. - Полтава: РВВ ПУСКУ, 2009. - 159 с.

8. Чужиков А. В., Лещенко К. А. Комунікаційна підтримка глобальної екологізації споживання. Економіка та держава. 2020. № 7. С. 99–104. DOI: [10.32702/2306-6806.2020.7.99](https://doi.org/10.32702/2306-6806.2020.7.99)

СОЦІАЛЬНА ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ, ЯК КОМПОНЕНТ СТАЛОГО РОЗВИТКУ

Островерхов В.

*Таврійський державний агротехнологічний університет
імені Дмитра Моторного*

Соціальна відповідальність є одним з головним елементом у макросистемі суспільство-держава-людина. З одної сторони, люди за своєю ментальністю прагнуть до порядку, з іншої – своїми діями вони породжують безладдя. Поняття «порядок» і «безлад» є протилежностями, і одночасно перебувають між собою у взаємозв'язку та взаємозалежності. Тут можна вивести такі прояви на рівні соціуму:

1) кожна складна соціальна структура прагне до самозбереження, зокрема, через упорядкування суспільних відносин;

2) кожна складна соціальна структура тяжіє до розпаду, дезінтеграції, зокрема, через розрив нормованих соціальних зв'язків.

Для прикладу можна згадати Римську імперію, Київську Русь, Югославію, Чехословаччину, СРСР. Розглядаючи ці країни, можна

відстежити своєрідний прояв закону єдності і боротьби суперечностей. Встановлення норм відносин потребує соціального контролю за їх дотриманням. Відповідальність виступає інструментом у механізмі соціального контролю.

Реальна відповідальність є відповідальність в особистісному плані – конкретні вчинки людини, що узгоджені з вимогами соціальних норм, а в соціальному плані – негативні наслідки для людини, що настають внаслідок неузгодженості її вчинків з вимогами соціальних норм.

Потенційна відповідальність у соціальному плані – це наявність дієвого механізму соціального контролю, здатного забезпечити притягнення кожного винного до відповідного виду соціальної відповідальності у випадках порушення ним приписів соціальних норм, а в особистісному – усвідомлення людиною можливості відповідальності за наслідки особистої діяльності.

Проблема відповідальності громадянина перед державою, держави перед громадянином та відповідальності особи за свої вчинки перебувала у полі зацікавлення видатних філософів, починаючи з античності. У працях «Держава», «Закони», «Політика» Платон осмислював відповідальність як таку, що являє собою моральний обов'язок перед державою, формуванню якого сприяють етичне виховання та філософські роздуми, як стан, котрий відповідає внутрішнім переконанням людини, її моральним якостям, уявленням щодо справедливості. Він трактував окреслені властивості як прояв добродетності, притаманної кожному громадянину.

Людина, яка уникла відповідальності, вважає Сократ, почувається набагато гірше, аніж та, котра її зазнала, оскільки така особа не в змозі позбутися страждань та мук совісті, котрі є засобом утримання душі від зла, якщо вона є нерозумною та нечестивою, позаяк після непокараного зла йде більше за обсягом зло, потім – наступне і таким чином – до безкінечності.

Демосфен у проголошеній в суді промові «Проти Аристократа» посилався на давні звичаї, згідно з якими вбивця не мав права ступити на землю, оскільки вважалось, що це могло призвести до голодомору. Соціальний реформатор та філософ Солон у своїх зверненнях до народу нагадував, що за вчинений окремою особою злочин відповідальність лягає на плечі усіх громадян.

Арістотель осмислює відповідальності у контексті проблематики взаємостосунків держави та громадянина. У його праці «Політика» держава виступає як об'єднання вільних громадян, що є «відносним цілим», повноцінне функціонування якого пов'язане персонально з кожним із громадян. Наголошуючи на різниці між діями та вчинками, підставою відповідальності дослідник вважає саме вчинки. Усі істоти у світі, стверджує

він, виконують дії – лише людина здійснює вчинки, які у разі порушення закону характеризуються як протизаконні.

У середньовічній філософії поняття відповідальності осмислюється крізь призму теоцентризму. Філософ та юрист Тертуліан в «Апології» розмірковує щодо відповідальності за переступ абсолютно справедливого природного закону (законів природи), а також порушення Божих заповідей, які вперше були проголошені Адаму та Єві в Раю, а пізніше передані язичникам через Мойсея. Фейербах Л. доходить висновку, що людина невідворотно зазнає відповідальності за несправедливість, яку завдає іншим. Він вбачає проблему в узгодженні «волі щодо себе» та «волі щодо інших», тобто особистого прагнення до щастя з прагненням до щастя інших людей.

Соціальна відповідальність характеризується наявністю таких ознак:

- 1) це соціальне явище, наділене конкретно-історичним змістом;
- 2) це свідоме здійснення обов'язку (повинності) особи перед суспільством;
- 3) його виконання є велінням совісті суб'єкта;
- 4) невиконання обов'язку (повинності) передбачає той чи інший ступінь осуду такої особи суспільством (суспільною групою, окремими членами суспільства);
- 5) містить ініціативний характер;
- 6) надає перевагу або суспільному суб'єкту, або ж індивідуальному суб'єкту, котрий, ймовірно, трактується як представник суспільства чи соціальної групи;
- 7) надає перевагу компромісу між суспільними інтересами та цілями, з одного боку, та індивідуальними, професійними, етичними і т.д. устремліннями, з іншого;
- 8) поведінка людей в контексті соціальної відповідальності визначається, здебільшого, очікуваннями людей щодо соціальної позиції суб'єкта у формуванні соціально визначених атрибутів конкретних соціальних груп

Висновок. Таким чином, можна зробити висновок, що соціальна відповідальність – це соціальне явище, що являє собою добровільне та свідоме виконання, використання і дотримання суб'єктами суспільних відносин, приписів, соціальних норм, а у випадку їхнього порушення – застосування до порушника заходів впливу, передбачених цими нормами.

Список літератури:

1. Горбова Н. А. Юридична відповідальність у правомірній поведінці: теоретико-методологічний аспект. /Н. А. Горбова// Науковий вісник

Ужгородського національного університету, Серія «Право». Т.1, Вип.34 2015, - С.12-15.

2. Горбова Н. А. Юридична відповідальність у правомірній поведінці - самостійний елемент механізму правового регулювання /Н. А. Горбова// Науковий вісник Херсонського державного університету. Серія «Юридичні науки» № 4, 2015. – С. 25-31.

3. Горбова Н. А. Правова культура: поняття та сутність. /Н. А. Горбова// Актуальні проблеми вітчизняної юриспруденції Науковий збірник Дніпропетровського національного університету ім. О. Гончара – Дніпро, 2017.

4. Горбова Н. А. Правова культура та культура прав людини: співвідношення понять та шляхи імплементації. /Н. А. Горбова// Електронне наукове фахове видання «Порівняльно-аналітичне право». №1, 2017, с.16-18.

АДМІНІСТРАТИВНІ ПОСЛУГИ ЯК ЧИННИК СТАНОВЛЕННЯ І РОЗВИТКУ ДІДЖИТАЛІЗОВАНОГО СУСПІЛЬСТВА

Стамінов К.

студент спеціальності публічне управління та адміністрування Таврійський державний агротехнологічний університет імені Дмитра Моторного

Створення умов для досягнення європейського рівня життя вимагає концентрації зусиль владних інститутів, громадських об'єднань на пріоритетних напрямках реформування державного управління, серед яких чільне місце відведено становленню прозорої і етичної державної служби шляхом запровадження і забезпечення дотримання адміністративних стандартів, зокрема стандартів публічних (державних та муніципальних) послуг.

Пропонується розглядати термін "державні послуги" як консолідуючий, що об'єднує поняття управлінської та адміністративної послуги. Державною послугою вважається надання користувачам результатів виконання функцій державних органів, за допомогою яких останні виконують зобов'язання держави перед громадянами - забезпечують реалізацію їхніх прав і обов'язків. У цьому контексті управлінська послуга розглядається як результат функціональної діяльності державного органу щодо вироблення і реалізації державної політики з регулювання певного сектору економіки чи соціального життя.

Адміністративна послуга розглядається як результат роботи виконавчого механізму державного органу чи його апарату із забезпечення інтересів і свобод фізичних та юридичних осіб на їхнє звернення в контексті законодавчо визначених порядків реалізації своїх повноважень, що конкретизовані нормативно-правовими актами, зареєстрованими у законодавчо визначеному порядку.

Найбільш широко охоплює всі варіанти надання послуг населенню поняття публічних послуг - "public services", до яких належать ті, що надаються споживачеві органами державної влади, органами місцевого самоврядування та іншими неурядовими організаціями, а також бізнес-структурами. Поняття державних послуг (зокрема, управлінських, адміністративних) охоплює послуги, що надають органи державної влади. Споживачем (користувачем) послуг слід вважати не лише громадян, а й нерезидентів (іноземців), осіб без громадянства, організації, громадські об'єднання. Класифікацію послуг, надання яких потребує суспільство, варто провадити за такими критеріями: потреби людини (та юридичної особи), задоволення яких гарантоване нормативними актами; сфери реалізації послуг - сфери життєдіяльності суспільства; органи, що здійснюють надання послуг.

Важливим шляхом підвищення ефективності надання послуг є їх демонополізація, що приводить до формування конкурентних умов для надавачів послуг і спонукає їх до оптимізації роботи в умовах діджиталізованого суспільства.

Список літератури:

1. Бойко О.В., Воронкова В.Г., Фурсін О.О. Концептуальна парадигма публічного управління та адміністрування: теоретико-методологічні засади. Гуманітарний вісник Запорізької державної інженерної академії»: збірник наукових праць / За ред. В. Г. Воронкової. Вип. 70. Запоріжжя, РВВ ЗДІА, 2017. С.151-163.

2. Воронкова В.Г., Олексенко Р.І. Філософія державного управління: синергетична методологія дослідження. Humanities studies: збірник наукових праць / Гол. ред. В. Г. Воронкова. Запоріжжя : Запорізький національний університет, 2020. Випуск 5 (82). С.172-184.

3. Воронкова В.Г., Андрюкайтене Регіна, Нікітенко В.О. Публічне управління та адміністрування як напрям розвитку теорії складних систем у контексті викликів цифрового суспільства. Державне управління та адміністрування в контексті цифрового суспільства: колективна монографія / Таврійський державний агротехнологічний університет імені Дмитра Моторного. Мелітополь, 2020.

4. Воронкова В.Г., Андрюкайтене Р. Сучасне управління у контексті теорії складності та інновацій. Публічне управління та адміністрування у процесах економічних реформ: збірник тез доповідей IV Всеукраїнської науково-практичної конференції, 25 березня 2020 р. Херсон: ДВНЗ «ХДАУ», 2020. С.227-229.

5. Oleksenko Roman. Position and role of modern economic education as the main megatrend of innovative development of Ukraine. HUMANITIES STUDIES: Collection of Scientific Papers / Ed. V. Voronkova. Zaporizhzhia : Publishing house "Helvetica", 2020. 2 (79). С. 169-181.

6. Публічне управління та адміністрування в умовах інформаційного суспільства: вітчизняний і зарубіжний досвід [Електронний ресурс]: монографія / ред. С. Чернов, В. Воронкова, В. Банах, та ін.; ЗДІА. Запоріжжя: ЗДІА, 2017. 603 с.

ОРГАНІЗАЦІЯ КУЛЬТУРНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ МІСТА МЕЛІТОПОЛЬ ЯК ЧИННИК СТРАТЕГІЇ РОЗВИТКУ ТЕРИТОРІЙ

Богославський Д.

студент спеціальності публічне управління та адміністрування Таврійський державний агротехнологічний університет імені Дмитра Моторного

Проект як особлива форма організації культурної діяльності, що дозволяє залучати альтернативні ресурси, виробляти децентралізовані культурні дії, підтримувати партнерство державних структур і неурядових організацій, виступає ефективною сучасною моделлю управління в сфері культури. За допомогою проектно-орієнтованого підходу можна домогтися необхідного поєднання традиційних та інноваційних тенденції у культурі, зростання культурного різноманіття. Відмінною рисою проектів у сфері культури, незалежно від цільових установок, є їх партнерський характер. Ініціатива, як правило, виходить з конкретної установи культури, але на стадії розробки та реалізації в проектну діяльність включаються представники місцевої або регіональної адміністрації. Доцільно наголосити на тому, що проектний менеджмент до територіального розвитку громади міста Мелітополя є інноваційним інструментом, імплементація якого має відбуватися завдяки таким суб'єктам, які можуть ініціювати, реалізувати або взяти участь у його реалізації та фінансуванні.

Сьогодні, музей своє майбутнє вбачає в утриманні балансу між традиційними функціями музейного закладу та передовими проектними

технологіями. Стратегічні завдання колектив музею бачить в пропагуванні таких цінностей як відкритість, динамічність, сучасність через сприйняття музейного простору як території, де історія ожива.

Це дозволяє інституції і в сьогоденних умовах залишатися в фокусі уваги сучасного відвідувача.

Конкретні шляхи трансформації музею зі сталого місця збереження артефактів культурної спадщини на відкритий та динамічний громадський простір соціальної взаємодії та культури творчого елемента території можна прослідкувати на прикладі діяльності Мелітопольського міського краєзнавчого музею. В свою чергу Мелітопольський краєзнавчий музей намагається подолати поставлені проблеми шляхом використання маркетингу, дизайну, реклами, публік рілейшнз, проектного підходу та проектного менеджменту в своїй діяльності.

Сучасні вимоги до музею як культурно-освітнього та дозвілєвого центру, вимагають нових знань та створюють потребу в формуванні у самих музейних працівників нових навичок, зокрема у налагодженні суспільного діалогу, PR- та проектного менеджменті, створенні переконливих презентацій, взаємодії зі ЗМІ.

Мелітопольський краєзнавчий музей, виділяюч для себе нові пріоритетні напрями долучився до:

- впровадження інноваційних технологій експозиційного дизайну;
- використання «немузейних» видів діяльності музейного менеджменту, маркетингу;
- застосування новітніх інформаційно-комунікативних технологій; створення віртуальних музеїв.

Таким чином, серед шляхів сутнісної трансформації, що їх використовує Мелітопольський міський краєзнавчий музей, можна виділити, по-перше, обрання вірного стратегічного напрямку свого розвитку; по-друге, участь в освітніх заходах з підвищення професіоналізму працівників музею; по-третє, співпраця та обмін досвідом з провідними музейними закладами України і світу; по-четверте, активізація участі в проектній діяльності; по-п'яте, впровадження інноваційних форм та учасницьких практик в свою роботу; по-шосте, посилення співпраці з громадськими організаціями та окремими культурно-освітніми ініціативами.

Перспективи подальшого розвитку музею полягають в збереженні великого внеску в культурне надбання попередніх поколінь та можливості по-новому його використовувати, популяризувати та збагачувати, шляхом якомога ширшого залучення відвідувачів. Саме музейні заклади сьогодні

мають всі перспективи стати тим ідейним місцем, якого так потребує громадянське суспільство.

Активна робота музейних співробітників та співпраця з громадськими організаціями Всеукраїнського рівня стали поштовхом до пошуку можливостей впливу на формування місцевої культурної політики. Першою такою роботою для музейників Мелітополя стала ініціатива та вдала реалізація проекту з культурного мапування, який стартував в 2012 році. Проект завершився виданням культурної мапи «Мелітополь місто можливостей». Процес її створення проходив у дуже інноваційно налаштованій на той час для Мелітополя команді – одночасно з представниками громадського сектору та органів місцевого самоврядування. Великим досягненням процесу культурного мапування в Мелітополі стало широке залучення громадськості до всіх етапів проекту, проведене професійне соціологічне дослідження та відображення ключових ідей і потреб мешканців у завданнях розробленої та ухваленої «Стратегії розвитку міста до 2020 року».

Міжнародна співпраця для маленького музею невеликого провінційного міста – це неабиякий виклик. Але, набувши певного досвіду проектної участі з провідними українськими фахівцями з культурного менеджменту в різноманітних культурно-освітніх та науково-дослідних проектах та заходах в 2015 році, творчий колектив музею вирішив спробувати взяти участь в міжнародній програмі співпраці для творців культури та їхніх організацій Tandem. Завдяки Tandem організації-учасниці можуть впевнено знайти свій шлях до комплексної міжнародної сцени. Спільно з Варшавським музеєм сучасного мистецтва та Відкритою платформою «Open place» Мелітопольський міський краєзнавчий музей переміг у конкурсі і реалізував проект «В центрі спільноти». Поєднання професійних навичок Tandem-партнерів у спільному міжнародному проекті сприяє створенню нових ідей та практичних підходів. Основною метою мелітопольського проекту було перетворити музей на відкритий простір для вирішення питань «Як формується громадська пам'ять?», «Яка роль музею в житті суспільства?», «Як розвиток культурних установ пов'язаний з розвитком суспільства?».

В 2016 році музейні працівники разом з громадською організацією «Комітет майбутнього. Солідарність і відповідальність» перемогли ще в одному конкурсі міжнародного проекту «Культ чи культура: розвиток учасницьких практик у музеї» за підтримки Goethe-Institut, Міністерства закордонних справ Німеччини, Харківського літературного музею та громадської організації «Український центр розвитку музейної справи».

В проєкті «Мелітопольські не мелітопольці: знайти себе в новій громаді» колектив музею крізь призму особистих історій людей дослідив феномен соціалізації нових мешканців міста, які прибули в Мелітополь в результаті міграційних процесів. Метою цього партиципативного проєкту було надання допомоги новим мешканцям міста знайти своє місце в громаді шляхом створення на базі музею відкритого середовища довіри, спілкування та обміну досвідом.

Таким чином, упродовж останніх п'яти років Мелітопольський міський краєзнавчий музей активно працює над формуванням нового бачення музею, як центру громадської активності, відкритого простору, майданчика для суспільного діалогу завдяки участі у проєктах співпраці з іншими культурно-освітніми та науковими установами, організаціями громадянського суспільства.

Список літератури:

1. Андрюкайтене Р., Олексенко Р. Культурне планування «міської екзистенції» як способу самопізнання міських громад та формування їх іміджу. Міжнародна науково-практична конференція «Формування стратегії міжнародної комунікації особистості учня в онтогенезі: від методики до методології». 2018. С. 9-12.

2. Іванова Н. Актуалізація музею як культурно-освітнього центру та відкритого громадського простору (на прикладі Мелітопольського міського краєзнавчого музею) // Місто: історія, культура, суспільство. Е-журнал урбаністичних студій. 2017. №. 3. С. 123-123.

3. Олексенко Р. І. Культурна політика міста як субпарадигма самореалізації особистості в контексті культурної модернізації. Матеріали ХХІІІ науково-технічної конференції студентів, магістрантів, аспірантів і викладачів ЗДІА. Проблеми економічного розвитку у сучасних умовах. Т. ІV. Мелітополь, 2018. С. 157-158.

4. Олексенко Р. І. Управління сферою культури в умовах соціально-економічної трансформації. Міжнародна науково-практична конференція "Виклики ХХІ століття: наука, філософія, освіта". 2019. с. 138-140.

5. Олексенко Р. І., Ортіна Г. В. Каталізатори посилення ролі громад у соціально-економічному розвитку локальних територій. Становлення механізму публічного управління розвитком територій як пріоритет державної політики децентралізації 2019. С. 223-224.

6. Проєкт "От партнёрства местных музеев к широкому трансграничному культурному сотрудничеству". Електронний ресурс: <https://dnieprparom.net/o-proekte.html>

СУЧАСНІ ТЕНДЕНЦІЇ ГЛОБАЛІЗАЦІЇ ФІНАНСОВИХ РИНКІВ

Батієвська О.В.

студентка 1 курсу магістратури

Кончаковський Євген Олегович

к.е.н., доцент Полтавський державний аграрний університет м.Полтава

Провідною тенденцією сучасного розвитку світової економічно-фінансової системи є глобалізація. Головною умовою функціонування світової економіки виступає глобальний фінансовий ринок, оскільки він забезпечує свободу пересування капіталів та фінансових активів у міжнародному масштабі.

Початок вивчення процесу глобалізації можна віднести до 1985 року, коли Р. Робертсон визначив даний процес як сукупність об'єктивно фіксованих явищ, які мають на меті об'єднання світу в єдине ціле[1].

Глобалізація фінансових ринків – процес стирання кордонів між національними ринками, інтеграції фінансових інструментів, учасників ринку, органів регулювання, механізмів торгівлі цінними паперами стандартизації правил [2].

В основі глобалізації фінансових ринків можна відмітити взаємозв'язок явищ таких як:

- значний розвиток інформаційних технологій та зростання конкуренції між установами внаслідок цього;
- посилення транснаціонального характеру діяльності корпорацій;
- скорочення витрат на транспорт та комунікації, фінансові операції в режимі реального часу;
- реструктуризація фінансових установ шляхом їх злиття;
- послаблення контролю щодо здійснення міжнародних угод, пов'язаних з рухом капіталу фондових бірж;
- створення сприятливого клімату для іноземних інвесторів.

Внаслідок глобалізації посилюється суперечливість ролі сучасного світового ринку фінансів. З одного боку, глобалізація забезпечує підвищення ефективності світового господарства, економічного і соціального прогресу, а з іншого – зменшує зацікавленість населення у всьому світі, а також держав, які не входять до клубу розвинених країн.

Глобалізація фінансових ринків мінімізує бар'єри між світовим і внутрішнім капіталом, дозволяє необмежено переміщувати кошти

здійснювати інвестування, запозичення та кредитування. Разом з фінансовими потоками світового масштабу швидше переміщуються технології, у багатьох країнах модернізується економіка[3].

В економічно розвинених країнах, безсумнівно, спостерігається відносна стабілізація валютних курсів, підтримувана глобалізацією. Розвиток подій на ринках забезпечує більш ефективне розміщення фінансових ресурсів.

Очевидно, що глобалізація фінансових ринків – це суперечливий процес, який з одного боку є позитивним явищем, а з другого має негативні моменти. З позитивної сторони глобалізація дає широкі можливості країнам до залучення й розміщення вільних фінансових ресурсів, зниження ризиків. Водночас, негативною тенденцією є проблема неконтрольованості міжнародних фінансових потоків, спекулятивний характер операцій та стихійний характер розвитку фінансових ринків[4].

Основні тенденції розвитку світової економіки дають можливість визначити позитивні та негативні наслідки впливу глобалізації світових фінансових ринків. Серед позитивних тенденцій можна виділити:

- збільшення кількості надходження інвестиційного капіталу на вигідних умовах та за низькими відсотковими ставками;
- реалізація кредитної програми з відновлення фінансового сектору;
- зниження трансакційних витрат та підвищення ефективності конкуренції;
- стимулювання макроекономічного зростання;
- зростання обсягів ринкових операцій, зростання ринкової активності;
- доступність фінансових продуктів для споживачів.

Фінансова глобалізація зумовила розвиток наступних тенденцій світового фондового ринку, серед яких: поглиблення процесів консолідації та інтеграції у світовий простір, підвищення рівня організованості фондового ринку, стандартизація усіх фінансових активів та видів діяльності, комп'ютеризація ринку цінних паперів тощо.

До негативних наслідків впливу глобалізації на міжнародні фінансові ринки можна віднести:

- вплив фінансових ринків на політичні та економічні події в країнах світу;
- ризики нецільового використання фінансових інструментів, фінансових махінації з боку глобальних учасників;

– виникнення розбіжностей між глобальними та орієнтованими на внутрішній ринок учасниками.

Отже, враховуючи вищенаведені тенденції, глобалізація світових фінансових ринків є важливою умовою розвитку світової економіки. В процесі глобалізації здійснюється інтегрування до світового фінансово-економічного простору, що забезпечує відповідний рівень конкурентоспроможності країни, збільшує обсяг міжнародного руху капіталу у цілях розвитку, зміцнення міжнародного співробітництва у сфері боротьби з незаконними фінансовими потоками, забезпечення глобальної мережі фінансової безпеки. Проте, актуальною тенденцією фінансового простору також є посилення фінансової нестабільності на світових фондових ринках, спричиненої значною інтегрованістю національних фінансових ринків, що збільшує ймовірність впливу несприятливих змін однієї економіки на інші.

Список літератури

1. Стукало Н.В. Глобалізація й розвиток фінансової системи України. *Фінанси України*. 2005. 5. С. 35.
2. Коваленко В.В. Фінансова глобалізація та її вплив на процеси злиття і поглинання банків України. URL: <http://global-national.in.ua/archive/9-2016/132.pdf> (дата звернення: 10.05.2021)
3. Мамотенко Д.Ю. Глобалізація міжнародних фінансових ринків. *Гуманітарний вісник ЗДА*. 2009. Вип. 39. С. 229
4. Стратегії економічного розвитку в умовах глобалізації: Монографія. Д. Г. Лук'яненко. КНЕУ, 2016. 538 с.

ТЕНДЕНЦІЇ ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ СОЦІАЛЬНО ВІДПОВІДАЛЬНОГО СУСПІЛСТВА В УМОВАХ ГЛОБАЛІЗАЦІЇ

Прокопенко Д.В.

Таврійський державний агротехнологічний університет

імені Дмитра Моторного

Україна та її економічна система зазнає впливу глобалізаційних процесів, міжнародного руху капіталів, робочої сили, наслідків діяльності транснаціональних корпорацій. З огляду на це подальші організаційно-управлінські зміни та трансформації системи господарювання слід здійснювати на ґрунті дослідження й осмислення впливу глобалізації на розвиток національної економіки. Глобалізація, як економічне та суспільне явище, має двоїстий характер, що проявляється як у нових можливостях, так і

загрозах. Вкрай важливо ретельно дослідити сутність, природу та тенденції глобалізації, зрозуміти траєкторію її розвитку. Це дасть змогу розробити економічні механізми й інструменти адаптації та мінімізації її впливу на національну економіку.

Теоретичні та прикладні аспекти проблем глобалізації, розуміння сутності та перспектив її розвитку, вплив на національні економіки широко висвітлюються у працях провідних вітчизняних і зарубіжних учених, серед яких такі відомі дослідники, як В. Базилевич, З. Бжезінський, О. Біленький, О. Білорус, А. Гальчинський, Н. Гражевська, Б. Губський, В. Іноземцев, Е. Кочетов, І. Кириленко, Д. Лук'яненко, Ю. Макогон, А. Неклесса, В. Новицький, Ю. Пахомов, М. Портер, А. Поччаї, Р. Робертсон, В. Сіденко, С. Сіденко, С. Соколенко, Дж. Сорос, Дж. Стігліц, А. Філіпенко, А. Чухно та ін. Незважаючи на активне дослідження економістами проблем глобалізації, поглибленого вивчення й узагальнення на теоретичному рівні вимагають процеси впливу глобалізації на розвиток національної економіки.

Термін "глобалізація" походить від французького "global", тобто планетарний, всеосяжний та означає всеохоплюючий процес трансформації світового співтовариства у відкриту цілісну систему інформаційно-технологічних, фінансово-економічних, суспільно-політичних, соціально-культурних взаємозв'язків і взаємозалежностей [1, с. 126]. В умовах сучасної світової системи ключовим визначальним чинником розвитку суспільства та найвпливовішою силою є глобалізація. Вона охоплює всі галузі суспільного життя, включаючи економіку, політику, соціальну сферу, культуру, екологію, безпеку; впливає на виробництво товарів і послуг, використання робочої сили, інвестицій та технологій. Саме перетворення людства на єдину структурно-функціональну систему фахівці [2, с. 28–35] характеризують як процес глобалізації. Нині термін «глобалізація» є найбільш вживаною категорією, що використовується для дослідження й опису сучасних тенденцій розвитку економіки світу.

Глобальна економіка розглядається як історичний соціально-економічний процес, змістом якого є зростаючий взаємозв'язок і взаємозалежність національних економік, злиття національних ринків у єдиний світовий ринок [3, с. 23].

Фахівці та дослідники глобалізації не виробили єдиного підходу до розгляду в ретроспективі виникнення, етапів становлення та чинників розвитку, наслідків і проявів глобалізаційних процесів у світовому економічному просторі, що обумовлено багатогранністю та складністю вищезначеного процесу.

З погляду етимології “глобальний” (від англ. global – глобальний, всеосяжний) – це такий, що охоплює увесь світ та всі аспекти його життя. Результат глобалізації знаходить прояв у більшій кількості країн у світовому економічному просторі, політичних, фінансових, міжнародних відносинах. Поняття "глобалізація" увійшло в науковий обіг у 80–х рр. ХХ ст. й відображує структурні та фундаментальні економічні перетворення, має трансформаційний характер і тісно пов'язане із суспільними відносинами, впливає на формування соціально орієнтованої постіндустріальної світової цивілізації.

Не концентруючи увагу на всебічному розгляді генезису глобалізації в усіх її проявах, зосередимося на висвітленні основних підходів до розуміння сутності цього процесу в контексті проблеми обґрунтування теоретико-методологічних засад розвитку національних економік в умовах їх глобалізації. Глобалізація, як визначає відомий американський дослідник Т. Фрідман, «це ... інтеграція ринків, націй-держав і технологій, що дозволяє індивідуумам, корпораціям, націям–державам досягати будь-якої точки світу швидше, глибше і дешевше, ніж раніше ... Глобалізація має свій власний набір економічних правил, які базуються на відкритті, дерегуляції і приватизації національних економік з метою зміцнення її конкурентоспроможності та збільшення привабливості для іноземного капіталу» [4, с. 9].

Відомий дослідник М. Кастельс описує глобалізацію як «...постійний процес розвитку капіталістичного способу виробництва, який, долаючи межі часу й простору, наприкінці ХХ століття перетворює світову економіку в глобальну, з новою інфраструктурою, створюваною інформаційними й комунікаційними технологіями» [5, с. 354]. «Глобальна економіка, – за Кастельсом, – це економіка, здатна працювати як єдина система у режимі реального часу в масштабі всієї планети, тому глобалізація пов'язана з інформаційною трансформацією суспільства, а не масштабами або економічною діяльністю» [5, с. 452–458]. На думку експертів Міжнародного валютного фонду (МВФ), глобалізація визначається як зростаючий ступінь інтеграції країн у всьому світі, вона обумовлена, насамперед, торговельними й фінансовими потоками, а також рухом робочої сили й технологій через міжнародні кордони [6].

Дослідниця Н. Гражевська вважає, що "глобалізація є закономірним наслідком взаємовпливу та взаємопереплетення множинності локальних трансформацій різнорівневих соціально-економічних систем, планетарна самоорганізація яких породжує нову якість світогосподарського розвитку" [7, с. 133].

На думку академіка А. Чухна, «глобалізація є багатограним процесом, який виявляється у багатьох формах, про що свідчить десята доповідь ООН про розвиток людини у 1998 р., яка підготовлена групою відомих економістів світу і вийшла під символічною назвою – «Глобалізація з людським обличчям» [8, с. 438]. Кількісними характеристиками глобалізації визнано збільшення світового експорту та його частки у ВВП країн світу, величезне зростання прямих іноземних інвестицій, потоків капіталу, щорічного обороту на валютних ринках, обсягів міжнародного банківського кредитування, туризму, міграції робочої сили, тривалість телефонних розмов, роль Інтернету, засобів масової інформації, а отже, небачене зростання обміну ідеями, інформацією, поширення взаємодії і спілкування громадських організацій, простих людей. Глобалізація формує нову еру взаємодії між націями та економічними системами, розширює сферу контактів людей – це і економіка, і технології, і культура, і управління [8, с. 438].

Суб'єктивна ж глобалізація відображає ідеологію ринку, зміст і правила якої диктують Міжнародний валютний фонд, Світовий банк, індустріально розвинуті країни, олігархічні клани. Головними ідеями суб'єктивного глобалізму є: повне розкриття національних економік, фінансової системи, інформаційної сфери всіх країн, які не здатні чинити цьому опір; відміна суверенітету країн на їхні природні ресурси [9, с. 17].

На думку І. Бочана та І. Михасюка, «глобалізація – це і стан, і процес, і перспектива розвитку людського суспільства, з'єднання людськості у цілісному світі» [3, с. 23]. Дослідники розкривають зміст глобалізації наступним чином: глобалізація – тенденція до відходу від окремих національних економічних одиниць у напрямі створення єдиного великого глобального ринку; історичний соціальний процес, змістом якого є зростаючий взаємозв'язок і взаємозалежність національних економік, політичних та соціально-культурних систем, а також взаємодія суб'єктів світосистемних відносин різних рівнів щодо регулювання їх діяльності в різних сферах на єдиному світовому просторі [3, с. 360].

У наукових публікаціях з проблем глобалізації пропонується широке та вузьке тлумачення цього поняття: від означення особливої стадії всесвітньо-історичного процесу до найменування конкретних явищ і тенденцій. Так, дослідники говорять про "глобальні виклики", "глобальну економіку", "глобальну безпеку", називають ознаки-тенденції на кшталт розмивання національних бар'єрів в економіці чи суверенітету держав, ототожнюють глобалізацію з інформаційною або технологічною революціями. У світі виникли проблеми, які жодна країна не може вирішити самотійно. Процеси глобалізації за змістом та структурою є надзвичайно складними,

багатогранними і суперечливими, що унеможлиблює формулювання єдиного, прийняттого для всіх випадків визначення їх впливу на національну економіку. Найважливішими аспектами в цьому плані визначено: розширення конкуренції між ними та господарюючими суб'єктами; трансформацію економічних функцій держави та делегування на глобальний рівень окремих з них; розширення сфер впливу за межі національних кордонів згідно з новими глобальними правилами економічної діяльності; здійснення основоположних змін у структурі національної економіки та формування нового середовища для національного розвитку в цілому; посилення процесів міжнародної інтеграції та взаємодії національних господарств, що перетворюється на наймогутніший фактор їх функціонування.

Під дією багатьох чинників глобалізації, яка несе як позитивні впливи, так і певні загрози, кожна країна, що має намір інтегруватися у світовий економічний простір, постає перед завданням визначення своїх конкурентних переваг, щоб на належному рівні конкурувати з іншими державами на світовому ринку. За роки незалежності в Україні чітко не сформульовано і не реалізовано національну стратегію входження аграрного сектору в процеси економічної глобалізації. Вона ґрунтувалася на основі моделі імітаційно-адаптаційної поведінки, що не забезпечило його стабільність та ефективне використання наявних конкурентних переваг на інноваційних засадах. Така політика повинна бути кардинально змінена на основі вироблення й реалізації концепції конкурентоспроможного розвитку національної економіки в умовах глобалізації.

Список літератури

1. Базилевич В. Д. Ринкова економіка: основні поняття і категорії: навч. посіб. / В. Д. Базилевич, К. С. Базилевич. – 2-ге вид., стер. – К. : Знання, 2008. – 263 с. – (Вища освіта ХХІ століття).
2. Поручник А. М. Формирование экономического механизма интеграции Украины в систему мирового хозяйства / А. М. Поручник. – К., 1994. – 36 с.
3. Бочан І. О. Глобальна економіка / І. О. Бочан, І. Р. Михасюк. – К. : Знання, 2007. – 403 с.
4. Friedman J. Oligopoly Theory / J. Friedman. – Cambridge, 1989.
5. Кастельс М. Інформаційні технології, глобалізація та соціальний розвиток / М. Кастельс // Соціальна глобалістика: навч. посіб. / за наук. ред.: Е. А. Афоніна, В. Д. Бондаренка, А. Ю. Мартинова. – К. : Освіта України, 2011. – 1 електрон. опт. диск (CD ROM); 12 см.

6. Потенциал и опасности глобализации. Тематический обзор МВФ от 12.04.2000 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : // <http://www.imf.org/external/np/exr/ib/2000/rus/041200r.htm>.

7. Рибальченко Н. П. Проблеми державного регулювання в реформуванні туристичної галузі України //Scientific Journal Virtus. – 2018. – №. 25. – С. 208-211.

8. Рибальченко Н. П. Аналіз стану функціонування механізмів державного регулювання туристичної сфери України. – 2021.

9. Гражевська Н. І. Економічні системи епохи глобальних змін: [монографія] / Н. І. Гражевська. – К. : Знання, 2008. – 431 с.

10. Чухно А. А. Постіндустріальна економіка: теорія, практика та їх значення для України / А. А.Чухно. – К. : Логос, 2003. – 631 с.

УДК 321.01

ТЕОРЕТИКО-КОНЦЕПТУАЛЬНІ ВИМІРИ ПОЛІТИЧНОЇ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ У ПРОЦЕСІ ВЗАЄМОДІЇ ОРГАНІВ ДЕРЖАВНОЇ ВЛАДИ ТА ІНСТИТУТІВ ГРОМАДЯНСЬКОГО СУСПІЛЬСТВА

Сергієнко Т.І.

*кандидат політичних наук, доцент, доцент кафедри загальноправових та
політичних наук Національний університет «Запорізька політехніка»,
м.Запоріжжя*

Реалії сьогодення свідчать, що виникає криза довіри між суспільством та владою, що обумовлює необхідність пошуку механізмів підвищення ефективності у процесі прийняття та реалізації політичних рішень, забезпечення сталого розвитку. Тому сьогодні актуалізується питання щодо вивчення політичної відповідальності, яка є змістовим чинником, який визначає діяльність державних інститутів, партій і окремих політиків. Дослідженню феномену політичної відповідальності, розкриттю його взаємозв'язку із політичною діяльністю, політичною свідомістю та політичним вибором присвячено роботи таких зарубіжних та вітчизняних авторів, як Р.Маккіон, Х.Йонас, Х.Ленк, К.Мітчелл, П.Друкер, Д. Ледд, Г.Ложкін, О.Лазорко, О.Лейст, Н.Мінкіна, М.Солодка, В.Торяник, Ф.Рудич, І.Кресіна, Г.Щедрова, М.Михальченко, С.Рябов, С.Наумкіна, І.Воронов, Р.Павленко, Ю.Сурмін, О.Токовенко, О.Чемшит та ін. Проте, незважаючи на велику науково-дослідну базу, присвячену теорії дослідження інституту

політичної відповідальності, сьогодні не всі проблеми вирішені, деякі питання залишаються дискусійними.

Однією із суспільних інституцій, які трансформуються під впливом інформаційних процесів, виступає інститут політичної відповідальності [1, с. 37]. Це пов'язано із тим, що змінюються основи політичної взаємодії органів державної влади та інститутів громадянського суспільства.

Політична відповідальність це багатоаспектне поняття. Сферою застосування політичної відповідальності є політична діяльність. Термін «політична відповідальність» набув об'єктивного змісту та формального права на вжиток після рішення Конституційного Суду України від 7 травня 2002 року. З юридичної точки зору, як зазначає С.Балан, «політична відповідальність це інститут скоріше звичаєвого права, що регулює відносини набуття, утримання й передачі влади» [2]. Тобто політична відповідальність розуміється як специфічний функціональний соціально-політичний інститут, який розкриває нормативно-регулятивну спрямованість політичної діяльності соціальних суб'єктів [5, с.11]. Як зазначає І.Жаровська, «зміст політичної відповідальності полягає у встановленні міри впливу з боку інститутів громадянського суспільства на суб'єктів політики у випадку порушення ними політичних норм, недотримання взятих на себе політичних зобов'язань» [4, с. 16]. Реалізується політична відповідальність через легітимні, демократичні, законні механізми застосування засобів громадсько-політичної оцінки діяльності суб'єктів політики шляхом надання інститутам громадянського суспільства права ініціювати санкції політичного і політико-правового характеру в разі виявлення порушень такими суб'єктами політики політичних норм, недотримання ними взятих на себе політичних зобов'язань. Також зазначимо, що у політичній відповідальності присутній комунікативний аспект, за допомогою якого суб'єкт політик позиціонує себе в політичному просторі. У сучасному світі індивід у політичному просторі діє не стільки під впливом ідеологій, скільки підпадає під тиск інформаційних повідомлень, які визначають політичний порядок. Комунікативна складова реалізується через проголошення суб'єктом політики своїх намірів, планів та обіцянок [3, с. 230]. Розширення простору політичної комунікації призводить до підвищення рівня публічності у реалізації влади. Успішність політичної комунікації сьогодні визначається не просто відповіддю контрагента інформаційних повідомлень влади, а постійним обміном інформацією [6, с. 172]. Знаходячись у безпосередній залежності від рівня розвитку соціально-економічного прогресу, політична комунікація відтворює норми і цінності, які прийнятні для даного

суспільства. Крім того, за допомогою обміну інформацією між керуючими і керованими політична комунікація допомагає приймати узгоджені рішення.

Таким чином, визначення політичної відповідальності у процесі взаємодії органів державної влади та інститутів громадянського суспільства пов'язане, з одного боку, із застосуванням оцінних суджень, з другого – з необхідністю раціонального осмислення результатів політичної діяльності. Також, зазначимо, що політична відповідальність виступає автономним видом відповідальності, що стосується специфічної публічно-політичної сфери, та використовує правові та моральні механізми.

Список літератури

1. Арабаджиев Д.Ю., Сергієнко Т.І. Політична маніпуляція та інформаційно-психологічна безпека в політичних відносинах. *Політикус: Науковий журнал. Видавничий дім «Гельветика»*. №2. 2020. С.36-43.

2. Балан С. Політична відповідальність у процесі здійснення державної влади. URL: https://ipiend.gov.ua/wp-content/uploads/2018/07/balan_politychna.pdf (дата звернення 21.04.21).

3. Дунаєва Г.О. Політична відповідальність у процесі взаємодії влади та суспільства: комунікативний вимір. *Актуальні проблеми політики: зб. наук. пр.*, НУ ОЮА. Одеса: Фенікс, 2011. Вип. 44 . С. 229 – 236.

4. Жаровська І.М. Інститут відповідальності державної влади в умовах розвиненого громадянського суспільства. *Право і суспільство*. 2015. № 4(3). С. 15-19.

5. Політична відповідальність державно-управлінської еліти як чинник підвищення ефективності державного управління: наук.-метод. розробка / за заг. ред. В. А. Ребкала, В. А. Шахова. К.: НАДУ, 2011. 44с.

6. Сергієнко Т.І. Інформаційно-комунікаційний процес і політика в епоху пост правди. *Проблеми формування громадянського суспільства в Україні: виклики та колізії: матеріали Всеукр. наук.-практ. конф.* (м. Дніпро, 15 трав. 2020 р.). Дніпро: Дніпроп. держ. ун-т внутр. справ, 2020. С. 171-173.

СУЧАСНИЙ СТАН ІНСТИТУТУ СТАРОСТИ НА ПРИКЛАДІ ЧЕРНІГІВСЬКОЇ СЕЛИЩНОЇ ТЕРИТОРІАЛЬНОЇ ГРОМАДИ БЕРДЯНСЬКОГО РАЙОНУ ЗАПОРІЗЬКОЇ ОБЛАСТІ

Ковтун Анатолій Анатолійович

*студент 11 МБ ПУА групи Таврійський державний агротехнологічний
університет імені Дмитра Моторного*

Необхідність у вдосконаленні інституту старости значною мірою пов'язана з вимогами побудови ефективної системи місцевого самоврядування. З огляду на особливий соціально-політичний статус інституту старости пошук оптимальних шляхів і форм здійснення суспільних реформ неможливий без вирішення однієї з актуальних проблем – модернізації місцевої влади, з урахуванням вітчизняного та зарубіжного досвіду, чіткого розподілу функцій та координації діяльності органів державного управління у сфері територіального розвитку. Одним із важливих чинників зміни ситуації на краще має стати дослідження інституту старости на прикладі різних територіальних громад.

Дослідження було проведено на базі Чернігівської селищної територіальної громади Бердянського району Запорізької області.

У 2020 році відбулися зміни у виборчому законодавстві України та пройшли місцеві вибори, що кардинально вплинуло на інститут старости не тільки в Чернігівській громаді, а й в Україні в цілому.

Зокрема, до місцевих виборів 2020 року в Чернігівській громаді виконували обов'язки старости відповідно до Закону України «Про добровільне об'єднання територіальних громад» [1] особи, які здійснювали повноваження сільських голів відповідної територіальної громади до об'єднання до проведення перших виборів старости.

Відповідно до рішення селищної ради від 25.05.2017 № 19 «Про утворення старостинських округів» на території Чернігівської селищної ради Чернігівського району Запорізької області утворено одинадцять старостинських округів.

Старости віднині не обираються шляхом прямих виборів. Саме тому із «тіла» Виборчого кодексу України згадки про старост вилучено. Але це не означає, що інститут старост зникає. Змінюється процедура обрання: непрямі вибори старост унормовані тепер у Законі України «Про місцеве самоврядування в Україні» [2]. Отже, усі відповіді шукаємо саме тут, і не в статті 14-1, яка вилучена законодавцем, а статті 54-1, яка уповні присвячена саме старостам.

Відповідно до ч.1 ст. 54-1 Закону України «Про місцеве самоврядування в Україні» староста затверджується сільською, селищною, міською радою на строк її повноважень за пропозицією відповідного сільського, селищного, міського голови. Законодавством не деталізовано процедуру затвердження старост, визначено лише що пропозиції щодо кандидатури старости має вносити відповідний сільський, селищний, міський голова.

На виконання вище зазначених законодавчих норм Чернігівською селищною радою на першій сесії восьмого скликання, яка відбулася 22 грудня 2020 року, було затверджено на посаді старости одинадцять осіб. Однак в свою чергу, зміни до Закону України «Про місцеве самоврядування в Україні» були не досконало прораховані, що унеможливило прийняття нового Положення про старосту або внесення змін до вже прийнятого, а також створення чи ліквідацію старостинських округів.

Тому фактично продовжило свою дію на території Чернігівської громади Положення про старосту Чернігівської селищної об'єднаної територіальної громади, затверджене рішенням селищної ради від 25.05.2017 № 21. Однак за три роки значно змінилося законодавство і це Положення не враховувало уже всіх можливих повноважень та функцій старости, інакше кажучи було дещо «відсталим» від реалій сьогодення.

Водночас, це не перешкоджає новообраним радам, в тому числі Чернігівській селищній раді, законно та якісно організувати діяльність старост на своїх територіях. Зокрема, з метою забезпечення належного представництва в органах місцевого самоврядування старостами всіх сільських населених пунктів відповідної територіальної громади, сільські, селищні, міські ради можуть у рішенні про призначення старост можуть визначити населені пункти або частину території територіальної громади, в яких представництво інтересів їх жителів здійснюється відповідним старостою.

Щодо Положення про старосту – до врегулювання на законодавчому рівні права та обов'язки старости визначаються посадовою інструкцією, як це відбувається, наприклад, у випадку із заступниками сільського, селищного, міського голови, а порядок взаємодії старости з виконавчим комітетом та відповідною радою – регламентами роботи цих органів чи рішенням ради про розподіл повноважень. При цьому посадова інструкція старости має базуватися на приписах ст. 54-1 Закону України «Про місцеве самоврядування в Україні».

У зв'язку з тим, що посаду старости статтею 3 Закону України «Про службу в органах місцевого самоврядування»^[3] віднесено до виборних посад,

на які особи затверджуються відповідною радою, до цієї посади не встановлюються вимоги щодо рівня освіти, досвіду роботи тощо. Не містять таких вимог щодо старост і Типові професійно-кваліфікаційні характеристики посадових осіб місцевого самоврядування, затверджені наказом Національного агентства України з питань державної служби від 07.11.2019 р. № 203[4]. Таким чином, до старост застосовуються положення частини 1 статті 5 вказаного Закону, згідно з яким право на службу в органах місцевого самоврядування мають громадяни України незалежно від раси, кольору шкіри, політичних, релігійних та інших переконань, статі, етнічного та соціального походження, майнового стану, терміну проживання на відповідній території. Положення частини 2 статті 5 Закону (щодо відповідної освіти і професійної підготовки, володіння державною мовою) до старост не застосовується, так як ця норма поширюється на осіб, які призначаються на посади в органах місцевого самоврядування.

Враховуючи вище наведене, для врегулювання зазначених вище питань необхідні зміни до законодавства в частині вдосконалення інституту старости, щоб рада змогла якісно організувати діяльність старост на своїх територіях. Важливо дотримати принцип невторчання держави у питання місцевого самоврядування і незабюрократизувати процеси саме законом. Місцева влада має визначитись із процедурами, на моє переконання, такий підхід є доречним. Чи будуть процедури демократичними? Залежить від самої ради. Чимає вона право "придумати" процедуру самовисування чи висування на посади за якимось іншим принципом? Думаю, так. Законом це не заборонено. Головне, щоб рішення були прийняті з урахуванням чинного законодавства, без обмеження прав громадян та у межах і способами, визначених законом.

Список літератури

1. Закон України «Про добровільне об'єднання територіальних громад» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/157-19#Text>.

2. Закон України «Про місцеве самоврядування в Україні» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/280/97-%D0%B2%D1%80#Text>.

3. Закон України «Про службу в органах місцевого самоврядування в Україні» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2493-14#Text>.

4. Типові професійно-кваліфікаційні характеристики посадових осіб місцевого самоврядування, затверджені наказом Національного агентства України з питань державної служби від 07.11.2019 р. № 203 [Електронний

ресурс]. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v203-859-19#Text>.

5. Вороніна Ю. Є. Напрями формування регіонального управління в системі стратегічного планування / Ю. Є. Вороніна // Збірник наукових праць Таврійського державного агротехнологічного університету (економічні науки) / за ред. Л. В. Синяєвої. – Мелітополь : Люкс, 2018. – Вип. (3). – С. 103-108.

ДОСЛІДЖЕННЯ КОНЦЕПТУАЛЬНИХ ЗАСАД І ЧИННИКІВ КЛАСТЕРИЗАЦІЇ ДЛЯ ІННОВАЦІЙ У ТУРИСТИЧНІЙ ГАЛУЗІ УКРАЇНИ

Білогур С.Ю.

аспірант Університету імені Альфреда Нобеля

Досвід діяльності низки підприємств і організацій демонструє, що запровадження перших кроків кластерних об'єднань ескортується великими труднощами. Тим більше в туристському секторі економіки кластеризація дійсно знаходиться у глухому куті, навіть за існування поважних проектів і чималими напрацюваннями теоретико-методологічної бази. Це поєднано, в першу чергу, з тим, що при плануванні і формуванні кластерних структур влада на місцях, директори великих підприємств, топ-менеджери компаній не звертають увагу на сукупність умов і чинників зовнішнього і внутрішнього обшару, що задають сучасні тренди кластеризації. Інноваційність кластерної моделі керування туристською галуззю обумовлена, перш за все, консолідованою перспективою вільного обміну інформацією, ідеями та досвідом. Синергетичний ефект, який ми помічаємо внаслідок кластеризації, можна спостерігати в якості зовнішнього прояву такої інноваційності, це є наслідком вдалого з'єднання переваг горизонтальної та вертикальної моделі організації співдії членів кластеру. Велике коло джерел професійних знань і зв'язків спрощує спілкування, дає перспективу для різних варіантів комбінацій чинників, що необхідно для досягнення конкурентних переваг і формує підґрунтя для інновацій.

Туристський кластер - мережевий локалізований вид підприємницької діяльності, він є не просто збиранням робітників для виконання підзадач в колі вирішення задач більш складного рівня. Це режим розповсюдження нових знань і технологій у сенсі міцних партнерських контактів, що заохочує

генерацію інновацій та трансформує її у конкурентні переваги для всіх співучасників такої формації.

На думку І.О. Дегтярьової, для успішного формування туристських кластерів необхідно: сформувати стратегічний план реалізації кластерів; ефективний механізм управління регіоном в економічному і фінансовому контексті; забезпечити безпеку відпочиваючих; впровадити інноваційні системи розвитку; налагодити механізми субсидування малого і середнього підприємництва; сприяти поліпшенню екологічної ситуації в регіоні [3].

Інші вчені висвітлюють деякі чинники, що впливають на розгортання туристичного кластеру:

- ресурси – це основа, на тлі якої будуються досягнення туристичного бізнесу, зокрема, туристичного кластера:

- природні ресурси, атракційні ресурси, модні напрями, паломництво, інші ресурси, процеси, які знаходяться у підґрунті туристичного продукту;

- людські ресурси, необхідні джерела для обслуговування туристичного продукту;

- фінансові можливості, легкість та відкритість до різних джерел інвестування;

- інформаційні можливості – основа для полегшення підходу до інформації, приймання правильних організаційних рішень, плану стратегічного розвію кластера, запровадження інноваційних технологій, тощо;

- науково-технічні можливості, які одержують співучасники кластера, відкритість і значущість одержаних досліджень;

- допоміжні ділянки, які не прямо діють на розгортання туристичного кластера, але без яких кластер не зможе нормально, на повну потужність діяти;

- адміністративні перешкоди: фіскальна політика, кримінальне становище, все, що стає на заваді створенню та розвитку кластера;

- державні органи влади: важелі впливу, нормативні акти, закони, з одного боку, з іншого – підтримка та сприяння розбудові кластера [4,6].

А. Бойко [1] вказує на те, що туристські кластери функціонують тільки в сприятливих умовах (політичних, соціокультурних, економічних [7,8], природних), які є сукупністю зовнішніх чинників, що забезпечують конкурентоспроможність туристських продуктів та послуг. Такі сприятливі умови утворені наступними складовими: ресурси (природні, трудові, матеріальні, фінансові і інші), науково-дослідний і освітній потенціал, інвестиційний і підприємницький клімат, політика органів влади і управління, характер міжгалузевої і внутрішньогалузевої конкуренції,

унікальність туристських продуктів і послуг, що надаються, потреби споживачів туристських послуг, кваліфікація контрагентів, що надають послуги і роботи, наявність пов'язаних з туристською сферою галузей промислового і сервісного секторів і т. ін.

А. А. Манцаєва і Т. Г. Делікова всі умови і чинники розвитку туристсько-рекреаційного кластера поділяють на чотири групи [5]:

1) умови і чинники стратегічного розвитку і конкуренції: наявність або відсутність розробленої стратегії розвитку туризму шляхом створення туристсько-рекреаційного кластера; наявність або відсутність діючого координаційного центру реалізації стратегії дій; бізнес-клімат в регіоні;

2) умови і чинники сервісно-туристського виробництва: географічні і кліматичні особливості території; природно-рекреаційні об'єкти; історична і культурна спадщина; фізична інфраструктура (транспортна, інформаційно-комунікаційна, інфраструктура гостинності і дозвілля); кадрові ресурси; науково-дослідні ресурси; доступність інноваційних технологій;

3) умови і чинники туристського попиту: наявність або відсутність унікальних потреб у туристів як на українському, так і на міжнародному ринках; залежність від кон'юнктурних коливань ринку;

4) чинник наявності профільних і допоміжних галузей: пасажирські і вантажні перевезення; будівництво; житлово-комунальне господарство; освітні установи; охорона здоров'я; торгівля; сувенірна промисловість; виробництво товарів народного споживання і т. ін.

Л.І. Гонтаржевська при визначенні чинників кластеризації говорить про те, що в основу їх виділення мають бути покладені характеристики кластерів, що можуть розглядатися як стартові передумови для їх формування і подальшого розвитку [2]:

1. Наявність конкурентоздатних туристських компаній є найважливішою умовою для розвитку туристського кластера.

2. Наявність в регіоні конкурентних переваг для розвитку туристського кластера, до яких, наприклад, можна віднести: вигідне економічне і транспортно-географічне положення; доступ до різних видів ресурсів; наявність спеціалізованих кадрових ресурсів, контрагентів і виконавців туристських послуг, наукових і освітніх установ, необхідної соціально-економічної інфраструктури і т. д.

3. Географічна концентрація і близькість організацій туристської і обслуговуючої сфери, що дає ефект емерджентності, а також забезпечує можливість для активної взаємодії, як у рамках туристського кластера, так і у рамках галузі та усього регіону (країни).

4. Широкий набір учасників туристського кластера і наявність їх «критичної маси» як чинника, припускають, що туристський кластер може складатися з організацій, які формують кінцеві туристські продукти, системи контрагентів туроператорів і турагентів, що поставляють різні туристські товари, надають туристські послуги, а також професійні науково-освітні установи.

5. Наявність зв'язків і взаємодія між учасниками туристських кластерів є одним з основних чинників успіху та розвитку їх в сукупності з наявністю робочих внутрішньо-корпоративних і міжкорпоративних зв'язків і координації зусиль між учасниками туристського кластера.

6. Цільова підприємницька діяльність є одним з найважливіших чинників кластерного розвитку економіки, оскільки у рамках туристського кластера об'єднуються не лише виробничий та сервісний, але й інноваційний бізнес. При цьому здійснюється комплексне управління якістю туристичних продуктів та послуг, сервісне обслуговування споживачів, що в результаті дає економічний, організаційний, маркетинговий, сервісний, технологічний та інший ефект.

Викладена вище позиція, на нашу думку, викликає *ряд зауважень*.

По-перше, використовується мікроекономічний підхід, який дозволяє говорити про існування чинників, що визначають спрямованість формування і розвиток кожного конкретного кластера окремо.

По-друге, у даному підході враховуються лише внутрішні чинники і деякі чинники мікросередовища, в той же час абсолютно залишається без уваги комплекс чинників макросередовища, інституціонального середовища.

По-третє, наведена позиція відповідає «портеровському» уявленню про кластеризацію, яке в умовах України потребує вкрай критичної оцінки.

По-четверте, не зовсім обґрунтованим виглядає відособлення другого чинника від першого, оскільки в основі підвищення конкурентоспроможності і продуктивності конкретних підприємств значне місце займає інноваційна складова.

Ми вважаємо, що поява нових інноваційних туристських продуктів внаслідок успішного функціонування кластерів та відповідне зростання конкуренції разом із вказаною рефлексивністю істотно позначаються на якісних показниках чинників формування кластерів.

Список літератури:

1. Бойко, А. Е. Исследование рисков формирования туристского кластера: методический аспект / А. Е. Бойко // Вестник Сочинского государственного университета туризма и курортного дела. – 2012. – № 1. – С. 19-23.

2. Гонтаржевська Л.І. Зовнішньоекономічна діяльність туристичних підприємств України: Дис. канд. екон. наук: 08.05.01 / Ін-т світ. економіки і міжнар. відносин НАН України. - К., 2006. - 201 с.
3. Дегтярьова І.О. Наукові та практичні аспекти застосування кластерного підходу в управлінні конкурентоспроможністю регіонів України / І.О. Дегтярьова [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://academy.gov.ua/ej/ej13/txts/Degtyaryova.pdf>.
4. Котлер Ф., Боуэн Дж., Мейкенз Дж. Маркетинг. Гостеприимство. Туризм. - М.: ЮНИТИ-ДАНА, 2012. - 1071 с.
5. Манцаева, А. А. Факторы создания и развития туристско-рекреационного кластера / А. А. Манцаева, Т. Г. Деликова // Финансово-экономические аспекты международных интеграционных процессов: международное научное периодическое издание по итогам Международной научно-практической конференции. – Стерлитамак: АМИ, 2016. – С. 22-28.
6. Яворський Ю.М. Туристичний кластер як форма розвитку галузі / Ю.М. Яворський // Український туризм. - 2015. - №2. - С.56-57.
7. Олексенко Р. І. Формування збутової стратегії туристичними підприємствами у ринкових умовах. / Р. І. Олексенко // Реструктуризація соціально-економічного потенціалу України в умовах розвитку ринкових відносин: зб. матеріалів всеукр. наук.-практ. семінару молодих вчених та студентів. 2009. - С.123-126.
8. Олексенко Р. И. Экономический механизм государственного регулирования туристической отрасли Украины / Р. И. Олексенко, Н. П. Гостева // Современный научный вестник. - 2013. - № 13. - С. 5-15.
9. Рибальченко Н. П. Аналіз стану функціонування механізмів державного регулювання туристичної сфери України. – 2021.

СОЦІАЛЬНА ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ БІЗНЕСУ

Фурда Наталія

*студентка 21 ЗПУА групи Таврійський державний агротехнологічний
університет імені Дмитра Моторного*

Поняття "соціальна відповідальність" набуло поширення у ХХ столітті, хоча різні аспекти соціальної відповідальності були предметом діяльності організацій та урядів ще наприкінці ХІХ століття, а в деяких аспектах навіть раніше. Так, українські магнати (володарюючи еліта) з кінця ХІХ століття долучилися до підвищення соціального рівня життя населення України:

відроджували навчальні заклади, запроваджували земельне кредитування, створювали перші банки, відкривали підприємства в різних галузях та інше. Соціальна відповідальність бізнесу виникла внаслідок посиленої уваги громадськості, а саме; вибору добропорядних та відповідальних бізнес-партнерів, забезпечення соціального захисту та недискримінації найманих працівників, гарантування якості та безпеки продукції та послуг, ставлення фірми до екології та до суспільства, дотримання прозорості та відкритості, відповідальність у прийнятті стратегічних рішень. Однією з важливих умов виникнення соціальної відповідальності бізнесу це введення державних стандартів у різних сферах; трудового законодавства, екології та захисту навколишнього середовища.

Соціальна відповідальність бізнесу — концепція бізнес-практики, економічна діяльність комерційних організацій, що передбачає відповідальність організацій за вплив їхні бізнес-рішень і діяльності на суспільство, навколишнє середовище через прозору та етичну поведінку, заснована на добровільній корекції повсякденної практики ведення бізнесу, виробництва товарів та послуг з огляду на соціальні й екологічні наслідки, а також взаємодію з усіма зацікавленими сторонами (групами впливу). Питання соціальної відповідальності бізнесу, як вважають деякі експерти, стає нині вкрай актуальним нині для будь-якого регіону України

В умовах залежності між суспільною думкою про корпорацію / фірму та динамікою продажів чинником популяризації концепції соціальної відповідальності бізнесу стали маркетингові стратегії фірм, зорієнтовані на споживчі уподобання.

Концепція соціальної відповідальності бізнесу має на меті, з одного боку, спрямувати підприємницьку діяльність на забезпечення сталого розвитку конкретного суспільства та людства, з другого — формувати позитивну суспільну думку про бізнес, про якість та безпеку продукції (послуг), що, своєю чергою, сприяє зростанню обсягів продажів, збільшує прибутки фірми.

Базові принципи соціальної відповідальності бізнесу:

- регулярна підзвітність та прозорість діяльність фірми;
- дотримання етичних норм у бізнес-поведінці фірми;
- повага до інтересів клієнтів, партнерів та суспільства;
- дотримання норм міжнародного права;
- дотримання прав людини.

На початку 2000-х стараннями організацій громадського сектору, вишів та ділових видань організовано цикли навчання та публічні заходи із

соціальної відповідальності бізнесу, в яких взяли участь власники бізнесу, громадські активісти, журналісти та ін.

В Україні у 2008 на громадських засадах було створено експертну організацію Центр «Розвиток корпоративної соціальної відповідальності» (м. Київ), метою якої проголошено впровадження соціальної відповідальності за для системних і якісних змін.

У 2010–2011 тривала розробка концепції національної стратегії соціальної відповідальності бізнесу в Робочій групі при Комітеті з питань промислової і регуляторної політики та підприємництва Верховної Ради України.

У 2016 зі 100 найбільших українських компаній лише 17 % оприлюднили фінансові звіти про соціальної відповідальності бізнесу (у 2012 — 9 %).

Публічний дискурс щодо проблематики соціальної відповідальності бізнесу в Україні постійно набуває гостроти та актуальності.

Стосовно самого значення соціальної відповідальності бізнесу для різних сфер:

Для бізнесу дотримання соціальної відповідальності бізнесу гарантовано забезпечує конкурентні переваги на ринку: полегшує доступ до інвестицій та до нових ринків; сприяє зростанню обсягів реалізації товарів / послуг та збільшує прибутки. Бізнес-структури часто одночасно реалізують соціальної відповідальності бізнесу та благодійництво, спонсорство (останні напрями не пов'язані із збільшенням прибутковості фірми).

Для суспільства впровадження бізнес-структурами соціальної відповідальності бізнесу гарантує вирішення низки соціальних питань, підвищення рівня екологічної безпеки, ефективності і заощадливого ставлення бізнесу до використання природних ресурсів. Соціальна відповідальність бізнесу сприяє співпраці бізнесу з місцевими громадами, що позитивно позначається на показниках рівня якості та безпеки життя людей. СВБ бізнесу у 21 ст. сприяє переходу суспільства до сталого розвитку.

Для держави поширення практик соціальної відповідальності бізнесу сприяє розвитку державно-приватного партнерства, зокрема, для реалізації регіональних та національних проектів. Соціальна відповідальність бізнесу долучає бізнес до розв'язання соціальних питань, що належать до державної соціальної політики: працевлаштування молоді, людей перед пенсійного віку, людей з обмеженими фізичними можливостями; фінансова підтримка об'єктів соціальної інфраструктури (школи, лікарні, бібліотеки, музеї) та ін.

Соціальна відповідальність бізнесу також сприяє співпраці приватного та державного секторів в реалізації завдань енергозбереження, інноваційного розвитку, екології виробництва.

Список літератури:

1. Біла С. О. Європейський досвід успішної практики соціальної відповідальності бізнесу: орієнтири для України // Європейські студії в Україні: здобутки, виклики та перспективи: Збірник матеріалів Міжнародної науково-практичної конференції (м. Київ, 2 червня 2017 р.). Київ: Українська Асоціація Викладачів і Дослідників Європейської Інтеграції; Терен, 2017. С. 35–40

2. Публічні зв'язки та маркетинг.

3. Вороніна Ю. Є. Система державного управління зовнішньо-економічною діяльністю / Ю. Є. Вороніна // Збірник наукових праць Таврійського державного агротехнологічного університету (економічні науки) / за ред. Л. В. Синяєвої. – Мелітополь : Люкс, 2018. – Вип. (2). – С. 487-489.

УДК 34.038

РОЗВИТОК СОЦІАЛЬНОЇ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ В СФЕРІ БІЗНЕСУ

Цинцовська Т.О.

студентка 2 курсу спеціальності «Облік і оподаткування» Таврійський державний агротехнологічний університет ім. Дмитра Моторного.

Мелітополь, Україна

Соціальна відповідальність займає вагомe місце у всіх сферах діяльності, але її розвиток в Україні значною мірою не має високих досягнень, особливо в бізнесі, який є невід'ємною частиною економіки. [8] Саме соціальна відповідальність стане поштовхом до кардинальних змін у кращу сторону: сприяння іміджу фірми, пожвавлення конкурентоспроможності та впевненості у діях. Згодом це призведе до підвищення фінансово-економічних показників, професіоналізму персоналу та стану підприємства в цілому. Теоретично все звучить дуже добре, проте виникає питання: чи насправді така концепція має позитивний вплив на бізнес? Тому необхідно дослідити таке явище, як соціальна відповідальність, труднощі її розвитку в бізнесі та реальні переваги впровадження.

Слід зазначити, що ця тема потребує точного роз'яснення сутності, принципів та основних методів застосування соціальної відповідальності

бізнесу. Наразі існують праці українських і зарубіжних авторів, що присвячені вивченню та аналізу даної проблематики. Так, роботи Г. Боуена, М. Фрідмана, К. Девіса, Р. Бломстрома, Г. Фітча, Д. Баюри, Н. Яневич, С. Фірсової, С. Безчотнікової, В. Ярової, І. Лебедева, М. Діденко, А. Бурковської, Т. Лункіної, О. Грیشнової, І. Магдич, Н. Гражевської, А. Мостепанюк, З. Галушки містять визначення сутності соціальної відповідальності у вузькому та широкому значенні, а також основні характеристики та сфери її застосування [1].

Соціальна відповідальність – відповідальне ставлення бізнесу до свого продукту або послуги, споживачів, працівників, партнерів; формування активної позиції бізнесу щодо взаємовигідного співіснування та взаємодії з суспільством, участь у вирішенні нагальних соціальних проблем. (Меморандум про соціальну відповідальність бізнесу в Україні (2005)) Тобто, з одного боку, це є ведення бізнесу, зважаючи на думки усіх зацікавлених сторін, з іншого – участь у проектах громадськості та підвищення добробуту суспільства [2].

На шляху впровадження соціальної відповідальності можуть зустрітися деякі труднощі, що найчастіше призводить до зворотного напрямку.[10] Більшість науковців зазначають такі причини зупинки поширення: несприятливе бізнес-середовище, корупція, бюрократичні перешкоди, недостатнє усвідомлення місії бізнесу та взаємопов'язаності економічної та соціальної складових економічного розвитку, недооцінення значення соціальних ресурсів у стійкому розвитку, викривлене розуміння соціальної відповідальності як піару або процесу приховування прибутку [2].

Для зростання кількості зацікавлених підприємців у такій діяльності 24 січня 2020 Уряд прийняв рішення про схвалення Концепції реалізації державної політики у сфері розвитку соціально відповідального бізнесу в Україні на період до 2030 року [3].

Корпоративна соціальна відповідальність дає низку привабливих аспектів для підвищення ділової репутації та надійних відносин з державою та суспільством. Найбільш застосованими методами є:

- трудові відносини (підвищення зарплати, виплата премій, надання працівникам можливості працювати за гнучким графіком, реалізація програми з підвищення професійного зростання);
- екологічна відповідальність (впровадження енергозберігаючих технологій та програми сортування й утилізації відходів);[9]
- відносини зі споживачами (підтримка якості продукту компанії, надання правдивої інформації та реклами, тренінги для персоналу з питань

обслуговування споживачів, розроблена система управління скаргами та «гаряча лінія» (контакт-центр) для споживачів);

- розвиток регіонів (виділення коштів на благодійність, допомога щодо благоустрою території);
- антикорупційні практики (відмова від хабарів за розв'язання бізнес-проблем) [2].

Отже, на основі вище наданої інформації можна зазначити, що соціальна відповідальність є не найлегшою ланкою засвоєння, так як існує достатньо перешкод, але держава намагається все ж таки надати цю можливість сфері бізнесу досягнути вищого рівня розвитку. Така нагода допоможе не лише в іміджі підприємства, а і в конкурентній зверхності на довгостроковий термін.

Список літератури

1. Сутність, принципи та методи реалізації корпоративної соціальної відповідальності в сучасній ринковій економіці. Мостепанюк А.В. URL: https://www.business-inform.net/export_pdf/business-inform-2019-11_0-pages-13_22.pdf

2. Проблеми корпоративної соціальної відповідальності бізнесу в Україні. Бобко Л.О. URL: http://www.economy.nayka.com.ua/pdf/5_2019/39.pdf

3. Концепція реалізації державної політики у сфері сприяння розвитку соціально відповідального бізнесу в Україні на період до 2030 року: Розпорядження Кабінету Міністрів України від 24.01.2020 № 66-р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/66-2020-%D1%80#Text>

4. Єранкін О. О. Соціальна відповідальність агробізнесу в контексті вирішення проблем розвитку сільських територій. Вісник Сумського національного аграрного університету. 2011. Вип. 6/2. С. 31–34.

5. Горбова Н.А., Нестеренко О.М., Теоретико-методологічні механізми впливу державної політики на процес формування свідомої особистості./ Прикарпатський юридичний вісник 1 (4 (29)), С. 33-37

6. Нестеренко О.М. Відповідальність як засіб боротьби держави з наслідками covid-19. Інноваційні технології публічного управління та адміністрування: теорія і кращі практики 21 століття: Матеріали Всеукраїнської науково - практичної конференції (17. 11. 2020 року, Мелітополь Україна) / відп. ред. Ортіна Г.В. Мелітополь: ФОП Однорог Т.В., 2020. 224 с. С. 192-194

7. Горбова Н., Нестеренко О. Правосвідомість як системоутворюючий чинник формування свідомої молоді //Гуманітарний вісник Запорізької державної інженерної академії. 2019. С. 35-37.

8. Oleksenko R. Social responsibility of business and its characteristics. Theory and practice: problems and prospects: International scientific-practical conference. 2020. S.21.

9. Олексенко Р. І., Бондаренко А. Соціально-економічні аспекти культури бізнесу. Матеріали Міжнародної науково-практичної конференції "Гармонізація культурно-освітнього простору вищої школи: соціально-педагогічні аспекти". 2014.с.227-240.

10. Олексенко Р. І. Правове і соціально-економічне підґрунтя ринкової економіки //Гілея: науковий вісник. – 2014. – №. 80. – С. 266-270.

ВЗАЄМОДІЯ ДЕРЖАВИ ТА ПРИВАТНОГО ПАРТНЕРСТВА У ФОРМУВАННІ МЕХАНІЗМІВ СОЦІАЛЬНО-ВІДПОВІДАЛЬНОГО СУСПІЛЬСТВА

Цапанова Христина

*Таврійський державний агротехнологічний університет
імені Дмитра Моторного*

В економіці ряду розвинених, а в останні десятиліття і країн, що розвиваються, давно виникла особлива форма взаємодії бізнесу і влади. Йдеться про партнерство держави і приватного сектора, що позначається зазвичай терміном Public-Private Partnership (PPP). У вітчизняних ЗМІ не менш часто використовують й інший термін -"державно-приватне партнерство" (ДПП). ДПП являє собою інституційний та організаційний альянс державної влади і приватного бізнесу з метою реалізації суспільно значущих проектів в широкому спектрі сфер діяльності -від розвитку стратегічно важливих галузей економіки до надання громадських послуг в масштабах всієї країни або окремих територій. В даний час в Україні здійснюються кардинальні зміни в системі взаємовідносин державного та приватного секторів економіки. За роки ринкових реформ в економіці країни істотно скоротився державний сектор, а функції управління найважливішими об'єктами життєзабезпечення поступово передаються приватному бізнесу. У цих умовах вкрай актуальною проблемою для органів публічної влади є перехід до стратегічного партнерства з приватним сектором, формування такого економічного порядку і систему взаємовідносин, які забезпечували б і гарантували майбутнє країни. Його зусилля повинні бути спрямовані на перетворення, що забезпечують раціональне поєднання вільної конкуренції із заходами державного регулювання і забезпечення як інтересів суспільства,

так і його майбутніх поколінь. Однак зміст і форми ДПП, а також способи його ефективного застосування в українському державному управлінні і економічній політиці досліджені поки недостатньо. Взаємодія держави і приватного сектора для вирішення суспільно значущих завдань має давню історію, в тому числі і в Україні. Однак, актуальним такий вид взаємодії держави і бізнесу став в останні десятиліття. З одного боку, ускладнення соціально-економічної ситуації в країні ускладнює виконання власне державою суспільно значущих функцій. З іншого боку, бізнес зацікавлений в нових об'єктах для інвестування. У цих умовах як ніколи своєчасним з'явився прийнятий 1 червня 2010 року Закон України «Про державно-приватне партнерство». У ньому визначені основні ознаки державно-приватного партнерства: -забезпечення вищих техніко-економічних показників ефективності діяльності, ніж при здійсненні такої діяльності державним партнером без залучення приватного партнера; -довговічність відносин (від 5 до 50 років); -передача приватному партнеру частини ризиків у процесі здійснення державно-приватного партнерства; -внесення приватним партнером інвестицій в об'єкти партнерства з джерел, не заборонених законодавством. У сфері ДПП діє цілий ряд Законів України, який створює законодавчу базу для його розвитку, а саме: Закон України «Про оренду державного та комунального майна», Закон України «Про фінансовий лізинг», Закон України «Про оренду землі» тощо. Таким чином, до березня 2012 року була практично сформована нормативно-правова база, необхідна для початку реалізації положень Закону України «Про державно-приватне партнерство». Разом з тим, відбувається поступове вдосконалення нормативно-законодавчої бази. МЕРТ України спільно з експертами Програми розвитку державно-приватного партнерства (USAID) і авторським колективом інституту економіки та прогнозування НАН України, розроблена і представлена на розгляд Кабінету Міністрів України, Концепція розвитку державно-приватного партнерства в Україні на 2013 -2018 роки В Україні ДПП розглядається як ефективний спосіб впровадження нових прогресивних механізмів співпраці між державою, органами місцевого самоврядування та приватним сектором, залучення приватних інвестицій в традиційно державні сфери економічної діяльності. Необхідно відзначити, що Україна має досвід в реалізації проектів при взаємодії держави і бізнесу -мова йде про концесійні договори, договори оренди та спільної діяльності, які полягали в державі ідо прийняття Закону України «Про державно-приватне партнерство». Існують діючі принципи, форми і засоби економічної взаємодії бізнесу з органами державної влади. Відповідно до прийнятих визначеннями і історично сформованими формами і методами реалізації ДПП, сформувався і достатній

досвід практичного впровадження такого партнерства, широкі теоретичні дослідження його потенціалів. Крім, того, приклад проведення Євро-2012 демонструє, що Україна може здійснювати потужні, системні іміджеві проекти. Вигравши право на проведення Євро-2012, Кабмін почав перейматися пошуком засобів на реалізацію пов'язаних з цим проектів, в першу чергу будівництвом стадіонів і доріг. Всього на сьогодні близько 160 проектів реалізуються в рамках ДПП. Триває робота по визначенню перспективних проектів і можливостей залучення інвестиційних ресурсів на умовах державно-приватного партнерства. МЕРТ України продовжує працювати над створенням умов для розвитку ДПП. Наступним кроком планується прийняття Стратегії розвитку ДПП в Україні, де будуть окреслені основні завдання, характеристики і принципи для подальшого розвитку ДПП МЕРТ України здійснює постійний моніторинг ефективності реалізації проектів, що реалізуються на умовах державно-приватного партнерства, і аналізує стан законодавства в цій галузі, з метою подальшого розвитку ДПП в Україні. Однак, незважаючи на те, що і держава, і бізнес покладають на ДПП великі надії, розглядаючи його як важливий інструмент підвищення національної (і регіональної) конкурентоспроможності, процес впровадження механізмів державно-приватного партнерства в українську практику державного управління відбувається вкрай повільно. Невирішеність ряду методологічних питань концепції переходу до партнерських взаємин влади і бізнесу, відсутність належного досвіду такого партнерства, недосконалість законодавчої та нормативної бази на всіх рівнях, бюрократичні перепони стримують впровадження ДПП в нашій країні. До сих пір немає чіткого уявлення про те, яким воно має бути і в яких організаційно-правових формах може здійснюватися. В основному переважають спрощені погляди на ДПП як на форму залучення коштів, з одного боку, держави, а з іншого боку, комерційних структур для вирішення головним чином економічних завдань. Можливості органів публічної влади встановлювати партнерські взаємини з бізнес-структурами спираються на норми чинного законодавства. Разом з тим міцною нормативно-правовою основи для партнерства органів публічної влади і бізнес-структур в даний час не створено. Питання взаємодії державних органів і приватних структур в сучасних умовах набувають особливого значення. Для України на сьогодні невирішеною проблемою залишається відсутність широкої вітчизняної практики залучення ДПП в трансформаційних перетворень вітчизняної економіки, недостатність теоретичних досліджень форм, методів і сфер його застосування. Країни, в яких механізм ДПП був сформований раніше, ніж в Україні, і вже успішно працює, можуть виділити чинники, які стимулюють співробітництво бізнесу і

держави. Проект в рамках ДПП в першу чергу повинен бути економічно цікавим бізнесу. Серед обов'язкових складових успішної співпраці держави і бізнесу виділяють можливість об'єднання схожих проектів в різних містах для здійснення масштабніших інвестицій, а також залучення досвідчених консультантів. Влада повинна залишати за собою контроль реалізації цих проектів і постійно моніторити якість послуг, що надаються. Як зазначає Каміло Врана, радник голови ради директорів Агентства публічно-приватного партнерства Хорватії, перш ніж затівати проект в рамках ДПП, місцевій владі в першу чергу необхідно самим чітко визначитися, в якому напрямку має розвиватися місто. "Потрібен стратегічний план. Найголовніша помилка, яку можна зробити – це сплутати політичні пріоритети зі стратегічними, в яких дійсно потребує суспільство", – говорить він. У свою чергу Адам Едржеєвській, директор з міжнародного напрямку Інституту публічно-приватного партнерства Польщі, нагадує, що для інвестора дуже важлива економічна стабільність в країні, так як проекти ДПП, як правило, розраховані на тривалий термін. Також стимулює розвиток ДПП фактором є наявність єдиного уповноваженого органу центральної влади. Таким чином, аналізуючи вітчизняний досвід становлення ДПП, робимо висновок про те, що однією з основних проблем вітчизняного ДПП сьогодні є сформоване у більшості його учасників розуміння ДПП як форми участі бізнесу у вирішенні проблем загальнодержавного масштабу переважно за рахунок бюджетних коштів. Разом з тим таке вузьке трактування ДПП видається не зовсім правильною. Взаємодія влади і бізнесу є одним з найважливіших умов успішного соціально-економічного розвитку нашої країни. Органи публічної влади і бізнес повинні працювати узгоджено в загальнонаціональних інтересах, формуючи партнерські моделі взаємовідносин в різних сферах. І тут дуже важливо, знайти баланс інтересів, необхідний для реалізації суспільно значимих проектів. Тобто, що потрібно для успішного розвитку державно-приватного партнерства: політична воля і сильне лідерство на місцевому рівні-стабільна економічна ситуація, так як проекти ДПП, як правило, розраховані на тривалий термін-держпідтримка на центральному рівні, існування єдиного координуючого органу-вивчення міжнародного досвіду-залучення досвідчених консультантів-чесна конкуренція.

Список літератури:

1. Дисертація на здобуття наукового ступеня кандидата наук з державного управління, Олександр Олегович Труш, кандидат наук з державного управління, професор, Харків 2017;
2. Взаємовідносини держави та суспільства: навч. Посібник/ В.М.Алексєєв, Н.А.Липовська; Дніпро –Грані 2019.

3. Рибальченко Н. П. Проблеми державного регулювання в реформуванні туристичної галузі України //Scientific Journal Virtus. – 2018. – №. 25. – С. 208-211.

4. Рибальченко Н. П. Аналіз стану функціонування механізмів державного регулювання туристичної сфери України. – 2021.

Наукове видання

**СОЦІАЛЬНО-ВІДПОВІДАЛЬНЕ СУСПІЛЬСТВО:
реалії, виклики, перспективи**

Матеріали
Всеукраїнської наукової конференції
студентів, аспірантів та молодих вчених

14 травня 2021 р., м. Мелітополь

Підписано до друку 13.05.2021 р., Формат 60*84/16
Папір офсетний. Гарнітура Times New Roman.
Друк цифровий. Умовні друковані аркуші 12,79.
Наклад 300 примірників. Замовлення № 2860

Видано та надруковано ФО-П Однорог Т.В.
72313, м. Мелітополь, вул. Героїв Сталінграда, 3а
Тел. (098) 243 96 51

Свідоцтво про внесення суб'єкта видавничої справи до
Державного реєстру видавців, виробників і розповсюджувачів
видавничої продукції від 29.01.2013 р. серія ДК № 4477